

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioann. Ionstoni|| Historiae Natvralis|| De|| Piscibvs|| Et Cetis|| Libri V||

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLXVII.

VD18 90529014

Historiae Natvralis De Piscibvs, Liber Primvs, De Piscibvs Marinis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-11089

HISTORIAE NATVRALIS DE PISCIBVS,

LIBER PRIMVS,
DE PISCIBVS MARINIS.

TITVLVS I. DE PELAGIIS.

CAPVT I. DE PELAGIIS SQUALIOSIS.

ARTICVLVS I. DE ASELLIS.

TAB. I. I.
TAB. II. I.

^a Varro l. 4.
^b Oppian.
l. 3. Halieut.

ano, vocant.

^c Plin. H. N.
l. 9. c. 7. item
l. 32. c. 11.
^d Athen.
Dipnos. l. 7.

Genera eorum duo ^c Plinius, et ^d Dorion, faciunt, *Callariam* et *Bacchum* seu *evon*, quem *Gadon* alii dicunt, et *Galleridam*, *ὀνίσκος*, et *μαῖζενος*; tria Oppianus, nisi Onileum pro parvo sumperit: Nos eis *Asellum nigrum*, *Molvam*, *Morhuam*, *Gobergum*, adjicimus, iisdemque *Muselam*, et *Tincam* socios quasi damus.

Onos, qui nonnullis *ὀνίσκος*, *Asellus*, Plinio, seu quod Libero Patri sacer, seu ob tumidum ventrem *Bacchus*, Dorioni *Gadus*, Hollandis juvenculus *Bolck*, adultus *Cabelliau*, dicitur, magnitudine est insigni, tres enim cubitos saepe excedit; colore in tergore, nigricante, ad latera et in ventre albicante, capite amplo, ore, antequod cirrum habet, (radiolum et virgulam quidam vocant) grandissimo *ἀνθρώπῳ ὅμοιος τὰς γαλέαις*, Aristoteles dicit, ventre non variegato

(male Epicharmus apud Athenaeum *πικιδονόζορες* vocat) sed tumido, ut *πυλογάζορες*, legendum sit, jecore maximo. *Degit* in alto mari, in aliquo latibulo; sub Sirii maxime exortum latitat, cum alii per summum hybernici temporis frigus se abdant, saepe se arena obruit, unde forte *Sandi* apud Borussos nomen.

Usus ejus in cibis apud Romanos post Acipenserem commendatus, hodie apud Septentrionales frequentissimus. Carne est alba et friabili; quod si mari puro et alimento probo utatur, carnis bonitate cum laxatilibus contendit, si Galeno credimus. Difficilem tamen esse concoctu, visumque aliquid habere Diphilus apud Athenaeum prodidit. Exsiccatus osseam duritiem contrahit, nec nisi fustibus verberatus coquitur; unde piscis fustuarii, et Germanor. *Stockfisch* nomen. Sale inveteratus, et salugine abluta ex nova aqua elixus, *Laberdanus*; (*Laberdan*) in Germaniam superiorem devectus, *Rheinisch*, seu Rheni piscis, vocatur.

Callarias seu *Clarias*, *Galaria*, *Gallerida* et *Gallaxia*, Hollandis *Schelfisch*, Marmelio *Piscis capitosus*, *Gallis* *Merlucius*, longitudine plerumque

^f Plin. H. N.
l. 9. c. 17.
^g Aristot.
H. A.
^h Aelian. H. A.

ⁱ Galen. de
Alim. facult.
l. 3. c. 30.

^e Aristot.
H. A. l. 9.

TAB. I. 2. 3.
TAB. II. 2. 3.

est

est cubitali, teres, ventricosus, squamas habet minutas, in lateribus et dorso ad cineritium colorem vergentes. *Caput* majusculum, et in eo lapillos duos oblongos, latum, pressum. *Oris* rictum maximum. *Oculos* maximos, *branchias* utrinque quaternas, duplices; in interiore oris parte post linguam ossa parte inferna, superna, alpera, et in gula, regione cordis duo alia reliquis longiora, quae obstant ne pisces dum devorat, in gulae angustias compulsi, aculeorum asperitate cor vulnerent. *Ventriculus* est magnus, crassus, superiore parte latus, inferiore in acutum desinens, albus; in interna capacitate tenuissima ac nigerrima membrana obducitur. Pinnis natat quatuor, quarum quae in supina parte, ori sunt propiores, quam quae ad branchias. Unicam habere spinam ex dissecto se didicisse Salvianus prodidit. *Interiora* si spectes, *cor*, quod inter branchias situm est, pericardio involutum, figuram ossis dactylorum exprimit; *jejunum*, cui fel committitur, est album, *intestina* rubent, *uterus* bifidus nec admodum longus conspicitur. Ex vertebrarum extremitatibus, quae admodum retusa sunt, crassa utrinque membrana, scapulae formam dissecta ad amissum repraesentans, suboritur; quae capacitatem insignem intus vacuum, extuberantemque adeo efficit, ut piscis ipse ventriosus reddatur. *Digit* plerumque circa caenosa ac herbosa littora. Gobionibus, atherinis, et marinis rejectamentis vescitur. Carne est candida et friabili.

Huic similis est quidam, quem *Veneret* *Pisces mollem*, Romani vulgo *Ficcum*, Galli *Merlangum* vocant. Albus est, argentei coloris, mollis squamistam parvis, ut visum fugiant, tectus, oculis magnis, argenteis; ore mediocri, dentibus in maxillis, parvis, albis, acutis, ordinatis. In capite calculos oblongos habet. *Pinnas* ipsi tres in tergore, duas ab ano ad caudam, in lateribus ad branchias utrinque unam, Bellonius tribuit. Spina tergoris sexaginta vertebrae constat; linea a branchiis ad caudam sinuosa ducitur. *Ventriculum* habet magnum cum multis appendicibus. *Epar* ex candido rubescens, vulvam bifariam secundum Rondeletium, quadrifariam secundum Bellonium divisam. Ascendit saepe ex alto ad littora, et Aphyis, Caridibus, Gobionibusque, quos integros devorat, pascitur.

Galliae tam frequens est, ut a carnis levitate, vulgari proverbio locum fecerit. Hominem duodenis merlangis probe pastum, minore ab his pondere in cursu fatigari, quam si senos tantum Zonae appensos gestaret.

Asellus NIGER Anglis ideo *Rohlfisch*, a carbonibus sic dictus; squamis est latioribus, tergore nigricante, ventre candidiore. Linea a capite ad caudam atra, et ad latera aliquantulum inflexa producit; pinnae reliquis sui generis piscibus duriores et robustiores sunt. Parvus carnem habet plane inspidam, profectus habetur in pretio.

Asellum virese. v. Tab. 46.

ARTICVLVS II.

De Mokka, Morhua, Mustela, et Tinca marina.

TAB. II. 6.
TAB.
XXXVI.

MOLVA, Rondeletio *Asinus varius*, et *Molva major*, dorsum habet cinereum multis maculis nigris conspersum, *ventrem* candidum falcatum, *pinnas* in dorso tres, a podice unicam, duas ad branchias, duas in ventre; *dentes* in maxillis, internas partes *Asino* similes.

*Aldrovand.
de Piscib.
l. 3. c. 6.*

Morhua seu *Molva altera*, Anglis *Morchuel*, plerumque est sesquicubitalis longitudinis, pedis unius. *Osculi* ipsi magnum, *dentes* in maxillis, *oculi* magni. Ex inferioris maxillae ex-

tremo *appendix* carnosa ceu pilus e barba propendit. *Pinnae* ad branchias et in ventre binae, parte prona tres, a podice duae conspiciuntur. *Dorsum* cinereis fulvisque maculis notatur. *Venter* est falcatus. Caro coctione propter humoris tenuis consumptionem, glutinosior, ut farina aqua diluta, et saccharum *dissolutum* evadit, butyro immersa adeo digitis adhaerescit, ut vix inde avelli possit. *Intestina* et folliculi ichtyocollae conficiendae inserviunt.

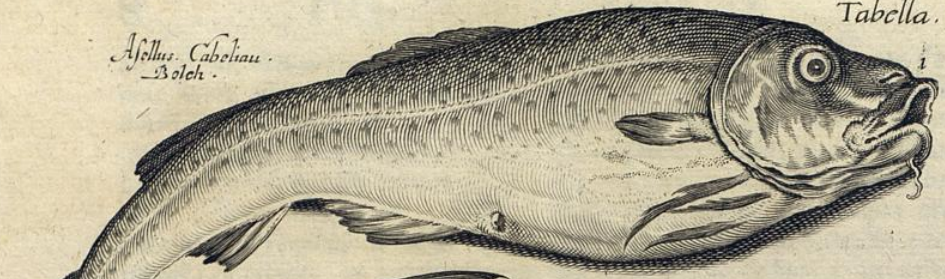
Gober-

*Aldrovand.
l. 3. de Piscib.
c. 3.*

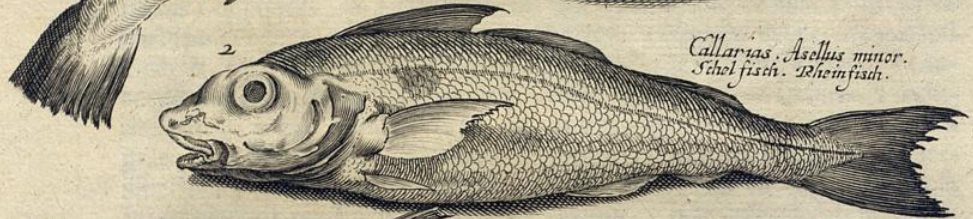
*Aldrov.
Casier.
TAB. II. 6.*

Tabella. I.

Asellus. Cabotiau.
Bolch.

Callarias. Asellus minor.
Schol fisch. Rheinisch.

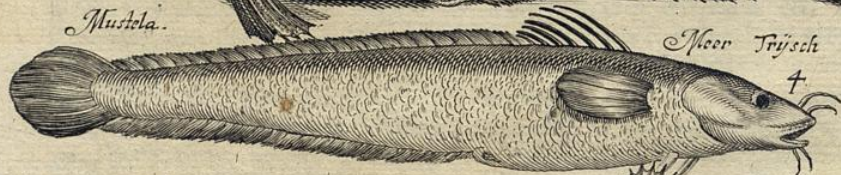
Asellus alter sine Merluctus.

Ein ander art Schol fisch.

Mustela.

Meer Trüsch

Hippurus. Rödert kopff

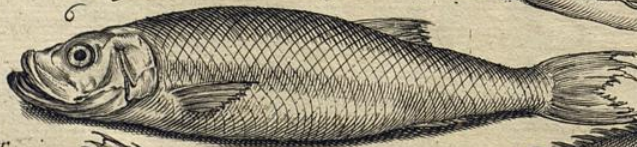
12

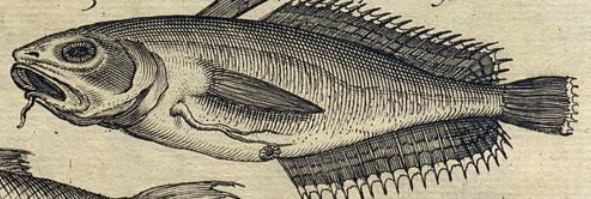
Har engus

Hering

6

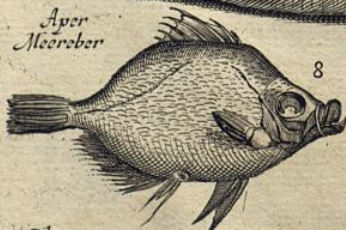
Pinca marina.
Meer Schleye.

Liparis Schmalz fisch.

Aper
Meer ober

8

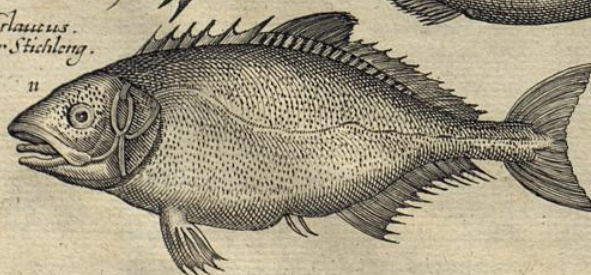
Scolopax. Meer Schneyf

7

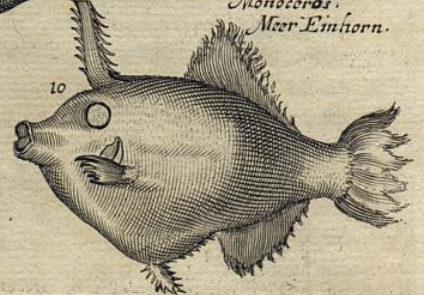
Glaucus.
Meer Stichling.

11

Monoceros.
Meer Einhorn.

10

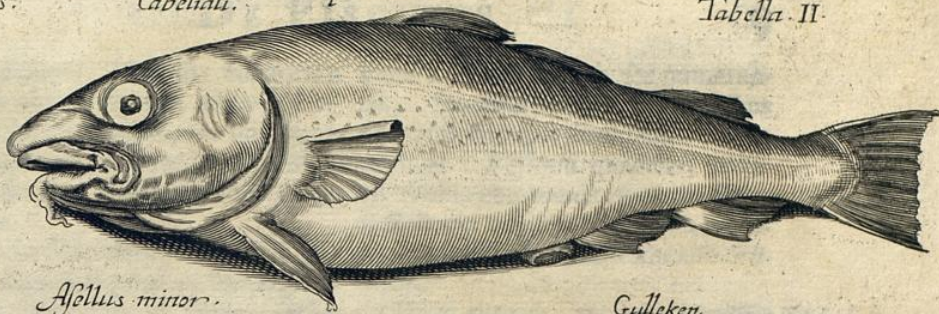

Asellus.

Cabeliau.

1

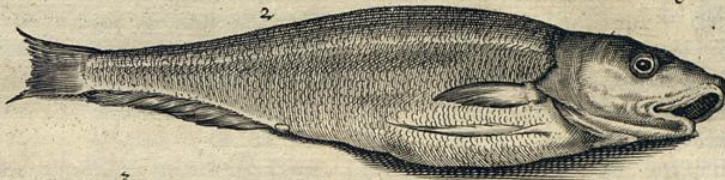
Tabella. II.

Asellus minor.

Gulleken.

2

Asellus mollis.

Wykingh.

3

Asellus alius

4

Revorsus

indicus Anguill formis.

5

Malva. ein art stockfisch.

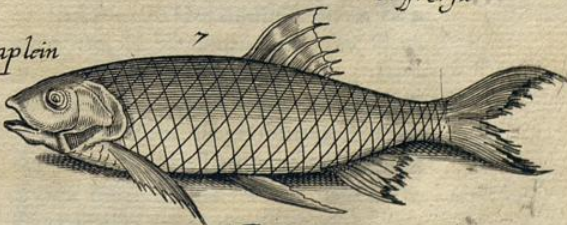
6

Rutilus

Vrff. Erfle.

7

Coriulus.

raplein

8

Sazon.

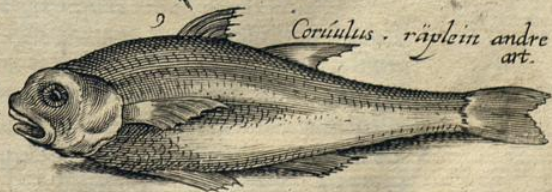
Stockfisch.

10

9

Coriulus. räplein andre art.

[illegible]

Gobergus duorum cubitorum magnitudinem superat. Colore est cinereo, ventre falcato, ore sine dentibus medioeri partibus internis Merlucio similis. Carne duriore quam Asinus.

TAB. I. 4.

Quem Mustelam Genuenses vocant. Illyrici *Pegorellam* dicunt. Belonius Aristotelis et Galeni *Callariam*, Rondeletius *Asellum* veterum esse opinatur. Trium interdum palmarum et longitudinis, cruris humani crassitie, colore ex livido in opacum abeunte. Duas in tergo pinnas gerit, minimo capiti vicina est, praeter has alia ad caudam usque protenditur, ad latera utrinque una rotunda, ut et cauda visitur, sub quibus postremis crassiores ac carnosae quidam cirri bifidi conspiciuntur. Maxillae ipsi mobiles. Dentes confusi; in superiore labro, maculam, cordis figura, denticulis circumfultam, linguam albicantem et in cuspidem efformatam ostendit. Branchias distendit utrinque quatuor. Interiora si spectes, sub branchiis cor delitescit triquetrum, bursa sua involutum; hepar pallidum ac fere lacteum in tres lobos divisum, diaphragmati appensum. Sinistra eius pars, caeteris maior, vesiculam fellis oblongam admittit. Lien praegrandis sanguineus, gracilis, oblongus, pastorum instrumentum, cui cornutae Musae nomen referens; a ventriculo dependet. In pyloro, tri-

ginta et aliquot apophyses numerantur. Intestina tribus revolutionibus circumflectuntur, priusquam rectum attingat. Vesicula quaedam caeteris Asellis communis, gemino veluti folliculo tergori conjuncta, commodum nationis usum exhibere creditur.

Tinca marina, propter corporis cum palustri similitudinem sic dicta, *Pesce fico* Italis, quod passificus instar mollis sit, vocatur. Salvianus *Asellum Callariam* esse, sed falso, contendit. Vix pedalem mensuram excedit. Corpore est toto oblongo, latiusculo, squammis minutis confecto, coloris cinericii. Capite, in quo duos lapillos gerit, lato et presso. Ore magno, et valde denticulato. Oculis aureis. Ex inferiore maxilla appendix cum barba propendet. Branchias habet utrinque quaternas, et ad eas binas latiusculas pinnas, unam scilicet utrinque. Ex anteriore ventris parte pinnarum vice bini longi admodum atque rotundi cirri propendent. In primo dorso pinna parva erigitur; post eam alia una enascitur, per dorsum totum ad caudam usque extenditur. Inferiori ventri singularis pinna ab ano orta, ad caudam etiam usque producta, subnectitur. Cauda in unicam rotundam definit. Hepar magnum et subalbidum visitur.

TAB. I. 5.

Caro concoctu est facilis, sed excrementitia.

ARTICVLVS III.

De Harengo, et Lipari.

Aldrovand.
l. 3. c. 10.

Piscis, quem Germani HARENGVM forte a Graecorum *ῥέγιον*, quod salamentum sonat, alii Halecem vocant, qui apud antiquos sit et vocetur, ignoratur. Chalcidi marinae seu Sardiniae quidam congenere faciunt. Thrissis sive Alofis nonnulli.

TAB. I. 6.

Dorso est quodammodo caeruleo, ventre albo falcato, squammis acutis pertinaciterque haerentibus. Branchiarum scissuram, quia pro corporis ratione magnam habet, citissime aqua extractus emoritur. Jejuno duntaxat intestino instructum Albertus author est.

In Oceano Germanico circa Britanniam, Hiberniam, Scotiam, Norvegiam, Daniam inveniuntur, in Mediterraneo quoque capi, et Romae, Massiliae, Venetiis proflare falso Belonius prodidit, formae similitudine, quam cum Trissis habeat deceptus. Puro aquae elemento Nutriri voluerunt quidam, quod in aërem protracti in momento expirent. Magnis simul agminibus natant, et tanta ipsorum copia, ut ad ccm. coronatorum in singulos annos capturae precium ascendere Cardanus prodiderit: In terra sancta Oceanici maris Insula rim. hominum vitam harengis sustentabant.

B

Cum

Cum per petulantiam unam ex captis virgis cecidissent, adeo eorum numerus est imminutus, ut post illa vix centum ex eo quaestu vixerint. Lucent in aqua, ventribus versus summum aequor, obversis; imo tantum de se splendorem, squammis maxime quae circa oculos, emittunt, ut mare fulgurare videatur. Lucem emoriente mori, credidere quidam, per aliquot post mortem superesse dies, quidam experti sunt. Semel anno teste Alberto pariunt.

Caradenus
in Briganti-
bus.
Lansius de
Principatu
Europae.

Mira de eorum natu prodita sunt. Proavorum tempore ad Norvegiam sua quasi stativa habuerunt, nostro tempore Britanniam totam immensis exercitibus circumnatant. Circa solstitium aestivum ex alto Scotiae littora petunt: inde Anglica littora adeunt, et ab Augusto medio ad Novembrem a castro Scarborough ad Thamesin capiuntur. Postea aliqua vehementiore procella in Britannicum mare deferuntur, et in eo ad Christi natalitia piscantibus se offerunt; hinc Hiberniam utrinque pernatantes, in Septentrionalem Oceanum, circumnavigata quasi Britannia, se transferunt; et ibi ad Junium occultantur; postquam fretificavere, redeunt.

Usus ipsorum in cibis, apud Septentrionales frequens. Recentes, muria

conditi, et exsiccati; mensis inferuntur. Solent et salita aqua macerari: salugine deposita, in craticula assi eduntur. Conspicua in novo orbe volantium nubes. *Misera horum*, inquit Thuanus, *conditio, quibus nec in mari natantibus, nec in aere volantibus, tutus unquam receptus, naturamque in utroque elemento novercam experti, cum ut se a perniciem cognatorum piscium afferant, in altum evehunt, mox ab avibus circumvolantibus rapiuntur; quarum si rostrum fugiendo evaserint, arefactis alis deficientes, rursus se in aquas praecipitant, et volando fessi, a piscibus infestis glutuntur. Itaque mediam sortem eligentes plerumque in obvias naves involant, et praeda hominum sunt.*

Thuan. H.
stor. l. 117.

Liparis piscis a Plinio memoratus, a pinguedine, quasi *Lipaeus* nomen invenit. Capite terrestrem curriculum refert. Os ei parvum, sine dentibus, maxillis asperis, virga a capite ad caudam satis lata. Squammae parvae; pinnae ad branchias et in ventre binae; alia a podice ad caudam, alia a cervicis loco ad eandem continua sine aculeis.

Plin. H. N.
l. 32. c. 12.
TAB. I. 7

Cauda in duas definit. Adeo pinguis est, ut sub cute pinguedinem loco carnis habeat; asservatus, totus in oleum abiverit.

ARTICVLVS IV.

De Apro Scolopace et Monocero.

TAB. I. 8.
Aldrovand.
l. 3. c. 12.
de Piscibus.

APER Rondeletii, quem ille cum Apro veterum eundem, se falso ut Aldrovandus ostendit ponit, piscis est squammosus, fere rotundus, compressus corpore praeduro; et aspera veluti ac villosa cute praedito, rostro suis instar, oblongo et obtuso, sine dentibus; aculeis praeacutis, duris, longis, rectis; setas inaequales esse diceres, qui mox a capite secundum dorsum longitudinem decurrunt. Pinnae habet ad branchias duas, in ventre duas alias, multis firmisque aculeis et a se disjunctis constantes; a podice tres aculeos breves et acutos. Cauda in unam pinnam definit.

Rondelet.
Hist. Pisc.
TAB. I. 9.

Qui Rondeletio SCOLOPAX, seu ASCOLOPAX est, hunc alii Elephantem,

sed perperam; rostrum enim rigidum est; Gesnerus Serram Plinii quod radium caudam versus ferratum habeat, nominat. Semper fere parvum esse, exinde conjicit Rondeletius, quod tres ejusdem magnitudinis ovis distentos viderit.

Gesnerus
Aquatil.

Corpore est rotundo, Erythrini modo rubescente; rostro praelongo, rigido. In dorso habet aculeum longum durum, praeacutum, altera tantum parte ferratum; denticulis serram referentibus, utpote contiguas basibus quae latiusculae sunt. Caudam habet tenuem.

Caro ei substantia Pagro similis; boni succi et facilis concoctionis. Cum rarus sit, exsiccatum potius servatur, quam editur.

Monoceros Clusii, ob consumilem

TAB. I. 10

potius

potius cum Sclopace formam, quam ut quod inter squammosos censeretur deceat; aspero enim corio est, priori subiungitur. Ex orientali India alla-

tum Clusius ita descripsit. Ab extimo ore usque ad caudae pinnae, paulo longior erat tribus uncis, medio corpore paulo plus uncia latus, etc.

ARTICVLVS V.

De Glaucis veterum et Hippuro.

GLAUCVS piscis a colore caeruleo seu Cyaneo ita dictus, ὑπὸ λευκός interdum a Graecis teste Eustachio, dicitur, et bene a *Glaucisco*, cum ille aestate lateat, si Aristoteli et Ovidio credimus; hunc aestate et hyeme Damosenus Comicus in cibus laudet, distinguunt. Mnesitheus apud Athenaeum inter τρυγῶν, Volaterranus ferratorum et carnivororum genera, eum ponit; Aristoteles squammosum facit, et paucas appendices superne circa ventriculum exeuntes habere adjicit. Plinius auctore et irascenti mari simili colore, esse prodit.

Apud Rondeletium tres ipsius habemus species: Prior provincialibus *Cabrolle* dictus, tricubitalis quandoque, corpore est longo, ventre compresso, dorso falcato, caeruleo, cute nitida, squammis vix apparentibus, ni cutis exsiccat; ventre candidissimo, maxillis asperis potius quam dentibus munitis. Statim a capite aculeos habet; quorum duo, qui iuxta anum sunt, velut in vagina conduntur. Aculeos pinna sequitur, ad caudam usque continua, initio magna, macula nigra notata, inde brevis et tenuis, tenuibus quasi villis constans. Ad branchias pinnae aurei sunt coloris, pro podice rimam potius quam foramen sortitus est. Ventriculum habet magnum cum uno appendice. Vesica felle intestino adhaeret. Splen parvus, caro candida et pinguis vilitur. Salvianus *Aniam* veterum esse credit, Jovius centrinam quibusdam videri dicit.

Alter minor, unde γλαυκιδιον apud Athenaeum esse conjicit, septem aculeos in dorso, ad caudam spectantes habet; a superiore branchiarum par-

te ad medium corpus linea tortuosa admodum dimittitur, hinc recta ad caudam protenditur.

Tertio quem *sinuosum* vocat, quod linea a branchiis ducta, serpentum corporis flexibus gradientium instar tortuosa sit, dentes sunt acuti, dorsum ex caeruleo nigrescit.

Locum in petris etiam et arenis pasci Oppianus scripsit. Numenius apud Athenaeum κατὰ μίαν σινυαλβήτα, id, per algas molles, fluctibus minime agitata et muscum versari, tradit. Aristoteles, et Athenaeus pelagium fecit. Cibus quidem ipsi, carnes. Sed nec algam vel muscum contemnit. Unde Tarentinus escam ad Glaucos capiendos praescribens, partem ex musco et farina, partem ex piscium carne componit. Foetum suum ore, ubi metuit recipere, iterum emittere, tradidere quidam; quia spinosus est, de Glaucis Galeo sumendum id videtur: sane solum ex Galeis Acanthiam foetus suos propter spinam non recipere, auctor est Aristoteles. Aestate circa LX dies non conspicitur. Plinius alibi dictorum immemor, nunquam apparere scripsit.

Vfus ipsius expetitus in cibus, sive utrum gerat sive non. Caput tamen potissimum, apud Anaxandridem, Sotadem Comicum, imprimis si in Olyntho, et Megaris captus esset, commendabatur. Eustathius palmam oculis tradit, ut ut sit, difficulter si Tralliano et Mnesitheo credimus, concoquitur. Concoctus permultumimenti praebet. Ex jure sumptum seu Glaucum seu Glauciscum, copiam lactis mulieribus facere, Plinius auctor est.

ARTICVLVS VI.

De Hippuro et Reverso Indico.

HIPPVRVS seu a similitudine equinae caudae, seu διὰ τὸ ἵπποειδὲς καὶ ἰσχυρὸν, quod equi more feratur et saliat, ita dictus, aliis ἀγρευτὴς ab

agnis saltus inuicem similes exercentibus; Dorioni et Epeneto κατὰ φύσιν, a pinna, quae a vertice incipit, in eoque veluti crista erigitur, Hippocelso

Oppian. l. 3.
Halicutic.
Athenaeus.
Dignos. l. 7.

Aelian.
H. A. l. 1.
c. 16.
Arist. H. A.
l. 6. c. 16.

Plin. H. N.
l. 32. c. ult.

Rondelet. in
Histor. Pi-
scium.

cefio *Hippuræa*, Hispanis *Lampugo*, Gazæ *Equilis* vocatur. Glaucio colore internisque partibus similis est, et facile inter caeteros pisces ex *pinnâ*, quæ a capite incipiens in prona parte ipsi unica est, et caudæ equinae simillima, villis multis constat, cuiusmodi in nullis aliis piscibus reperitur. Venter in medio corpore situs est.

Aristot.
H. A. l. 9.
c. 10.

Degit in pelago, mari Mediterraneo ignotus. Carystius ab Archesfrato maxime celebratur, quod mirum, cum caeteri ibi pisces viles sint. Delectatur carnibus, et nassis inclusus tantopere crescit, ut inde incrementum cepisse videatur. Vere *parit*; hyeme latet; in natatu celer est, et nunquam nisi certis diebus capitur.

REVERSUS Indicus duplex est, TAB. III. Clusius Exo. l. 6. c. 18. Anguilliformis alter, de quo inferius dicemus: alter, de quo hic, squammosus. Nomen inde, quod retractus venetur, accepit. Magnitudine est palmi. Squammis contegitur rugosis, spinis in dorso, et ab umbilico ad caudam maxime acutissimis. Docilis est, et facile cicuratur. Magnam Indis in venandis piscibus præstat operam. Tenui sed valido funiculo alligatus ad mare deferitur, blandis animatus verbis in piscem conspectum, etiam magnum, emittitur, ejusdemque lateri seu ventri sese affigit; sic extrahitur. Praeda blande avellitur, ne, quia valide adhaeret, discerpta intereat.

Niremberg.
Nat. Exot.
l. 11. c. 18.

REVERSUM Indicum anguilliformem v. Tab. II.

CAPVT II.

De Pelagiis Lacvibus.

ARTICVLVS I.

De Thunno.

Thunus, seu a Græcorum Θύνες, quod est magno impetu moveri, seu ab Ebraeorum *Thannia, quo Cetaceum piscem intelligunt, sic dictus, multa apud Authores pro diversitate aetatum fortitur nomina. Thynnis seu Thynna simpliciter sive mas est sive foemina, Pelamyde major, Thunno proprie dicto minor. ^bCordyla appellatur partus, qui foetas redeuntis in mare autumnno comitatur, Byzantii αὐξιδας, διὰ τὸ ἐν ἐλπίγαις ἡμέραις αὐξάνεσθαι ut testatur ^cAristoteles, seu quod paucis diebus angescant (Gaza *Auxum* vocat) dicunt. Redux in Pontum ex magno mari Cordyla, *Pelamydis* nomen, seu παρὰ τὸ ἐν τῷ πηδῷ μίεν, i. e. quod in limose abdat, seu διὰ τὸ πέλεν ἔμα, quod gregatim degat, ut ^dPlutarcho placet, (*Limosam*, *Limariam*, et *Lutariam* alii vocant) fortitur. Pelamydes cum annum excessere tempus, *Thunni* vocantur; hisce paulo majores *Tritones*. ^e*Orcynus*, *Apolelus*, *Sarda*, *Synodontis*, *Cybia* seu *Cybios*, *Cete*, *Melandrys*, *Triton*, *Chelidonas*, *Xanthias*, propriis suarum appellationum rationibus non carent; sed et variis eorum sale asservatis partibus singularia nomina indita, apud Authores invenies.

^fRondelet.

Lubricos eos Plinius facit, ^fRondelet.

deletius suum *Orcynum*, ut et eum, in Hist. Pis. quem *Pelamydis* verae seu *Thunni* Aristotelis nomine exhibet, squammis magnis ita ad amissum compactis, ut iis carere videatur, tegi, coctione easdem dehiscere, tuncque perspicue apparere tenui membrana contextas, scribit. *Pelamydem* vero *Sardam* eute levi esse, et sine squammis, ea parte, quæ a pinnis ad branchias sitis, incipit excepta, adjicit. Sed nec vel de sexuum notis; vel de *Pelamydum*, et *Thunnorum* differentiis inter Authores convenire videtur. ^fAristoteli ^gPlinio et ^hAthenaeo mas a foemina eo distinguitur, quod haec sub ventre pinnulam habeat ^gφραγὲς dictam, quæ mas caret. *Rondeletius* in utroque semper pinnam sub ventre deprehendi ait, indivisam in mare, divisam in foemina, ut podicis foramen dilatari, foetusque commodius in lucem edi possit. *Ligures* et *Massilienses* piscatores nunquam ex *Pelamydibus* *Thunnos* fieri aperte ostendisse, auctor est ⁱScaliger: a *Pelamyde* hoc unum distare *Thunnum*, quod hic fit lividus lateribus, illa undantibus maculis transversis atque obliquis eidem destinato gerat, asseret ^kBellonius. Captus An. MDCLXV. circa Gaditanum fretum, pedem xxxii. longitudine,

^a*Aldrov.*
l. 3. c. 18.
TAB. III. 2.
c. 4.

^b*Plinius*
H. N. l. 9.
c. 15.

^c*Aristotel.*
H. A. l. 6.
c. 16.

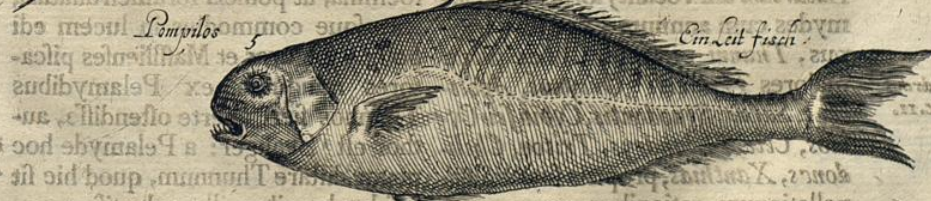
^d*Plutarch.*
de solert.
Animal.

^e*Aldrov.*
l. 3. c. 11.

^f*Aristot.*
H. A. l. 5.
c. 9.
^g*Plin. H. N.*
l. 9. c. 15.
^h*Athen.*
Dipnos. l. c.

ⁱ*Scaliger.*
Exercitat.

^k*Bellonius.*
cit. Aldrov.

B. III.
ins. Ex.
6. 18.

st. P.

Not.
1. 5.
H.N.
15.
en.
of. 1.

iger.
citat.

lonius
Idro.

1. 2.
 3. 4.
 5. 6.
 7. 8.
 9. 10.
 11. 12.
 13. 14.
 15. 16.
 17. 18.
 19. 20.
 21. 22.
 23. 24.
 25. 26.
 27. 28.
 29. 30.
 31. 32.
 33. 34.
 35. 36.
 37. 38.
 39. 40.
 41. 42.
 43. 44.
 45. 46.
 47. 48.
 49. 50.
 51. 52.
 53. 54.
 55. 56.
 57. 58.
 59. 60.
 61. 62.
 63. 64.
 65. 66.
 67. 68.
 69. 70.
 71. 72.
 73. 74.
 75. 76.
 77. 78.
 79. 80.
 81. 82.
 83. 84.
 85. 86.
 87. 88.
 89. 90.
 91. 92.
 93. 94.
 95. 96.
 97. 98.
 99. 100.

dine, latitudine XVI. in cuius pelle integra classis delineata conspecta est.

Locus Thunnorum varius pro aetate esse videtur. ¹Oppianus, qui eos piscibus pelagiis annumerat, ex Oceano in mare Mediterraneum, cum vere ad sobolis propagationem instigatur, venire, ideoque tum plurimos in Tyrreno et Iberico capi, auctor est;

mensē Maio Xiphiis cogentibus irrumpere, Jovius adjicit. Pelamydes aequora fluviū aut paludi vicina incolere, ideo in Pontum ad dulciora pabula gregatim intrare, ex Plinio ^m habemus, ibidem, ut et in Moeticis paludibus nasci, *Strabo retulit; tepore gaudere, ideo per summa maris natare, aliquando flumina subire, ex ⁿ Aristotele discimus; Visos qui Agathopoli ad pontem usque, qui aliquot millibus passuum a mari distabat, con-

cenderent, ^oRondeletius prodidit; sed et in Rheno, Nilo, Pado, Platina scripsit; in algosis quibuldam locis. Gaditanis extra Herculis columnas sub solano vento eo delatis, ingenti numero, magnitudine et crassitie incredibili, occurrisse, Admiranda Aristot. ^p venditant. Vix credendum Thynnorum multitudinem in Indico mari tantum, ut Magni Alexandri classis haud alio modo, quam hostium acie obvia contrarium agmen adversa fronte direxerit, quod apud ^o Plinium legimus. Graeci scriptores enim Cete et Physiteres fuisse innuunt. De eorum circa Byzantium et captura et mora ita ^q Strabo, etc.

Cibus eis aliquando ^r alga; saepe, circa Hispaniam imprimis, (ex anteriore ^r ad columnas delati pelago, esca deficiente macerantur) glandes; ex quercubus ad mare nascentibus delapsae, quibus vehementer pinguescunt; et ex harum ubertate, ubertas Thynnorum colligitur: ut plurimum caro. Tempore foeturae ^t quicquid attigerint, liguriunt; quin et partu soluto, ne propriis quidem parcunt natis, sed laeti tempore veris ^u Ova vorant subito, et lacerant sub dentibus atris; aliquando prae pinguedine rumpi ^x Aristoteles auctor est.

Vitam ad biennium duntaxat producere, quod ^y Plinio ex Aristotele placuit, vix verisimile videtur. Ad

tantam enim excrefcunt magnitudinem, ut xv. talenta pendeant, caudae duo cubita, seu ut apud ^z Aristotelem extat, quinque palmum latitudine expleat, et visi capi, quos corporis magnitudine, squammarum crassitie et corporum duritie biennio multo provectiores fuisse fateri oportuerit.

De *Generatione* habemus, Thunnos coire mensē Februario, post idus Junii initio parere ^a semel, et quidem ^b in Ponto Thunnos, bis credi, quia partim tempestivus partim cordus ejus foetus est; prior soboles mensē Decembri ante brumam exit, posterior vere. *Ova* edunt quasi in utriculo. Ex his fiunt, quas Scordulas vocant, Byzantii Auxiadadas, quod paucis diebus auferant.

Exeunt autumno cum Thunnis simul, verno autem tempore repetunt, jam factae Pelamydes. Quantum ad *animales functiones*, concessit et istis singularia quaedam Natura. Dröma-

des esse, seu ut Gaza reddit cursores, ex superioribus cognosci potuit. Non vagantur tamen ^a bruma; ubicunque deprehensi usque ad aequinoctium, ibi hybernant. Ex Ponto exituri laevam tenent, et Aquilonem operiuntur, ut secundo fluxu exeant; ingressuri eundem, ad dextram flectuntur, quia dextro oculo plus cernunt, utraque natura hebet. Eadem ^b debilitas in causa, quod ad saxum illud miri candoris, a vado ad summa per-

lucens, quod in Euripo Thracii Bosphori, quo Propontis Euxino jungitur, in ipsis Europam Asiamque separantis freti angustis, juxta Chalcedonem in Asiae littore visitur, exhorrescant, et sic repente territi, adversum Byzantii promontorium, ex ea causa appellatum Auri cornu, praecipiti petunt agmine. Noctu proficisci et vetustissimum Amphyliti vatis

apud ^c Herodotum oraculum, et numerus ^a Bellonio visus, in quo altera parte spica, altera Thunnus conspiciebatur, et supra hunc Luna cum inscriptione PHILIPPENZE, innuit; nec de nihilo est, quod Plinius, postquam ^c dixisset, capturam illorum a vergiliarium exortu ad arcturi occasum durare, reliquo tempore hyberno

latere

¹ Oppian.
Halieut. l. 3.
c. 620.

^m Plin. H. N.
l. 9. c. 15.

^o Strabo
Geogr. l. 7.

ⁿ Aristotel.
H. A. l. 8.
c. 19.

^o Rondelet.

^p Aristotel.
in admirand.

^o Plin. H. N.
l. 9. c. 3.

^q Strabo
Geogr. l. 7.
^r Aristotel.
in Admirand.

^o Strabo. l. 3.
^s Athen. l. 7.
Dign. Polybii Histor. l. 34.

^t Aristotel.
H. A. l. 6.
c. 17.

^u Oppian.
Halieut. l. 4.

^x Aristotel.
H. A. l. 6.
c. 17.

^y Plin. H. N.
l. 9. c. 15.

^z Aristot.
H. A. l. 8.
c. ult.

^a Aristot.
H. A. l. 5.
c. 11.
edit. Scalig.
^b Plin. H. N.
l. 9. c. 115.
Oppian.
Halieut.
l. 4. v. 505.
Vide Oppian. et Scalig.
p. 234.

^a Plin. H. N.
l. 9. c. 11.

^b Plin. H. N.
l. c.

^c Herodot.
l. 2. Histor.
^d Aldrovand.
l. 3. de piscib.
c. 18.

^e Plin. H. N.
l. c.

f Phylarch.
de solert.
Animal.

g Aelian.
H. A. l. 15.
c. 3.

h Aristot.
H. A. l. 4.
c. 10.
i Oppian.
Halieut. l. 2.
c. 5.

k Plin. H. N.
l. 9. c. 15.

TAB. HL. 5.

a Aelian.
H. A. l. 15.
c. 23.
b Athen.
Dian. l. 6.
* Apolloni.
Rhodius in
Argon.

latere in gurgitibus imis, nisi tepore aliquo evocatos, aut pleniluniis, adjiciat. In natando figuram cubicam, si gregatim vagantur, ^f servant, atque sex lateribus comprehensi, soliditatem ex semetipsis constituunt. Ad promontorium^s Bubonicum, maximi, suum instar, soli vagantur; alii more luporum bini proficiscuntur; nonnulli more caprarum, gregatim pascuntur. Exoriente canicula, in Euxinum natare contendunt; et marinis fluctibus, et fervide radiato sole calescentibus, inter se velut contexti, confertis turmis sese invicem opacant. *Dormire*^b in imis gurgitibus, sub saxo aut littore abditos, ^c Aristoteles prodidit; et quidem tam profunde, ut ne jacta quidem fuscina, moveantur. Sub Caniculae exortum oestro exagitantur. Haeret ille ubi cutis tenuior, sub pinna, et ita miseros divexat, ut saepe in terram ^d *ἀπὸ πόντος* saliant, saepe in naves se conjiciant.

De *Sympathia* et *Antipathia* non est quod multa dicam. Dicuntur Cepphos habere comites, qui carunculas pisciculorum, a Thunnis discerptorum, aquis innatantes, depascuntur. Cum gregatim praeter Italiam acti elabuntur, a Sicilia prohibiti, in majores incurrunt belluas. Majo Menie a Xiphiis ex Atlantico Oceano in mare mediterraneum pelluntur. Non aliter ab iis gregatim in fugam agi, quam ovium greges a lupis Mathiolus author est. De captura Thunnorum agere alterius loci est.

Vsum reperere in *Cibis*. Olim membratim caesi ^k cervice et abdomine (^{τὰ σπυρίδια} Athenaeus vocat) commendabantur, atque clidio (clidia Thyum festus, Petimen ex Naevio Petimen piscinum, quod est inter duos armos ad pectus, claviculas Medici

vocant) salitis, Omotarichi nomen impositum est, recenti duntaxat, et tum quoque gravi ructu; caetera parte plenis pulpamentis asservabantur. Melandria vocabantur, caesis quereus assulis, simillima. Vilissima ex his, quae caudae proxima ^d *ἀπὸ πόντος* dicebantur, quia pingui carenti hinc ^e *ἀπὸ πόντος* nomen, probatissima, quae faucibus, Pelamides in apolectos, particulatimque confecti, in genera Cybiorum (sic dicuntur seu salamenti frusta quaecunque in formam ^κ *κὺς* dissecta; vel quae ex dorsi partibus cervici clidioque proximis) dispertiebantur. Alexis caput, commendabat, caudam Antiphanes. Falconius Hetruscus eruditioris gulae ganeo, novum et sapidissimum obsonii genus ex iis commentus est. Athenaeus ^ε *ἐν μὲν ἰατρῇ* (intritum hoc, ex aliis et aliis condimentis) aliis piscibus praetulit. Alii salamenta, quae ^θ *θύναια* seu ^θ *θύνια* potius, quam recentis piscis quamlibet partem praeferunt. Sunt quippe Xenocrati apud Oribasium stomacho inepti, mali succi, flatulenti, ad excernendum difficiles. Galeno, dura carne praediti, et insuaves. Archestratus tamen nobilem Thunnum circa Byzantium, Carystum et Siciliam; praestantiorum circa Cephaem et Tyn-daridem oram; praestantissimum circa Hipponium Italiae, nasci, circa Samum ingentem, et deorum convivii dignum capi, prodidit.

Praebent et in *Medicina* usum. Sanguis ^m fel, et jecur, siue recentia siue servata, vinum psilotiri obtinent. Non pubesciturum, qui in pueritia iis illitus est, ⁿ Aelianus affirmat. Omotarichus ^o largius sumptus, Presteris serpentis venenum retundit. Cybiorum cinis, cum melle ad Condylomata confert.

ARTICVLVS II.

De Pompilo et Amia.

POMPILVS seu ^π *πῶπις* a transvehendo, (fabulantur enim Pompilum hominem ^π *πῶπιον* portitorem, vel ut ^ρ *ῥοῖον* Athenaeo placet ^ρ *ῥοῖον*, ab Apolline * quod Ocyrhoen puellam trajecisset, in sui nominis piscem transmutatum) seu quod navigantes in alto mari ad conti-

nentem usque comitetur; aliis facer piscis, aliis ^π *πῶπιον* dicitur, et a ^π *πῶπιον* inter Thunnos reputatur. Athenaeus Pelamydi similem et varium esse inquit. Rondeletius ^ρ *ῥοῖον* pro eodem, piscem squammis carentem, in dorso varium et maculosum, in quo a branchiis ad caudam linea magna

magna curva, a qua ad ventrem lineae multae transversae interpunctae descendunt, ducitur; pars quae supra et inter oculos est, flavescit, aurique colorem imitatur. Cauda in unicum non divisam, neque crescentis Lunae figura, Thynnorum et Pelamydum more, desinit.

Locus ipsis ima maris sedes est.

f Plin. H. N. l. 9. c. 15.

Saepe navigia velis euntia comitantes, mira aliqua dulcedine per aliquot horarum spatia, et pascuum millia a gubernaculis non separantur, ne tridente quidem saepius in eos facto terri; ubi terram persensere, recedunt, nec longe abesse nautis colligitur. Inimicos experiuntur Delphinos, sed magno horum exitio. Degustatis enim illis, continuo convelluntur, furoreque incensi, pelluntur, ad littora, elca marinis avibus futuri.

g Oppian. Halieut. l. 1. Aelian. H. A. l. 2. c. 15. h Athen. l. 7.

h Athen. l. c. Plutarch. utra animal.

Amiam seu παρα το ἀμαίνας τὰς παραπληγίας, quod una cum sui generis piscibus eat; sive quod κατὰ μίαν φέρεται ἀλλὰ ἀγελήδον, quod non solitaria sit, sed gregatim vivat, ita dictam, Aelianus Troctam, Hispani Bizam quasi Bizantiam, alii Bonitam, vocant.

i Aelian. H. A. l. 2. c. 6.

TAB. III. 6.

Jovius et Salvianus pro ea Lechiam, alii Sphyraenam, quidam illum piscem qui Hispanis Lambugo dicitur, perperam substituunt. Piscis est Pelamydi, vel Thunno vel Scombro corporis specie, pinnis caudae similis, cute laevi, ea parte, quae circa branchias est, dempta, rostro acuto, oculis parvis auri aemulis; dentibus ferratis, acutissimis, in os recurvis; branchiis opertis, ventre crasso, argenteo, rugoso, longo, ad podicem usque demisso, cujus appendices sunt innumerae scombrorum appendicibus tenuiores; dorso caeruleo, et

k Rondelet. de Piscib.

dum vivit splendente; a quo ad ventrem lineae ductae sunt obliquae, nigrantes, certis intervallis a se distantes. Caudam habet tenuem, in figuram lunae in cornua curvatae, intestina gracilia, hepar rubescens, splenem nigram, fel toti intestino attextum, vel ad illud porrectum pari cum eo longitudine, saepe etiam replicatum.

Degere in mari, stagnis et fluviis affirmat Aristoteles, et cum eo Scaliger; vicinum fluviis et stagnis ob dulcem aquam et limum amare, Oppianus Pontum subire, atque ibi cum suis ducibus aestatem traducere, tum quod ibi belluae magnae pauciores, tum quod ob dulcium aquarum permissionem, pascus gravior; unde eorum incrementum singulis diebus intelligitur, certum. Circa Provinciam in maris angustis quas insulae frequentes efficiunt, capi, Rondeletius author est.

Vescuntur aliquando alga, ut plurimum carne. Audaces et celeres sunt; quin Troctam saltu valere Aelianus loco supra citato scripsit.

Pugnam cum Delphinis apud Oppianum eleganter descriptam invenies; idem de Troctis apud Aelianum legitur. Captae prosiliunt, et arrosa linea aufugiunt. Appetuntur a quibusdam piscibus in escam, Glaucos imprimis, si Tarentino fides est.

Adhibentur in cibis tanquam boni succi ad excernendum medii, sed parce nutrientes. Archesstratus autumnus tempore post Vergiliarum occasum, Byzantiasque imprimis commendat; procul a mari Hellepontico deteriores scribit; si vicinum Aegei maris tractum pertransieris, pristinam gloriam maculare invenies.

* Aristotel. de part. Animal. l. 4. c. 2. Aristotel.

H. A. l. 2.

c. 18.

ex Scalig. sect.

m Aristotel.

H. A. l. 3.

c. 13.

n Scalig. ad

l. 2. H. A.

c. 18.

o Oppian.

Halieut. l. 1.

p Arist. H. A.

l. 8. c. 13.

q Aristotel.

H. A. l. 6.

c. 13.

r Aristot.

l. 8. Hist. c. 2.

s Oppian.

Halieutic.

l. 2.

t Aelian.

H. A. l. 12.

c. 53.

u Aristot.

H. A. l. 4.

c. 8.

ARTICVLVS III.

De Xiphia seu Gladio.

TAB. IV.

l. 2.

a Aelian.

H. A. l. 13.

c. 4.

b Homer.

Odyss. m.

c Plin. H. N.

l. 32. c. 11.

* Plin. H. N.

l. 32. c. 11.

Piscem qui a figura rostri XIPHIAS communiter, αἰφίας Epicharmo, ἔφιος Menandro, Gladius Latinis dicitur, Homerus λυγρὰ, Hesychius et Varinus θορραῖνα, alii Thrani, Hermolaus Tomum Thurinum, ita enim apud Plinium legit, forte a Thuriis Italiae oppido. Albertus Militem appellat, Galeum a Plinio vocari; Salvianus

et Massurius perperam opinantur.

Magnitudine interdum est insigni. Ad decem nonnunquam cubitos accedere, tradit Rondeletius. Delphini magnitudinem excedere, Plinius; naviculas aequare, Strabo. Corpus habet teres a capite statim valde crassum, deinde ad caudam usque tenuius, in extremo ante caudae exortum

d Rondelet.

Hist.

c Plin. H. N.

l. 32.

f Strabo.

c. 11.

g Plin.

l. 32.

eminentia quaedam extuberat. *Corium* caudam versus, ducta manu laeve est, os versus asperum. *Squammae* sub cute latent plurimae, *adeps* in dorso suis more residet. Utraque *maxillarostrata* est, superior magis ossea, durior, aliquando bicubitalis, (Athenaeus totius corporis magnitudini aequalem esse, scribit) inferior brevior et triangularis, plerumque illa habet se ad totam magnitudinem ut tria ad decem, ista ut unum. *Gladius* est ferro acutior, sed extincto pilce corrumpitur. Gellius ejus mucrone dura excavavit saxa. *Dentes* ipsi falso Aelianus tribuit, non admodum curvos, nec admodum inanes. Nullos enim habet, eorum loco ossa oblonga et aspera in palato resident, absunta in tantum gladium materia, quae dentibus cedere debuerat. *Oculi* ipsi orbiculati prominentes, et ante eos foramina. *Branchiae* octonae et duplices, *tergus* ex cinereo nigricans, et serici instar splendens. *Pellis* tenuissima, *venter* argento micans. *Fellis* vesicula intestino committitur.

Degunt in mari, et raro adeunt littora. Copiosius vero juxta Scyllaeum promontorium apud Siculos et Zephyrium quod Italiae extremum est, hodieque Spartiventum a

nautis nuncupatur, capiuntur. Tribuantur tamen ab Aeliano¹ et Dania¹ in lacu Sueriensi notissimi dicuntur.

Vicitant piscibus, quos rostri incurfu interficiunt, nec prius comedunt, quam spiculo^m transfixerint.

Exortu Caniculaeⁿ divexantur ab oestro seu asilo (Animal est parvum, scorpionis effigie aranei magnitudine) tantoque infestantur dolore, ut in venas saepenumero exiliant. Balaeenam exhorrescunt, eamque conficati, gladium suum in terram, aut obvium quemcunque vadi locum impingunt, sic infixio capite sese continent. Nec tamen sua ignorare arma credendum. Utitur rostro tanquam gladio. Saepe in mari Indico validissimas Lusitanorum naves, ad fesquialmum aliquando perforant. Visus in mediterranea juxta navim nantem, medium rostro discidisse. Graecanicum sermonem ab Italico distinguere, illum minime reformidare, ad hunc diffugere, Joannes Marius Caetaneus, qui Locrensi in littore Xiphianum piscationi interfuit, prodidit, et Brutii testantur.

Usus in ciborarius. Carne enim est arida, et difficulter concoquitur. Archestratus Byzantinum commendat.

ARTICVLVS IV.

De Remora et Cetorum Duce.

TAB. IV. 3. **D**E REMORA, quae *Echeneis*, *Remiligo*, et *Naucrates*, dicitur, vix quicquam certi scribere possum, adeo Authores in diversa seinduntur, tria tamen occurrunt, descriptio, facultatis naves retinendi, et causa. Varie a veteribus describitur. Quibusdam est parvus piscis, assuetus petris. Quidam^p eum pedes ex Aristotele habere opinantur, ita posita pinnarum multitudine. Mutianus muricem esse, latiore purpura, neque aspero, neque rotundo ore, neque in angulos prodeunte rostro, sed simplice concha, utroque latere sese colligente, quibus inhaerentibus, plenam ventis stetit navem, portantem nuncium a Periandro, ut castrarentur nobiles pueri, conchasque quae id prae-

stiterint, apud Gnidiorum Venerem coli, prodidit. Trebius niger pedalem esse, et crassitudine quinque digitorum credit. Tres eo nomine celebrari, haud perperam inde colligas. Nec inter recentiores de eodem convenit. *Rondeletius* inter ignotos reponit. *Gillius* nunquam se piscem, vel piscatorem, qui ipsum vidisset, vidisse profitetur. *Bellonio* est totus exossus, mollis, lubricus, coloris herbacei, inferiore parte planus, dorso repandus, in gibbo convexus, limacis rubri testa carentis effigiem referens. Eidem ad spitamae longitudinem et manubrii lagonis crassitiem plerumque excrescit, circa saxa in mari, sed lente serpit, et iter cornibus praetendit, mucaginemque ut limax serpendo relin-

¹ Aelian.
H. A. l. 14.
c. 23.

^m Oppian.
H. A. l. 14.
c. 23.

ⁿ Oppian.
H. A. l. 14.
c. 23.

^v 509.

ⁿ Plin. H.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

^v 509.

Gladus.

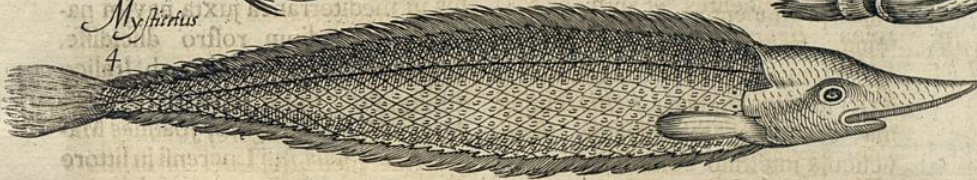
Schwerdtfisch. Meer Schwert.

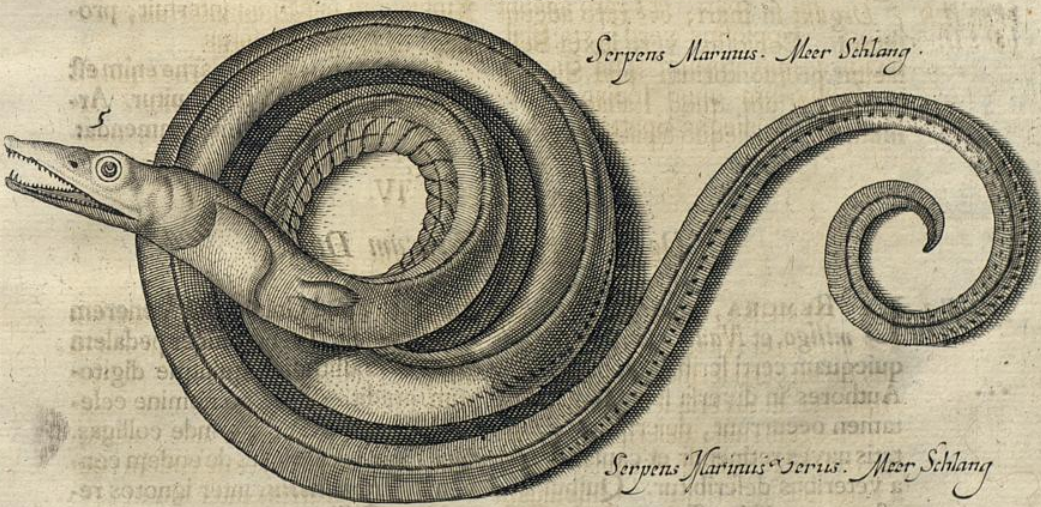
Remora. Schiffhafter.

Leithen der walfisch

Myxine.

Serpens Marinus. Meer Schlang.

Serpens Marinus verus. Meer Schlang

Conger.

Meer Aal.

Lampbrush eel.

90
 Hi
 sei

 r P
 L3

 s L2
 pro

 * K
 Ar
 gne
 pia
 lieu
 v. 2

relinquit. In Corcyra frequentissime e verriculis extrahi dicitur. Quam in Imperati Neapolitani Exoticotamiejo Neapoli vidimus, sic describitur. Capite supino acetabula habet similitudine cirrorum sive acetabulorum Polypi, quibus naves magnosque ac cetaceos pisces apprehendens pertinaciter haeret. Cursusque eorum remoratur, et pro arbitratu suo retinet. Ad magnitudinem corporis Icon expressa est.

Remorae Aldrovandi color toto fere corpore ad violaceum inclinatur. Lateralia candicant; medium corpus subviridis linea interfecat. Cauda, quae unicam pinnam degenerat ad caeruleum vergit. Rostrum canino simile, nisi inferior maxilla superiorem longitudine superaret. Pinnae toto corpore sex. Simillimus Embdae in Frisia pisciculus repertus est, referente Gelhero, quatuor digitorum longitudine. Cuticula sine squammis tenuissima; capite pro corporis magnitudine maximo. Oculis parvis, reliquo corpore turbinato; sub mento quiddam habebat figura acetabuli. Cavitas cum digito premeretur, ita adhaerebat, ut circumferri posset. Par facultatis navigationis retinendi ratio. Ruant venti licet, et saeviant procellae cogit stare navigia secundum Plinium (verba ejus sunt. Ventum est ad summa natare, &c.) Plinio Oppianus ad stipulatur. Cheremenianus Trallianus apud Plutarchum impedimentum et moram navigationi inferre, et ut tardius navigia ferantur facere asserit ille puppi, hic lateri navis, Oppianus carina adhaerere scribit. Petrus Melara Cardinalis Turonensis triremem cum e Gallia Italiam mari peteret, ab eodem (nisi forte de Lampetra id accipiendum sit) in medio cursu retentum fuisse. Kircherus pro fabulosis omnia ista habet. Nunquam talem a Plinio ad tempora nostra effectum notatum, etsi totus orbis navigationibus lustratus sit. Non posse potentia major a minore vinci. Nullum magnetis frustum, quamvis efficacissimum, exactissimeque libratum aliud majus, et gravius allicere. Frequenter in freto Siculo

ob contrarios aestus, unam onerariam extensis velis, secundo vento in mediis fluctibus haerere, vicinis cursum tenentibus.

De causis haud certiora occurrunt. ^{t. Rondel. de pisc. maris. l. 15. c. 18.} ^{u. Aristot. in Mechanicis quaest. 6.} ^{x. Plutarch. Symp. l. 2. probl. 7.} ^{y. Fracastor. l. de Sympath. c. 8.} ^{z. Scalig. Exer.} ^{a. Lonicer. l. de Aquatic. * Syarez. Disput. Metaph. 18.} ^{b. Basiliius 8. Hexam. homil. 7.} ^{c. Ambros. Hexam. l. 5. c. 10.} ^{d. Keckerm. in probl. nauticis. e. Plin. H.N. l. 22. c. 1.} ^{TAB. IV. 4.} ^{f. Oppian. Halient. l. 3. g. Aelian. H. A. l. 10. c. 6.} ^{h. Plin. H.N. l. 22. c. 1.} ^{i. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{j. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{k. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{l. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{m. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{n. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{o. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{p. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{q. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{r. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{s. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{t. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{u. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{v. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{w. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{x. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{y. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{z. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{aa. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ab. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ac. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ad. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ae. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{af. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ag. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ah. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ai. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{aj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ak. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{al. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{am. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{an. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ao. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ap. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{aq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ar. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{as. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{at. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{au. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{av. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{aw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ax. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ay. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{az. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ba. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{be. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bi. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bo. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{br. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bs. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{by. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{bz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ca. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ce. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ch. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ci. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ck. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{co. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cs. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ct. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{cz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{da. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{db. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{de. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{df. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{di. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{do. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ds. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{du. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{dz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ea. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{eb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ec. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ed. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ee. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ef. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{eg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{eh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ei. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ej. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ek. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{el. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{em. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{en. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{eo. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ep. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{eq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{er. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{es. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{et. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{eu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ev. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ew. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ex. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ey. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ez. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fa. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fe. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ff. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fi. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fo. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fs. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ft. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{fz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ga. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ge. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gi. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{go. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gs. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ha. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{he. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hi. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ho. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hs. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ht. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{hz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ia. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ib. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ic. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{id. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ie. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{if. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ig. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ih. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ii. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ij. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ik. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{il. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{im. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{in. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{io. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ip. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{iq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ir. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{is. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{it. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{iu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{iv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{iw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ix. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{iy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{iz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ja. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{je. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ji. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jo. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{js. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ju. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{gy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{jz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ka. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ke. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ki. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{km. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ko. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ks. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ku. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ky. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{kz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{la. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ld. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{le. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{li. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ll. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ln. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lo. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ls. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ly. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{lz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ma. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{md. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{me. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mi. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ml. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mo. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ms. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{my. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{mz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{na. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ne. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ng. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ni. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{no. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{np. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ns. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ny. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{nz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oa. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ob. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{od. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oe. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{of. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{og. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oi. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ok. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ol. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{om. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{on. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oo. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{op. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{or. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{os. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ot. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ou. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ov. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ow. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ox. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{oz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pa. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pe. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ph. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pi. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pl. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{po. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ps. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{px. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{py. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{pz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qa. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qe. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qi. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qk. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ql. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qm. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qn. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qo. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qp. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qq. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qr. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qs. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qt. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qu. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qv. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qw. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qx. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qy. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{qz. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ra. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{rb. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{rc. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{rd. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{re. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{rf. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{rg. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{rh. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{ri. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{rj. Plin. H.N. l. 32. c. 1.} ^{rk. Plin. H.N. l. 32. c.}

partem Oppiano et Aristoteli dici falso opinatur Bellonius, Hermolao Iulus, aliis *Mysticetus* dicitur. Longus est, colore albo, capite longo, angusta cauda, si Aeliano credimus. Aldrovandusⁱ dodrantalem, rostro acuto, capite praelongo et plano, cauda angusta et tenui, toto corpore aspero, squammis experte, sed osseo corio tecto, proponit.

Fabulosum ne id, quod Rondeletius arbitratur, an ambiguum, quod

ⁱ Aldrov. de Piscib. l. 3. c. 23.

^{*} Scalig. ad H. A. Arist. l. 2. c. 16.

^{*} Scaliger, natura talem dederit, an

amicitiae ascribendum sit, non disputo. *Amicitiae exempla sunt Balaena, musculus, quando praegravi superciliorum pondere obrutis, ejus oculis, infestantia magna vada, praenatans demonstrat, oculorumque vice fungitur*, apud ^k Plinium legimus. Agnitum, ore velut anchoram a Balaenis recipi, in faucibus dormire; hoc quiescente, illas non moveri, hoc gubernatore, destitutas, ad terram delabi et perire, Plutarchus^l et ^m Claudianus, ut superius dictum, prodidere.

^k Plin. H. N. l. 9. c. 62.

^l Plutarch. l. utra animal. m. Claudian. in Eutrop.

ARTICVLVS V.

De Serpente Marino.

TAB. IV. 5. 6.

TAB. V. 1.

^a Plin. H. N. l. 32. c. 1.

^b Aelian. H. A. l. 18. c. 28.

^c Aristot. H. A. l. 2. c. 15.

^d Aristot. H. A. l. 8. c. ult.

^e Plin. H. N. l. 6. c. 23.

^f Solinus in Polyhist.

^g Arrian. in Periplo maris rubri.

^h Virgil. l. 2. Aeneid.

ⁱ Arist. H. A. l. 2. c. 14. et l. 9. c. 37.

Serpens marinus, ^{*} Plinio *Draco marinus*, Aeliano^b *μύκος* et *Hydrus*, Aristoteli^c *ἰχθὺς θαλάσσιος* dicitur.

Notabilis ipsorum in quibusdam locis magnitudo. Ejus sunt in Africa, ut boves^d infectentur, et triremes apprehensas evertant. Circa Norvegiam ducentorum pedum longi visi, tantas aliquando supra mare spinas, erigentes, ut navis per unam transire possit, si Olao Magno credimus. Conspicitur in sinu Codano quidam flavi coloris XL. pedum, innoxius, nisi

irritaveris. Apud insulas^e quasdam ante Persidem, vicenum cubitorum, terruere classem. Tales in^f Carmaniae promontorium et Arabiam circa tres insulas e mari egrediuntur. Baraces sinus^g navigantibus perniciosus, quod ad eum e pelago tendentibus praegrandes et nigri serpentes occurrant. Maximi ejusdem descriptionem et in Virgilio^h invenies. Is de quo hoc loco, terrestri similis est, capite et corpore congrui *αμαυρότερος*

duntaxat, ore acutior, siⁱ Aristotelem sequimur. Si Salvianum, habet dorsum subrubrum; latera subflava, ventrem subalbidum. Rondeletius eum trium cubitorum facit, corpore fulvo, quam Anguilla rotundior, colore quem et sceleton, apud Aldro-

vandum exhibebat, capite congrui, oculis flavescentibus, ventre et rostro cinereis, maxilla superiore longiore. Dentes muraenae modo, sed rariores habere, addit: pinnulas ad branchias veluti Anguillae duas. A Castelletto ad^k Aldrovandum missus, colore erat congrui, sed ad caeruleum inclinante. Ore intra rubido, dentibus acutissimis instructo, sub mento apophysis barbae modo propendebat, altera ad ani orificium.

Maris est incolae: nec tamen *ἐν τοῖς σφόνδα βαθέων*, seu profundissimis, gurgitibus nascitur: Qui in aquis fluviatilibus reperiuntur, Hydri sunt et toto coelo ab istis differunt. Degit tamen aliquando et in terra, ut terrestres^m quaedam species; toto fere die in mari vivit, somni causa in terram egreditur. Vehementior est congruo, si *σφόνδα* ita placet vertere. Captusⁿ atque immixtus in arenam, cavernam sibi rostro mira celeritate excavat.

Pugnare aliquando in Turcia tempore Bajazetis a solis ortu ad occasum cum terrestribus; Occisorum utrinque octo millia numerata sunt. Aquatici concessere victoriam.

Comedi quidem potest: sed propter similem cum terrestri formam rejicitur.

ARTICVLVS VI.

De Congro et Ophidio Plinii.

TAB. IV. 7.

^{*} Rittershusius ad l. 1.

[†] Halient. Opi-

[‡] Athen. Di-

[§] nos. l. 7.

Congri, qui Graecis *αγρὸς*, quod est voro; *ἀπιδέλει*, *αἰγὸς τῶν πελοπόννησος* *πλετώνων*, *κόγγρος* et *γέγγρος*^{*} aliis *Gryllus*, quibusdam a corporis et colo-

ris similitudine, *Anguilla marina* dicitur, duo genera; Unum Album et pelagium, alterum Nigricans, quod haud recte vel littorale vel pelagium dixeris.

a A. l. 8.

s. ad. A.

b E. de t. tu. c. S. Geo.

d A. l. 2.

f O. Hal. v. 7.

g A.

m Bellon. observat.

n Plin. H. N. l. 9. c. 37.

h Op. Hal. v. 51.

i Ar. l. 5. c. Ar. l. 6.

k Ar. l. 8. c. Plin. l. 9.

^a Arist. H. A. ris; ambigit enim ut scribit ^a Aristoteles: recentiores unum duntaxat, in quo omnes notae congruo a veteribus attributae, reperiuntur.

Longus est et lubricus seu laevis; saepe in quatuor aut quinque cubitorum longitudinem excrevit. Vilius ^{*} a Scaligero quem utraque manu nequisses amplecti, ut non mirum multos in Sycyone quos homo vix ferat, aliquos plausfri magnitudine capi, ^b Eudoxus; circa Cartejam in exterioribus locis augeri supra minarum octoginta, ^c Strabo prodiderit. Toto dorso rubet, ventre et lateribus pallet. Binis natat pinnis. Linea nigra in exteriori parte membranaceae pinnae per dorsum extensa conspicitur. Oculi sunt Anguillis longe maiores. In extremo rostro duo brevia cutacea cornicula gerit. Dentes habet parvos pectinatim coeuntes, branchias utrinque binas, pinnae harum rubent, quae vero corpus ambit fusca est, et ad caeruleum inclinat. Interiora si spectes, ^d Arist. H. A. Gula ^d ipsi exigua, qua alii pisces carent; fellis velica ab hepate pendens.

In nullo non degunt mari, fluminibus imprimis ^f vicinum si sit; nam et hos juvenes subire solent: ne de paludibus dicam, quarum illustris alumnus a Matrone ^g Parodo vocatur. In terram egredi non absolum, cum idem et de serpente marino superius dixerimus, et de Anguillis ex Aristotele colligatur. *Vescuntur* pisciculis; ideo vehementiore spirante vento, quo tempore numerosiores pisciculi mare intrant, pinguescunt.

Coitus eorum Anguillarum coitui ^h comparatur, non quod ex simili spumae sanie in arena obruta nascantur; sed quod circumplexu mutuo lupinarum partium coitum peragant, quod ⁱ Arist. H. A. *ἀνίδου* et *μύγους* τῶν ῥαίων ⁱ solenne est: Ova ^{*} longa serie inter se protensa, pinguedine ita obducuntur, ut vix appareant. Si in ignem conjeceris, abit in vaporem pingue; ova exiliunt, et elisa crepitant.

Latent hyeme, ^k nec eadem, praeterquam statis diebus paucis, et iisdem semper, capiuntur. *Gregales* ne sint, an solitarii, ambigitur. Causam

^l Mnesitheus praebuit. Modo gregarios esse posse dicit; modo nec inter hos nec inter illos recenset.

Inimicitias cum Polypo, Locusta, et muraena exercet. Polypum devorat. ^m Neque enim ob laevitatem ab eodem apprehendi potest. A Locusta laceratur, licet valido sit corpore. Ipse et Muraena caudas inter ⁿ se praerodunt.

Usus ipsius apud Graecos in cibis laudatus; inprimis si e Sicyone adferrebat, Italum tantum caeteris praeferre putabant, quantum pinguis Thynnus vilissimis coracinis. Tanti denique aestimatus, ut Nereus quidem Chius Diis eum elixasse legatur: Dorion vere opophagus, cum puer optimorum piscium nomina dicere jussus, Congrum inter caeteros recensuisset, piscium se non Deorum nomina dicere jussisse, reposuerit. Nunc in vili admodum sunt, apud omnes, *Hispanis exceptis*, pretio. Angli pullos cum aceto et sinapi comedunt. *Congener* congris est, qui in mari circa Canibales insulas capitur. Cute intense viridi et elegantissime variegata, rictu patenti, et dentibus acutissimis. Caro detracta cute candidissima est; sed qualitatibus adeo virulentae, ut saepe in mortem gustantes conjiciat.

Ophidion Plinii, quem Salvianus et Bellonius cum serpente marino confundunt, quemque Tragus Oppiani quidam esse opinantur; duorum est apud Rondeletium generum. *Unum* est barbatum, quod gemina barba a maxilla inferiore propendente instructum sit; *Alterum* imberbe et flavum, de caetero superiori simile. Bellonius palmum non excedere, pelle lubrica esse, pinnae carnosae habere, integram in gyrum caudam ambire, et multa nigredine perfundi, testatur. *Linguam* habet parvam, acutam. *Cor* trigonum ruberrimum, *hepar* ad sinistram latus exporretum, *stomachum* oblongum, *pylorum* per multas apophyses circumdatum, a quo tres intestinorum revolutiones ad anum pertingunt, *lienem* rubrum, et oblongum. Caetera ad ipsos Asellos accedit.

ARTICVLVS. VII.

De Muraena.

TAB. V. 3. 4.

Muraena, quibusdam *Draco mari-*
nus, quod corporis specie ser-
pentes aemuletur, Graecis *μύραινα*,
σμήραινα et *ζμύραινα* (multae enim di-
ctiones quae ab *σμ* incipiunt, olim
per *ζμ* scribebantur)^a *παρά τὸ μύρειν* vel
μύρεσθαι, quod, ^b prae pinguedine in
summa aqua fluitent, et a sole torrefa-
ctae, qua curvare se nequeant, mergi
non possunt; quod tamen de optimis
quae Latinis *Flutae*, Graecis *πλωταί*,
quasi navigabiles vocantur, potissi-
mum sumi debet, quamvis et *rhyades* pisces
Flutas Gaza vertat, dicitur.

Externa si attendas, ad duorum
cubitorum longitudinem accedunt;
circa *Cartejam* locis exterioribus
minarum supra octoginta reperiri,
^c *Strabo*, ad decem libras augeri ne-
que majorem se vidisse, *Salvianus*,
^d *Arist. H.A.* prodidit. ^e Longus est, lubricus seu
^f laevis, et serpentis speciem referens.

Cutis quae ^g tenuissima diversi colo-
ris, qui nec in omnibus sibi respon-
det, seu quod alius vivis sit, alius in
mortuis (sane *Plinius*, ^h in *Gallia* se-
ptentrionali, *Muraenis* omnibus, in
dextra maxilla septenas maculas ad
formam septentrionis aureo colore
fulgere, duntaxat viventibus, pari-
terque cum anima extinguere testatur)
appareat. *Mas* paucioribus macu-
lis distinguitur, et quibusdam veluti
stellis conspergitur, *foemina* pluribus
veluti aureis guttis, quas *Ovidius*
auratas notas dixit, variatur; ⁱ *Bel-*
^j *lonio*; eidemque ut plurimum ful-
vescunt. *Rondeletius* colore fusco,
ideo *κελευνήν* ab *Oppiano* dici; *Mas-*
furius maculis luteis et nigris; *Gillius*
alium colore subnigro, luteo alium,
albo et nigro quasdam colore distin-
ctas, prodidere. ^k *Aldrovando* foemi-
na varia est, blattariae floribus simil-
lima, hinc ardens *Ovidio* dicitur.

Caput habet rotundum, tenue, et
acuminatum, rictum *oris* latissimum.
Dentes acutissimos, serratos, solidos,
non in maxillis solum, sed et in ima
quoque faucium parte dispositos. Car-
nosum *palatum*, quod linguae loco
obtinuit. *Maxillam* superiorem aquil-
inam, in cuius extremo duae sunt

breves apophyses seu verrucae. *Ocu-*
los magnos. *Dorsum* cultellatum,
ut *Pytheas* ait, hoc est, spina acuta,
et pinnulam fere constituyente. *Pin-*
nas et branchias, adimit ipsis ^l *Pli-*
^m *nus*; sed male. Quaternas enim has
habent. Sed ⁿ parvas; utpote ex
quaternis minutis osculis, sive fora-
minibus paulum modo se exserentes;
seu ut *Aristoteles* dicit, non *διμεθραι-
νός*, id est explicatas, sed praeter
aliorum piscium morem confusas.
Illas non ad latus fitas, neque tales ut
natate possint.

Quantum ad *Interiora*, carnem ha-
bet candidissimam, sub cute obliquis
et transversis ductibus dispositam, va-
riis musculis hinc et inde abeunti-
bus munitam, multis spinulis brevi-
bus et recurvis conspersam; *hepar*
subfulvum, oblongum, stomacho in-
cumbens, longiusculum; *fel* *Cya-*
neum, magnitudine avellanae, quod
Bellonius jecori; ^o *Aristoteles* inte-
stinis inhaerere, a jecore meatibus
quibusdam dependere, scribit. Habet
et lienem oblongum nigricantem, sto-
macho annexum. *Ventriculum* lon-
gum, a cuius medio intestinum sine
spiris ad anum protensius, iuxtaque
eum cellulae, instar intestini coli, ha-
bentur. *Vertebri* quae minus fre-
quentes, sed oblongiores quam *Anguillae*,
processus insunt transversi ac
sursum spectantes praeter aliorum pi-
scium morem. *Aristas* *Scaliger* ^p vo-
cat, quae si corium inversum detra-
hatur, cum eo simul omnes educun-
tur. In *Oesophagi*, qui latus, et a rictu
incipit, orificio, hamuli leviter unci-
nati, ad gulam citra fauces spectantes,
linguae vicem supplent, ac statim a
branchiis folliculus teres, spinae in-
cumbit, flatu turgidus, commodioris
natationis usum praebens.

Vivunt quidem in mari, circa pe-
trota ^q loca; videntur tamen et flu-
viorum ostia petere. In Oceano ra-
rissimae sunt. ^r *Tartessiae* et ^s *Siculis*
freto, unde ad piscinas Romam ac-
cerlebantur, antiquis in pretio fuere;
minus ex *Tartensi* et *Carpathio* mari
probabantur. Exeunt et in terram fre-
quenter,

^a *Eustach. in*
Homer.
^b *Macrob.*
Saturnal.

^c *Strabo*
Geogra. l. 3.

^d *Arist. H.A.*
l. 2. c. 13. l. 4.
de partib.
c. 13.

^e *Plin. H.N.*
l. 9. c. 11.

^f *Plin. H.N.*
l. 9. c. 23.

^g *Bellon.*
Hist. l. 5. c. 10.

^h *Aldrov. de*
Piscib. l. 3.
c. 27.

ⁱ *Plin. H.*
l. 9. c. 20.

^k *Athen.*
Dipn. l. 7.
Theophr.

^l *Arist. H.*
l. 2. c. 13.

^m *Arist.*
Hist. c. 1.

^o *Scalig.*
A.H. l. 2.
c. 16. l. 10.

^p *Synes.*
Epist.

^q *Clem. Alex.*
in paedag.
p. Varro
R. R. l. 2.

H. H.
6. 20.
then.
1. 1. 7.
pphr.

fig. 1.
1. 2.
1. 10.

fig. 1.
1. 2.
1. 10.

fig. 1.
1. 2.
1. 10.

fig. 1.
1. 2.
1. 10.

Ad legem et more pertinet, quod e vivariis egestas plicatores in pondus dicitur; nam perunt viti. Munerarium minus debile dat, et uno tempore Caesari. Quis e vivariis egestas plicatores in pondus dicitur; nam perunt viti. Munerarium minus debile dat, et uno tempore Caesari. Quis e vivariis egestas plicatores in pondus dicitur; nam perunt viti. Munerarium minus debile dat, et uno tempore Caesari.

^a Arist. H.A. 1.5. c. 10. quenter, in eademque ^a capiuntur; et diu, quod parvas branchias habeant, parum aquae admittant, nec multum refrigerii desiderant, vivunt.

Cibus ipsis caro, ideo in petris quae Channis, et Patellis plenae domicilium. Nec ab humana abstinent. Cujus ^a rei gnarus Vedius Pollio, Eques Romanus, et ex amicis Augusti, invenit in hoc animali documenta saevitiae, vivariis earum immergens damnata servitia, non tanquam ad hoc feris terrarum non sufficientibus, sed quia in alio genere totum pariter hominem distrahi spectare non poterat. Cum rabie agitantur, saevissime persequuntur squamiferos; ita vero morfu valent, ut partem nisi tota amputetur, ab ea liberari posse neget, Rondeletius. In Sicilia ^a in fumina aqua prae pinguedine fluitant. Unde manu capi muraenas flutas Papius apud Varonem prodidit.

^r Plin. H.N. 1.9. c. 23. et 1.32. c. 2. De Muraenae cum vipera congressu a multis ^a sparsa opinio. Muraena inquit libidinis impetu plena, latibulum viperae intrat. Vipera mas stimulis concitata ad mare accedit, et sibilo edito amatam evocat; sic anibo invicem colligantur. Falsitatem si discrepantia (alii marem cum vipera foemina congressi, alii foeminam cum vipera mare produnt) non ostendit, at certe illud, quod Nicander famae, Plinius et Aelianus vulgo eam tribuant. Andreas ^a apud Athenaeum, quod vipera nemorum secreta amet; nec a quoquam id observatum esse, vel piscatore vel littorum, ubi frequentes muraene, accola, neget, ostendere potest. Coeunt autem more ^a serpentum, et ova parva, eaque ^a *χελυδοὶ* seu arenacea, numerosa ^a et quocumque tandem tempore pariunt. ^u Idem 1.3. c. 10. Muraenulae recens prognatae, celeri adolescunt incremento.

^y Plin. H.N. 1.8. c. 15. Latitant ^a hyberno tempore, quo, paucos dies si excipias, non capiuntur. Quia ^a pinnis carent, flexuoso corporis impulsu moventur.

Ad Ingenium et Mores pertinet, quod, e vivariis ^a egressae piscatores adoriri, et e navibus in mare pronos

dejicere; reti circumdatae ^b maculas appetere ipsas, consciae teretis ac lubrici tergi, cum multiplici flexu laxari donec evadant; ut haesere in hanc amplius devorare quam hanc, admoveque dentibus lineas, atque ita erodere; infixas hamo, quod sint cultellato dorso, sese invertere; cauda ictas, celerrime exanimari, capite ictas difficulter, unde animam in cauda habere certum ^c Plinio concentu et tintinnabulis, quod ex fabula de viperae sibilo natum esse credo, a piscatoribus evocari; dicuntur. *Docilitatis* argumentum, L. Crassi, qui cum Cn. Domitio Censor fuit, Muraena Inauribus ^d et gemmis distincto monili ornata, tanquam eximiae pulchritudinis puella, vocem Crassi cognoscebat, ad eum adnatabat, et porrecta cum gaudio accipiebat; in piscina mortuam, atratus tanquam filiam luxit. Idem de Antonii Drusi in villa apud Baucelos, in parte Bajana, Muraena, dicitur.

Antipathiam ipsarum cum Locusta, Polypo, Ozena, Congro, Aceto, et Ferula notarunt auctores.

^e Vincuntur a locustis. Ad carnes ^e Polyporum Ozaenarum ^a imprimis praeproperae feruntur. Pugnas Aelianus descripsit; addidit Kiranides incredibile, evanescere Muraenam, si cum Locusta coquatur. Cum Congro saepissime congressam Puteolis, spectavit Perottus. Aceti gustu praecipue ^b in rabiem aguntur. Licinius ^h Macer piuguescere jactatu, (alias lactatu) fuste non interimi, easdem ferula protinus, prodidit. Mirum quod ex ⁱ Aeliano habemus, cum plagam unam acceperit torpescere persistere; si plures inferas, funditus ira accendi.

Summis olim apud Romanos fuisse in deliciis, seu ut gulae irritamenta, seu quod diutissime et magna copia in vivariis servari possent; vel unus C. Hirrius duodena ^k milia sestertia, ipsis alendis insumebat, et uno tempore Caesari ^l Muraenarum mutuo dedisse in pondus dicitur; nam permutare pretio vel alia mercede noluit.

Macrob. Saturn. l. 2. c. 11. Intra hujus villam modicam quaedam dragies piscinae venierant. Tripatunus summa coenarum lautitia, ex
Plin. H. N. l. 35. c. 12. Fenestella¹ appellatur; unaque fuit Muraenarum, altera Luporum, tertia Myxonis piscis. Heliogabalus^m eorundem lactibus in locis mediterraneis rusticos pavisse creditur, ut totum Romanum imperium perderet.
Macrob. Saturn. l. 2. c. 11. Piscisⁿ aestivum Licinius Muraenarum nomen imposuit, ut Sergio Oratae. Commendatas maxime prae-

gnantes ex^o Horatio potest colligi; sed et a lactibus summam obtinuisse carnem. Nam si molles illarum carnes statuas, sive duras, opprobrium vitare non poterunt. Illae inflationes, hae cruditates difficiles concoctu pariunt. Galenus^p tamen mediocres posuit, si in puro mari versentur. Reperere et in Medicina usum. Nam Marcellus pellium cinerem ex aceto fronti illitum, prodesse adversus capitis dolorem prodidit.

ARTICVLVS. VIII.

De Myro, Reverso Indico Anguilliformi et Taenia.

TAB. V. 5. **M**YRUS, seu *μυρὸς, παρὰ τὸ μύρον* five *μύρον* fluere, quod prae nimia pinguedine mari supernatet, dicitur. Volaterranus, falso Plinio et Gazae Oculatam, Plauto Ophthalmiam vocari scripsit. Alicubi Myrinus, sed perperam, *μύρνος* enim legi debet, vocatur. Sitne Muraenarum mas, quod
Plin. H. N. l. 9. c. 23. Plinius, Helychius et alii prodidere, ex descriptione colligetur. Aristoteles concolorem, muraena robustiorem, colore piceo, dentibus intus et extra instructum prodidit. Athenaeo *λεόχρους* seu colore leonis et *ἰγγος* seu torquillae, esse creditur.

b Athen. Diapn. l. 7. Duo ejus apud Dorionem^b genera. *Nigrum*, quod Galli piscatores serpentem vocant, et *Rufum*, quod deterius. Ille serpenti magis similis est quam Muraenae, corpore nigricante, rotundo, sine maculis, sine squammis. Carne tenerrima, sine ullis^c spinis. *Pinnulas* habet valde exiguas cutis substantia, unam a cervicis loco ad anum usque, et alteram ab ano ad eandem, quarum ora nigra est: unicum utrinque branchiarum imperfectarum foramen, *puncta* in utroque latere aliquot aurea, quae magis in viventibus quam mortuis apparent; *gulam* ventriculo praepositam, *intestina* longa, recta ad podicem porrecta; *jecur* longum, rubescens, sine felle, *splenem* longum, tenuem.

Alter serpens rubescens *Rondeletio* (Dorionis Myrum *ἰππομύρον*, non absurde dixeris) piscis est rarissimus, corporibus specie serpentibus terrenis similis, colore rubro vel phaeniceo, lineis obliquis et sinuo-

sis a dorso ad ventrem ductis, eam lineam, quae a capite ad caudam protensa est, secantibus; scissura oris non admodum magna. *Dentes* habet acutos, serratos, *branchias* squamulorum piscium instar operatas; in dorso a capite fere ad caudam capillamenta tenuia a sese disjuncta, in ventre similia. *Cauda* in pinnam unam desinit.

TAB. II. 5. **REVERSUS INDICUS** Anguilliformis, inter Pelagios non squammosus; ab Aldrovando refertur; inter Galeorum genera ab Hernando. Instar Anguillae Columbus facit, nisi grandiusculum caput haberet. Capite autem pelliculam quandam cruminae similem gestare scribit. Si Hernandum sequimur, tres spithamas est longus, Corio nigro, figura mirabili: vix possis divinare, an natet supinus vel pronus, imo iudices, cum supinus est pronum jacere, et cum pronus supinum. Rostrum habet acutum, labrum inferius superiori longius, latius, et ad superiora contortum. Caput compressum, ac rostellum spinifero octo uncias longo, tres lato insigne, quo tuberoni et aliis piscibus adhaerere solet, pinnas circa branchias quaternas, singulas, juxta ventrem et dorsum, caudam nonnihil lunatam. Vivit in Oceano Septentrionali; et piscibus vescitur. Usus ejus in piscibus capiendis. Viso fulgore aeris statim praedam deserit. Modus piscationis a Martyre descriptus est.

TAENIARUM, quae a similitudine fasciae et vitae ita dicuntur, Gaza vitas

Tania altera

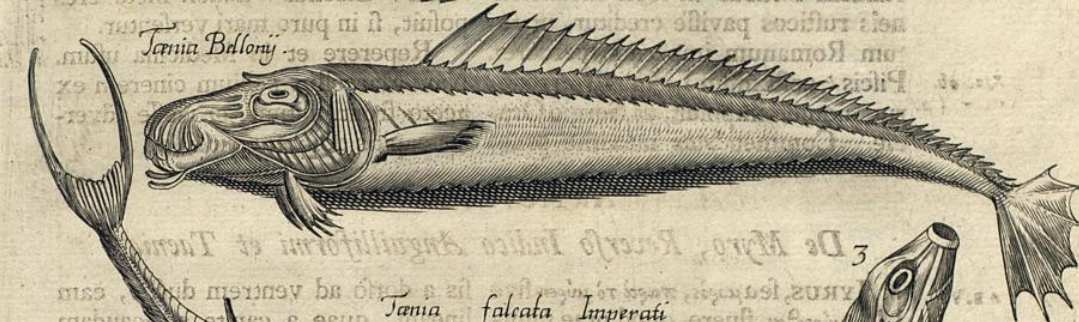

Meer haub

Tania

Tania Ballony

Tania falcata Imperati

Canis Carcharias

Großer Merthund

Canis Carcharias species alta

Ein ander art. Meer oder Wallhunds

Canis Carcharias alius

tas reddidit, tres apud scriptores de
veritate, si se offerunt. Vnde est cor-
pore longo, tenui, flexibili, et
cunctis, ut etiam in partibus
spinesque sub his firmant, carne non
recta, sed curva, et non ei dehis-
cent, ut in ossibus refertur. Est ulm
longa, palmum lata, tota in gyrum
quidam veluti crevis serrata. Ca-
pit deorsum, ut limam dices oculis
magis. In interioribus lineis villis
notanda data, in prima parte villos
habet, et candida, in duos et
candide terminant. Plurimas modo
cum non movetur, inde nomen
Planchia. Gallis vocatur. Alia cor-
pore in priori limis, eoque argen-
teo, ad tres intermedium cubitos ex-
tendit, planchiasque, praeferatque ad pin-
nas, sub maxilla inferiore duas cassas
ejus coloris dorsi villi et candida, in ep-
lac in parte prima purpureae, totum
dne, certo spacio a se distantes. Vnde
CAP. VII. III.

De Pelagiae Cartilaginis

ARTICULUS I.

De Cartilagine in genere

Cartilaginei pices, sicut in parte superiore
dorsum spinae, et in Cartilagine
habent. Graeci vocantur, et in
re, et in pices, et in pices, et in
mus, et in pices, et in pices, et in
Galens, qui non facit, et in pices, et in
Duo autem talia sunt genera. Primum
unum, in quo sunt alia, et in pices, et in
sunt praedicat, et in pices, et in pices, et in
lis armantur, et in pices, et in pices, et in
tundum, qui Galeno vocatur, et in pices, et in
hoc Artifice vocatur, et in pices, et in pices, et in
do et in pices, et in pices, et in pices, et in
flectit, et in pices, et in pices, et in pices, et in
lindine eam refertur, et in pices, et in pices, et in
dum communis habent, et in pices, et in pices, et in
cur adhibetur, et in pices, et in pices, et in pices, et in
cunctis. Tamen hoc nomen et in pices, et in pices, et in
culum genus, quod Aelianus vo-
candum et verum, Opianus ter-
tium ponit, utriusque in coeno volu-
tari, addit. Magnitudo etiam minorum
duplici dignoscitur. Notum. Maribus di-
na praedam circa exteimentum ostium
propendunt: minores huius. Foemi-
nae maiores, illis deservunt. Locos
cartilagineis mare est, sed alii in pe-
lago, alii in profundis coeno moran-
tur. C. partendi tempus infat. vs-
da et huius petunt. Cibus

Plin
l. 9. c.
Ari
l. 1. c.
6. 13.

tas reddidit, tres apud scriptores *descriptions* sese offerrunt. Una est corpore longo, tenui, stricto, flexili; temeritatis tantae, ut ossa vertebrarum spinaeque quibus firmatur, carne non tecta, appareant. Caput ei depresso, ossibus multis constans. Oculi magni, rotundi, pupilla exigua ad branchias pinna utrinque unica ad notandum data; in prona parte villos habet ad caudam usque, in quos et cauda terminatur. Flammae modo cum natat movetur; inde nomen Flambo a Gallis accepit. Altera corpore est priori similis, eoque argenteo, ad tres interdum cubitos excrefcit; branchiae ei, praeter quae ad pinnae, sub maxilla inferiore duae ruffae ejus coloris dorfi villi et cauda, maculae in parte prona purpureae, rotundae, certo spatio a se distantes. Ventri-

culus magnus et longus. *Intestina* sine ullis gyris. Cor compressum, hepar ex albo rufescens. Lien, et fel adeo parva, ut ferme visum effugiant.

Tertia Falce nuncupatur, quod falcem messoriam referat. Est ulnam longa, palmum lata, tota in gyrum quibusdam veluti crenis serrata, Capite deformi, ut simiam dicas oculis magnis. In lateribus linea visitur aspera; pinna in tergore unica, continua, subrubra, duae sub branchiis totidemque sub sterno. Polypi modo mollis est; et perfrixus vel assus in quoddam veluti gluten resolvitur. Huc pertinet Piscis, quem *Iridem marinam* non absone dixeris. Solis quodammodo aristis et cute constat, et rubro, amethystino, caeruleo et aureo colore variat; quin rectius quam praecedens *Tenia falcata* dicetur.

CAPVT III.

De Pelagiis Cartilagineis.

ARTICVLVS I.

De Cartilagineis in genere.

Cartilaginei pisces dicuntur, qui pro dorli spina spinea Cartilaginem habent. Graeci *Χορδαῖον* olim dixerunt; Aristoteles *σελάχι* et *σελάχια* primus, a splendore cutis, ut testatur Galenus, qua noctu lucent, vocavit. Duo autem talium sunt genera. Planum unum, in quo alii aspera, alii laevi cute sunt praediti; alii spinis carent, quidam iis armantur; Alterum longum et rotundum, qui Galeno *γαλεοί* et *γαλεώνμοι*, Aristoteli *γαλεοί*, *γαλεοειδείς*, aliquando et *γαλεόδν*, ἀπὸ τῆς γαλῆς, id est, muscla terrestri, seu quod corporis similitudine eam referant, seu quod quaedam communia habeant, inter quae *je-cur* adiposum, in oleum resolubile, dicuntur. Tribuitur hoc nomen et Canicularum generi, quod Aelianus secundum et varium, Oppianus tertium ponit, utrumque in coeno volutari, addit. Magnitudo etiam minorum inter mares ultra cubitum. Spinam Cartilagineam branchias detectas, quod cartilagine tegumenta earum constent, pinnae duplices et utrinque quinas habere, nullo discreto adipi carni ventrivi adhaerescere pinguescere, ova ea specie, qua aves habere, commune omnibus. Locus illo-

rum variat. Plana parte inferiore spinaque habent; oblongis in lateribus adhaerent, et tegumenti loco quinque habent foramina. Cor pentagonum, jecoris, et ejus gemini lobi substantia adipea, fel in jecore situm, appendices supra ventriculum exeuntes, Galeis propria sunt. Vulvae, quas qui ova pariunt, in binos sinus partitas, et sub praecordiorum septo constitutas habent, ad avium naturam vergunt; ad easdem in gravidis veluti mammae albiae visuntur. Os supina parte esse, non omnibus convenit, in extremo quaedam rostro habent; quibus ita situm est, cibum corripere, nisi conversi resupinentur, nequeunt; sic et piscium quos insectantur saluti, et ipsorum commodo consulit Natura. Immodica satietate isti interirent; illi, dum moram sese convertendo nectunt, effugiunt. Sexus duplici dignoscitur nota. Maribus binna quaedam circa excrementi ostium propendent: minores iidem. Foeminae majores, illis destituuntur. Locus cartilagineis mare est; sed alii in pelago, alii in profundo coeno morantur. Cum pariendi tempus instat, vada et littora petunt.

Cibus

Plin. H.N.
l. 9. c. 24.

b Aelian. H.
A.l. 1. c. 55.
c Oppian.
Halieut. l. 1.
v. 378.

d Arist. H.A.
l. 1. c. 5. et 2.
6. 13.

Arist. H.A.
l. 5. c. 5.

Cibus ipsis pisces, hos resupinati, et proli provident. Pariunt autem ut diximus, ^f capiunt. Quantum ad ^f *Generationem*, ore parere perperam sibi Aegyptii persuadebant. Coitus diversus, visa ex cartilagineis non nulla, quae & averfa canum terrestrium more cohaerebant. Plani qui caudam habent, non solum admotis supinis, sed etiam terga foeminarum, marium supinis superpositis, modo caudae crassities nihil impediunt, coeunt. Quia semine non abundant, nec foeminae suos conceptus, nec mares suum semen spargere, quod generis non vivipari pisces facere solent, visuntur. *Ova* eodem tempore et superiore parte ad praecordiorum septum omnibus, cum majora tum minora multa, et inferiore jam exclusi foetus; diversitas inferius patebit; quod non omnia simul, sed saepe numero ac diu edunt; interim quae in ima matrice sunt, concoquuntur; eodem mense saepe et parere et coire crediti sunt. Superfoetare, et senis complurimum uterum ferre mensibus, author est ^b Aristoteles. Ex alto terram repetunt, ubi pariant. Sic teporem captant, ^{temperant} ipsi est.

et proli provident. Pariunt autem vere animal; hinc partus viperino similis; si quid in quibdam differentiae occurrit, in sequentibus dicetur; discrimen sane ipsi pisces inter se ostendunt; senos vel octenos, undecim interdum si Rondeletio credendum, foetus suis partibus absolutos pedali longitudine diversis temporibus parere scribit Bellonius; persaepe vivo emergente foetu, ovis adhuc crudis, scaturire uterum, superiorem ejus partem, quae ad septum est occupantibus, eorumque alia dextro alia sinistro matricis cornu concludi, adjicit; quod Galei metu insidiarum catulos devorent; his ^k evanescentibus revocent, prodidere antiqui, et ad *Ingenium* referri potest. *Antipathiam* cum *Pattinaca*, quae nihil venenatius ex mari, exercere, apud Plinium ^l invenies. Tanta est avitas ipsius veneni.

Ufus Cartilagineorum in cibis rarus. Caro est concocta difficilis, diuturno usui, visum hebetare; proditum a Diphilo. Exenteratos quondam absque sale insolari ex Ephippo colliges; ^{temperant} ipsi est.

ARTICVLVS II.

De Cartilagineis Longis.

PUNCTVM I.

De Cane Aristotelis, seu Carcharia.

TAB. VI.
4.5.6.

^a Aristot. H. A. l. 5. c. 11.
^b Oppian. Halieut. l. 1. v. 374.
^c Plin. H. N. l. 13. c. 15.
^d Theophr. Hist. Plant. l. 4. c. 8.
^e Plin. H. N. l. 9. c. 24.

Primum inter Cartilagineos longos locum Galei seu Musteli inter hos ^{Κύων} seu Canis, vel quia hoc in genere *maximus*, sibi vendicat. *Galeus* hic simpliciter ^a Aristoteli; *Galeus Canis*, ^b Oppiano; *Canicula*, ^c Plinio; *Carcharias*, quia dentibus plurimum valet, Theophrasto: ^d aliis *Scylla*. Perperam Rondeletio, ex Nicandri auctoritate, *Lamia*. Nam et inter planos Cartilagineos ^e a Plinio refertur, et incredibile est, tantae magnitudinis piscem, qui loricatos etiam homines devoret, planis ab eo accenseri posse. Potuit Nicander *Carchariam* *Lamiam* propter aliquam naturae similitudinem vocare, et Siculis *Rana marina* *Lamia* dicitur. Cete non esse, vel exinde colligas, quod et *branchias* habeat, et ova concipiat.

Magnitudine Galeos omnes excedit. Vix mille librarum pondere mediocris. Captus, qui ad quatuor librarum millia accederet. Inventus in quodam loricatus homo est; alter, curruimpositus, vix a duobus equis trahi potuit. Cute aspera integitur. Os ipsi non in rostro, quod in mucronem exporrectum, sed supina parte est.

Caput amplissimum. *Dentes* trianguliforma, durissimi, acutissimi, utrinque ferrati, seno ordine dispositi. Prioris ordinis extra prominent, et in anteriorem partem vergunt; secundarii sunt; tertii, quarti, quinti, et sexti, in os maxima ex parte recurvi, in utraque maxilla carne molli conteguantur; quaelibet maxilla duos et septuaginta comprehendit.

Oculos habet maximos rotundos; in quibus tunica cornea parte anteriore,

TAB. VII.
1. 2.

posterioreque dura est; quae humorem crystallinum involvit, telas araneorum tenuitate superat; *nervi optici* ex substantia cartilaginea et dura constant; muscoli qui eos quodammodo intra trahunt, et fixos tenent, non radicem nervorum opticorum ambiunt; sed a superiore ossis regionis oculorum parte orti, in longum extenduntur; quem situm in humanis quoque videmus. Laterum et tergoris *pinnae* longe quam in sui generis majores sunt; binae earum haud procul a cauda, binae aliae ad branchias et podicem, aliae in medio fere dorso. *Cauda* duabus constans pinnis cubitalem longitudinem aequat, et ejus pars superior, quae vertebris communita, altius attollitur quam inferior; haec crescentis lunae figuram exprimit; quarum intercapedinem dimidia lineae explere potest. *Hepar* adipatum, in duos maximos lobos dividitur. *Degit* in alto; sed ad littora refugit. Amnes nonnunquam adire, forte dum praedam insequitur, Wottenus author est. *Vescitur* carne, et pisces adori-

tur ex insidiis; bene ἀρπακτῆρα Oppianus vocavit: quia Archestrato ἀρπακτῆρες, carne humana delectari, facile crediderim. Pugnam cum Urinantibus apud Plinium *f* legimus. Cum caniculis, inquit, atrox dimicatio. Inguina et calces omnemque candorem Thunnos inprimis persequitur, et ex eorum venatione cum gregatim praeter Italiam acti elabuntur, Siciliamque attingere prohibentur, pinguescit. Vidit Bellonius undecim foetus uno *partu* edidisse, non tunicis involutos, sed umbilicali tantum in ea cum utero matris conjunctos. Caput ut in aliis animalibus primo probibat. In *Cibis* non adeo expetuntur. Divinum quidem & Archestratus cibum vocat; et Mnesitheus iis, qui facile concoquuntur annumerat; *h* Galenus tamen, excrementitiae carnis esse, asserit. Facile in apparatu peccatur. Dentes argento inclusi, sub nomine dentium serpentis, dentitionem juvare, et puerorum pavores arcere, vulgo creduntur. Dentifricia optima ex iis parari Rondeletius tradit.

f Plin. H. N. l. 9. c. 46.

g Athen. Dipnos. l. 4. *h* Galen. l. 3. de Aliment.

PUNCTVM II.

De Galeo Aristotelis, et Catulis.

TAB. VIII. 4.

Quem Oppianus γαλέον κῖνα seu Mustelum, seu Galeum Canem vocat, is Aristoteli simpliciter γαλέος est. Quia apud Latinos nomen non habet, poterit vel simpliciter Mustelus, aut Galeus, Mustelusve Canis vocari. Forte est Graecorum σκυλόφαρος. *Corpora* est oblongo et rotundo cinereo, a podice ad extremam usque caudam gracilescit. Centenas aliquando libras excedit; nec squammis, sed corio tegitur. *Oculos* habet oblongos; retro eos bina foramina auditui inservientia, ex parte inferiore tunica enascitur, quae, palpebrae avium modo, totum oculum operit. *Os* ipsi in supina parte, denticulatum, ante ipsum duo alia foramina olfactui dicata. Branchiae utrinque quinae detectae, juxta quas duae pinnae, aliaeque rursus duae supina parte enascuntur, praeter has maribus duae appendices, ex podice pendunt. *Hepati* bifido et pallido, vesicula felle subnecti-

tur. *Splen* subrubescit. In coenosis maris locis *habitat*. *Ova* vitellis ovorum Gallinae similia, ex quibus foetus, donec foras prodeant, nutriuntur, parit. Quia Carne *vescitur* gregalem ne credas. Natantes homines adoriuntur. In cibis plebi inservit.

CATULI * Aristoteli τὰ σκυλάκια, a Aristot. H. Athenaeo et Oppiano σκυμοί, aliis γαλέοι γαλέοι. Hinnulos vertunt nonnulli, quibusdam Caniculae dicuntur. Bellonius Nissolas Massiliensium esse, quod albas maculas per dorsum dispersas habeant, putat. Galli duos pro iis, Roussettes dictos ponunt. *Major* ad cubitalem magnitudinem excrecere solet, interdum binos superat; *Cute* est adeo aspera et dura, ut ea ebur perpoliri possit. *Dorsum* et latera subnigricant; nigrimilque et latissimis maculis insigniuntur. In petris et alto mari frequentius degit; hinc Saxatilis Canicula Rondeletio dicitur.

D

Mino-

Minori cubiti aliquando magnitudo, dorsum et latera subrubent, notisque liventibus, et multo quam in maiore minoribus, consperguntur. Cutis, si a cauda sursum ad caput manum ducas, aspera; si a capite ad caudam, minime. Oculis, ore, branchiis, pinna, caudaque similes, ab aliis parum differunt, *Generationem* si attendas, ^b ova ipsis in medio matricis circa spinam haerent, aucta circumducuntur. In binos enim partita sinus matrix cum sit, atque sub praecordiorum septo constituta, in circumstantem utramque partem ab-

^b *Aristot.*
H. A. l. 6.
c. 10.

scedunt. Gerunt testacea quaedam, in quibus ovi specie, humor inest; quem colore et perspicuitate cornu, figura pulvinaribus quae capiti dormituri supponimus, similem, facit Rondeletius: Ova nulla continguntur secundina: a venosa umbilici parte ipsis nutrimentum est; testae facies similis tibiaram ligulis, atque in ea sunt meatus, capillamentorum tenuitate. Testa intus rupta dilapsaque foetus exit; et ex ovo vivum protruditur animal. Caro Majoris ferinum edit odorem. Uterque etiam a plebe rejicitur.

PUNCTVM III.

De Mustelo Laevi et Asteria.

TAB.VIII.6. **M**USTELVS seu Galeus LAEVS, non a cutis Laevore, sed ut ab Aethia, cui perquam similis est, distinguatur, ita dicitur; Romae *Pesce Columbo* vocatur. Vix ad viginti libras pervenit. Colore est albicante, *Corio* laevi, ore edentulo, dentium vicem asperae maxillae obtinent, foramina pro naribus habet; quibus minora sunt alia post oculos, rostro, branchiis, pinis, cauda, intereanisque cum Cane Galeo convenit. *Videtur* piscibus, et si inter gregales habeatur. De *Generatione* sic ^a Aristoteles. Ova in medio matricum continent, ubi circumsteterint utrumque matricis sinum descendunt, et evadunt annexa per umbilicum ad matricem animalia, ita ut absumptis ovis, non alio modo quam quadrupedes foetus habere videantur. Annexus est longus umbilicus ad matricis partem inferiorem, unusquisque tanquam appensus acceptabulo. Et ad foetus medium quae jecur habet, quem si feces, intus alimentum quasi ex ovo deprehendas: etiam

^a *Aristot.*
H. A. l. 6.
c. 10.

cum amplius ovum non est. Tamen secundae membranaeque sua cuique foetui, more quadrupedum. Foetus per initia caput in superiore parte habet; adultus autem atque perfectus devexum. In laeva mares generantur, in dextra foeminae, quin eadem in parte simul tum foemina, tum mas. Dillecto foetu, quot habet viscera, puta jecur, ea interius magna, et sanguine constantia, sicut in quadrupedibus. Propter duram insuavemque carnem plebi relinquitur.

GALEVS ASTERIAS, Oppiano TAB.VIII. *Παλιδος*, Aeliano simpliciter *γαλέος*, nisi Galeos omnes maculatos vocet, Bellonio *Mustelus stellaris*, qui etiam Oppiano *Pardalim* dici credit. Laevi mustelo internis et externis partibus est similis, cute tamen laeviore. Dorso si maculae aliae stellarum speciem referunt, aliae sunt rotundae. Locum, victum, partum, Ingenium, et Mores, communia cum caeteris habet. Itceus Galeorum optimos et tenerrimos esse opinatur.

8.9.

PUNCTVM IV.

De Glauco Aeliani et Maltba.

TAB.VIII.7. **G**LAUCVS Aeliani vel ideo inter Galeos refertur, quod sit Cartilagineus, tota corporis figura caeteros Galeos referat, et parvulos periculo instante, ore hiante excipiat, praeterito, revomat. ^a Piscis est qua-

^a *Rondele-*

tior aut quinque cubitorum magnitudine. Cute laevi. Dorso caeruleo exsaturato, ventre candido. Rostro acuto. Ore in supina parte posito. Oculis magnis, ex quorum inferiore parte enascitur membrana candida, quae

tius Hist.
Pisc. Aldr.
H. Pisc. l.
c. 37.

Canis Carcharias.
dentium. series.
Meerhunds gebiss.

Mandibula
Canis marini
des meer hunds.
gebiss.

Galus
Centrina. diluv.

Sawhund

Vulpecula Marina.

Fuchs Hund. Meerfuchs.

Galus
Centrina.

Sawhund

ander art.

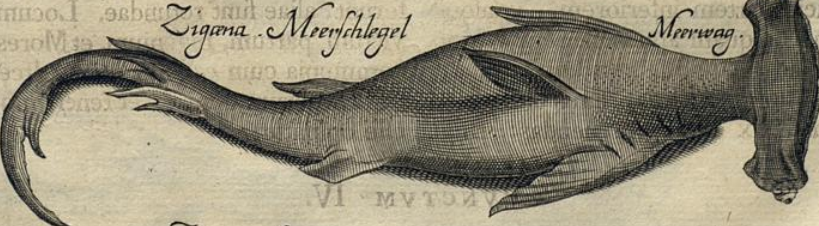

Simia Marina.

Meerfuch.

marina Danica.

Zigana Meerfischegel

Meerwag.

Zigana seu Libolla altera.

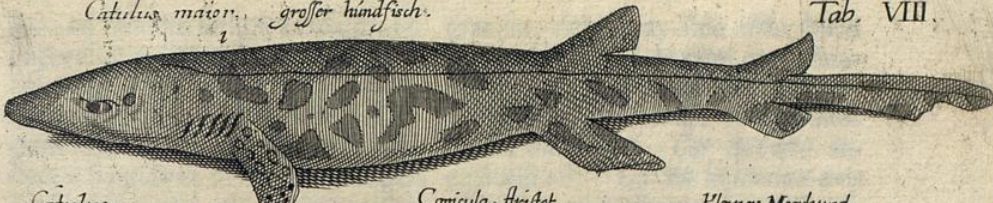
B. VIII.
8. 9.

Hist.
c. Aldr.
Pisc. h.
7.

Catulus maior. großer hündfisch.

Tab. VIII.

Catulus. 2

Canicula Aristot.

Kleiner Meerhund.

Canis

Marinus.

3

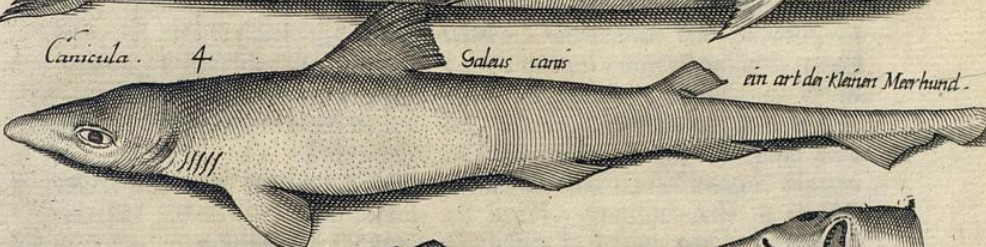

Canicula.

4

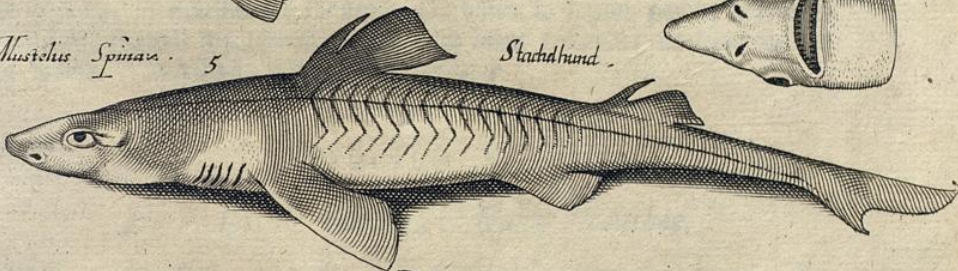
Galus canis

ein art der kleiner Meerhund.

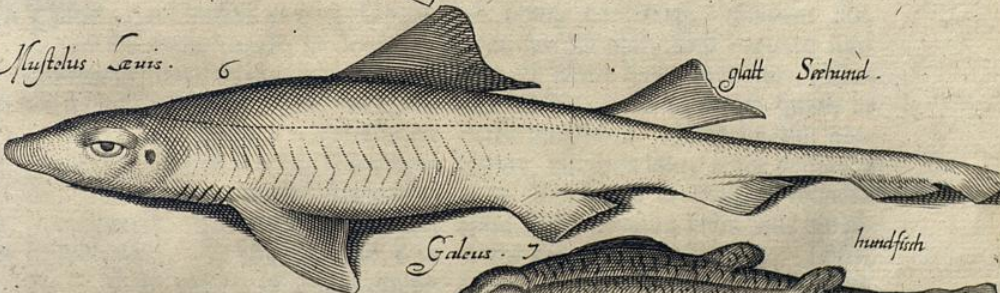
Mustelus Spinax. 5

Stachelhund.

Mustelus Lævis. 6

glatt Seehund.

Galus. 7

hündfisch

Galus Astorius seu stellatus. Sternhund.

8

Galus Glaucus. *Galus Stellaris.* *Unstärker Gft.*

9

quae ad oculum sursum attollitur, eisque veluti nubes caliginem offundit. Dentium acutorum latorum, quodammodo ferratorum, ad latera spectantium ordines sunt duo, in palato substantia fungosa et mollis, quae supernam inferamque oris partem replet; lingua crassa et aspera. Branchiae detectae; prope has *pinnae* duae magnae, ad podicem totidem minores; duae in tergo. *Cauda* ex duabus constat; superior multo longior est quam inferior, sursumque spectat. *Interna* si attendas, videbis *ventriculum* amplissimum et longissimum; *splenem*, qui ventriculo annectitur, longum, ex multis particulis carnis rotundisque racemi instar compactum. *Hepar* adiposum, in duos lobos dissectum, quorum alteri vesicula felle adhaeret. *Fel* viride; parte ventris infima in maribus feminis vasa in duas partes divisa, in foeminis *vulvam*, in maribus substantiam carnosam, digitali magnitudine, penis specie. *Intestina* primo sunt

gracilia, dein lata, sine ullis spiris. Ex venis meseraicis rami duo oriuntur; quorum alter ad hepar, alter ad ventriculum tendit, et in multos ramos diducitur. *Cor* quoque angulatum est. Carnis humanae avidissimus, et ad littora deambulantibus inhians. Exemplum militis cuiusdam praebuit, a quo cum calces apprehendere frustra tentasset, occisus est.

MALTHAM inter belluas marinas numerat Oppianus. Suidas cum Presti aliquando eandem facit; aliquando ab eodem distinguit, *δυσανταγωνιστον* belluam appellans, Rondeletius Cetaceum esse piscem, et ex Galeorum numero colligit, quod caro ipsi sit laxa, mollisque. Pinnae, cauda, internis partibus a Canale Galeo non differt, nisi quod alba oculorum macula destituatur. Rostro est brevi, dentibus latis et acutis. Os habet in supina parte, non multum infra rostrum; *dentium* multos ordines.

Oppian.
Halieut. l. 1.
v. 371.

PUNCTVM V.

De *Vulpecula marina*, et *Galeo Acanthea*.

TAB. VII. 3. **P**iscis, qui Graecis ἀλώπηξ, Oppiano ἀλωπηκίας γαλεός, Bellonio *Simia marina*, Latinis *vulpecula marina*, vel a caudae ^a longitudine, vel insuavi ^b ingratoque gustu, vel ab ^c astu ingenioque, nomen sortitus esse videatur. Distinguaturne ab ^d Arcestrati *vulpecula*, quam circa Rhodum sapidissimam, et alio nomine κύα ^e *πλονα*, id est canem pinguem appellari scribit; an cum eo sit eadem, ignoro. Piscis est aliquando ad centenas libras excrescens. Cum Canale Galeo, oculis, foraminibus auditui, et olfactui inservientibus; et branchiis conveniens. Crassior et brevior. Cute tectus. Dorsum habet cineraceum, ventrem candidum, *caudam* falcatam, et quodammodo ensiformem, quae magnitudine reliquum corpus superat, et in cuius exortu pinna conspicitur, Rondeletius ita eam exprimit, ac si ex bi-

nis pinnis constaret, quarum illa, quae sursum abit, toto corpore longior est, altera decuplo minor. Pinnae ad branchias et anum quam in dorso longiores. Ventriculus amplus; intestina lata, jecur pallidum et in duas fibras divisum. Iconem apud Aldrovandum vide; nos hic alterius cuiusdam subijcimus. *Locis*, in mari gaudet coenosis a littoribus magis remotis. Pisces etiam grandiores pro *cibo*. In *Conceptu* et partu spinacem imitatur. Sobolem metu periculi intro recipere, praeterlapsa emittere, Rondeletius oculatus testis est. *Cauda*, longitudo ob molliem quae in tenellis facillime flectitur, impedit. Hanc ^e devorato glutunt amplius ad infima lineae, quae facile praerodunt. Caro virus respicit.

GALEVS ACANTHIAS Gazae *Mustelus Spinax*; Scaligero *Mustelus Spinus*

e Plin. H.N.
l. 9. c. 43.
Oppian. Ha-
lieut. l. 3.
v. 144.

TAB. VIII.
5.

Spinus est, Aeliano *Centrines* nomine venit. Nunquam viginti libras implet. Corpus sensim gracilescit. Dorsum cinereum apparet, venter albicat. Rondeletius in mari argenteo colore esse, cum exspiravit ex cinereo rubescere, author est. *Rostrium* ipsi primo latum, mox in acutum definens. Retro oculos, qui mediocres, bina foramina auditui dicantur. Ante os, quod in supina parte, et dentibus validissimis armatur, bina alia olfactui inserviunt. Branchiae a lateribus utrinque quinae et detectae, *Pinnae* duae natatui destinatae branchias sequuntur; in parte supina nullae sunt, praeter quam ex podicis utraque parte, quae in foemina minores, in mare maiores sunt; hac nota, quia in caeteris omnibus Galeis inter podicem et caudam, imo ventri singularis commissa conspicitur, ab aliis, ut mas appendicibus parvis, quas illic obtinet, a foemina, distinguitur. Utraque in dorso pinna, aculeum longum, triangularem magis,

quam rotundum annexum habet. *Cauda* est gemina, superiore parte longior, inferiore brevior. *Splen* in duos lobos dividitur. Caeteris partibus cum aliis convenit. *Locus* ipsi coenosa maris receptacula, flumina nunquam subit: nec in Euripo Pyrrhaeo reperitur. In septo praecordiorum supra mammas ova continere; ubi ovum descendit atque absolutum fuerit, in eo catulum fieri; author est Aristoteles. Sex in ventre foetus perfectos observatos, multis aliis ovis non exclusis, pendentes, qui ex ovis per venam umbilicalem excludantur. Ova nullo vinculo alligata esse, observavit Rondeletius. Ex ovis alimentum trahere, donec perfecti foras emittantur, haud male colligi potest. *Gregalem* esse, quod multi simul capiantur, certum est. Quod foetus suos nec recipere, nec emittere possit, spinarum facit. Carne est dura et insipida; minus tamen quam vulpecula viris resipit.

PUNCTUM VI.

De Centrine.

TAB. VII.

4. 5.
* Aelian. l. 2.
H. A. c. ult.

a Arist. H.
A. l. 5. cit.
Athen.
b Athen.
Dipnos. l. 7.

Nomine CENTRINES, * Aelianus Mustelos aculeis praeditos intelligit, cum duo Canum genera, in Galeos et Centrinas dispescit: nos eum intelligimus, quem Aristoteles *τῶν γαλεῶν, νοτίδων*, esse, b Athenaeus ab Epae-neto *ἐπρωρίδα* vocari, docet. Romae et tota Italia *Pesce Porco* dicitur. Plinius nusquam ejus meminit, nec apud Aristotelem quicquam invenias, quamvis scripserit Athenaeus prodiderit. Quantum ad descriptionem brevis est, crassus et spissus, a capite ad podicem *trianguli* figura. *Cute* integitur asperissima, brevibus crebrisque aculeis horrida, qui in capite et dorso robustiores sunt, colore ex cinereo nigricante. *Caput* habet exiguum et depressum. *Oculos* splendentes, post eos duo foramina auditui destinata, duo supina rostri parte parvis conspicuntur. *Caput* supina parte, rotundum, magnum, sem-

per fere hians. *Dentes* latos, acutos, quorum in superiori maxilla triplex, in inferiori simplex ordo est. Branchias utrinque in lateribus quinque, eademque detectas. *Pinna* prior a capite statim enascens, aculeo longo et ad caput sese inclinante armata, cristae instar multum surrigitur, quae e podicis regione minor, minore et ad caudam vergente aculeo, instructa est. In caudam et podicis pinnas, imo ventri, nulla alia pinnula subnectitur, quod ei cum Acanthia commune. Cauda in pinnam inferiore parte latam, superiore parte in acutum angulum deficientem degenerat. In partibus internis, ventriculus est oblongus, crassus; intestina haud multis gyris reflexa. *Hepar* praepingue, magnum, in duos lobos ad infimam fere usque ventris sedem extensos divisum, albicat. *Locus* ipsi in coenosis pelagi domiciliis potius quam littore; ideo varius

varius capitur. Ova primum in se nergignit numerosissima, vitellis gallinaceorum ovorum similia; animal reliquorum cartilagineorum more excludit. Venenum fundere ex

c Oppian.

Hal. l. 2. v. 640.

Oppiano discimus; quos ille κέντρου οὐν ἐπὶ οὐμῶς vocat, hoc κέντρινος vocari, vetus scholiastes adscripsit.

Vix aliquis ejus in cibis usus; nergignit numerosissima, vitellis gallinaceorum ovorum similia; animal reliquorum cartilagineorum more excludit. Venenum fundere ex humani hepatis emolliendam conferre, et articulorum dolores lenire ex Rondeletio habeo. Cinis urinas vehementer movet.

PUNCTVM VII.

De Simia marina, et Zygaena.

TAB. VII. 6.

a Aelian. H.

A. l. 12.

c. 27.

SIMIARVM MARINARVM duas habemus descriptiones. a Aeliano est bellua in mari rubro, cartilaginea, terrestri tum colore tum facie similis; in hoc differt, quod varie distinguatur, cervicemque et branchias ruffas habet. Tegmen corporis testudinis involucrium est. Cum natat, volare videtur. b Gesnerus piscem sibi ex Dania allatum scribit, coloris corpore toto viridis, dorso magis fusci, ad latera pallidi. Os sinum habebat; pinnas tanquam volans extendebat, et inter duas in dorso pinnas aculeum retro tendebat; branchiarum foramina quina apparebant, obliquo inter os et oculos descensu. Testudineum involucrium si accessisset, Aeliani simiam fecisset.

b Gesner. de Piscib.

TAB. VII.

8. 9.

ZYGAENA piscis monstrosus, a capitis figura, qua τὸ ζυγὸν imitatur, quo transversum librile, ex quo lances dependent significatur, nomen obtinuit.

GAZA Libellam vertit. Massilienses piscem Judaeum a similitudine tegumenti capitis, quo olim Judaei in provincia utebantur, dicunt. Galenus, Aelianus, Oppianus c eosque secutus Suidas, cetis annumerant. Galeis, quia multa cum illis communia habet, haud male subnectitur. Corio tegitur. Ven-

c Oppian.

Hal. l. 1. v. 6.

tre est albo, dorso cinereo, pro spinis cartilagineas obtinet. Cervicem et gulam habere scripsit Rondeletius. Os ipsi non rotundum, non rostratum, nec in latera compressum, sed in ea extensum, atque transversum habet. Pars frontis anterior, quae utroque oculo, magno, et deorsum potius quam sursum vel ad latera vergente, clauditur, in semicirculum fere extuberat, & sic in aciem acuitur, ut obvios pisces secare posse credatur. Os subtus, inferiore parte, per magnum, dentibus validis sinus planis, in latus ferrae modo vergentibus, triplici vel quadruplici ordine digestis armatum, latet. Lingua lata, humanae haud abfimilis; branchiae utrinque quinae et detectae. Pinnas icon ostendit; in dorso nullam esse tradit Rondeletius. Cauda duabus inaequalibus pinnis constat, quarum superior vertebris fulcitur, ac multo longior est; inferior vertebris caret, et brevior extat. Versatur d in profundo. Pisces obvios, et homines natantes frontis suae acie subvertit, et Leoni quod ad vires, ab Oppiano e opponitur. Occulus ejus olim, navigantibus f infaustus habebatur.

d Aelian. H.

A. l. 10. c. 2.

Oppian. l. 1.

v. 367.

e Oppian.

l. 5. v. 37.

f Aelian. l. c.

Ab ista ZYGAENA plurimum ille differt, qui ventre candicante, ore miniacei coloris, caetera niger esse, scribitur.

PUNCTVM VIII.

De Mola Sakiani, seu Ortbragorisco Rondeletii.

TAB. IX. 1. 2.

Monstroso pisci monstrosiorem subicimus, sed et istum toto corpore cartilagineum. Mola quibusdam, seu quod informem molam referat, seu quod rotunditate corporis molae

molendinae similis sit, ut Rondeletio placet, dicitur. Apud Massilienses, Luna, vel quod extrema corporis parte, quae pinnis subest, crescentis figuram referat, vel quod dem-

ptis pinnis toto corpore plenae instar fit, vel quod corporis extremum in cornua curvatae respondeat, vel denique quod noctu splendeat, vocatur; sed cave pro ^a Aeliani sumas. Porcum, quem Lacedaemonii *Orthrogiscum* vocant, quemque ^b Appion maximum piscium esse, et cum capitur grunnire, credit Rondeletius, nec abludit comparatio. Nec ^c longus, nec planus est, sed in latera comprimitur; brevis adeo, ut solum caput potius quam piscem repraesentare videatur. Centenas saepe libras superat. *Cute* tegitur aspera non secus ac *Squatina*, argentei coloris, ventre est subalbido, dorso cineraceo. Os habet exiguum; *dentes* tantum geminos, utramque universam oris partem munientes, quorum inferior retulior, superior magis acutus ac secans est, latos continuosque Rondeletius facit. Oculos parvos ac orbiculares. *De branchiis ita Salvianus*. Branchiarum internum orificium utrinque, unum est parvum et semicirculare, prope quod etiam utrinque pinna una parva et rotunda sita est, quae alia prorsus ratione quam aliorum piscium laterales pinnae, moventur. Cum enim illae in piscibus a cauda ad caput, in hoc nostro a dorso in imum ventrem deducuntur. In extremo praeterea dorso prope caudam alia multo maior pinna, non rotunda sed sublonga erigitur: e cuius regione altera ejusdem magnitudinis et figurae imo ventri statim ab ano subest, quae alio etiam modo quam dorsi et ventris aliarum piscium pinnae mobiles sunt. Non enim ut illae a cauda ad caput eriguntur, et a capite ad caudam in-

clinantur, sed in utrumque latus moventur.

In *caudam* carneam non degenerat: nam postrema ejus aequae ac latera lata sunt: pinnata tamen cauda, non oblonga sed lata, atque omnem postremam piscis partem amplexante, in latereque mobili munitur. Crescentis lunae figuram refert; superiore parte articulatam esse, ut tam in dextrum, quam in sinistrum moveatur, Rondeletius addidit.

Quantum ad *Interna*, quae ob corporis rotunditatem conglobata sunt, Carne est candidissima, nerveam potius, quam carneam substantiam prae se ferente. Cocta gluten ex tergoribus boum confectum refert. *Adipe* ut in porco, multo carni corium firmissime adhaeret, et difficillime avellitur. *Iecur* habet pallidum, magnum, et tenerimum, dum coquitur in densam pinguedinem facessit. Nocte ex internis partibus caeruleus e longinquo splendor, imo ignis splendidissimus enitet. Grunnire dum capitur, dicitur. Pinguedo ejus est multa et candidissima; liquefacta, lucernis inservit, solo pisculento odore molesta. *Speciem aliam Gallus quidam Venetiis descripsit*. Iconem exhibeo. Forma, inquit, in orbem vergebat. Corio sine squammis, etc.

An huc Piscis Cadamusti suem referens dolium crassitudine, duo longitudine superans, formae obrotundae, suilla cute, Oculis parvis, edentulus, loripes, branchiis brachii mensuram excedentibus, cauda longa, et lata spectet, aliis judicandum relinquo.

ARTICVLVS III.

De Cartilagineis planis.

PVNCTVM I.

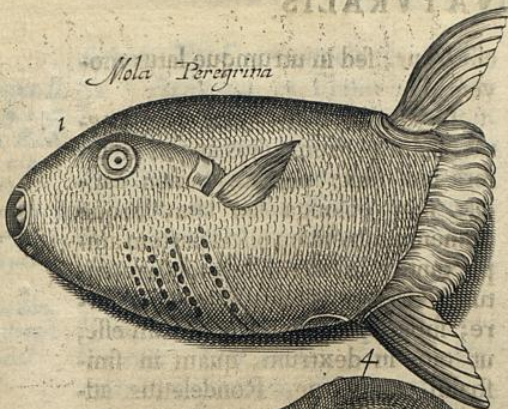
De Torpedine.

TAB. IX.
3. 4. 5. 6.

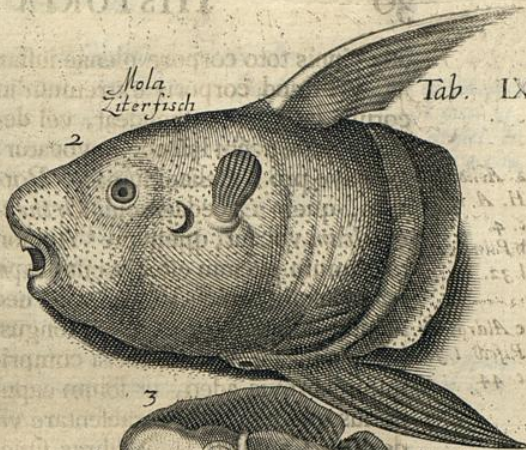
Absolutis Cartilagineis longis, ad Planos progredimur, primus occurrit *Torpedo*, quae veteribus Graecis *νέγκη* et *νέγκη*, ad differen-

tiam affectus, *βαλάνσσια*; modernis *τρεπαίνα*, et Margotir, Alberto *Stupefacitor*; mixto barbaris, *Torpigo*, *Terpigo*, *Stupor*, *stupefaciens* et *stupefcor*, dici-

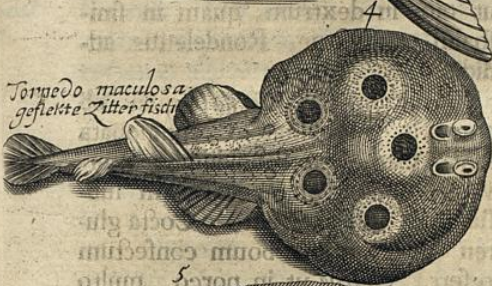
Mola Peregrina

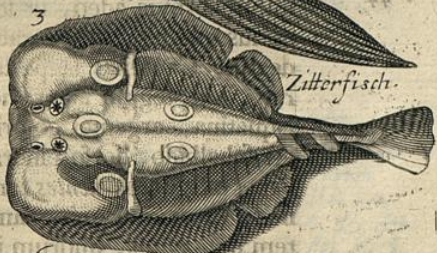
Mola Zitterfisch

Torpedo maculosa
gefleckte Zitterfisch

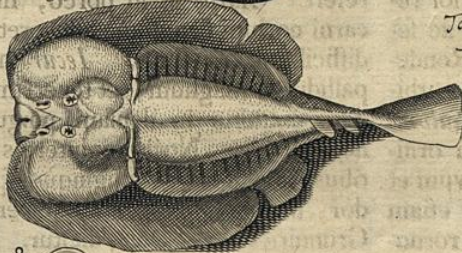

Torpedo

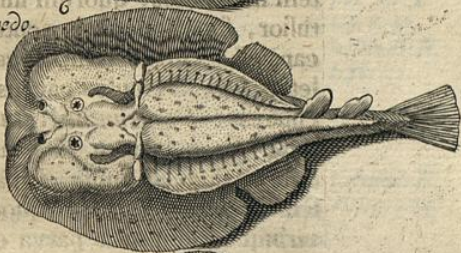

Zitterfisch

Torpedo

Torpedo

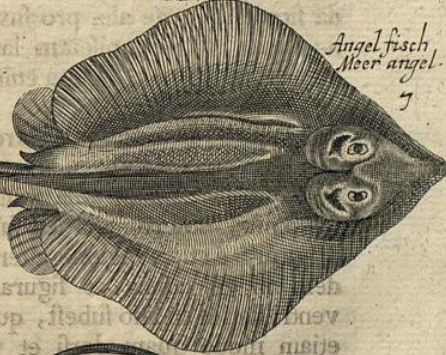
Aquila

Adlerfisch

Meer adler

Pastinaca

Angel fisch
Meer angel

7

Aquila spe
cies alia

Meer Adlers. and. art.

dicatur. Ex Cartilagineis planis esse, ^a Aristotele et Plinio habemus. ^{A. l. 5. c. 5.} Laevem, apud ^b Athenaeum legitur. ^{Plin. H. N. l. 9. c. 24.} Corruptus Aristotelis ^c locus, ex quo colligitur spinosa; nec vacat errore ^d Cardanus. Duo olim ipsius genera. ^{Aristot. l. 4. de partib. c. 3.} *Nigrum* quod ad capitis dolorem commendatur, et subrufum, seu ad rubricae colorem accedens. In *Maculosis*, et *Non maculosas* optime dispescuntur. Tria illarum genera. ^d *Maculae* in quibusdam diversarum figurarum et albicantes, huc et illuc sparguntur, in quibusdam quinae rotundae, nigricantes, pentagoni figura locatae, oculos tam egregie repraesentant, ut Oculatam Plinius dixerit; bene dictum Bellonius defende-
rit. Omnium corpus si caudam exceperis orbiculare est, fenas libras vix excedunt, molli et lubrica cute teguntur. Venter est subalbidus, *dorsum* subflavum, et ad rubricae fabrilis colorem accedens, partes quae ad caudam mediis corpulentiores apparent; hae *cartilaginem* quandam tabidam in seipsis habere videntur. *Ore* sunt in supina parte parvo, ante quod foramina duo odores deferunt, dentibus minutis et serratis. Oculis in superiore parte anterieus exiguus, quos retro foramina duo, ipsis grandiora, patula, et in palatum pervia. Cerebro non carent. *Lingua* destituuntur: *Branchiae* in medio sunt corpore (ob ipsius tenuitatem ad latera locari non poterant) utrinque quinae et detectae, quarum orificia parva et semicircularia, tenui quadam cuticula conteguntur; *pinnae* juxta caudam duae; pro reliquis latitudine utuntur, et utroque sui corporis semicirculo quasi pinnis natant, pōdex in caudae exortu, ipsa brevis et latiuscula. *Intus* Carnosum habent ventriculū: *intestinum* breve et amplum; *hepar* pallidum, et in duos lobos divisum. *Fellis vesica* illaque magna hepati committitur, et dextro annexa lobo, in sinistram quoque venulas quasdam immittit. *Lien* est parvus et sabrubens. Uterus oblongus et bifidus. *Habitant* ^e in mari, locis coenosis; reperiuntur et in ^f Nilo; ut haud male in Marinas etiam et Fluviales; distinxeris. Piscibus

vescuntur, quos astu, ut post dicam, capiunt. *Pariunt* circa ^g *aequinoctium*, et quidem ova intra se praemollia, quae in alium locum uteri transferunt, et excludunt. Sic animal pariunt, ova concipiunt. Octogenos foetus habens, inventa est. Hyeme propter frigus in terra *latent*. Latitudine sua quasi geminis pinnis *feruntur*, natant sed aegre, nam ^h *vatīs βραδυτήτι βαρύνονται, pigra* ⁱ *tarditate gravantur*; ideo *βελήν κερ- δαλέην καὶ πολυμήχανον* Natura concessit. Singularis ipsis torporem vel tremorem inferendi, unde nomen habent, facultas. Merfiae in ⁱ limo se occultant et pisces, qui securi supernatantes obtorpuere, corripunt. *Indem* ^k *procul et e longinquo*, vel si ^l *hasta virgave attingantur*, quamvis praevalidos lacertos, torpidos, et quamlibet ad cursum veloces pedes, alligatos reddunt. Et illi, qui rete, in quo una ex iis capta fuerit, attigerint, torporem patiuntur, quod ^l *Aeliani fide dictum sit*: et si inter ^m *mortuos pisces vivens Torpedo sese moveat*, qui tacti fuerint, interno quodam motu cientur, ut videantur vivere, quod Godignus de rebus Abyssinis prodidit. In totone corpore, quod Salviano placet, an parte, quod ⁿ *Diphilus*, ^o *Oppianus* et Cardanus prodidere, incertum. Exiguam plerarumque, quaeque quavis corporis excitatione refellatur; nec totum corpus infestantem, Gillii et Kircheri experientia docemur, ut vel inde Albertum, qui hoc veneno hominem interfici prodidit, refellere liceat. Causam in caecam facultatem, quod mortua eadem destituitur, coniecere alii; in narcoticam ^p et insensibilem qualitatem, nervis et musculis contrariam alii.

Usus Torpedinis in *cibis* commendatus ^q a Galeno et aliis, quod carnem mollem, jucundam, et mediocriter per ventrem subeuntem habeat; a Diphilo et aliis rejectus est. Partes duntaxat quae circa caput laudantur. Venetiis ne in foro piscario vendatur, praefecti sanitatis auctoritate cautum est. Genuae, Massiliae, et alibi a tenuiore for-

^e Oppian. l. c. Hali. v. 104.
^f Athen. Dipn. l. 7.

^g Plin. H. N. l. 9. c. 51.
^h Aristot. H. A. l. 5. c. 12.

ⁱ Oppian. Hal. l. 2. v. 58.

^j Plin. H. N. l. 9. c. 42.
^k Oppian. Hal. l. 2. v. 55. Ari-
^l stot. H. A. l. 9. c. 37.
^m Plin. H. N. l. 32. c. 1.

ⁿ Aelian. H. A. l. 9. c. 14.

^o Athen. Dipn. l. 7.
^p Oppian. Hal. l. 22. v. 55.

^q Kircherus l. 3. Magnet. artis p. 6. l. 4.

^r Galen. l. 3. de Alim.

fortuna expetitur. In *Medicina* diurnis capitum et doloribus admove-
q Diofcorid. turnis: et sedem prociduum coërcet;
l. 2. mater. idem apud Marcellum Empiricum
medi. c. 17. inuenies; forte et arthriticos demul-
cet; eodemque modo Anteroëa
Caesaris libertum supra fidem poda-
gram curasse, Scribonius Largus
testatur; et Diaturpaenos ceratum
apud Aeginetam ad podagram habe-

mus. Mirum, si verum, quod de ea Plin. H. l. 32. c. 30.
Plinius; si capiatur cum Luna in libra
fuerit, triduoque asservetur sub dio,
faciles partus facere postea, quoties
inferatur; forte quod velut induciis
dolorum datis, natura ad excluden-
dum foetum firmatur. Corium nu-
per decorticatae, si parti matricis
prolapsae involvatur, ipsam reduce-
re, Aëtius ex aliis habuit.

PUNCTUM II.

De *Pastinaca marina*.

TAB. IX. 7. **Q**uem Graeci *τρυγών*, seu ut D.
Ambrosius vertit, *Turturem*, ab
alarum expansarum similitudine vo-
cant, is Latinis *Pastinaca marina*, seu
a colore, seu quod radio suo ceu pa-
stino instrumento fossorio fodiat et
pungat: Gallis *Raja*, ob similitudi-
nem, quam cum *Rajis* habet, dicitur.
Duas ejus species Bellonius et Ron-
deletius agnovere; hic capite tantum
et rostro differre ait: ille in *laevem*,
cujus cutis perpolita, dorsum livet in
corticis platani modum, venter al-
bicat, plurimis veluti striis, per car-
nem hinc inde deductis; et *Asperam*,
quae tota aculeis horret, atque ad
caudam praesertim permultis uncinis
in gyrum dispositis scatet, dispescit.
Magnitudine vix denas libras supe-
rant. Corpore sunt quadrilatero, ven-
tre albicant, dorso livent. Superiore
parte aliquod capitis vestigium ante-
rius cernitur, capiti palustris ranae
non abfimile: in eo nonnisi oculi ob-
longi et grandiusculi, a quibus fora-
mina bina, oculis majora, semper pa-
tula, in palatum deducuntur, pars
oculis anterior in rostrum carnosum
acuitur. Os habet parvum et eden-
tulum, (mendum in Dioscoride, si
dentes habere innuit) solaque ma-
xillae asperitate illorum vice uti-
tur. *Pinnis* carent circa caudae
exortum, unam orbicularem si exci-
pias, ideo latitudine sua natant.
Branchiae in medio fere ventre qui-
nae, in partibus flaccidis et carne va-
cuis, (partes circa caudam mediis
partibus carnosiores habere, cartila-
gineis planis commune est,) sitae
sunt. Caudam habent longissimam,

spinosam, muris caudae persimilem,
Crassa primum, paulatim in ma-
gnam tenuitatem stringitur; super
eam, in medio fere aculeus, osseus,
longus, acutissimus, et ferratus,
quincunciali magnitudine, Dioscori-
di *νέργων*, Horo Apollini *ἐκκαυδον*, Pli-
nio radius eminet.

Quantum ad interiora, Venticu-
lum habet parvum, angustum, cui,
quia satis ab ore diffitus est, *stoma-
chus* praepositur: idem in ecphysin
a qua breve et gracile intestinum de-
pendet, quod in aliud initio angu-
stius, mox sensim latius, dein prius
quam maxime dilatetur, angustum
postremum in rectum intestinum defi-
nens, et unde excrementa porracei
coloris rejiciuntur, desinit. *Iecur*
amplum, ex albo flavescens, in duos
lobos, quorum dexter latior et ma-
jor, sinister brevior et minor, divi-
sum. *Fel* hepatis adnexum, ex viridi
flavescens. Uterum oblongum, quo
ova continentur.

Degunt in coenosis maris locis.
Carnibus vescuntur et latrocinantur
ex occulto, transeuntes radio
(quod telum est eis) figentes; nec
quenquam attingunt, nisi telo suo
vulneratum. * Plin. H. l. 9. c. 42. * Oppian. Halient. l. v. 472.

Ex insidiis venari, quod Mugi-
lem velocissimum piscem assequan-
tur, argumento esse potest. Coeunt
ut *Rajae*, admotis invicem non so-
lum partibus supinis, sed etiam tergo
foeminarum supinis marium, super-
positis. Foetus aliorum cartilagi-
neorum more non recipiunt. Id
enim * Aristot. H. A. l. 5. c. 3. c. Aristot. H. A. l. 6. c. 10.

* Arist. H. A. l. 1. c. 5.

a Galen. l. 3. Aliment.

* Plin. H. l. 9. c. 42.

* Oppian. Halient. l. v. 472.

* Aristot. H. A. l. 5. c. 3.

* Aristot. H. A. l. 6. c. 10.

enim acuties caudae prohibet. *Volutum*^d quoque exercere, falso apud Aelianum dicitur: sed ^e radii sui venenose tueri, tam certum, quam Muficae dieteris et saltationibus ^f delectari; ambiguum videtur. De eisdem radii venenositate non est quod dubitemus. Nullum usquam execrabilius, arbores, infixus radici, necat, arma, ut telum perforat, vi ferri et veneni malo, non tamen, ut nulli remedio, quod Aelianus ^g prodidit, succumbat; et necesse fuerit ^h Leonidam Bylantium ictum occumbere. Bene radii cinis cum aceto vulneri admoventur, feliciter fursures in eo-

dem cocti auxiliantur. Lauri decoctum, Theriaca Andromachi, Galeus, cum quo inimicitias gerit, haud frustra adhibita. Cauda, quae idem intulit, in arborem, quercum inprimis, infixa, aut de eadem suspensa, emarcidam eandem evadere, sanari aegrum, Aëtius prodidit. De *Vsu* in cibo, ne falso ⁱ Galenus mollem et jucundam carnem ejus faciat, vehementer metuo, gustus insuavem et ferinum quid resipientem, testatur. In *Medicina* mitigat ^k dentium dolores radii, quos frangit et extrahit, Torrerium, mox conteri resinaque excipi, debere, apud Celsum legimus.

PUNCTVM III.

De Aquila.

TAB. IX.
8.9.

a Plin. H.N.
l.9. c.24.

Quid per Aquilam piscem, seu ^a *αἰτόν* veteres voluerint, difficile sciri potest, planum ^a duntaxat, et cartilagineum, animalque parere, ab omnibus proditum est, radium aliquem in cauda habuerit, nec ne, reticere. Non mirum itaque in diversa recentiores trahi, et unam a Salviano, quam Rondeletius alteram Pastinacae speciem facit, duas ab Aldrovando, monstrosam a Bellonio et Paraeo describi, *Salvianiana* magnitudine trecentas libras non superat, Laevi et molli cute tegitur, inferiore parte alba, superiore livida. *Caput* habet exertum, capiti bufonis simillimum: oculos magnos, rotundos et prominentes, post quos bina, magna, et patula foramina insculpta sunt. *Os* supina parte medio cre et denticulatum. *Latera*, quae acuta, expansas volantis Aquilae alas aemulantur. In caudae exortu utrinque una parte et rotunda pinna exoritur, in *maribus* ex utroque podicis latere, una appendix pen-

det. Cauda pastinacae tenuior et longior; in dorso paulo post principium pinnatam unam erigit, atque hac deinceps *aculeus* osseus, longus, acutissimus atque serratus, eminet. *Intra*, Jecur est subflavum, lieh subater. Aldrovandi *prior* videtur *αἰτόν*, latissimis alis, quae corpori haerent caeruleis, in extremitate rubris. *Alter* supra oculos et in fronte aculeata est, in cauda binos gerit radios. Coenosa hi pisces in mari loca incolunt, resupinati piscibus aliis vescuntur, quos ex occulto figunt. Vivos foetus cartilagineorum more pariunt. Radio laedunt, ideo publice cum eo non divenduntur. Caro quia tetrum et gravem spirat odorem, a mensis exulat. Quae de lapide in capite ejus a Kiranide scribuntur, fabulosa sunt. Bellonii vere monstruosus est, descripsit eum Gesnerus. Piscis hic rarus (inquit) et ignotus omnibus, et Paraeus volantem facit, rostro viridi.

TAB. XII. 2.

PUNCTVM IV.

De Rajis in genere.

TAB. X. 12.

l.5. c.3.

Rajarum nomen forte a radendo Latini sumserunt. Graeci a quadam cum rubo similitudine, sunt dorso asperae, ut recurvas supina parte rubus, spinas gerit; *βατόν* marem, foeminam *βατίδα* dixere. Plinius ^a

Graeco vocabulo utitur. Ex cartilagineis ^b et planis esse nullum dubium. Albertus in pectinum genere posuit. Tria vero illarum apud antiquos genera; *βατόν* unum simpliciter, *λεπίβατόν* Alterum Aristote-

E

les

b Aristot. H.
A. l. 2. c. 13.
Plin. H. N.
l. 9. c. 24.

a Plin. H.N.
l. 23. c. 11.

l. 6. c. 10.

les et Galenus vocavere, *stellatum* Athenaeus addidit. Rondeletius postquam in *laeves* et *asperas* easdem divisisset, mox stellulis notatas, iisque carentes addidit; et ex *asperis*, alias modice tactum vellicante lanugine, alias robustis sed raris aculeis; quaedam robustissimis et densissimis asperari dixit. Magnitudine inter se differunt, bicubitales aliquando Salvi-
 c Aelian. H. A. l. 13. c. 4. nus vidit, haud minores Aegolico clypeo in India nasci, Aelianus prodidit. Cuticulari teguntur operimento; omnibus membranula, quam nebulam vocant, *oculus* obtenditur; iuxta oculos foramina sunt magna ampla, ad oris usque intima patentia, quibus operculum interiore parte a natura additum est. Ore aperto dilatantur, clauso magna ex parte occcluduntur. *Cauda* omnibus proceratque aspera, in ejus dorso duae pinnulae, totidemque, sed exiguae et orbiculares ad ejusdem exortum. Quod cartilaginei generis plana, pin-
 nis destitui scripsit Aristoteles, illas, quibus natando corpus impellunt, intellexit, quae ad caudam, dirigendi itineris gratia data sunt. Si quid in contrarium apud eum occurrit, mendum in causa; *Βάρραχος* pro *βάρος* legendum est. *Interiora* si lustremus, *fellis* omnibus in hepate vesica. *Splen* in verticuli plexu; intestina crassa; in ecphyli et recti intestini extremo angusta, genitale vitulae marinae simile.
 TAB. XII. 1. Circulatores ex exsiccatis Draconum et Basiliscorum figuras effecerunt, sic plebeculae imponunt.

Commoda Rajis in coenosis maris locis, non procul a littore *habitatio*. Hyeme latent, et quia numerosae capiuntur, gregales haud male colligas.

Coerunt non tantum ad motus invicem partibus supinis, sed etiam tergo foeminarum supinis marium superpositis, nec inter suum duntaxat genus consistunt. Cum *Squatina* quoque *coire* scripsit Aristoteles. Gerunt utere testacea quaedam, testa tiliarum ligulis similis est. Pariunt

animal, cum primum ova intra se TAB. XII
 pepererint. *Ova* quae flava, sine testa primum in superiore parte vulvae conspiciuntur, quaedam magnitudinem ovorum gallinae aequant, alia his minora, nonnulla cicercis magnitudinem non excedunt, plura centenis in singulis aliquando numerantur. Quae a perfectione propius absunt, in inferiorem matricis partem dimissa, testa, et in qua albumen et ovum continentur, operiuntur, quadratiformia haec, demptis angulorum, quae variae sunt appendicibus. Unius lateris appendices longiores, sunt foliis gladioli herbae similes; alterius, breviores, latiores, replicatae, quibus undique summotis, laterum anguli, tiliarum repraesentant ligulas. Unum aut ad summum duo pariunt, quod maximus earum in mari proventus, infinita ovorum in superiore vulvae parte series facit, ex quibus tempore perfectis, iterati foetus excluduntur. Abditas, pinnas exertas movere specie vermiculorum, allapsos ad eas pisciculos capere, sic tarditatem motus astu compensare Plinius author d Plin. H. l. 9. c. 44
 est. Aristoteles radiolos vocat Mendum tamen hisce locis subesse, suspicio est, cum nec pinnas nec radiolos habeant, vel pinnas Plinius improprie vocavit, et radiolis ab Aristotele tributum, quod rostri acumini competere videtur. Olaus quondam depingit; quae homini in septentrionali Oceano circumvento suppetias tulerit. *Usus* etiam in *Cibis*. Copiosioris nutrimenti et concoctu difficiles Galenus facit. Rondeletius de Rajae bonitate quaesitus; perinde ac si quis pallium elixum comedat, respondit. Arcestratus scapulas et hyeme laudat. Laterum extremas partes a divitibus comedi, reliquas plebi relinquere ex Gesnero habemus. Apud Hollandos potissimum elixantur, butyrum, acetum, et sinapi condimenti loco sunt. Caseo et Silphio veteres condiebant. In *Medicina* auribus fel est utilissimum, hepate ad pruritum feliciter Rondeletius usus est.

e Galen. videri nuante.

PVNCTVM V.

De Rajis Laevibus, et in specie de Laevi Raja, Undulata, et Oculata.

TAB. XI. 2.
3. 4. 5. 6.

Rajae in Laeves et asperas optime distinguuntur: Inter illas, quarum aliae acuto, aliae obtuso rostro sunt, prima est quae *λεισβοτος* simpliciter Graecis, *LAEVIRATA* Latinis, *Mucosa*, et a lata fascia qua mucus seu potius coryza in laborantibus excipi solet, *Bavosa* Romanis dicitur. Omnium est sui generis piscium post bovem maxima.

Corpore quidem tenui, sed in amplissimas alas expanso. Cute ab aculeis nuda. Uterque oculus, media dorsi linea, et cauda tenuioribus et raris aculeis muniuntur, sed et in supina parte quidam in os, quod latum est, cibi sine dubio retinendi causa, recurrunt. *Rostrum* tenui et pellucida cartilagine, constat. Alae utrinque expansae tenues sunt, et prona parte nigricant. *Cauda*, quae tribus aculeorum ordinibus, instruitur, tota supina parte alba est. Rima quae podici, pudendum muliebre refert. Quam Aldrovandus describit, maculis supina parte nigris undique variabat. Rostri pars in obtusum angulum, figura depressa, et quasi quadrangula tendebat. Branchias quinque detectas, habebat. Inter cutem et peritoneum albida caro mucosa, panniculi carnosum vicem obtinebat. *Intra*, *hepar* erat in latitudine ventris, ex albo ruffe-

scens, tribus lobis, linguarum figuram referentibus, quorum medius brevissimus, distinctum. Sub hepate figurae planae ventriculus, pars convexa ad sinistram vergebat latus, concava in spinam. *Mesenterium* ad connexionem ventriculi et intestini medio hepatis lobo colligabatur, sub ventriculo caro cernebatur, rubicunda, lienis forte vice fungens. *Cor* thoracis sinu exiguo triangulari, exiguum, trunco unico veluti pediculo appensum continebatur.

RAIA UNDLATA a maculis flexuosis ita dicta, a colore *Cinerea* dicitur. Corpus ovi potius est, quam Rhombi forma, prona parte multis sinuosis lineis describitur. *Aculei* in linea dorsi pauci, parvi, et rari; circa oculos nonnulli; in cauda majores et densiores triplici ordine disponuntur.

RAIA OCVLATA et laevis, *Asterias* quibusdam, sed perperam dicitur. Nam et *Galeus* a maculis, *Asterias* a maculis stellatim dispositis ab Aristotele nominatus est: quales in ista minime deprehenduntur; et *Asterias* veterum tenerior est bonique succi; quod de hac dici non potest; et Galli hoc genus *Miralet* a speculorum parvorum similitudine vocare solent.

PVNCTVM VI.

De Oxyrincho majore et Raja stellari.

TAB. X. 8.

DUO OXYRINCHORVM genera (a rostri acumine ita dicuntur) *Rondeletius* facit. *Majorem* unum, *Minorem* alterum. *Bosille* Bellonii est; non quod quadrupedem repraesentet; sed quod Rajarum generis maximus, ad Bovis magnitudinem excrescat. *Ligures uaccam* vocant, in quibusdam Galliae locis *Eleno*, quasi subulam, quod piscis rostrum tale sit, dicitur. Ex *a* planis cartilagineis Bovem esse dubitari non debet. Ad

duodecim ulnas latitudinis excrescere. *b* Oppiani autoritate affirmo. In descriptione non conveniunt Authores. Dorsum, faciem, lateribus admodum niger est. Supinae partes albicant, si Aeliano credendum. Bellonius toto corpore lividum facit. Eidem dentes habet truces, hami in modum inflexos, triplici ordine in maxilla dispositos, eosque mobiles. *a* Oppiano sunt obscuri et exigui. d Oppiano Aeliano adeo inclusi, ut in conspectum

b Oppian.
Halient. l. 2. v. 143.

c Aelian. H.
A. l. 1. c. 19.

d Oppian.
l. c. v. 145.

a Arist. H.
A. l. 5. c. 5.
Plin. H. N.
l. 9. c. 24.

ctum non veniant. Rondeletio Major Oxyrinchus minori similis est, alis amplis et extrusis, ipso corpore strictiore, acutioreque dorso longiore. *Aculeorum* in sola cauda unicum habet ordinem. Pelagii sunt * Ovidio boves; in coenosis locis degunt Oppiano; Aeliano in lutosus gignuntur. Piscibus *vescuntur*, sed humum maxime appetunt. *Pariunt* statim ^f animal. Corpore etsi sint magno, ideo quibuldam inter Cetaceos, imbelli tamen, mollitie conscii, sola corporis mole feruntur, sic et piscantes pondere suo opprimunt, et capti, renituntur. Carne sunt quam caeterae molliore, et sale fumoque conditi exsiccantur, exsiccati diu incorrupti remanent.

e Ovid. in
Halieut.

f Arist. H.
A. I. 6. c. 12.

TAB. X. 9. OXYRINCHVS Minor corpore
TAB. XII. 7. est maximo, et maculis multis lentis specie, notatur. *Dentes* habet in os vergentes. Ad oculos quatuor aculeos; in cauda tres eorum ordinis, diversos et inaequales; primus medii ordinis major est secundo, tertius

primo, quartus secundo respondet. Utrique per transversum recti sunt, ad latera conversi, qui per hos sequuntur in cauda extremi, in caput recurvantur. In supina parte rostri, alii sunt ad capiendos pisces recurvi, alii acutiores. Caeteris partibus cum reliquis conveniunt. Ad Oxyrinchos referri debet ille, quem Gesnerus Venetiis accepit, corpore cinereo, maculis distinguantibus fuscis, ambitu corporis subrufo, Normannis Hal, Lusitanis Huga dictus.

Iconem hic vide.

RAIA STELLARIS laevis, TAB. X. Graecis Asterias, quam Gellius Rajam oculatam esse vult, capite, dorso, et cauda ab aliis distinguitur. Dorsi pars prona alaeque expansae, stellulis, eleganter, depictae conspiciuntur. Aculei in eodem mox a capite incipientes, in priorem caudae pinnulam desinunt. *Caput*, quia crassius et latius, Pastinacae quam aliis Rajis similis est. Cauda tenuis, et quam reliquis brevior.

PUNCTVM VII.

De Rajis Asperis: et in specie de Raja aspera Stellari, Oculata, et Clavata.

TAB. X. 4. 5. Raja aspera STELLARIS tota
6. 7. aculeis horret. In oculorum
TAB. XI. 2. intervallo multi sunt, breves, frequen-
3. 4. 5. tes, peracuti: in medii dorsi linea alii magni, in cauda tres magnorum ordines, alii plurimis et minoribus distincti, infiniti alii sine ordine per totum corpus resparguntur, pro *dentibus* ossa dura et aspera gerit. Duae hujus generis esse videntur. Una quae stellulas habet in medio albas, sed quas ambit circulus ex nigris punctis constans, totumque corpus aculeis horridum est. Altera, stellulas prorsus candidas, cum multo paucioribus aculeis obtinet.

OCVLATA laevi maculis similis est. *Aculeos* in alis extensis e regione macularum utrinque habet, alios in lateribus capitis utrinque, alios in dorso, in cauda, majores, frequentiores, et validiores visuntur.

Raja CLAVATA duplex est. Una quam Massilienses Clavade, Galli alii Raje bouclier vocant. Corporis specie reliquis est similis, sed multo brevior minusque acuto, etc. Colore nigricante, alis valde expansis. *Hepar* habet flavescens in duas partes dissectum, in quo vesica, *fel* aqueum et tenue continens. Pingue est illud, et inter cibos delicatissimos, in oleum resolutum, hepatis duritiem resolvit. Carne est durum. Posset Aquilae conferri,

Alter a superiore differt (Verba sunt Rondeletii, cui multas Rajarum species debemus,) etc. Congener huius est et illa. Cujus icon Venetiis ad Gesnerum missa est. Maculis distinguitur fuscis, reliquum, corpus obscure subluteum est, reliqua apparent.

Halifax
20th Oct 1864

CHART
HEAT

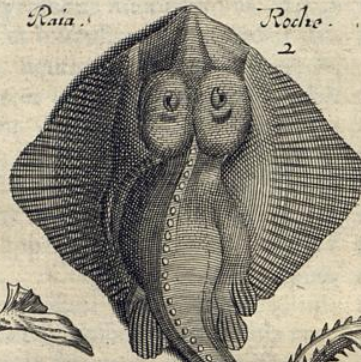
IX 517

Raia.

Roche.

Raia.

Roche.

Raia laevis

glatt Roche.

Raia Oculata et leuis

Glatt Spiegl Roche

Raia Oculata alia

Gisneri.

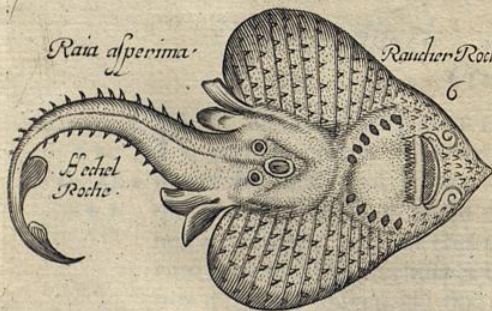
Augen Roche.

Spiegel Roche.

Raia asperima

Rauher Roche.

Raia Asteria Lybra

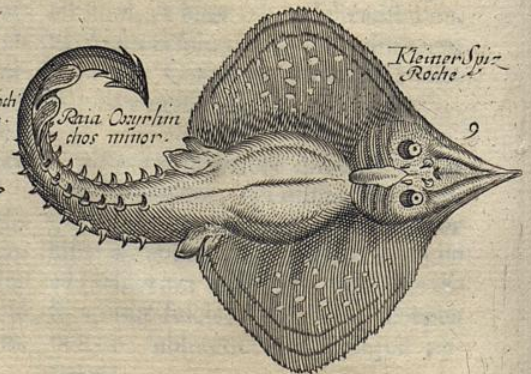
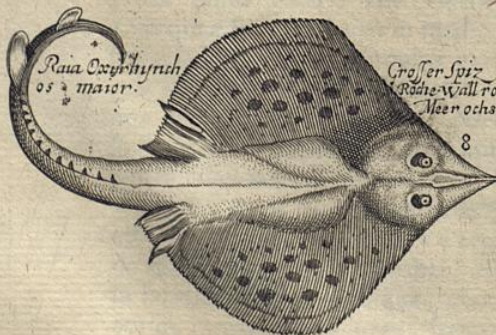

Raia Oxirhynchus a maior.

Großer Spitz Raie Wall rock Meer ochs.

Raia Oxirhynchus minor.

Kleiner Spitz Roche.

Raja. Roche. 1. Tab. XI.

Raja Clauata. Roche.

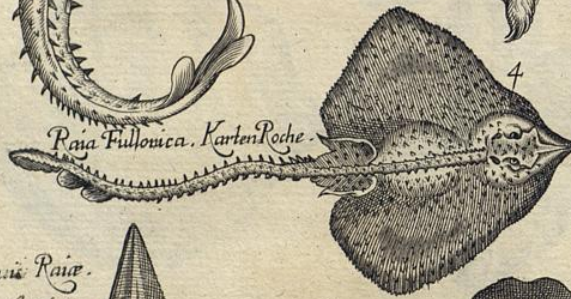
Raja Clauata alia. 3.

Raja spinosa. Doren Roche.

Raja Fullonica. Kanten Roche.

Linné Raja. alia. species. 6.

Squatina. Angelus marinus. 7.

MeerEngel.

Rana. Piscatrix. Suis Marina.

Meer-Krotte. Meer-Taigel. Fischer-Krott.

Rana Piscatrix.

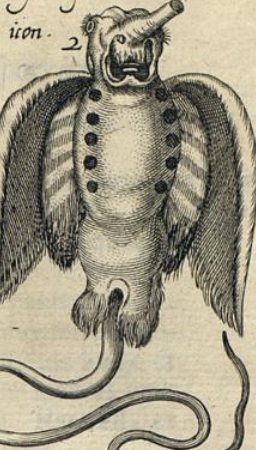
Aldrouandi.

Raja exiccata, et concinnata ad formam

Monstruosi Piscis Volantis. Tab. XII.

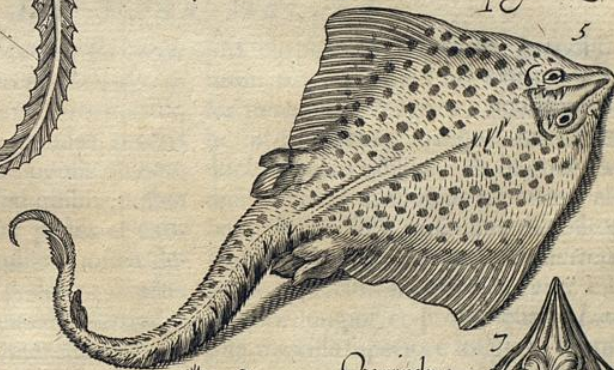
Raja Olaj.

Oua Rairum

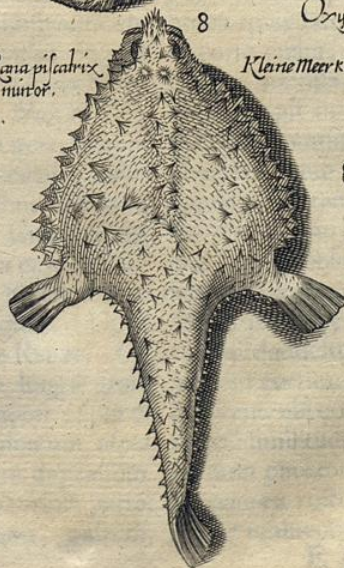
Raja Larvis. Spiegel Rosh.

Squatina.
meer Engel

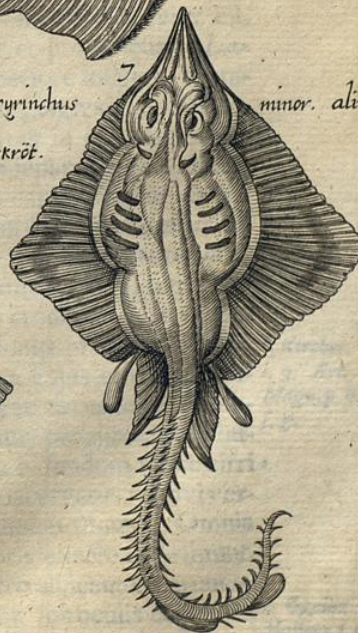
Raja piscatrix
nutor.

Kleine Meerkröt.

Oxyrinchus

minor. alius

PVNCTVM VIII.

De Raja spinosa, Aspera, Fullonica, et Asperrima.

TAB. XI. 5. **R**aja SPINOSA Gallis *Cardaire*,
Aldrov. de *Piscib. l. 3.*
c. 59. quasi *Lanifica*, a spinis seu aculeis
quorum multi infixi sunt instrumen-
tis quibus lana carminatur, figura cor-
poris laevi rajae similis est, si longas
cutis spinas excipias. *Spinas* non in
alis solum habet, ut clavata altera, sed
etiam in lateribus circa caput, duo
oculis praefixi sunt, et in media dorsi
linea, et ad priorem usque caudae
pinnulam continuus est aculeorum
ordo unicus. Carnis substantia et suc-
co ab aliis non variat.

TAB. X. 7. ASPERA, illa a Rondeletio co-
Aldrov. lib. *gnominatur*, quae a caeteris eo dif-
cit. c. 60. fert, quod *aculeis* parvis latera con-
spersa habet, corporis vero truncum
nullis. *Rostro* est acutiore. In cauda
tres sunt longorum et firmissimorum

aculeorum, ad extremum usque cau-
dae ordines.

Rajae FULLONICAE ab eo nomen
inditum est, quod ubique in alis, cor-
pore, capite, cauda, tota frequentis-
simis aculeis conspersa sit, instrumen-
ti illius, quo fullones pannos poliunt
instar, quod totum aculeis ferreis con-
sertum est. *Rostro* est satis longo et
acuto. Caudae aculei incurvi sunt,
triplici ordine dispositi. Rara est, et
pugnacissima esse creditur.

Raja ASPERRIMA, a praecedente
eo tantum differt, quod non solum
prona, sed etiam supina tota aculeis
peracutis ita horret, ut manu tolli
non posset, nisi pinnulis cauda appre-
hensis, ideo supina in icone exhibe-
tur; pro dentibus maxillas habet
asperas et osseas.

TAB. XI. 4.
Aldrov. lib.
cit. 61.

TAB. X. 6.
Idem c. 62.

PVNCTVM IX.

De Rana marina.

TAB. XI. 8. **R**ana marina. Graecis *Βατραχός*
θαλασσίος, Plutarcho *Βατραχός* *οι-*
λιεύς; nomen ranae ex eo forte meruit,
a Vossius de *quod gyrinas sive ranulas recens*
Idol. lib. 4. editas, et imperfectas, oculis quidem
c. 28. et cauda notabiles, sed quibus postea
demum accessuri sint pedes et cau-
dae notabiles, sed quibus postea de-
mum accessuri sint pedes et caudae
fissura, referat. A venandi solertia *Pi-*
scatrix, quod et a Plutarcho factum;
ob foedam corporis monstrositatem
Diabolus marinus Dalmatis; ob oris
hiantis amplitudinem, *Lamia* Sicu-
lis; ob carnis molliem *Maltha* Bel-
lonio, sed perperam dicitur. Magni-
tudine est ubique fere pedali et cubi-
tali, alicubi tricubitalem inveniri,
Salvianus author est. Cute capitis,
aculeis exceptis, lubrica et molli, in-
ferna parte subalbida, superna vero
ex nigra flavescente tegitur. Unde
molles, Ovidio tergoe Ranae. *Ca-*
put habet toto corpore longe gran-
dus, ut nihil in eo praeter caput et
caudam ^b conspicias aculeatum, aspe-
rum, orbiculatum atque depressum.
Os in promptu, seu anteriori parte,
secus ac aliis cartilagineis, vastum,

pro corporis proportionē grandissi-
mum, ac quam maxime hians. *Den-*
tes permultos magnos, acutissimos,
in os recurvos, utrique maxillae,
duobus palati ossibus, et linguae ra-
dici infixos. Bellonius mobiles, al-
bos, & confusis ordinibus dispositos
facit. *Maxillae* ipsi retusi, semicircu-
lares, quarum superior brevior est,
inferior longior et prominens. *Lin-*
gua maxilla superiore longior. Mem-
brana quaedam gingivarum interio-
re parte enata, et in os complicata,
quae a maxilla separari non videtur.
Oculi ampli in capitis vertice potius
quam in temporibus siti, *aculeis* se-
piuntur: Ante eos duae propendent
appendices, tenues, albae, tetri odo-
ris, si Oppiano credimus. In medio
nasi ^c *pinna* oblonga praedura, et ver-
satis, visitur: a cuius extremo mu-
sculus quidam ceu cirrus instar fili sub-
tilissimi deducitur, per ejus cavum hu-
morem certum in fundum usque cirri
derivant, ubi coacervatus ad vivi ver-
miculi similitudinem tumet. Omnia
hamum piscatoris exacte exprimunt.
Parvae ex rostro albicantes caruncu-
lae, ^e eminentia sub oculis cornicula.

* Kircher.
l. 3. Art.
Magn. p. 6.
f. 5.

c Oppian.
Halicut. l. 2.
v. 90.

Plinio, fila capilli speciem referentia, postremis quibusdam praepilatis, ^{d Aristot. H. A. l. 9. c. 37.} Aristoteli; gracilia quaedam cornua Bellonio; pili Gillio; geminae rigidae albaeque setae Salviano, dicuntur. ^{e Aristot. H. A. l. 2. c. 13.} *Branchias* neque detectas, neque supina parte caeterorum planorum cartilagineorum more, sed in lateribus, non spineo operimento, sed cuticulari intactas habent. *Pinnas*, contra cartilagineorum planorum morem, in medio corpore, ubi cauda capiti jungitur, membranaceas et crassiusculas duas, propter amplitudinem partis superioris: superiore caudae parte una non admodum lata, sed longiuscula conspicitur. A capite illico *cauda* sequitur, rotunda, brevis, carnosae in pinnam, rotundam, crassiusculam et latam definens. Ex hujus et capitis lateribus, appendiculae carnosae, certis intervallis a se distantes, dependent, quae natante rana, supernatant. *Intra*, si spectes, *peritonaeum* videbis nigrum; *ventrem* magnum, carnosum, appendice utrinque unica & brevi instructum; *intestina* gracilia, multis gyris circumvoluta; *hepar* parvum, rubescens, in quinque lobos, ut Bellonius scribit, divisum. (Rondeletius sectum negat) eorum utrinque bini ad latera protrahuntur. *Fellis* vesica longo meatu ex hepate propendens, intestinis annectitur. *Vulva* est bifida, anfractuosa, duas ulnas longa, tribuit et vesicam, sed nescio quam vere Bellonius, et addit, totidem in Rana numerans cartilagineas, quot in quovis scheleto, ossium animalium terrestrium formas referentes, quae prorsus medulla, praeter vertebrae careant; totidem idem nervorum conjugamenta in ejus cerebro, multo tamen liquido, numerari, quot in reliquis animalibus numerantur. *Ventriculus* et interanea, si per os eximantur, corpusque quoad eius fieri potest, distendatur, totum perlucidum et instar carbunculi fulgens evadit, immissoque lumine, laterna horrendo aspectu apparet. *Locus* ipsi herbofae maris partes et littus. *Cibus* carnes humanae etiam. Natantem aliquando virili membro apprehensum in profundum detraxisse, Gesnerus ^{f Ovidio in Halicut. g Martialis. l. 19. c. 37. h Gesner, de Aquatilib. lib. in Ran.} se audivisse refert. Contra caeterorum cartilagineorum morem, *Ova* non animal pariunt. Caput corpore grandius et aculeatum in causa, quod ut aditui sic exitui, ineptum est. Ovum unum solidum, durumque ut foris fervetur, cum caeterorum cute molli tegantur, Aristoteles ^{i Arist. A. l. 2. c. 13.} prodidit. Universa simul juxta terram edunt; ortus cum iis, quae extra perficiuntur, et iis, quae intus, idem. Numerosius ^{k Arist. A. l. 6. c. 13.} quidem foetificant: sed quia de facili pereunt, pauciores reperiuntur. Aliquandiu extra aquam vivere, Rondeletius testatur. Visi duos in littore dies inter herbas vixisse, vulpeculaeque terrenae noctu victum quaerentis pedem, dentibus arripuisse, et ad auroram detinuisse. *Solitarias* esse ex eo, quod plures una capi non soleant, colligitur. Plana quamvis, non sola tamen latitudine natat, sed pinnulis etiam, quas in lateribus habere dictum est. Singulari in venando ^{m Aelian. H. N. l. 9. c. 24.} astu utuntur. Inter saxa conditae, aperto immani rictu, mentitum vermiculum musculo annexum, per pinnam in faucium rictum conjiciunt, eo viso pisciculi ceteri ad escam accurrunt, rictum, cavitatem alicuius saxi reputantes subintrant, piscatores retracto, qui vellatur hamo, orisque rictu clauso, totum pisciculorum gregem devorant. Macilentiores, quae praepilatis villorum capitibus destituuntur. *Ufus* earum in cibo fere nullus. Infusa, mucosa et ferini saporis carne praeditae sunt. Anaxandrides tamen eas in Cotyis Thracum Regis conviviiis reponit. Ventrem inter lautissimos cibos Antiphanis recenset. In *Medicina* fel adversus suffusiones utile est. Quod strumas utiliter pungi, piscis ejus qui Rana in mari appellatur, ossiculo de cauda, ita ut non vulnerentur; idque fiat quotidie donec percurrentur, apud ^{n Plin. H. N. l. 37. c. 8.} Plinium occurrit; Rajarum potius aculeis convenit. Nullum enim ossiculum Rana habet. Diversa est ab istis tum illa castanei coloris, ventre candicante; tum Rana MINOR dicitur. Tota tam supine quam pone aspera cute tegitur, supine aculeata est, et albicat, prone colore est cinereo. Os habet exile et plane edentulum; *Caput* erectum et velut cornu in extremo pro-

procerum, sub eo cuteus nervus, quem velut ex vagina exerere, rursusque contrahere videtur. *Oculi* ad latera ubi angustum valde caput, velut in fovea quadam latent. Foramina olfactui destinata, supra os coeunte extremitate haerent, auditui inservientia oculis sunt contigua. Pinnas ex icone comput, velut in fovea quadam la-

PUNCTVM X.

De Squatina.

TAB. XI. 7. *Squatina* piscis, ῥῖν Graecis, *Squa-*

TAB. XII. 6. *tus*, quod sit squammis acutis,

Isidoro, *Lima Vallae*, *Celtes* in veteri lexico, dicitur. Media inter Mustelos & Planos a Rondeletio ponitur. Magnitudine ad centum sexaginta saepe libras excrevit. Coloris est prone cinerei ad fuscum vergentis,

* *Plin. H. N.* l. 9. c. 12. asperrima: ut *cute lignum et ebur poliantur, supine alba et laevis. Partem corporis anteriorem habet latam, circula-

rem, retusam, ut *rostrum* prorsus careat. Os prima parte obvium, brevibus sed acutissimis, iisque aliter quam in aliis piscibus dispositis *dentibus* munitum. Maxillarum ossa in angulum obtusum desinentia, in lingua extrema carneum tuberculum.

Ex superioris maxillae extremo, quod cute non integitur, apophyses duae in alias divisa demittuntur. Post oculos, qui in superioris capitis parte, ad latera parvi, foramina ad os usque patentia visuntur. *Pinnae* utrinque binae sunt, et utraeque in lateribus. *Cauda* longiuscula in aliam lunatam pinnam definit. *Mares* a foeminis appendicibus cartilagineis, quae circa anum, distinguuntur. Intra nihil a caeteris cartilagineis differt. *Hepar* habet in duos lobos divisum, in quo *fellis vesica* a felle viridi plena latet. *Lienem* mediocre ex rubro nigricantem. *Cor* angulatum, compressum, et unico sinu instructum. De dentium situ ita Rondeletius, sunt eorum ordines, etc.

* *Aristot. H.* A. l. 2. c. 25. divisum, in quo *fellis vesica* a felle viridi plena latet. *Lienem* mediocre ex rubro nigricantem. *Cor* angulatum, compressum, et unico sinu instructum. De dentium situ ita Rondeletius, sunt eorum ordines, etc.

Coenosa incolere *loca* *Oppianus* prodidit, in alto versari apud Rondeletium legitur. *Coit* etiam cum

Coenosa incolere *loca* *Oppianus* prodidit, in alto versari apud Rondeletium legitur. *Coit* etiam cum

PUNCTVM XI.

De Squatino raja et Lamia.

TAB. XII. 12. *Piscis* qui *Squatino* dicitur

Latinis, Graecis ῥῖν ex *Squatina* et *Raja* procreatus creditur.

* *Aristot. H.* A. l. 6. c. 10. Parte priore *Rajae* similem facit *Aristoteles*, posteriore *Squatinae*. Ab-

Raja. Sic *ῥῖν* nascitur, inter se mutuo partim supinarum attritu. Bis *parit* autumno occasu ver-

giliarum, qui partus secundus est; primus enim verno fit tempore; sed secundus felicius. Singulis foetibus septeni aut octoni prodeunt. Singulis et his in venando astus est. Ob-

ruunt se arena, sic latentes verberant oris vi radios (pinnas exerere vermiculorum specie apud Plinium extat) his pisciculi visis, quasi ad algam adnatant, sic capiuntur. Colorem mutare et piscium quidem solas, prodidit

Aristoteles; quod nec corpore sint pellucidae, nec cute ita tenui, ut humorum spirituumque perturbatione varii earum colores perluceant, negavit Rondeletius. Concedi in metu potest. Nam et tum in hiatum pinnis subiectum recipiuntur foetus, ut apud

Oppianum legimus, in ventrem recipi *Aldrovandus* credidit. Rejiciuntur a *mensis*, quod flatuum crasorum humorum proventum, quod cartilagineis omnibus commune, pro-

ferant. Unde oculorum acies obtunditur. Olim *Smyrnae* secundum *Dorionem*, *Mileti* secundum *Archestratum* ortae, caeteris praeferebantur. In *Medicina* invenere in tertio tabis genere locum. Oleum ex hepate ad hepatis duritiem confert. Ova exsiccata sistendo alvi profluvio. Ex cute optimum fit in plora et scabie smegma. Illitae mammas crescere non patiuntur, si *Plinio* fides est; duriusculas reddi, utrumque experientiam comprobasse, Rondeletius author.

* *Arist. H.* A. l. 6. c. 11.

c *Aristot. H.* A. l. 6. c. 11.

d *Aristot. H.* A. l. 5. c. 9.

e *Aristot. H.* A. l. 9. c. 37.

f *Oppian.* *Halicut.* l. 1. v. 742. g *Aldrov. de Piscib.* l. 3. c. 66.

h *Plin. H. N.* l. 27. c. 10.

i *Galen. 3. de usu parti.*

tamen

tamen ab Aristotele plerique, Bellonius, Gellius, Jovius, Aldrovandus, Columna praecipui. Castellus nudum eius skeleton misit et paucis ita descripsit. Neapoli frequens est, quod miror, etc.

LAMIAM, quae παρὰ τῆς λαιμῆς a gula quibuldam dicitur. Nicander ^{c Athen. l. 7.} *Carchariam* et *Scyllam* vocari scribit, Rondeletius eandem cum Canine *Carcharia* facit. Plinius inter Cartilagineos planos enumerat. De-

scriptionem ejus nemo veterum supeditat. Maximam evadere, cute integri scabra os in anteriore capitis parte habere, *dentibus* plus minus ducentis in utraque maxilla per quater nos versus dispositis, ad radicem latis, in acutum et pyramidem desinentibus, ad latera crenatis, refertum Bellonius prodit. Vere an falso, non dixerim. Generis Galeorum certe, qui longi pisces sunt, eandem pronunciat.

PUNCTVM XII.

De Lumpo Anglorum et Pisce gibbo.

TAB. XIII.

Piscem qui Anglis Lumpus, quasi massa informis dicitur, sic describitur a Turnero. Piscis edulis est Lumpus noster, etc. Dorsum rubicundum, ventrem album habere, et in magnis deliciis reputari Malsarias addidit. Nos eum molli et in ore disfluente carne, esse experti sumus, cum Andreapoli in Scotia studiis operam daremus.

Piscem GIBBOSVM Graeci ^{ταρ- TAB. XIII.} *δανον* vocant, reperitur in mari Baltheo corii portiuncula, quam Fabricius Gesnero misit. Crassiuscula et tenax est, punctis multis seu tuberculis exasperatur. Eminent etiam Spinae quaedam ceu rubi, sed mucrone recto, pyramidis forma, aliae magnae aliae parvae ex fusco albicantes. De sua pictura sic Gesnerus, etc.

TITVLVS II.

DE PISCIBVS MARINIS SAXATILIBVS.

CAPVT I.

De Saxatilibus Squammosis.

ARTICVLVS I.

*De Scaro.*TAB. XIII.
3. 4.

Absoluta Pelagiorum natura, Saxatiles sequuntur, inter hos primos *Scarus*, qui seu ἀπὸ τῆς σκαίρεν, id est, tripudiando, seu ^{a Athen. l. 7.} quod Athenaeo ^a placet, quod inclusus nassis, crebris caudae ictibus, qui σκαρῆμοι seu σκαρίσμοι vocantur, aversus, fores laxat, atque ita retrorsum erumpat; seu quod algam, aliasque herbas depascatur; *σκαίρεν* enim interdum est *νέμεσθαι*, ita dictus; *Meryrix* quoque seu *Ruminax*, ut Scaliger ^{b Aristot. H. A. l. 9. c. 50.} vertit, ab Aristotele ^b quod latis utriusque maxillae dentibus solus ruminet, *Cerebrum Jovis* Ennio vocatur. Sero olim Romanis et toti Italiae visus; ideo nec latinum piscis nomen habetur. Duo illius sunt genera, unum quod *δινος*, bene ab Onico distinguendus, quod alino concolor sit, dicitur. *Al-*

terum, cui *αἰόλα*, ex Nicandro Thiaetyreno nomen imposuit ^{c Athen. l. 7.} ^c Athenaeus. ^c *Oppianus* modo *σκαίρον*, modo *βασίλειον* cognominat. *Onias* squammis est magnis tenuibus, colore ex caeruleo nigrescente, ventre candido; Sargo, corporis forma ad rotundam accedente, aculeorum pinnarumque situ, et numero, similis, macula duntaxat nigra, in cauda, et quod lineis nigris in dorso ad ventrem careat, distinguitur. *Oculos* habet magnos, supercilia coloris Indici.

Dentes hominis modo planos imo solus latos, superioribus dentibus carere, quod Michael Ephesus prodidit, falsum, si *Meryx* est, et habere compertum. *Branchiae* ipsi binae, simplices alterae, alterae duplices, plura et majora in maxillis ossa tubercula.

Cauda

e Co
R. H
c. 17* Pl
l. 9.f A
A. l.

Cauda lata in duas pinnas non di-
visâ. *Cor* angulatum, *hepar* album
in tres lobos divisum, a quo *fellis* ve-
sicula intestinis alligata pendet. *Fel*
coloris nigri. *Splen* ater, *ventricu-*
lus cum quatuor appendicibus par-
vus. *Alôlos* seu *Varius* oculis, ven-
tris inferiore parte, in qua *pódex*,
purpurei est coloris, cauda coloris
Indici, reliquo corpore partim ex
viridi, partim ex nigro caeruleo.
Squamis veluti notis obscurioribus
asperfis. Ore mediocri, *dentibus* la-
tis in superiore maxilla densis, in in-
feriore raris et acutis. *Ventre* in
medio duabus purpureis notis infi-
gni. A dorso et cauda fere *aculei*
tenui membrana connexi, aequis in-
tervallis dispositi, conspiciuntur. In
singulorum summa parte membranula
pendet vexilli instar; *pinnae* ad
branchias sitae latae sunt, et veluti
ovum earum figura. Intus habet
ventriculum satis capacem, *hepar* sub-
album, intestina lata et multa, fel-
lis multum, *splenem* magnum. Quem
Bellonius in *Creta* observavit, corpo-
re erat ex livido rubescens, squam-
mis latis et translucidis. Capite utrin-
que compresso, *dentibus* obtulis, quo-
rum incisori nostris erant persimiles;
gula non valde magna. Ad caudae
latera appendices transversas atque
eminentes, quales in nullo se obser-
vasse pisce ait, utrinque habebat Gi-
gantis *Scarus*, dentes habebat utrin-
que quatuor. Latos in inferiore ma-
xilla, in superiore serratos. *Locum*

* *Columella*
R. R. l. 8.
c. 17.

* *Plin. H. N.*
l. 9. c. 17.

f *Aristot. H.*
A. l. 9. c. 17.

si attendas, * Asiae Graeciaeque lit-
toribus Sicilia tenus frequentissimus
exit, nunquam in Ligusticum, nec
per Gallias enatavit, in Ibericis ma-
re. In mari Carpathio * est semper
obvius, et, quod miramur, promon-
torium Troadis *Leſton* nunquam
sponte transit; nullibi tamen quam
in mari rubro frequentior. *Bello-*
nus in Propontide Ponto et Helle-
sponto, Galliae littoribus, et in Ocea-
no inficiatur capi, in Euripo f *Ari-*
stoteles, *Archeſtratus* tamen maxi-
mum circa Byzantium evadere pro-
didit. In *Creta* circa eum ubi lada-
num colligitur locum, tam frequens,
ut nullus crebrius capiatur. A *Car-*
pathio aduectos, *Claudio Tiberio*

Principe, & (Octavium Macrobius g *Plin. H. N.*
vocat) e libertis ejus praefectus clas- l. 9. c. 17.
sis, inter Ostiensem et Campaniae oram,
sparsos disseminavit. Quinquennio
fere est cura adhibita, ut capti redde-
rentur mari. Postea frequentes in-
veniebantur Italiae in littore, non an-
te ibi capti, admovitque sibi gula sa-
pores piscibus satis, et novum inco-
lam mari dedit, ne quis peregrinas
aves Romae parere miretur. Saxa-
tilem esse vix dubitandum. Si h *Op-*
pianus dum inter littorales recenset, h *Oppian.*
contrarium innuere videtur, vitium l. 1. c. 1.
est; et bene *σπάρος* pro *Scaris* legi-
tur: In dulcibus quoque nutritum
aquis innuere i *Columella* videtur, i *Columella*
nisi pro *Scaro* *Squalum* legi debere l. 8. c. 16.
velis. Sane haud perperam ex
k *Varrone* id conjicere licebit. Vi k *Varro de*
statat l herbis, et algae pisis, pha- R. R. l. 3. c. 3.
seolisque plurimum inhiat *Mercuria-*
li adeo, ut ea capiatur, *Pythagoras*
Τρυγητάριον facit, si *Gyrardo* fides est.
Diphilus m tamen carnivorum esse et
leporis marinos captare scribit; nisi
error committitur; potius namque
Mullo ista quam *Scaro* conveniunt.
Quod n solus inter pisces ruminet, su-
perius dictum est. *Gregales* esse vel
exinde quod sodales e nassis liberare
conentur, colligas. o *Caudam* ca-
ptis mordendam porrigunt; appre-
hensa educunt. Quod noctu non ca-
piuntur, vigilantiae ipsorum debetur;
male *Galenus* ideo solum inter pisces
dormire scripsit. Melius dices, solere
— πῶς ὕπνουν

Εννύχιον κείλησιν ὑπὸ κενθρῶσιν ἵαυνεν,
alicubi somnum nocturnum sub late-
bris capere, sic insidias vitare. Sa-
lacissimum esse *Aelianus* prodidit;
ideo p foeminae capiuntur. *Parere* p *Aelian. H.*
bis in anno fatendum; hoc q Saxati- A. l. 1. c. 2.
libus commune. *Vocalem* esse, quod q *Aristot. H.*
apud *Athenaeum* *Oppianum* *Tzet-* A. l. 4. c. 9.
zem proditur, dubium, cum pulmo-
nes non habeat; nisi ore aquam
impellendo sonum edere dicamus.
Usum si attendamus, in delicatissimis
olim apud Romanos cibus erat; et je-
cinora eorum in *Vitellii* Principis pa-
tina inter lautiores primitias enume-
ratur. Primas inter *Saxatiles* tene-
re, et mollis ac friabilis carnis ef-
se, nullum videtur dubium, quamvis
F Cel-

^r Celsus. ^r Celsus et Philotimus aliter credidisse putentur. Inspidos esse nisi cum suis faecibus edantur, creditum apud Graecos. Jecur in cibo sumptum ictericis prodesse, apud Aelianum ^s Aelian. H. A. l. 14. c. 2. legimus.

ARTICVLVS II.

De Turdo.

TAB. XIII.
5. 6. 7. 8. 9.
10. 11.

^a Athen. l. 7.

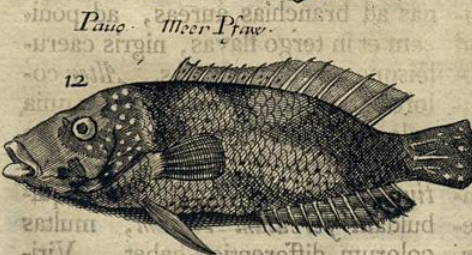
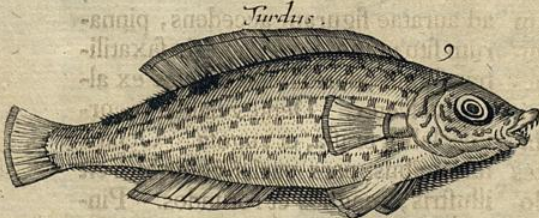
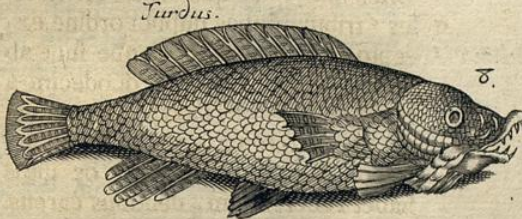
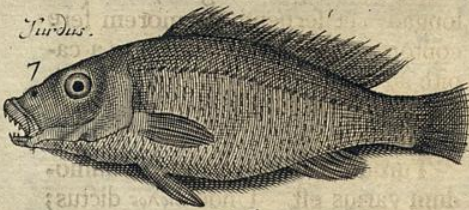
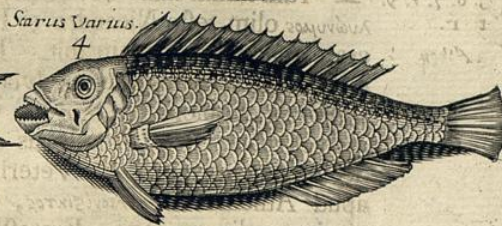
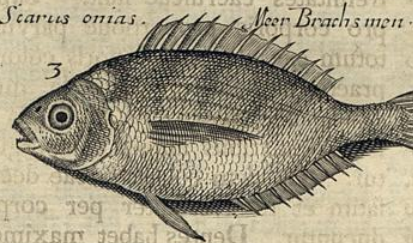
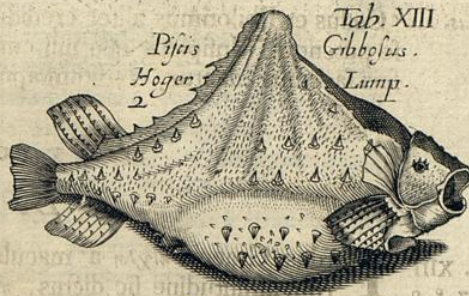
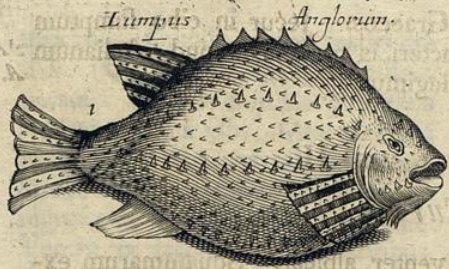
^b Aristot. H. A. l. 8. c. ult.

^c Aristot. H. A. l. 2. c. 13.

Turdus Graecis *κίχλη* a macularum similitudine sic dictus, *πυλόνυμος* olim teste Nicandro et Pancrate apud ^a Athenaeum fuit. Duo ipsorum *Genera* constituit Salviandus, *Majorem* et oblongum, qui vel viridis vel ruber est. Rondeletius duodecim species pinxit. Veteribus, apud Athenaeum *μελανίσκος*, seu nigris oculis varius. Eratostheni *πέρνας* seu nigro distinctus, Pancrati *δινώδης* quasi vini colorem referens, Numenio *άλυσθης*, id est purpureus dicitur. Phavorinus *ποικιλίσκος* vocavit. Mutare tamen colorem dicuntur. ^b Circa ver magis exsaturatos, dilutos magis aestate videas. Branchias ipsis quaternas Aristoteles ^c tribuit omnes duplici ordine excepto novissima. Quinque sunt ab Aldrovando observati, duodecim a Rondeletio. *Primus*, qui magna ex parte aureus, amethystino, caeruleoque ac rubro variat, os intus habet ruberrimum, dentibus carens. Oculos maximos, quorum auream pupillam circulus ambit niger, nigrum rursus aureus, aureum caeruleus, hunc iterum aureus, ac tandem niger, alias omnes ambit. Habet et duas e mento dependentes apophyses cutaceas, subflavi coloris; tres prae caeteris lineas sanguineas, et denticulatas. Pinnae ad branchias omnino aureas, in pectore totas caeruleas, nervos earum aureos. Cujus coloris sunt et illae, quae ab ano, in dorso et cauda, qua uropygio junguntur, maculis duntaxat parvis sanguineis resperfas, caeteras caeruleas conspicias. *Secundus* ad latera nonnihil albicat; in capite vermicularibus, alibi rotundis, ubique caeruleis maculis insignitur. Tergoris pinna ex aureo rubet, sicuti et cauda, quae in extremo caerulea est. Utrinque dentatus est. *Tertio* Corpus subviret,

venter albicat. Squammarum extremitates caeruleae sunt. *Caput* pro corporis proportionem parvum, totum caerulei sed dilutioris coloris, praeter branchiarum opercula, quae candicant, maculisque oblongis et semicircularibus aureis consperguntur. Ejusdem coloris lineae decussatim et transversaliter per corpus ducuntur. Dentes habet maximos, acutissimos, ingentemque oris ritum. *Quartus* toto corpore sanguineo, aureoque distinguitur; dorsum et corporis maculae ex caeruleo nigricant. *Quintus* *πολύχρυσος*, totus ruber saturatus. Maculae in extremo tergo conspicuae, Orrificis non absimiles, sunt nigrae, in capite longae, et serpentis in morem fere contortae, caeruleae. Lineae a capite ad caudam recta ductae, rubrae sunt.

Turdus Rondeletii Primus admodum varius est. Unde *διόλος* dictus; ad auratae figuram accedens, pinnae situ numeroque caeteris saxatilibus similis, dorso fusco, ventre ex albo livescens. Dentes habet recurvos, labra crassa, et rugosa. Oculos sub quibus pars variis coloribus est illustris, magnos et rotundos. Pinnae ad branchias aureas, ad podicem et in tergo flavas, nigris caeruleisque maculis asperfas. *Alter* colore est ex viridi caeruleo, et quia colorem colli Pavonis in pinnis et in cauda refert, Pavo dicitur. *Tertius* qui Pulcher dicitur, et a quibusdam *ferculum regium*, multas colorum differentias habet. Viridis est magna ex parte, sed punctis purpureis, caeruleis, Indicis, et aliis confusis coloribus conspersus; pinnis ad branchias flavis seu rufis, aliis omnibus partim caeruleis, partim viridibus, partim rufis. Branchiarum operculis punctis et lineis

neis rufis, finuosis, certis spatiis dif-
fisis. Cauda rufa punctis caeruleis,
notata. Romae et in Levino Insula
frequentissimus est. *Quartus* circa
Monspelium Psittacus, ab eadem co-
lorum varietate dicitur. Dorso est
nigrescente, pinna ejus virente.
Ventre et lateribus flavescens. A
branchiis ad caudam lineae viri-
des ducuntur. Pinnarum in ventre
infimae caeruleae sunt. *Quintus*
Gobionem flavum refert, hoc solo,
quod lineam albam ab oculis ad cau-
dam ductam habeat, et maculis ni-
gris, quibus Gobius aspersus est,
careat, distinctus. *Sextus* quinto
est similis, nisi quod huic rostrum sit
longius et aquilinum, et linea ab o-
culis ad caudam ducta caerulea. *Se-
ptimus* coloribus variis est insignis,
dorso aureo, viridibus maculis con-
sperso, ventre candicante, lineis ru-
fis et tortuosis, nullo ordine disposi-
tis notato, labris viridibus. Cau-
da et pinnis magna ex parte caeru-
leis. Branchiarum opercula purpu-
reum quiddam habent; forte Scir-
rhis Wottoni. *Octavus* folis lineis
in ventre sese interfecantibus ab isto
distinguitur. *Nono* color est viride-
scens et flavus, linea ab oculis ad
caudam alba, cum multis aliis aurei
coloris confunditur, et obliquatur.
Decimus colore est viridi. Extre-
ma operculi branchiarum et pinna-
rum ventris purpurea sunt. Oculi
sunt rufi, os parvum, venter ex albo
flavescit. A Monspelienfibus Me-
nestrior, hoc est Tibicen, vocatur.
Undecimus inter Turdos maximus,

ad Lupi magnitudinem accedit. Co-
lore est rubricae, qua pro terra Ar-
menia utuntur; multis nigris et ma-
gnis maculis respergitur. Ventre
plumbei coloris. *Duodecimo* caput
est caeruleum, dorsum virens. Li-
nea viridis et tenuis, a branchiis ad
caudam porrigitur, in extremitate
macula rotunda insignis. Quem Gef-
nerus observavit, ita ab eodem de-
scribitur. Dorsum et laterum dimi-
dia pars superior, fusci sunt coloris,
maculis crebris, subnigris, varian-
tibus. Lineae: Inter Saxatiles esse
Galenus et Diocles nos docuere.
Non quaelibet tamen saxa amat,
sed quae prope littora sita, musco
et alga obducantur; nec longe ab
hoc domicilio recedit. In Ponto
cum Merula ^{d Plin. H.N.} desideratur. Non so-
lis herbis vel alga vivere, sed inter-
^{l. 9. c. 15.} dum pisciculis, loliginibus, et aliis
crustaceis pasci, Salvianus author
est. Hyeme aliorum saxatilium
more latere ajunt; quo tempore et-
iam foetificant. A Merula specie
non differre, hunc marem, illam
foeminam esse, inter Oppiani erro-
res poni potest. Singulare idem ^{e Oppian.}
in eis conjugalis amoris exemplum,
^{Halieut. l. 4.} notat. Mortuo marito progressae
^{v. 240.} de thalamis foeminae, errant, com-
munemque cum iisdem mortem op-
petunt. Carnem habent mollem,
teneram ac friabilem, ut Galenus
prodidit. Trallianus cibum fasti-
dientibus eum commendat, et Ptiſan-
nam marinam vocat. Platina quo-
vis modo coqui, sed assum sinapi re-
quirere scribit.

ARTICVLVS III.

De Pavone Salviani, et Leprade.

TAB. XIII.
12.

^a Ambros.
Hexam.

^b Philostrat.
l. 3. de vita
Apoll.

Pavo piscis, quem Salviano de-
bemus, cujus et ^a Ambrosius
et Isidorus Hispalensis meminere,
diversus est a Pavone ^b Philostrat-
ti, qui in Phaside Indiae flumine
reperitur, et caeruleas quasdam cri-
stas, squammas versicolores, cau-
damque auream in quamcunque
voluerit partem versatilem, habet.
Romae *Papagalo*, a Lusitanis *Bu-
dia* vocatur. Bilibris saepe est, ad

cubiti mensuram perraro ascendit;
figura corporis, lacustri Tincae ab-
similis non est. Squammis latis te-
gitur, et variis coloribus depictus
est. Corpus enim fere totum, in-
aequali varietate viret. Ventris pars
posterior viret ex albo, anterior ex
albo livet; dorsum et cauda, ex vi-
ridi nigricant; latera ex viridi par-
tim flavescunt, partim livent. *Ca-
put* quod crassum est ex caeruleo vi-
ret,

ret, maculis quam plurimis rubentibus, nonnullisque caeruleis piscem totum nulla habita ordinis ratione pingentibus. *Rostrum* extensum, sed non acutum. *Labia* crassissima, quorum superius duplex apparet. *Oculos* magnos et aureos. *Branchias* utrinque quaternas, et iuxta eas *pinnas* latas et rotundas, duasque alias minus latas in ventre. In dorso una satis longa erigitur, cujus anterior pars stricta et aculeis munita est: posterior latior et aculeorum expers. A podice, qui in medio fere ventre una quoque, duobus aut tribus innixa aculeis, per imum ventrem ad caudam explicatur. *Cauda* in unam pinnam latam ac fere rotundam violaceam et maculis atque lineolis plurimis caeruleis insignitam definit. *Interiora* si spectemus, *ventriculum* habet magnum, appendices multas, *intestina* ampla, *hepar* subalbidum, cui fells vesicula haeret. *Lienem* subatrum. *Viscus* ipsi praeter algam, et alia marina excrementa, pisciculi. Solitarius est, et saepe singuli capiuntur. Verno inprimis et autumnali tempore, forte quod aestate ob caloris, hyeme ob frigoris impatientiam lateant. Ignobilis inter cibos censetur.

TAB. XII. 13.
Aldrovand.
de Piscibus
l. 1. c. 5.

LEPRAS seu *Pforus*, quod iisdem praeditus sit fugillationibus, quibus qui lepra et pfora laborant, sicut nonnullis, sed metuo ne perperam, videtur dictus, *Lelepris* Latinis, si vera prodit Rondeletius dicitur. Ex Turdorum est genere. Vix ad drantem in mari Adriatico excrescere solet, cum pedem et amplius in Oceano excedat. Totum corpus habet maculis nunc cancellatis, nunc rectis, nunc in obliquum sparsis variegatum. *Squammas* ad oram rubore suffusas, latas. *Caput* non ita

multis coloribus cancellatum, quod lineas hinc inde ductas, ex caeruleo, viridi, ac rubro mistas, ostendit. *Oculos* parvos, rotundos: iridem oculorum aëri similem, quam si quando in gyrum contorqueat, cyaneum, deinde aureum, tandem argenteum circulum in crystallini coloris fulgorem referre conspicias. *Os* ipsi parvum, *dentes* albi, acuti. *Maxilla* superior tubi in modum cranio infarcitur, ut paene duo labia carnosa esse credas: *lingua* alba et paene soluta. Continuum tergoris *pinnam* gerit, sed decem aculeis munitam, atque aliam sub ventre ano vicinam. Omnes pinnae transparentes sunt, molles, leves, rubro, caeruleo, viridi, et aliis coloribus maculatae. Linea quae piscibus utrinque latera dividit, nequaquam in hoc pisce recta procedit, sed a superiori branchiae angulo arcuata, secundum tergus deducta est: mox ubi tergoris pinna definit, illuc quidem linea reflectitur, et arcuatur, deinde recta per mediam caudam desertur. Quantum ad *internas partes* peritoneum habet album, *hepar* ex pallido lacteum, ad sinistram magis protensum, tribus lobis, uno tantum longo duobus brevibus, constans. *Lienem* planum, oblongum, minoris digiti magnitudine, rubrum. *Intestina* ejusdem capacitatis, ut proprie stomachus in eo videri non possit, semel a stomacho ad anum revoluta, multisque omentis obducta. *Lactes* copiosas, et vulvam bicornem. Hanc ex Bellonio, qui eundem cum *Marzapani* dici credit, forte quod aequae in deliciis ob carnis suavitatem appetatur, ac panis Martius vulgo dictus. Est tamen alius Marzapanis piscis, qui *Rosa* dicitur, et totus maxime in dorso rubet, minus in ventre.

ARTICULVS IV.

De Merula.

TAB. XIV.

Merula, Oppiani interpreti et Apicio *Merulus*, Plinio medico prodente Bellonio *Piscis Aspratilis*, Venetis *Tinca marina*, Graecis *νερόκοπος* et *νερόκοπος* dicitur. De illius colore dissentiunt auctores. Numenius

apud Athenaeum *Nigram* cognominat. Oppianus *αἰθρία*, Varinus *μελάνη*, vocant. Salviano et Rondeletio ex colore Indico et caeruleo nigricant. Hic et sexu distinguit; in mare, colorem ad violaceum magis acce-

TAB. XIV.
1.

accedere, foeminae ex vario nigrescere, scribens; idem colorem Indicum aut purpureum exsaturatum nigrum ab antiquis vocari, quod purpuram nigram, Circaeam flore nigro, qui tamen purpureus est, aut Indicus, prodidit; invenitur et quoddam genus dorso nigro, ventre Indico, quibuldam partibus caeruleis.

^b Aldrov.
l. 1. de Pisc.
c. 6.

^c Aelian. H.
A. l. 12. c. 28.

^b Aldrovandus totum viridem exhibet. Virentem et Ovidius reliquit. Colorem mutare apud ^c Aelianum legimus. Omnes in eo conveniunt, Tincas figura corporis referre, et squammas latiores quam Turdum, vertebrae dorso valde erectas habere. Hoc unum in ejus Anatomia dignum occurrit, quod cum *hepar* habeat album, in duos lobos grandes divisum: fel tamen exerat tenui vasculo inclusum, et revolutionibus duplicatum, cujus longitudo est sesquipedalis. Quam Aldrovandus describit, magis in cauda, obscurius in dorso virescit; pinnarum extremitates caeruleas, branchiarum opercula in fine rubentia habet. Oculorum pupillam circulus ruber, rubrum caeruleus ambit. Inter Saxatiles inque Petris stabu-

lantes ab ^d Aristotele et ^e Plinio refferri certum est, quibus et ^f alii accedunt. Pontum ^g tamen non intrant. *Vescuntur* iisdem quibus Turdi. Comestum vero ^h primo tentant et premunt, mox jacere sinunt; ubi non palpitare viderint, devorant. *Generationem* quod spectat, marium ⁱ quisque cum multis concreditur foeminis. Medicam aut Persicam vitam agere diceres. Zelotypia semper vehementer laborant mares, cum partus tempora instant maxime. Foeminis domi quiescentibus, incubant quasi illi foribus, ne insidiae tendantur; sub crepusculum vespertinum (nocte fieri scribit ^k Oppianus) intermissa custodia, cibum exquirunt; solae conjugum quae sunt intus, algas in cavernis et circum petras ad victum reperiunt. Mortuo mare, foras egrediuntur, quae semper antea domi manebant, foeminae. Impetuntur a Squilla; ideo piscatores, cum eos foeminas observare vident, Squillam vivam hamo affixam demittunt. Merulus, dum se de illo vlturum sperat, arripit, sic capitur, et exigui animi voluptas fit ultio.

^d Arist. H.
A. l. 8. c. 15.

^e Plin. H. N.
l. 9. c. 15.

^f Columel. de
R. R. l. 8.
c. 16.

^g Aelian. H.
A. l. 1. c. 14.

^h Plin. H.
N. l. 9. c. 15.

ⁱ Aelian. H.
A. l. 1. c. 15.

^j Aelian. H.
A. l. 1. c. 14.

^k Oppian.
Halient. l. 4.
v. 190.

ARTICVLVS V.

De Julide.

TAB. XIV. 3.

^a Ioules piscis Synesio *ἰουλός*, Hermip-
po Smyrnaeo *Hicca*; quo nomine
Hermolaus Sturionem intelligi ar-
bitratur, aliis *Jurella*, et *Jura*, di-
citur. Quia non una ipsorum species,
ideo in descriptione variari, non mi-
rum. Rondeletio digitus non excedit
magnitudinem. Varius est, dorso
violaceo. Squammis tegitur parvis,
pinnarum numero, situ, labiis, den-
tibus recurvis, cauda, aliis saxatili-
bus est similis. A capite ad caudam
subauream lineam ductam habet, hinc
inde rostri modo dentatam, cui pars
quae subest colore est caeruleo, ven-
tre candido flavescente. Bellonius
addit, corpore esse gracili et oblon-
go; tanta in tergore *colorum* varie-
tate, ut in eo iridem vtrinque depi-
ctam videas. Squammis tenuissimis,
multorum colorum, super quibus
ductae lineae rectae, caeruleae, vi-
rides, melinae, rubrae ac fuscae appa-
rent, contegi. Caudam rotundam

habere. Salviani descriptio ista est.
Julis rostro est acuto, etc. Saxatilibus
accenseri ex Oppiano ^a colligimus.
Antipoli et in toto Ligustico sinu fre-
quentissimum esse, nec Adriatico ma-
ri infrequentem, Rondeletius prodidit.
Vescuntur minoribus pisciculis, et
eorum inopia, alga. Voraces Nu-
menius testatur. Singulares in faxis
vivere prodidit cum Salviano Bel-
lonius, gregales facit ^b Aristoteles.
Cavent sibi ab hamo, haud tamen
escam saepe praeripiunt. Os veneno-
refertum habere, et in piscatu urina-
tores et piscatores pertinacissime per-
sequi, eorumque sanguinem appete-
re, ^c clare ab Oppiano et ^d Aeliano
affirmatur. Laevia, quae in adver-
sum Aldrovandus protulit. Aegris
in albo jure elixari, sanis in sartagine
frigi et assari prodidit Salvianus, for-
te si caput amputatum. Jus alvum
emollire apud Dioscoridem; urinas
apud ^e Plinium reperi.

^a Oppian.
Hal. l. 1.
v. 124.

^b Aristot. H.
A. l. 9.

^c Oppian.
Halient. l. 2.
v. 434.
^d Aelian. H.
A. l. 2. c. 44.

^e Dioscor. in
fac. parabil.

ARTICVLVS. VI.

De Phycide.

TAB. XIV.

Phycis, qui forte a Phycene solo sexu differt, *Fuca* Theodoro, dicitur. Nostri temporis Graeci *Phycida*, ut Gellius ait, *Phocida*, ut Rondeletius, *Phyceam* ut Massarias, *Pephycatismenam* ut Hermolaus, *Lampianam* ut Bellonius, appellant. Nomen, quod in musco marino (*Φύκος βρύον ἐν θρὸν θαλάσσιον* Neophyto et aliis) nidificet, inuenisse creditur. Idem est cum *Tinca marina* et pisce *Ficu*, Romae vocato; (nomen huic, quod passi ficus instar, carnis sit mollissimae et fucci plena) Rondeletio refragatur Salvi-
 * *Arist. H. A. l. 6. c. 13.*
 vianus, et illum ipsum esse, qui ob magnam cum *Perca marina* similitudinem *Percia* dicitur, contendit: nec abludit Aldrovandus. Sane aequè repando est uterque tergo, color idem est. Rostro acuto et extento, pinnarum situ, numero, et figura conveniunt. Non credendum tamen eosdem prorsus esse. Caput crassius *Phycidi* os majus, majoribusque dentibus in superiore maxilla munitum. Venter non ita prominet. Pinnae parvis et rufis maculis non insigniuntur. Lineis transversis nigricantibus, quibus *Percae* latera notantur, caret. In capite et branchiarum operculis, lineolae et puncta quaedam caerulea, conspiciuntur. Marem nigriorem et squammis amplioribus dixit *Aristoteles*, sed nec idem perpetuo color. Verno tempore satur, reliquis dilutior videtur. Quod *ἀκαντοσεφῆ* apud Athenaeum dicit, de aculeis, quibus dorsi vel imi ventris spinae horrent, intellexisse, dicendum est; quia nunquam palmi magnitudinem excedunt, ideo *φυκίδια* ab Aristotele dicuntur. Bellonius non unum genus esse ostendit. Vidisse enim se fulcos, rubentes, virides, *πολύχρους* testatur. Addit, omnes pinnam tergoris continuam duodecim aculeis, munitam, rursus ad branchiarum latera utrinque unam, et sub ventre duas, quarum singulae squammis tegantur latis, firmis, saepe uliginosis, gerere dentes in superiore maxilla utrinque ad latus unum vel duos videri; in inferiore plures; retro in maxillis molares multos. Omnibus lacteum est *jecur*, ad sinistrum magis extensum, fel lateri dextro, oblongo folliculo inclusum, colore subluteum, incumbit. Inter saxatiles Aristoteles, Plinius et Diocles posuere; *λίμενήτιν* Suidas vocat; et Ovidius inter littorales recenset. Luto, alga, et musco, quod *καύλιον*, vocatur, *ve-*
 * *Arist. H. A. l. 8. c. 2.*
scuntur; et quanquam caetera abstineant carne: squillas tamen saepissime appetunt: Parituae, *Nidum* *ex*
 * *Arist. H. A. l. 8. c. 13.*
 alga sibi construunt, in eoque pariunt. Sic foetus contra tempestates tuentur. *Bis* anno parere *Aristoteles* author est, Eunuchos apud Oppianum dici falsum. Cynaedum enim piscem illis verbis verecundo circumscribit. Laudantur a Xenocrate in *cibis*, *Diphilo* etiam *ἀπαλάτατα ἰχθύδια καὶ ἐύφρατα*, tenerae carnis pisciculi, ac faciles *concoctū*, dicuntur. Sed et *Hippocrates* inter raram et levem carnem habentes recenset, eumque viri mulierosi, seu *ἀνδρὲς θηλύφρενος*, *ἐπωμιήν* et cognomentum a piscatoribus ferre, innuit. Recensentur et in Cotyis Thracum Regis convivio; hodie procerum patinas rato implent.

ARTICVLVS VII.

De Perca marina.

TAB. XIV.
 5. 6. etc.
 Aldrovand.
 de Piscib.
 l. 1. c. 9.

Phycidi PERCAM, quae Graecis *πέγκη*, Dioscoridi et Paulo Aeginetae *πεγκίς*, licet Plinius in piscium catalogo pro diversis habuisse videatur, dicitur, et nomen a colore, quem Graeci *πεγκόν* dicunt, sortita est, propter similitudinem de qua superius subjungemus. Nota ipsi cum paucissimis piscibus communis, quod transversis per tergus lineis conspergatur. Propter istam varietatem Aristoteli est; *γραμματοεικής*, ut apud Athe-

Marzapannus.

Tab. XIII.

Lutis.

Merula.
Mer. Amsel.

Amsel-fisch.

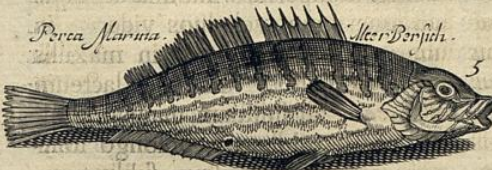

Meer-Lunckerlein.

Fuca.
Phycis.

Meer-Egle.

Perca Marina.

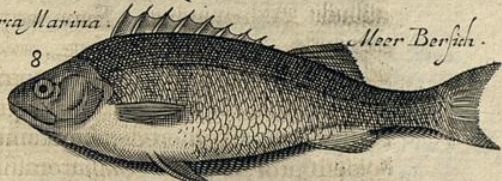
Meer-Bersfisch.

Perca Marina.

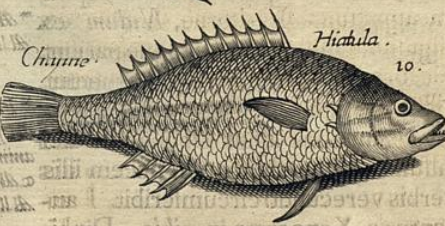

Perca.

Perca Marina.

Meer-Bersfisch.

Chaune.

Hickula.

Perca.

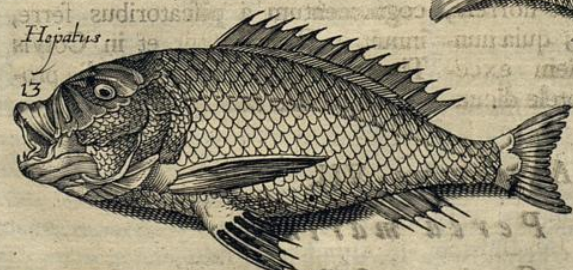
Canadella.

Kleiner grüner Fisch.

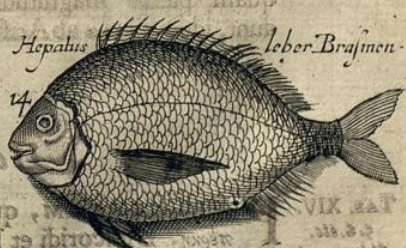

Chaune.

Gut-fisch.
Gut-maul.

Hepatus.

Hepatus.

Leber-Brämen.

Melanurus.

Brand-Brämen.

Melanurus.

Dieses cyte geschlecht
der brandt brämen.

Athenaeum inuenies, quod eadem uida, *ανθερχεας* Matroni Parodo dicitur. Duo uero ipsius sunt genera, *Fluviatile* nempe, de quo postea, et *Marinum*. *Marina* nunquam ad eam ad quam fluuiatilis magnitudinem excrefcit. Ex colore ueluti sanguineo nigricat, et unam duntaxat eandemque continuam pinnam in tergore habet. Squammis tegitur parvis. Venter liuet, latera purpurant; tergus ex flavo nigricat. Aldrovandus tres proponit. *Primae* caput, pinnae, cauda ex rubro flavescent, seu potius aureo perfunduntur. Supremum dorsum ferrugineum est, deinceps flavescit; mox per latera et ventrem albicat quidem, caeterum maculae amethistinae albedinem operiunt. Pinnae tergoris nervi argenteo colore, reliquarum et caudae aureo perfunduntur. Lineae transversales, quae a dorso per latera descendunt, ad instar labentis ex alto aquae, argento emicant. Os habet intus album, labra rubicunda. *Alter* quae Majoris nomine venit, rostro intus et extra rubet, in ambitu flavescit. Tergus rufefcit; latera et venter albicant. Squammarum extremitates rubent. dorsi pinna tota, et tota fere in extremo crocea; qua Uropygio haeret,

dorso concolor est. Branchiarum opercula flava, latis vermiculatisque lineis cineritiis conspersis fuggillantur. *Tertia* insigniter dentata est. Tergus et caput ex cinereo flavescent. Pinnae et cauda nigricant. Latera caerulea. Venter ad amethystinum inclinat. Lineae laterales obscure rubescunt, quae uero a branchiis ad caudam feruntur, in dorso rufae sunt, reliquae virides. *Degit* ^a circa mulcosa et algosa saxa. Ad littora Oceani Germanici dum, reperiri Albertus scribit, de petrosis duntaxat et asperis id intellexisse credendus est. Saxatilem esse ex Galeno, Plinio, ^b Oppiano, et Dio cle. clarum est. Carnibus *vescitur*. Tam mas quam foemina saxatiliu more hyeme *conditur*, quo tempore ^c quoque foetificat, Marsilius Ficinus celerrimi cursus esse prodidit. In *cibis* salubritatis laude resplendet, hinc proverbium vetus ^d *αντι περιως σκορπιον*, cum optima posthabentur: sed saporis insulsi gratia rejicitur. Plinius in *Medicina* inuenisse usum testatur. Nam ^e cinerem e capite falsae, addito melle, uerendorum pustulas discutere; eundem admixto sale, cunila et oleo vulvae mederi, et suffitione secundas extrahere prodidit.

^a Oppian.
Hal. lib. 1.
v. 121.

^b Oppian.
Hal. lib. 1.
v. 121.

^c Arist. H.
A. l. 8. c. 15.

^d Zenob.
Diogenian.
et Suida.

^e Plin. H. N.
l. 32. c. 9.

ARTICVLVS VIII.

De Channe, et Canadella.

TAB. XIV.
10. 11. 12.
Aldrov. de
Piscib. l. 1.
c. 9.

CHANNE Graecis *χαννη* si foemina, *χαννος* si mas, dicitur: (*χαννος* et *χαννη* corruptum esse uidetur) quibusdam *Hiatula* ab hiando nomen inditum habet, non quod moriens tantum hiet, ut Bellonius credidit, sed quod mandibulas ita constitutas habeat, et perpetuo hiare videatur; hinc Epicharmus *μεγαλοχανμονας* vocavit. A Speusippo Percae & Phycidi ob colorum varietatem confertur. Unde Aristoteles citante Athenaeo, *ποικιλερυθρον μηλαιναν*, et *ποικιλερυθρον* appellavit. De figura nihil apud ueteres occurrit. Tantam ei cum Perca similitudinem tribuit Bellonius, ut pisces paene eosdem esse credas, et pro iisdem vendantur. Salvianus rostri acumine, pinnarum

situ, numero, & figura, oculis, branchiis, cauda, atque pictorato corpore, Percae & Phycidi similem Chan-
nen prodidit mediocritate oris, paruitate dentium, tenuitate capitis, exiguitate Squammarum ovata totius corporis figura, Percae. Colorum varietate, inferiore maxilla, et branchiarum aculeis, manifeste ab utroque distinguitur. Tergus Channae ex rubro minus quam illarum nigricat. Venter et latera violacea quodam albedine notata sunt. Pinna dorsi flavet, quae uero in imo ventre est, et cauda, rufis maculis insignitur. Ab ore per branchiarum opercula & latera, rubrae quaedam lineae, neque aequalis latitudinis, neque aequis distinctae intervallis usque

que fere ad caudam deducuntur. Maxilla inferior non solum rubet, sed superiore etiam prominentior est; ideo perpetuo hiare videntur. In posteriore branchiarum operculi parte duo sunt *aculei* albi et acutissimi, non magni tamen, quibus Phycides & Percae destituuntur. Ventriculorum & intestina ampla habet, *hepar* subalbidum; *lienem* subrubrum. *Cal-*

* *Aristot. H. A. l. 8. c. 13.* *culos* in capite gerit, quod ex Bello-
nio habemus. *Locum* ipsi in pelago
a *Oppian. Hal. lib. 1. v. 124.* Aristoteles assignavit; sed * *Oppia-*
nus in saxosis degere docuit; nec pi-
scatorum experientia abludit. Sola
b *Aristot. H. A. l. 8. c. 2.* carne *vescitur* carcinis inprimis, et

dum per impetum pisces insectatur, saepe in os ventriculus * procidit. *Sexus* discrimen * ambiguum in eis. Omnes enim vulvas habere traduntur; et omnes ovis capiuntur gravidae. Rem se ita habere, ex plurimarum sectione Rondeletius didicit, inusitatumque hunc conceptum plurimae horum piscium foecunditati ascribendum retur. Mare ova perficit, et vice maris fungitur. DE CANADELLA, (sic Martegue stagni accolis vocatur) sic Bellonius. Ligustico mari cognitissima Canadella elegantem ac varium habet colorem, &c.

* *Galen. de Natur. facult. l. 3.*

c *Aristot. H. A. l. 6. c. 13. et l. 4. c. 11. Plin. H. N. l. 9. c. 16.*

ARTICVLVS IX.

De Hepato.

TAB. XIV.
13. 14.

Pisces qui Graecis a colore & magnitudine hepatis Hepatus, a colore rutilo et subobscuro *λεβίαις* vocantur, Hermolaus *jecur marinum*, Gaza *jecorinum*, Galeni interpretis *jecorarium* nominat. Diversum ab Hepato a *Aelian. H. A. l. 15. c. 17.* Aeliani, pisce * brevi et oculis coniventibus, cujus pupillae ad cyanaeum colorem accedunt, sequentia ostendunt. Anille, qui *ἐν τοῖς μύχοις τῆς θαλάσσης*, b *Aelian. H. A. l. 9. c. 38.* habitat, quia ad natandum, quamvis magnus, segnis, circa latibula sua duntaxat volutatur, idem sit, affirmari vix potest. Descriptionem si spectes, Phagrum * Erythrinum et Hepatum pro similibus posuere veteres; sed illum rostro brevior, ferratis dentibus, colore nigro, oculis habita totius ratione majoribus, cauda macula nigra insigni, corde trigono, eodemque quod de suprema forte parte, quam *αὐλᾶν φλεβοειρωδᾶ* vocat Aristoteles, sumendum est, nisi de hepate potius id dici debeat, albo, felle nullo, additum: nec omissum calculos in capite gerere, solitarium esse, et paucas ventriculi * appendices habere. Hae notae an competant Belloniano, qui, Gelhero describente, Piscis est undequaque ferme rubicundus, circa ventrem albicat; in dorso dimidia sui posteriore parte tribus maculis atris notatur, ultima

caudam attingente, addente Bellonio. Squammis integitur asperis. Dentes habet quam Phycidis obtusiores, qui pectinatim coeant. Calculos in capite gerit, penes lectorem sit iudicium. Aldrovandus hunc, cujus icon apponitur, ponit, et Rondeletii Hepatum, qui modernis Graecis *δεσπυρος*, verum Hepatum esse opinatur. Et sane piscis est Pagro similis, oculis majoribus, quam pro ratione corporis ut Melanurus; colore obscuro seu ex caeruleo nigrescente, pinnarum numero, situ aculeisque Pagro similis, latiore maioreque cauda, in qua maculam Melanuri instar nigram habet. Dentes ipsi non lati sed rotundi et ferrati, Branchiae utrique quaternae, ventriculus cum appendicibus quatuor magnus. Intestina tenuia, *hepar* album sine felle, *cor* angulatum, in cerebro lapides duo. Verbo, optime cum illo, quem ex veteribus descripsimus, congruit. *Moribus* videtur esse insulsi, et parum ad vindictam pronus, quod apud Athenaeum facete Eubulus innuit. Carnis in medio durae et mollis esse, apud * Galenum legimus. Frixi et paucio sale aspersi in cibo sunt suavissimi. Hepar tritum et emplastri modo impositum, omnem tumorem et podagram sanare mentitur Kiranides.

d *Arist. H. A. l. 2. c. 17.*

e *Galen. l. 3. de Aliment. fac.*

ARTICV-

ARTICVLVS X.

De Melanuro, et Alpheste.

TAB. XIV.
15. 16.

MELANVRVS a nigredine cauda^a quasi Nigricaudam voces, ita dicitur, falso *oculatum* Gaza appellavit, quia tanquam diversi pisces a Plinio ponuntur. An Plauti Ophitiam recte dixeris, quod Rondeletius fecit, iudicio Tuo relinquo; *Athen. l. 7. μελανόγραμμον et πολύγραμμον* ^a Athenaeus dixit, quod nigrae lineae latera ejus pingant. Hicetius Sargo similem seu corporis figuram, seu nigram caudae notam spectes, fecit: sed haec et in sparō, qui ὀρροπινόςικτος, invenitur. Palmi magnitudinem aliquando superat, nec amplius quam unam vel sesquibram pendit. *Squamis* tegitur latis, nec facile deciduis. Os habet parvum, dentibus parvis munitum. *Oculos* secundum corporis proportionem maximos ex caeruleo nigrescentes, pinnae numero, situ, et figura, branchiis, et cauda cum Aurata convenit, haec latam ac nigerrimam notam habet, latera lineis nigricantibus a branchiis ad caudam deductis pinguntur. Ventre est subalbido: dorso ex caeruleo nigricante. Quantum ad *interanea* Hepar habet magnum, ex quo fellis folliculus pendet. Ventriculum medium. Cor angulatum, in ventre *vesica* aëre plenam, crassam, et densam. Quem Aldrovandus depinxit, et cujus hic Iconem damus, totus ex caeruleo amethystinoque nigricat, praeter squammarum extremitates et extremum oculorum circulum, caudaeque initium, quae auro resplendent, pinnae nigricant. Uropygium supinum candicat, primum intense violaceum, et velut nigram maculam constituit. *Vescitur*, prope littora in arenosis locis ^b alga. Ideo vix vere laxatilis dicitur. Aelianus ^c varias incolere sedes tradit. Bellonius in Oceano Gallico perrarum, in Mediterraneo frequentissimum. Iovius Romae raro videri; saepe Neapoli prodidere. Tempestate fervente ^d cibis, quos ex saxis eruunt, vivunt, et abjectissima quoque, quae alii pisces, nisi urgente fame, non attingerent, se-

stantur; sereno mari in solo sabulo pabulum inquirunt, imo quia vagabundi pisces sunt, non uno solo pabulo contentos esse verisimile est. Sane in ^e Stabiana Campaniae ad Herculis petram Melanuri in mare panem abjectum rapiunt. Timidissimos esse piscatores testantur, ^f hinc *αδρόντες* ^g Oppiano. Neque nassa capiuntur, nec ad eam accedunt. Mari quieto, in ima ejus sede ad petras et algas quiescunt, quocunque tandem tegumento protecti, fluctuante, caeteris ob impetum descendentibus, ad petras adnatant, et spumam ad sui tutelam tum sufficere, ac si natura edocuisset, nec tentari iratum a piscatoribus mare, arbitrantur. Hepate tamen caprillo, et massa ex pane et caseo facta capi Tarentino et ^h Oppiano debemus.

Laudatur in cibo a Xenocrate, cui Hicetius ⁱ accedit: a Matrone Paro do rejicitur, illi forte si alga vescatur, huic si coeno et sordidis maris excrementis.

ALPHESTES piscis abinveniendo, nescio quare dictus, *Cynaedus* quoque quasi praeposteræ libidinis studiosus (fama est ^k semper binos capi, et alterum alteri ad caudam comitem videri) vocatur.

In *Descriptione* variatur ab authoribus, si colorem secleris. Veteres omnino cerei coloris, purpurascens tamen quibuldam in partibus faciunt. Plinius solos piscium luteos esse testatur. Apud Rondeletium et Bellonium corpore est Pagro strictiore figura Moenis similis, pedali magnitudine, dentibus ferratis caninis similibus, dorso purpureo, caeteris partibus luteis, squammis in gyrum crenatis, multa scabritie horrentibus. A cervice ad caudam spinas tenui membrana connexas, unde *μονόκανθος*, habet.

Aldrovandus Cynaedum totum fere Pagri modo rubentem, et aureis, argenteisque maculis exiguis, rotundis

e Plin. H. N.
l. 32. c. 2.f Aelian. H.
A. l. 1. c. 41.
g Oppian.
Hal. l. 1. v.
98.h Oppian.
Halient. l. 3.
v. 459.i Athen. l. 7.
Dipn.TAB. XV.
1. 2. 3.

k Athen. l. 7.

Plin. H. N.
l. 32. c. 11.

dis respersum, quam Illyrici Sebeni-
censes Cagnizam quasi Catullientem
vocant, profert: dat tamen et *alium*
tergore amethystino, lateribus fere
caeruleis, ventre candicante punctis
caeruleis notato, pinnis tergoris et
retro anum viridentibus, illa etiam
maculis rotundis viridibus insignita.
Caeterae pinnae et cauda ex aureo
rubescent.

Rondeletii Cinaedo similis est ille,
qui Venetis *Brasavola*, Lusitanis *Sal-*

moneta vocatur. Rufus est toto cor-
pore, cauda lutea maculis fulcis di-
stincta, extremitate aequali non ar-
cuata. *Maculae* nigrae ad pinnarum,
quae luteae sunt, juxta branchias ini-
tia habentur. *Linea* rufa a bran-
chiis ad caudam tendit, punctis in-
tercepta nigris. De natura Alphestis
nihil plane occurrit, Rondeletius car-
ne et substantia eadem cum saxatili-
bus esse dicit, tenera nimirum, molli,
et minime glutinosa.

ARTICVLVS XI.

De Coracino.

TAB. XV. *Coracinus*, Gazae, *Corvulus* et
4.5.6. *Gracculus*, Salviano *Corvinus*,
* *Auson. E.* Ausonio * *Corvus*, Tarentino forte
pist. 4.

a *Oppian.*
Halieut. l. 1.
v. 139.

b *Athen.*
Dipn. l. 7.

c *Oppian.*
d. 1.

d *Arist. H.*
A. 1.5. c. 9.

e *Plin. H.N.*
l. 32. c. 5.

f *Athen. l. 8.*
g *Strabo*
Geogr. l. 17.

In eo ponitur a Rondeletio censu,
qui mare simul et flumina frequentant:
quod et apud Plinium, Athenaeum,
et Strabonem inveniri credit, sed
quia saxatilem esse ab Oppiano et
Aristotele proditum, et excitatis au-
thoribus Coracinum duntaxat in Ni-
lo esse; quin quod apud Plinium le-
gitur, Nilo peculiaris, colligitur; nec
ullum piscem ex mari in Nilum ascen-
dere propter Crocodilorum metum,
praeter Mugilem, Alofam, et Del-
phinum Strabo affirmat, duo potius
Coracini ut Percae genera dari cre-
dendum est, quam eisdem anni et
mari communes. Et sane multos in
Maeotide palude degere ex Dorione:
plurimos in lacu non procul Oceano
e monte inferioris Mauritaniae origi-

nem trahente stagnante, quam Nili-
dem vocant, ac Nili ortum credunt,
ex Plinio discimus.

Quis *veterum* genuinus Coraci-
nus sit, haud tuto affirmari potest.
Speusippus Melanuro similem, dixit.
Aristophanes ob alarum nigredinem
μελανπτερυγον, Numenius ob varieta-
tem linearum *αόλην* vocavit, A *recen-*
tioribus quoque diversimode descri-
bitur. Bellonius pro eo piscem ma-
ri et fluminibus communem ex Glau-
corum genere, *Pesce Scarpa* Comen-
sibus nominatum, obrulit. Ronde-
letius suum ita describit: Coracinus
piscis est marinus etc. Salvianus du-
plicem dedit. Prior, qui Romae sim-
pliciter Corvo et Corvetto dicitur,
rostrum habet breve et retusum. Os
etc. Alter, qui Corvo de Fortiera
Romae, Niger, jure merito, ut prior
albus, quia multo minus nigricat,
censendus est. *Rostrum, ore, capite,*
oculis, pinnis, cauda, totius corpo-
ris figura, et interaneis omnibus cum
priori convenit; in eo discrepat, quod
totus fere nigricet, aculeum, cui ani-
pinna inhaeret, majorem et validio-
rem habet. Pedalem magnitudinem
nunquam superat, et saporis suavita-
te, carnisque teneritudine inferior est.
Gesnerus Corvulum colore rubro de-
pinxit.

Inter gregales ponuntur Coraci-
ni: hyeme latent, nec nisi statis die-
bus, ilque semper capiuntur, quod
et Rondeletius affirmat. Nunquam
melle Tritici pariunt, sed autumnio
foetificant inter algas; longo tempo-
ris

ris spatio uterum ferunt, et inter mi-
 * *Aristot. H. A. l. 8. c. 10.* nora * genera piscium celerrimo in-
 cremento perficiuntur. Anno squal-
 lente melius valere, quia per siccita-
 tem tepor accidit, ab * Aristotele
 * *Aristot. H. A. l. 8. c. 19.* proditum est.

An adversus arborum formicas
 polleant, quod ex *Palladio Coelius*
Rhodiginus, qui pro Coracina pice,
R. l. 4. Tit. 10. Coracinum piscem legi debere ait,
 1 *Rhodigin. Antiq. Leis. l. 12.* affirmat, ignoro. Rondeletium cer-
 te experimentum fefellit, sed et huic,
 vero veterum Coracino fidem non

tentasse, objicitur. Meliores sunt cum
 * *Arist. H. A. l. 8. c. ult.* uterum * gerunt. Nilotici marinis,
 elixis assi, praeferuntur. *m Hicetius, m Athen. l. 7.*
 parum alere, facile excerni, succi ef-
 * *Dipnos.* fecti mediocriter boni, dixit.

Usus in Medicina quod spectat, la-
 pides in capite repertos calculos com-
 minuere, vel pituitam ex qua cal-
 euli gignantur exsiccando vel pon-
 dere seu pellendo, idque sibi expe-
 rientia cognitum, reliquit Rondele-
 tius.

N. Corvuli iconem refert Tab. 2.

ARTICVLVS XII.

De Exocaeto seu Adonide.

TAB. XV.

7. 8.

*Athen.**Dipn. l. 8.*

EXOCAETVM, qui *Adonis* et *Cir-*
rhis, forte et *αἰγῶνα*, et *αἰγῶλος* aliis,
 inter saxatiles esse Athenaeus testa-
 tur. Squammosus sit an laevis du-
 bium. Nomen ab eo invenit, quod
 in littore seu sicco dormiat. Subru-
 fum esse, corpore tereti, littoralis
 et pusilli Cestrei magnitudine, cui
 digitorum octo longitudo maxima
 est, pisciculo Hirco, (Moenam ma-
 rem, quo tempore dat operam sobo-
 li hunc putat Casaubonus) praeter
 nigram sub alvo maculam quam Hir-
 ci barbam vocant, simillimum facit
 Athenaeus, *a* inque eodem a bran-
 chiis in utraque corporis parte lineam
 albam uno continuo tractu ad cau-
 dam usque duci addit. Rondeletius
 sequentem Iconem pro Adonide po-
 suit. Piscis vero est semipedali ma-
 gnitudine, forma tereti *εποπύρρος* se-
 cundum Athenaeum, secundum Op-
 pianum *ξανθός*, seu colore aureo, par-
 tibus quibusdam virescente, magis
 rubescente aliis. Corpore Moenis
 jam foetis aut Gobionibus similis
Branchias habet parvas, a branchiis

ad caudam lineam candidam conti-
 nuam.

Miratur eum Arcadia, tamen et
 in littore Monspelium stertentem,
 saepissime vidit Rondeletius. Quod
 vero Exocaetum circa Clitorium vo-
 calem et sine branchiis tradit *b Plin. H.N. l. 9. c. 19.*
b Plin. H.N. l. 9. c. 19. nius, impossibile videtur, et habere
 ostendimus. Nec quicquam de istis
c Pausan. in Arcad. Pausanias de vocalibus in Arcadia
 creditis duntaxat agit, et diversus ab
 Exocaeto marino fluvialis *πολύδρος*.
 Diutinae in sicco *vitalis*; quod magna
 aëris copia a qua suffocari possit, ob
 rimae branchiarum angustiam non
 trahatur, causa, *d Rondelet. l. 4. de piscibus marinis c. 9.*
 pter eandem et Anguillas diutissime
 etiam sub terra vivere, credit: sed,
 quia in aqua, quae frigidius elemen-
 tum, sueti vivere pisces; et anguillae
 fine ea senis diebus *e Plin. H.N. l. 9. c. 19.*
e Plin. H.N. l. 9. c. 19. Aquilone spi-
 rante, qui frigidior ventus est, Austro
 paucioribus; reliqui diutius verno
 quam aestivo tempore vivunt; diffi-
 culter, nimia aëris frigidi attractione
 extra aquas laedi posse pisces, per-
 suadere poterit. *f Scaligerum. f Scalig. Ex. 273.*

ARTICVLVS XIII.

De Sciaena sive Umbra, et Glaucio Bellonii.

TAB. XV. 9.

Piscis, qui Graecis vulgo *σκιαίνος*,
 Xenocrati *σκιας*, *σκιαδός* et *σκια-*
δής. Graecis modernis *σκιας*, non-
 nullis *μυλοπόποιος*, is alicubi *Ovis ma-*
rina, communiter Latinis *Umbrina*
 et *Umbra*, seu a colore nigrescente,
 quam umbrosus Isidorus, luteum
 Ovidius vocat; seu a lineis quibus-

dam obliquis a dorso descendentibus
 aureis et obscuris, quae aliarum ap-
 parentumbrae: seu quod dum move-
 tur adumbrantem quendam oculis
 colorem iridis in morem rutilet; seu
 a proverbiali joco, quo *σκιας* dice-
 bantur, qui non vocati ad convivium
 veniebant, quasi multi convivas se-
 cuti

cuti essent, cum de hoc pisce edendum erat, dicitur.

Piscis est cetaceus, LX. plerumque librarum, quatuor plus minus cubitos longus. *Squammae* ejus veluti obliquae apparent, in Oceano nigriores et quasi opacae; in Mediterraneo argentei, aurei, atque interdum ab his varii coloris, iridem dum piscis agitur imitantur, quod Bellonius prodidit. Rondeletius ei lineas obliquas quasdam aureas, manifestas, alias aliarum veluti umbras attribuit. Aldrovando fere unicolor est, tota videlicet ferruginea, in dorso, supremo capite, pinnis, et cauda obscurioris coloris; in ventre, lateribus, et branchiarum ossibus dilutioris, quia ad amethystinum inclinat. Salviano, dum parva est argentea fere tota apparet: major facta, ventre argenteo, dorso vero et lateribus subliventibus ac veluti opacis conspicitur. *Caput* ex descriptione Salviani habet magnum: in dorso duas *pinnas*, quarum prior octonis aculeis, nullis altera munitur, ad branchias, quas quater nas utrinque habet, una utrinque enascitur; duaeque aliae in ventre conspiciuntur, imo ab ano una alia haeret. Coracino tam similis est, ut ichtyopolae unum pro alio substituant, magnitudine differunt. Sed et pro Glaucio supponitur, in eo diversus, quod *dentes* in oris ambitu rarios, firmos, acutos, prominentes, teretes, caninis longiores, gracilioresque habeat: (negant habere Aldrovandus et Rondeletius) quorum superiores inferioribus majores, sic maxillae inhaerent, ut ipsius pars esse videantur. De *Verruca* sub mento controversum: affirmant quidam habere, negant alii. *Caudam* in angulos veluti desinentem gerit, ut Scari et Iulides. *Calculos* in capite habet praegrandes, quorum Aristoteles et Plinius meminere; *ventriculum* magnum et carnosum; *intestina* mediocria et pingua; *hecur* pallidum, ex quo fellis vesica pendet. Lienem subatrum.

Arist. H. A.
l. 8. c. 19.
Plin. H. N.
l. 9. c. 16.

Marinum piscem omnes fatentur, sed de loco non conveniunt. *Arenosus* gurgites melius eas pascere, Columella prodidit. Oppianus petraeam cognominat, et saxa herbosa incolere asserit, hisce et Galenus accedit.

Quia perraro plures capiuntur, *solivaga* potius quam gregalis esse creditur. *Carnivora* et agilis, et propter lapides in capite frigoris impatiens. Dum caput recondidere, latere se totas Struthionum et Phasianorum instar, putant. Oppiani id fide asseritur. Cibos quod spectat, inter nobiles ab Ennio, Epicharmo, et Numenio pisces numeratur. Romae inter sapidissimos, canicularum inprimis tempore censetur, et pari tum cum Siluris pretio venundari solet. Capita Triumviris rei Romanae conservatoribus dono dantur, de quo faceta est apud Jovium de Tanusio historia. Apud Pictones ex aceto et caepis minutim concisis editur. Salvianus cum leucophago comestam, caryophyllis transfixam, ac verrubus assatam laudat. Archestratus gulae suo tempore procerum princeps, nobilem capitis condituram multis carminibus expressit. De *Carnis*, salubritate non conveniunt Authores. Galenus Philotimum quod eas mollis carnis piscibus adnumerarit, reprehendit. Xenocrates bonum ex eo nec admodum copiosum succum generari, et saporis esse jucundi scribit.

Oppian. H. N.
l. 4.

Galen. l. 3.
de Alim.

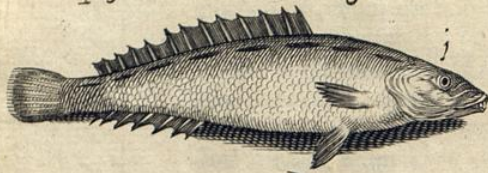
Invenit et in Medicina usum. *Interanea* et *squammae* combustae, panos teste Plinio discutunt. *Lapides* argento inclusi tanquam colicae amuletum gestantur. Non emptos, sed dono datos gestari debere, nugacis vulgi delirium est.

Plin. H. N.
l. 32. c. 11.

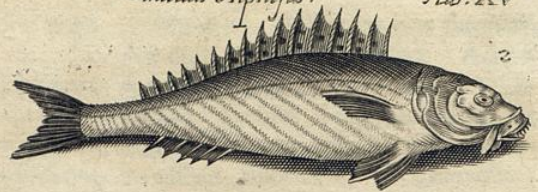
GLAUCVS Bellonii pelagius est piscis, ex eorum qui plures patinas implent numero, Lutetiae invisus, Genuensibus frequens, apud quos *Fegarus*, ut apud Venetos Corbetus, quasi Corvulus dicitur. Massiliensibus et Romanis nullo alio quam *Umbrianae* nomine venit. Ita de eo Bellonius.

Tab. XV.
10.

Alphostus Cinctus. Steinfisch.

Cinctus Alphostus. Tab. XV

Coracinus.

4

Meer Rapp Se rapp.

Cinctus alie.

3

Coracinus niger.

5

Schwarzer Meer Rapp.

Coracinus minor.

6

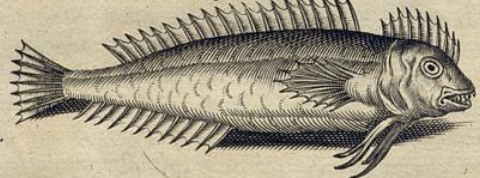
Amniocatus. Exocatus. Sandaak.

7

Adonis Exocatus. Ballonij alaudis. adnumerandus.

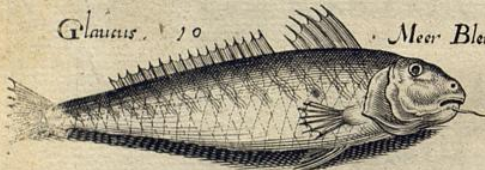
8

Glaucus.

10

Meer Bleuling.

Umbrina.

Meer Schatten.

9

Gobius maior. Gfjn. Paganellus.

11

Großer Meer Gropp.

Acus.

13

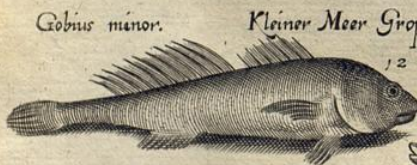
Hornfisch Meer nadel.

Gobius minor.

Kleiner Meer Gropp.

12

Acus. alia Specie. ein

14

ander Hornfisch. Meer Nadel.

Acus minor.

Kleiner Hornfisch.

15

Acus. maior Meer Nadel der grossen.

16

Acus alia Meer Nadel ein ander art.

17

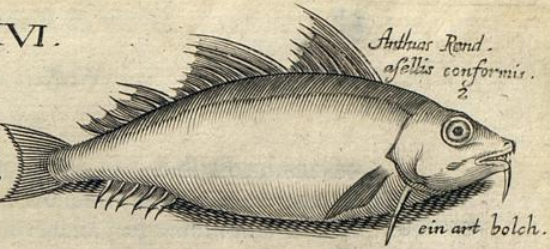

Tab. XVI.

Anthias Rondelli. rond Kopf.

*Anthias Rond.
asellus conformis.*

ein art bolch.

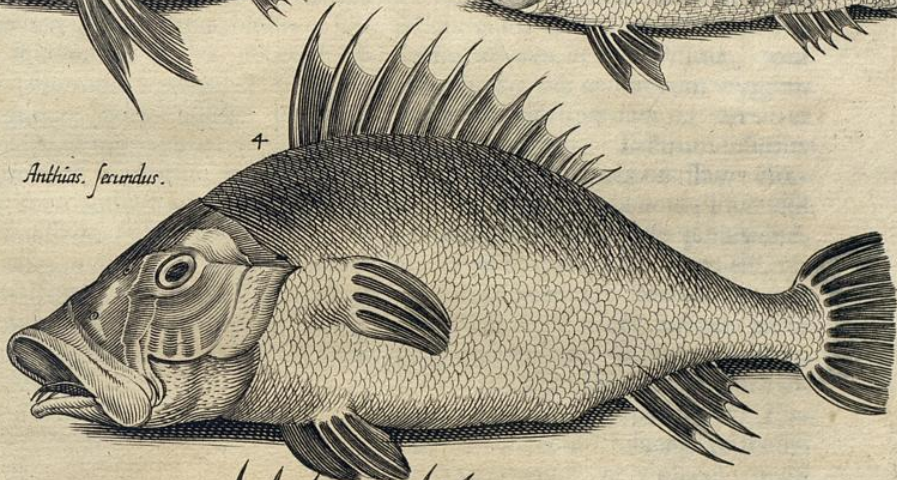
Anthias tartus.

Anthias prior.

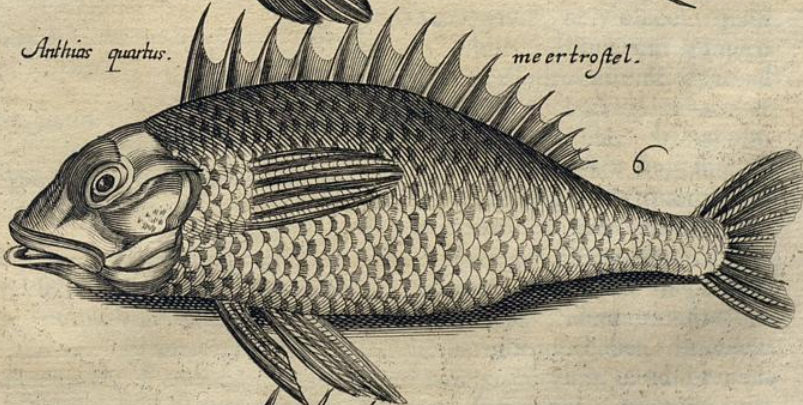

Anthias. secundus.

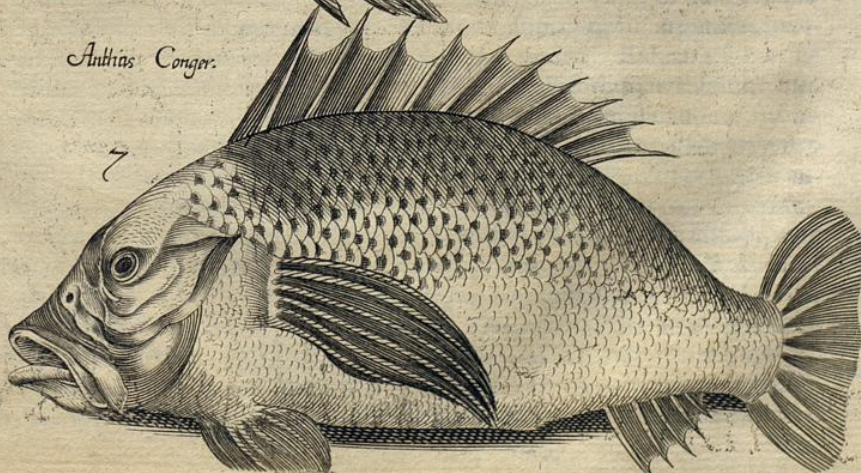

Anthias quartus.

meertroffel.

Anthias. Conger.

ARTICVLVS XIV.

De Anthiis.

TAB. XV.
1. 2. 4. 5. 6. 7.

Anthiarum nomen omnibus piscibus latis imposuit Bellonius, sed male: nec idoneum testem habet; nec omnes lati tam pulchri, ut vel Anthiae, vel Callictydes, vel Callionymi dici possint. Ex squammosarum esse genere, dubium; a corporis floriditate nomen apud Graecos accepisse, certum. Ἀνθίπιον eundem ipse Aristoteles facit. Athenaeo κύλινθος et καλλυόνιος dicitur, ἔλλοπα vocavere quidam, quo nomine et ille, cui squammas contra aliorum piscium morem ad os versus tribuuntur, insignitur: *sacrum* alii seu quod magnus sit, ut morbum comitiale, qui magnus est, *sacrum* dicimus: seu quod quo loco Anthias est, ibi nullam bestiam esse confessum sit, vocant. Hicetius λύκον dici tradit, quod male in λεύκον Rondeletius vertit. Hesychius enim ἰχθύν ποιόν λύκον appellari asserit. Quatuor ipsorum genera ab Oppiano ponuntur.

Oppian. Ha-
liet. lib. 1.
v. 254.

Ζαυτοὶ ἀργεννοῖτε, τὸ δὲ τρίτον αἶμα
κελανοί.
Ἄλλες δ' εὐοπέες τε, καὶ αὐλοπέες κα-
λεύσιν.

*Sunt flavae et niveae, sunt atro
sanguine fuscae
Evops atque Auceps alios hoc no-
mine dicunt.*

Totidem et Rondeletius posuit; quorum vix aliquis, cum omnes dentati sunt, Anthiae vero Oppiano edentuli, probatur. Prior totus corpore et pinnis rubens, Pagri aut Cinaedi modo, ad imberbes Mullos referri potest. Alter Aselli species est: quod neque salitus, neque vento siccatus, servari potest, vel calidiori in Gallia coelo, vel occultae qualitati adscribendum est. Tertium ad Turdos pertinere stellulae, quas in pinna ad anum gerit, et corporis forma testantur. Oculos habet magnos, rotundos, purpureos, et rubros. Podicem magnum e quo *intestinum* rubro viridique distinctum excidit. Pro quarto, (hujus generis Oppianus εὐοπέες καὶ αὐλοπέες vocat, id est εὐοφάλας et ἐπιμήκεις κατὰ

τὰς ὀφθαλμούς, ut Scholiafles meus exponit, Aelianus cetacei generis et ore robusto facit,) squammosus et latus piscis, quem ex eo, quod supercilia oculos ambient, Aulopiam esse colligas, ponitur. *Aldrovandus* quatuor quoque Anthiarum nomine e diversis locis sibi missos ponit, sed pro iis non obtrudit. *Primi* venter totus argenteis squammis resplendet: lateribus aureae intermiscentur. In dorso, quod fuliginosum, unica tantum pinna duodecim armata aculeis visitur, ventris pinnae ad castaneum vergunt. Branchiarum opercula ex aureo et violaceo variant. Labrum inferius tum intus, tum foris ex flavo virefcit, quod peculiaris notae loco esse potest. *Alter* toto dorso pinnis duabus dorfi et quae retro anum est, vi- ret. Vertice capitis aterrimo, cervice et labro inferiore interna parte purpurascens. Ossibus branchiarum auro resplendentibus, ventre toto argenteo purpura permixto. *Tertius* tam maculis violaceis toto corpore variegatur, ut violaceus quasi totus videatur. Pinnarum numero cum superioribus convenit, quae ad branchias, vergunt ad violaceum, et in extremo roseae sunt. Iris oculorum et mentum roseo sanguineove colore, specificam et ob quam solam dignosci potest notam, in eo constituunt. *Quarto* inusitata est oculorum ac praesertim pupillae magnitudo et pulchritudo: iridem ex aureo roseoque permixtam habet. In capite retro oculos, cervice, et ad branchias, amethystino, aureo, argenteo, caeruleoque variat. Labrum superius habet viride, inferius caeruleum: *linguam* maximam candicantem. Ventrem primum viridem, dein argento et auro ad podicem usque splendentem, ad caudam usque roseum et sanguineum. *Locus* Anthiis in faxis, quae tamen aliquando, cum ἀδηφάγος ὄψος ἐλαύνει, deserunt. Ἀνάγκη δὴ περὶ τὸν χώρον ἀθροῖον εἶναι, * locum absque bellicis esse ubi habitant: quod forte inter φύσεως ἀπρόβητα reputandum est. Unde sacri, ut superius dictum, dicuntur.

Aelian. H.
A. l. 13. c. 17.Aldrovand.
de Piscibus
l. 1. c. 19.* Aelian. H.
Animal. l. 8.
c. 28.

Plin. H. N. tur. Cum unum hamo teneri vident,
l. 9. c. 59.

lineam secare asperitate dorsi forte,
traduntur; eo qui tenetur extendente,
ut secari possit. Capti οὐκ ἔτι σὺν θαλάσσι
μύτων, καὶ ἀποδύνησιντες ἑαυτοὺς ἐκίνασαν
Aelian. H. θανατὸν καὶ τροπὴν τινα ἵκετευσιν; misera-
A. l. 12. c. 47. bile praebent spectaculum et mortem
suam lugere, et quodammodo suppli-
care videntur.

De ipsorum capiendi modo ita
Plinius. De Anthia pisce fileri con-
venit, quae plerosque adverte credi-
disse. Chelidonia insulas diximus

Asiae scopuli maris ante promonto-
rium sitas, ibi frequens hic piscis et
celeriter etc. Censentur ab Eustathio
inter eos pisces, qui ἀνδραπόδαροι,
quod ob magnitudinem sumptuum,
ganeorum opes exhauriant; sed et
θεοὶ Dii, quod pretiosissimi sint, vo-
cantur. Carnis est solidiusculae. Un-
de χονδρώδης apud Athenaeum (male
χρυσώδης) dicitur.

Fel cum melle inunctum, exan-
themata, tubera, scrophulas, et do-
thienas sanat. Lapides capitis ad col-
lum ligati, Cephalalgiam domant.

ARTICVLVS XV.

De Gobiis squammosis saxatilibus.

TAB. XV.
II. 12.

Gobiorum historiam loci & regu-
menti differentia intricatam facit.
Nobis de squammosis saxatili-
bus hic res est, eisdemque littorales
adiiciemus, ne de iis pluribus in locis
agere cogamur. Graecis dicitur γοβίος,
Athenaeus Numenio apud Athenaeum γοβί-
Dipnos. l. 7. ος, quem per γοβίον Phavorinus ex-
plicat; Latinis Gobius, Gobio, Govius,
ut apud Ovidium, et Cobio, ut apud
Plinium legitur. Parvi sunt tam illi,
qui in mari, quam qui in aquis. Tzet-
zes tricubitales fama accepit, quod
forte de illis, qui in rubro mari, prout
ab Aeliano proditum, sumendum est.
Bellonius ex saxatilibus album quen-
dam facit, quem Graeci χλωρον et
καυλινον. Rondeletius flavescentem
seu pallidum vocat. Est is palmi lon-
gitudine, toto corpore rotundo, non
composito et spisso, squammis rotun-
dis tecto, colore vario. Nigris ma-
culis conspergitur, oculis sursum po-
tius quam deorsum spectantibus. Ad
branchias pinnae duas habet, in ven-
tre non duas caeterorum more, sed
unicam non divisam, qua nota Go-
bii maxime a reliquis piscibus inter-
noscentur; a podice aliam, in dorso
non unicam velut alii saxatiles, sed
duas, prior minor est, altera ad cau-
dam usque extenditur. Dentes ei
parvi, os magnum, ventriculus, cum
multis appendicibus capax. Aristote-
les complures superne circa eum exi-
re scribit. Hepar ipsi album non sine
errore tribuit Hicelius. Qui Aldro-
vando Venetiis missus est, pinnae ha-

bebat in tergore binas conjunctas,
quarum prior aculeis vigeat, altera
laevis erat, binas item in pectore, toti-
demque ab ano omnes nigras. Cau-
dam et superiorem partem corporis
nigram. Ventrem candicantem.

Ex littoralibus duplices apud Au-
thores invenio. Albos et nigros.

Illos Rondeletius ita vocat, non
quod tam candidi sint, ut cum alio-
rum piscium candore contendere
possint, sed quod candore caeteros
Gobios superent.

Nigros ita Bellonius describit.
Eminentes ac turgentes supra caput
oculos gerunt. Cornea tunica alba,
et ut serpentibus dura obductos, ad-
versus aquarum impetum, et ut sur-
sum facilius ut Uranoscopus cer-
nant. Vix excedunt duorum polli-
cum crassitiem aut palmi longitudi-
nem. Raro enim pedales et brachia-
les evadunt. Et si autem lubrici sunt,
tamen squammis integuntur hirtis,
pinnamque habent unam in tergore
continuum mollem et sine aculeis.
Pinnae utrinque quatuor latas atque
obtusas, ac praeter has sub ventre et-
iam duas; sed ea, quae caudam con-
stituit, rotunda est. Dentes exerunt
parvos, tenues, et subrubros. Corpus
teres est, paucis spinis refertum, Co-
lor varius. Etenim qui Gobiones cir-
ca algam versantur ad viridem incli-
nant, alii ad cinereum accedunt,
nonnulli albicant, alii ex fulvo in ni-
grum degenerant. Omnes grandio-
re sunt capite et lata cervice. At
quod

Aristot. H.
A. l. 2. c. ult.

quod ad internas ejus piscis partes attinet: peritoneum Gobionibus foris album est, intus nigerrimum, *He-par* dextro lateri magis incumbit, pallidum, de quo *fel* pendet veluti janthinum. *Intestina* multis circumvolutionibus inflectuntur. *Stomachus* est oblongus, pylorus multis apophysis praeditus, vulva undecunque ovis referta.

Facit et Rondeletius Nigri mentionem, qui a Venetis Go, a Gallis Boulerot nuncupatur. Digni is est magnitudine et crassitie, corpore rotundo fere, non compressio, loco binarum pinnarum, quae caeteris sunt in ventre, unicam habet nigram, barbam inquit dices; et exinde Athenaei *τρεῖς γον* seu hircum, cui *Exocaeum* confert, esse judicat. Vivit in littoribus et stagnis marinis.

De *Loco* proprio ambigitur. Ovidio littorales sunt, Diocli saxatiles, cui Synesius accedit, dum circa Africae quoddam litus, loco petroso capere scribit. Aristoteles in fluviis quoque pinguescere ait. A Theophrasto proditur in Ponto regione apprehendi in glacie Piscium maxime Gobiones, non nisi patinarum calore vitalem motum fatentes; quod forte de lacustribus vel fluviatilibus fumen dum erit. Oppiano *παμίδοισι καὶ περὶ γον* gaudet. Pariunt juxta littora; suaeque ova latiuscula et arenida, ut Aristoteles prodidit, lapidum amplexibus mandant.

Ab Aeliano inter illos ponitur, qui *ὑποζεύκοντας τὸν αἰσίοισι*. Venenum pun gendo immittunt, annumerantur; Oppianus quoque *ὕπερ τοι περὶ κνήμης*, aculeos lethales ipsis tribuit, quod nec cum Ovidio, cui, *spina nocivus non gobiis ulla*; nec cum Martiale, cui in *terris Venetis, principium mensae gobiis esse solet*, congruit. Et sane invenit, et in cibis usum, etsi Iuvenali vilissimus videatur Alexandrides in Cotyis Thracum Regis convivio eos nominat. Antiphanes laudat, Phalericos inprimis. Archephonti parasito, qui in Aegyptum ex Attica, a Ptolomaeo Rege ad coenam invitatus, navigavit, Gobiorum frustra tria non sine stupore convivis omnibus visa, apposita sunt. Iovius enim persuavem, et pingui teneritudine delicatum facit. Galenus ad voluptatem, digestionem, et probum succum gignendum praestantissimum, ait. Mnesitheo *εδουκτοι* sunt et *τρεῖς γον*, Hicetio facile excernuntur, et non multum nutriunt, flavescunt substantia rarior et magis putredinis expers. Apud Hippocratem parem in alimonia cum Dracone, Callionimo et Cuculo vim obtinet. Assus et sine sale mansus, nimia egerendi desideria sedat, si Kiranidi credendum, illitum, canum rabidorum, serpentiumque moribus prodesse Dioscorides prodidit. Dorycnii vim, crudum, tostum, elixum infringere, apud Nicandri scholiasten legimus.

Martialis in Xenis.

Athen. l. 7.

Galen. l. 2. de Aliment.

Hippocr. l. de inter. affect.

Aristot. H. A. l. 8. c. 19. Theophr. l. de piscib. in sicc.

Oppian. l. 2. Halicut. v. 457.

ARTICVLVS XVI.

De *Sphyræna* sive *Sudi*.

TAB. XVIII. *SPHYRAENA*, cujus praeter Ovidium nullum alium meminisse, perperam scribit Plinius; nam inter Graecos Aristoteles, ex Latinis M. Varro meminere; Atticis *ῥέσκα*, ut Athenaeus affirmat, (significat hoc, ut et *σφῆρα* stimulum aut stylum; item teli genus bello Persico inventum) Latinis *Sudis*, ut apud Plinium videmus, Gazae *Malleolus*, sed male, Romanis *Lucius marinus* vocatur, sunt qui pro Oxyrincho, quia acuminato est rostro, fununt.

Duas ipsarum posuit species Rondeletius ex Oppiano, sed tam diffi-

miles, ut, an ex eodem sint genere, dubitari possit. Prior enim squamiosam a capite ad caudam lineam habet, altera squammis omnino destituitur. Totidem et Bellonius innuit, quarum una Trachurum colore refert, atque eodem modo sub ventre albicat. Altera senescens Mormyri laterales picturas colore assequitur. Quaternae vix libram pendunt, ut optime Plinius magnitudine inter amplissimos rarum scripserit: vili tamen aliquando bilibres, Colore Asellum aemulatur. Rostro est foris caelato, in extremo cuneato, nigro. Ore valde re-

Plin. H. N. l. 32. c. 11.

Plin. H. N. l. 9. c. 2.

resciso. *Maxilla* superior, quae obtusa et brevior, cum inferiore, quae acuta et longior ita coit, ut vix oris rostrive scissuram ullam diceret. *Dentes* utrinque habet, in superiore majores, in inferiore minores. In ipso oris hiatu unus est, caeterorum longissimus et acutissimus, qui ore clauso in foramen anterioris ac membranaeae partis ita suscipitur, ut extrinsecus etiam paululum emineat. *Lingua* scabra est, denticulisque aspera. *Linea*, quae a branchiis ad caudam usque per latus deducitur, et initio flavescit cum dorso, squammis parvulis et duriusculis, mira arte contexta est. De numero *pinnarum* Authores non conveniunt.

Aldrovandi Sphyræna per dorsum nigricat, caetera ad amethystinum vergunt, et ejusdem coloris maculis interstinguuntur. *Linea* flavescit, ruberrimis infra supraque punctis exiguis notata. *Caput* caeruleum. *Oculi* et *pinnæ* pallefcunt. *Cor* oblongum est, sub quadam vesicula alba inclusum. *Pylorus* a stomacho confurgit tam multiplex *apophysium* seu coecorum caesarie intertextus, ut penitus stomachum contegant; nec a quoquam numerari possint. *Fel* ab hepatis loco dextro latere in folle oblongo pendet. *Follem* ei natura vento plenum oblongum, anteriore parte bifidum, utrinque in acutum exeuntem dona-

vit, ne ad imum fideret. *Spina* dorsi raris vertebrais coagmentatur.

De loco non est quod multa dicamus. Aelianus dum pelagias dicit, Smyraenas potius innuere videtur. Expresse enim ex quo ille de piscibus fere omnia ἐν πέτρῃσι καὶ ἐν ψαμάδοισιν νέμονται. Gregatim degere et Aristoteles testatur, et piscatores comprobant. Captis an ὀλιγοῖσι μελέεσσι διεκπίπτεω *lubricis excidere membris*, quod ex Oppiano Aelianus prodidit, an competat, ex superioribus colligi potest. Non fallitur, qui pro Sphyrænas Smyraenas legerit.

Quantum ad *usum* Romae ceu plebejus negligitur, nec peculiarem habet conditurae modum. Hicestius apud Athenaeum τροφιοτέρως congris esse, ἀπειθεῖς δὲ τὴν γαστρίν καὶ ἀέριες, εὐχολίᾳ δὲ μέσας gustui ingratos, ori infuaves, succum medioeriter laudabilem generare dicit: sed cum congris ex cartilagineorum sint genere, Philotimoque δυσκατεργάεργοι dicantur, et Rondeletius carne esse candida suavi, quodammodo friabili, et Aselli carnem referente, cui simul cum Lupo praecipuam auctoritatem fuisse Cornelius Nepos, et Laberius Poëta tradiderint; quin Cestrae lumbi cum aliis lautissimis obsoniis ab Antiphane nominentur, vel librarios, vel Athenaeum attactum superius errorem commisisse, verisimile est.

ARTICVLVS XVII.

De Acu.

PUNCTVM I.

De Acu Aristotelis.

TAB. XIV.
13.

Piscis, quem Latini Acum vocant, Graecis longitudine et tenuitate Βελόνη, ῥαψί, Athenaeo Ἀβλενής, quasi sine moco, dicitur, sunt qui βληδὼν ut Varinus citat, et βελδὼν nuncupant. Unam ejus duntaxat speciem Sal-
vianus agnoscit. Bellonius cum Rondeletio duas. Nos de Acu Aristotelis; Oppiani, et Bellonii agemus. Hinc autem Rondeletius illum piscem esse credit, quem Bellonius Typhlinea et Caeciliana marinam ob corporis figuram, Plinii Spondylem, Graecorum vulgò Herophilidiam; Massi-

lienses Gagnolam, quod quoties piscantur, si alios pisces praecedere viderint, lucrum portendi credant, vocant. Piscis est longus, cubiti longitudine, digiti crassitudine, totus subflavus. Corpus utriusque sexus angulosum, oblongum, a capite ad meatum excrementorum semper crassescens, sexangulum, sed deinceps, ut tenuius efficitur, pro sexangula quadrangulam formam induit. Caput habet exiguum, Rostrum oblongum, durum, nec acuminatum. Extrema pars latiuscula existat, rictus in altitudinem deli-

Aldrovand.
de Piscibus
l. 1. c. 21.

Oppian.
Halient.
l. 1. v. 168.
Aristot. H.
A. l. 9. c. 2.

Oppian.
Halient. l. 3.
v. 120.
Aelian. H.
A. l. 1. c. 3.

Athen. l. 7.

TA
14.

Ala
Pif
c. 2

dehiscit, figura tubam aemulatur, in extremo tubae veluti *foramen* conspicitur, tam pusillum, ut tum propter ipsius parvitatem, tum propter rostri magnitudinem angustiamque, ne minimus quidem pisciculus ingeri possit, eo veluti per fistulam, ex humore alimentum attrahit. *Oculi* sunt tam exigui, ut vix milii magnitudinem aequent. *Branchiae* utrinque quaternae, podex in medio fere corpore. De *pinnis* disputatur. *Salvianus* cum *Aldrovando* unam parvam et tenuissimam in medio dorso ponit. *Bellonius* cum *Rondeletio* duas in lateribus juxta branchias, eam quae in tergo tam tenuem et exiguam, iste addit, ut vix nisi cum vivit, aut in aquis movetur, conspiciatur. *Interna* si spectes, habet *gulam*, qua plurimi pisces carent, ventriculum, parvum, oblongum. *Hepar* pallidum, sub quo dextra parte *fel* caesium hordei magnitudine continetur. *Cor* vix milio majus. *Vulvam* caeterorum piscium more bicornem, ovis sesami magnitudine, rotundis, rubris, transparentibus plenam. De *intestinis* inter *Bellonium* et *Rondeletium* non convenit. Iste gracilia, recta, in spiras non contorta pròdit, hic unum tantum album, recta exporrectum, multa pinguedine circumfessum scribit.

Quantum ad *Generationem*; ova se in dissectarum, rima, seu υπό την

γαστέρα διαφύσει, de qua superius, multa invenisse, et multos foetus jam profectos, quorum majores partes omnes perfectas habebant, et movebantur; Alii tam tennes et exigui erant, ut oculi duntaxat et rostrum cernerentur, testatur *Rondeletius*. Emittere illa eo, et quasi in altero sinu

Aristot. H. A. l. 6. c. 13.

fovet donec excluderit, dilatat natura rimam, donec pepererit: a partu vel ita coit, ut coaluisse videatur, vel revera coalescit, quod et in caeciliis serpentibus traditur, huicque omnino tribuendum est, quod dehiscenti propter multitudinem ovorum

utero, adscripsit *Plinius*; ex *Aristotele*, male de eodem vertit *Gaza*, nec melius *Aelianus* deprompsit. *A. Aelian. H. A. l. 11. c. 13.*

πολλὰ αὐτῶν πρὸ τῆ τίκτεν διαβήγονται υπό τῶν ὠν, id est, ut *Scaliger* vertit: *Multae earum parturientes distrompuntur ab ovis*. Quid sibi sequentia

verba velint, καὶ ὥσπερ τὰ φελάγγια περιέχονται, καὶ περὶ τὴν βελόνην ἐκτίκει γὰρ πρὸς αὐτὴν καὶ τις θίγη φεύγουσιν.

Foetus circa parentem quasi phalangia circumfusi sunt. Ita enim parit, ut ei adhaereant, sed si tetigeris, fugiunt, difficile est dicere. De usu

in cibo et *Medicina* dixisse sufficiat, Carnis esse durae ac siccae eoque difficulter concoqui. Unde *Hicesio* ἄχυλος boni succi, et combusti cinerem in potu ad stillicidium urinae a *Galeo* commendari.

PUNCTVM II.

De *Acu Oppiani*.

T. A. B. XIV. 14. 15. 16. 17.

Aldrov. de Piscib. l. 1. c. 24.

Acum *Oppiani* ab *Acu Aristotelis* debere distingui, tum quod hic dentatus sit, tum quod rima destituatur, ostendit. Haud in multam magnitudinem excrevit, sèni vix libram pendeat. Vidit tamen et trilibrem *Salvianus*. *Ventre* est plano, candido et argenteo, reliquo corpore quodammodo ob lineam e squammis contextam utrinque protensam, quadrato, reliquis partibus laevibus, et sine squammis. *Dorso* caeruleo ad viride inclinante. *Rostrum* habet acutum, tenue, longum et durum, ut ait *Athenaeus*. *Caput* triangulare viride. Inferiorem *maxillam* superiore longiorem, et in mollem quandam sub-

stantiam, degenerantem. *Dentes* utrinque parvos et frequentes. *Oculos* magnos, rotundos, luteos ante quos meatus ad audiendum vel odorandum triangulari figura observavit *Rondeletius*. *Branchiae* sunt quaternae duplices. *Pinnae* ad branchias duae parvae; duae aliae sub ventre breves, quas rursus alia sequitur, longe a podice ad caudam se extendens, e cujus regione in dorso alia. *Cauda* brevis est, in duas pinnulas terminata. *Podex* non admodum conspicuus. *Rimam* illam quam *Aristoteles* *Acui* tribuit, circa podicem hujus *Acus* foris quidem conspicuam esse, sed intus minime videri, *Salvianus*

H

author

authore est, Rondeletius diligentissimus omnium circa Acum indagator, ejus non meminit. *Partes interiores*, ventriculum, hepar, intestina, quae appendicibus carent, longa habet. *Hepati* vesicula fellis oblonga adhaeret. *Cor* angulosum est. In arenosis, saxosisque locis degit. Solemne ipsis *tre* *κάλπρον διττός ἐν περὶ φύλασιν*, quando sinum retis effugerint, iterum reverti, et dum ira velut perciti id dentibus lacerant, in laqueos iterum impingere. Carne est dura et siccā. Frixus et omphacio vel succo mali aurantii irroratus edi solet; nec ingratus palato invenitur.

ACUS MINOR Bellonii *Lacertus* est, seu *Saurus Acubus similis*. Rondeletio. Piscis est marinus, pedis magnitudine. Acubus brevior et crassior. *Rostro* acutius sed brevius et fursum recurvo. *Dentium* loco ma-

xillas ferratas habet. *Branchias* quaternas, septem etiam, ut in superiore, quem Bellonius Majorem vocat, superne ac inferne et in cauda propendentes *pinnulis*; his, *oculis*, et ante hos foraminibus, ventrisque squammis ac lineis, quae ventrem fere quadratum efficiunt firmantque. Acubus est similis; carnis substantia, et posteriore corporis parte Scombris. *Intra* ventriculus est oblongus. *Intestina* longa gracilia, in gyrum convoluta. *Hepar* longum rubescens: *fel* et *splen* nigricantia. Cujus Aldrovandus Iconem dedit, toto corpore subyret, maculis ex amethystino et caeruleo mixtis, in dorso intensius, in pectore remissius variantibus. Rarus est, et in insula nomine Lissa, olim Phuna astitum capitur. Inde salius navigis transfertur, et maximo quaestu divenditur.

ARTICULVS XVIII.

De Fabro.

TAB. XVII.
1. 2.

Aldrovand.
de Piscib.
l. 1. c. 25.

Plin. H. N.
l. 9. c. 18.

FABER piscis, seu exinde quod omnia fabrilia instrumenta in eo reperiantur, teste Salviano, seu propter multiformes dorsi ac ventris aculeos atque varia capitis ossa, quibus fabrilia omnia instrumenta repraesentantur; seu ab atrae fuliginis colore, quod tamen, si ex Oppiano desumptum est, Coracino potius tribui debet, ita dictus est. An *χαλκός* sit, quod Salviano placet, dubitatur. Cum eum Gadibus principatum obtinere scribat Plinius; rotundum vel orbicularem, Athenaeus faciat. Si est, utique et *Zeus* seu Jupiter dicetur, nam et hoc *τὸ χαλκός* nomen est, seu a *χαλκός* formatum; seu quod forte, ut nunc sit, olim etiam in templo Jovis tanquam facer suspenderetur. Quidam *χεῖρόφορον* nuncupant, an propter maculas laterales, digitorum Divi Christophori, ut, ajunt, vestigia, vel quod eum, quem jussu Salvatoris Divi Petrus cepit, (maculae praedictae numismatis illius quodammodo figuram exprimere creduntur) opinentur, nescio. Romae *Citula*, Liguribus *Rotula*, Hollandis *Hallus marinus* dicitur. Qui Chalciden, Alcantiam vel Citharum, vel Porcum marinum esse judicant, fallun-

tur. *Primus* enim inter viles pisciculos a Columella; ab Aristotele inter fluviatiles reponitur. *Alter* cartilagineus et rotundus. *Citharum* piscem inferius dabimus. *Porcus* inter magnos pisces recensetur. *Zeus* Hesichii idem forte cum isto. Cum nec inter *ψηπτοειδές*, qui una parte candicant, nigricant altera, nec inter planos, a quibus oculorum situ differt, referri possit, bene inter latos censebitur, quamvis maxime compresso ac plano sit corpore.

Coloris est varii. *Caput* et dorsum obscura sunt, pinnae nigricant, latera partim ex caeruleo vident, partim aurea sunt. In medio corpore macula nigra, orbicularis, vel ovata nummi minoris magnitudine, colore coelesti, cum tribus imagunculis, figura quodammodo Hippocampi, colore aureo, vilitur. *Squammis* tam exiguis tegitur tenuibusque, ut, nisi digito sculpas, vix appareant. *Caput* ipsi compressum, extensum, osseum, ossibus quam plurimis, variis, angulosis, tenuibus, atque perlucidis constructum, maculis quibusdam exiguis purpureis exornatum. *Linea* obliqua a capite ad caudam ducitur. *Os* latissimum, plurimum hians, edentulum, et si

TAB

Aldr
Pisc
c. ult.

etfi quodammodo dentatum pinxerit Bellonius. *Oculi* magni, rotundi, aurei. *Branchiae* utrinque quaternae, quarum ossea opercula in aculeos desinunt. *Pinnae* duae mediocres ad branchias, duaeque aliae in anteriore ventris parte paulo longiores, ac in quinos velut longos pilos aut setas porcinas degenerantes, ab ano rursus duae aliae, quarum prior pars quinque duntaxat aculeis constat; altera multo longior, et ad caudam fere usque extensa, aculeis caret, in *dorso* unica tantum et magna, ut quae paulo ante medium dorsum exorta, ad caudam usque fere extenditur, figura huic pisci propria, et aliorum piscium dorso pinnae dissimilis. Primum namque in longissimos pilos ejus fere modi, quam in anteriori ventris parte conspici diximus, terminatur; deinde plurimis robustissimis aculeis intertextis armatur; postremo aliis etiam aculeis ossibus multo brevioribus, bifidis atque recurvis, secundum ejus exortum in dorso praemunitur. Pars *ventris* utrinque ossibus instar acuti cultri secantibus firmatur. *Cauda* in unam pinnam desinit. *Ventriculum* habet mediocrem, gulam manifestam, intestina parva tenuius in gyros convoluta, inter quae ova rubra latere Rondeletius ait. *Hepar* candidum sine felle, lienem rubescentem exiguum, mesenterio haerentem. *Cordis* pars infima rubet, suprema et media ex

albo rubescit, quod in paucis piscibus spectatur.

In faxis eum degere tradidit Oppianus, in Atlantico et Gaditano generosissimis piscibus adnumerari Columella. Ita carnivorus est, ut nec alia maris purgamenta spernat. An ei stridor competat, quem Chalcidi Aristoteles tribuit, ita ut pro *χαλκός χαλκός* legatur, quod Aldrovando placet, aliis judicandum relinquo: mihi, cum branchiarum opercula tam horrida habeat, ut dimota sonitum edant, et vero plurimi ex piscibus *την δονδσην φωνήν τῇ τρέψει τῶν βραγχίων* (*ἀκωνθώδεις γὰρ εἰ τόποι*) hoc quod vox videtur, attritu branchiarum quippe loca spinea sunt emittunt, verisimile videtur. Solivagus est, et erectus, non passerum more in latus conversus natat.

Reputatur inter pisces carne satis tenera et friabili, concoctu facili, et boni succi. Apud veteres in multa fuisse aestimatione ex Columella dum dicit, *Atlantico pascitur Faber: qui et in nostro Gadium municipio, generosissimis piscibus adnumeratur, eumque prisca consuetudine Zeum appellamus*, didicimus. Cum ob corporis tenuitatem, commode affari nequeat, aut frictum et omphacio aut aurantii mali succo irroratum, aut in aqua et vino partibus aequalibus, oleo, sale, beneque olentibus herbis atque aromatibus elixum comedi, Salvianus tradit.

Oppian.
Halieut. l. 1.
v. 133.

Columella
R. R. l. 8.
c. 16.

Plin. H. N.
l. 9. c. 18.

CAPVT II.

De Piscibus saxatilibus laevibus.

ARTICVLVS VNICVS.

De Alaudis et Pholide.

TAB. XVII.

3.

Aldrov. de
Piscib. l. 1.
c. ult.

Inter Saxatiles laeves, Alaudae duntaxat, cum iis, qui ad eas pertinent, Gutturoso nempe pisce, et Exocaeto Bellonii, et Pholis reperiuntur.

ALAUDAM duplicem facit Rondeletius, *Cristatam* et non *Cristatam*.

Illam corporis specie Scorpioidi admodum est similis. Colore fusco multis maculis partim rotundis, par-

tim oblongis et tortuosis notato, tenui, laevi et lubrico, ore parvo, dentibus anterioribus serratis, posterioribus exertis, oculis parvis caeruleis, in vertice dum vivit erecta est crista, mollis et caerulea. Pinnae ad branchias latae sed breves, in ventre parvae et tenues. Podex non procul a branchiis distat, a quo pinna ad caudam protenditur, alia in cervice ad caudam continua. Per-

H 2

ritonaeum

ritonaeum ex nigro viride est. *Cor* angulatum. *Hepar* ex albo rubet, a quo *fellis* vesica pendet, perspicuitate et coloris jucunditate finaragum referens. *Intestina* lata sunt, coloris lutei. Ob parvam branchiarum scissuram sat diu extra aquam vivit.

Carne est molli, sed ob parvitatem negligitur.

TAB. XVIII.

3.

Ad hanc Piscis *GUTTUVROSUS* dictus referri potest. Nigricat quidem fere undique: sed et punctis caeruleis distinguitur, et color luteus per totam superiorem dorsi pinnae partem, circa branchias et summo ventre visitur.

Littoralis est, et foramina lapidum aut aedificiorum littoralium subire solet, vel carne vasi injecta mox exempta capitur.

TAB. XVIII.

2.

ALAVDA NON CRISTATA capite est parvo et rotundo, ore et oculis parvis, dentibus anterioribus ferratis, posterioribus longiusculis, acutis, exertis. *Pinnulas* duas habet ad branchias, duas in ventre, aliam statim a capite ad caudam continuam, item aliam a podice ori satis propinquo ad caudam usque ductam.

Cauda in unicam definit saxatiliu more. *Maculae* multae mediae corporis parti asperae sunt.

Aqua, muco, parvis *Atherinis* et *Aphyis* vescitur. Carnis substantia et mollitudine cristatae par. In petrarum rimis degit, hinc nomen Percepiere sortitus est.

TAB. XV.

7.8.

Huc et *Exocaetus* seu *ADONIS* Bellonii, qui cum *Urticis* plurimum delectetur, et istae circa littora inter cautes haereant, mari profundius mergi recusat, in rupibus Bononiae, in cavis cautium quiescit.

Species illarum sunt plures, quarum una *Cristata* est Massiliae frequens, primo aspectu *Gobium* referens. Cute glabra obducitur. *Vulgus* *Glinos* vocat, colore est subrufo, ut *Scorpaena* multis aliis coloribus confuso. *Dentes* habet ut

Scarus, firmos, continuam tergoris *pinnam*, ac nescio quid supra *oculos*, quod veluti a pellis laxitate proceedit, laterum pinnas inversas, duas sub ventre duabus tantum cirrhis radiatas. *Cristati* caput ad *Chamaeleonem* accedit, in cuius cacumine *pinnam* Galli *cristam* referentem videas. *Dentes* habet anteriores acutissimos.

Caudae pinnam, et laterum rotundam, sub sterno duas; alteram in tergo continuam, maxime latam. *Branchias* tectas, et parvo foramine pervias, sed et detectae quatuor numerantur utrinque. *Cute* integitur laxa, multis coloribus ut *Draco* variegata. *Chamas* et *conchyli* conficit: sed et *urticis* interdum *paescitur*. *Triduum* vel *quatrimum* absque aqua vivit.

Tertium Exocaeti genus, piscatoribus Byzantinis *Glini*, aliis *Chelidonii* nomine venit.

Raro sex digitorum longitudinem, et duorum pollicum crassiciem excedit. *Squamis* caret, et liturae melinae cyaneae et fulvae per tergo diffunduntur. *Pinna* tergoris continua est et mollis, caudae et laterum latae, varii coloris omnes. *Branchiae* sunt detectae, *Spinea* exterior, ut in *Dracone* marino, duobus aculeis obfirmatur: sed ab eo dissidet, quod quilibet aculeus duobus ferratis denticulis repandis et aduncis fulcitur. *Caput* habet polymitum, *Os* grande, inferiorem *maxillam* latam et planam. *Dentes* *Glini* priore aliquantulum minores. Dum scinditur, *branchias* non ostendit integras, sed rudimenta coloris paulo magis rubra quam in *Muraena*. Non male ad *Basiliscos* *Oppiani* referentur.

Aristot. II.
A. 1. 9. c. 55
et Scalig.
Scalig. in
Aristot. I.

PHOLIS a muco ita dicitur, quem emittit. περιπλάττειται περί αὐτὴν, καὶ γίνεται καθάπερ θάλασσαν. In circuitu ejus is concrevit, ac fit quasi cubile. Antipoli et ab Italis *Bavosa* vocatur. *Alauda* paulo major est, dorso fusco, cute laevi, maculosa, ventre pallido. Pinnis aliisque partibus a superiori- bus non differens.

TAB. XVI.
4.

Nec

Jovis corvini. Quare habet in
 tolo, ne scopreus in illis co
 lus dicitur vocat. colore est sub
 terens. Que glabra obtusum. Vol
 quens primo aspectu Gobium re
 tum una cristata est Mullus de
 Species illarum sunt plures, quae
 quidem.

294

IN 1748

VM-RT

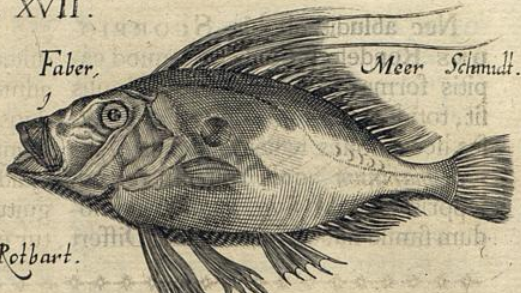
flor. H.
9. c. 55
calig.
fig. in
flor. l. c.

3. XVII
4.

Mullus Minor. Kleiner Rotbart.

Faber.

Mullus maior.

Großer Rotbart.

Liparis

Schmalz fisch

Faber marinus

Meer Schmid.

Pholis.

alanda species

Schleim Lerch.

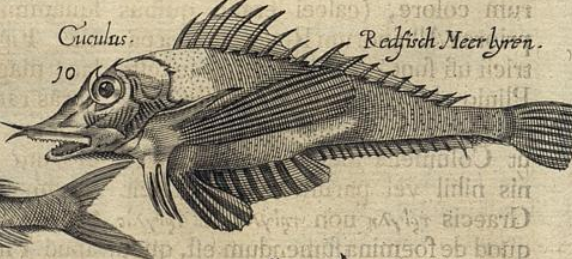
Alauda.

Meer Lerch.

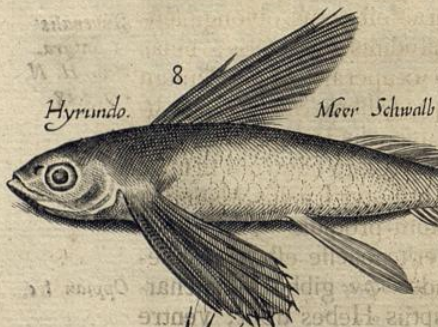
Cuculus.

Redfisch Meerhyr.

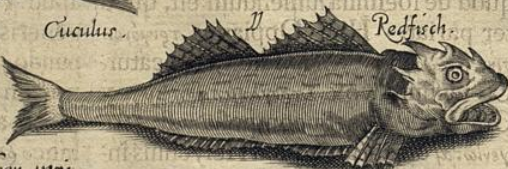
Hyrundo.

Meer Schwalb

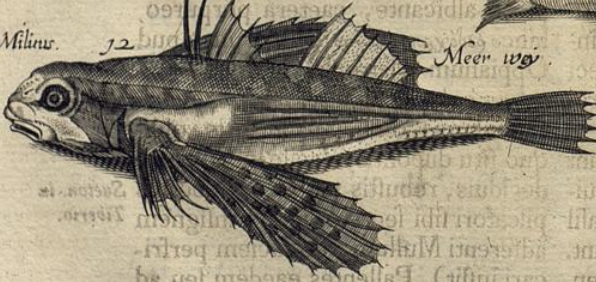
Cuculus.

Redfisch.

Milvus.

Meer wge.

Hyrundo. alia

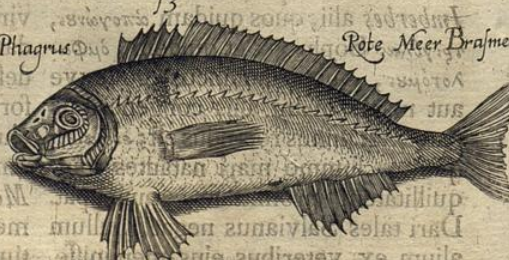
Atherina.

Kleiner Hering art.

Phagrus.

Pote Meer Brämen.

Chromis.

Kleiner Brämen.

Nec abludit ab his **SCORPIO** Rondeletii sic dictus, quod capitis forma Scorpioni marino similis sit, totidemque supra oculos apophyses licet molles habeat. Galli *Leporem marinum*, quia rostrum terreni leporis περιτομήν five *scissura* admodum simile habet, nuncupant. Differt

a Scorpio dentibus, quos ferratos quidem habet, sed tenues et densos admodum, et in superiore maxilla duos exertos, ab eodem et Galerita pinnae dorsi magnitudine, duabusque ejusdem pinnae nigris maculis distinguitur. Littoralis est, mucō vescitur et aqua.

TITVLVS III.

DE PISCIBVS MARINIS LITTORALIBVS.

CAPVT I.

De Squammosis non planis.

ARTICVLVS I.

De Mullo.

TAB. XVII.
5. 6.

TAB. XVIII.
4.

Plin. H. N.
l. 9. c. 17.

Oppian.
Halieut. l. 1.
v. 590.

Non minus bene, primum *Mullo* inter littorales pisces locum dari, quam *Scaro* inter saxatiles datus est, inferius patebit. *Nome* apud Latinos non tam a mulleorum colore, (calcei erant, quibus priores Albanorum Reges, postea patricii usi sunt) quod Fenestellae teste Plinio placet; quam a mollitie inuenit. Servitutis est indignatissimus, ut Columella loquitur, et in piscinis nihil vel parum saltem crescit. Graecis τριγλή non τριγλα et τριγλῖς quod de foemina sumendum est, quod ter pariat. Hinc Oppianus τριγόνει-σιν ἐπανόμους γονῆσι dicit; vocatur. Cretensum vox Στριγλήμπαρπένυ ex Graeca et Veneta composita est. An γενίωταξ dicantur, quod Hesychius inuenire videtur, cum Triglas Graeci γενειάτιδας cognominent, in medio relinquo.

Duo ipsorum sunt genera. Alii sunt *Barbati*, quos γενειάτιδας vocant, quique sola succi bonitate, siquidem alii alga, alii carne vescuntur, differunt. Vnde *Lutarii* apud Plinium nomen. *Imberbes* alii, quos quidam ἀπογόνους, τριγλάας Sophron, et quidem, ὀμφαλοτόμους, quod umbilicus podexve aut magis quam aliis congeneribus patet, aut minus rotundus est; εὐδαίεας, quod in summo mari natantes tranquillitatem promittant, nuncupat. Dari tales Salvanus negat, nullum alium ex veteribus ejus meminisse,

perperam praetendens. Xenocrates enim saxatilem barba destitui inuenire videtur, dum pelagium describit. Mullastros recte dixeris, quorum alium imberbem, alterum a squammis asperum Rondeletius facit. Figurae est totus oblongiusculae, magnitudinis mediocris; binas libras raro exuperare, apud Plinium habetur, quadrilibris Seneca, sex librarum Juvenalis meminere. Si verum est octoginta librarum in mari rubro captum, ut Lucius Mutianus apud Plinium prodidit. Alterius is generis fuerit necesse est, dorso repando, unde κύφας gibbosas Epicharmus in nuptiis Hebes dixit, ventre plano albicante, caetera purpureo, hinc ῥοδόχρεα φύλα Mullorum apud Oppianum. Matronus Parodus μιλτοπαρῆον colore miniaceo fecit. *Squam- mis* magnis, tenuibus, ferratis, obliquo situ dispositis, facile ut apparet deciduis, robustis tamen. (Tiberius piscatori sibi secreto agenti insignem adferenti Mullum, eo faciem perfricari iussit) Pallentes eadem seu ad virescentem vergentes, virgis quibusdam parallelis insignitae. Si vivus desquametur, *colorem sanguineum* fortiri, hinc χρυσῶπε apud Plutarchum, et ξανδοχρεῖς apud Nausicratem nomina, Massurius author est. *Mortuum* versicolori quadam et numerosa varietate spectari, rubescen- tiumque squammarum multiplici mu-

Juvenalis
in Satyra.
Plin. H. N.
l. 9. c. 18.

Oppian. l. c.

Sueton. in
Tiberio.

Seneca N.
Q. 1. 3. c. 17.
Plin. H. N.
1. 9. c. 17.

tatione pallefcere, utique fi vitro in-
clusus fpectetur, a Seneca et Plinio
proditum eft. *Caput* habet repand-
um, multis velut cancellis aureis
exornatum, in quo *spinam* Cani fi-
mitem, quae renibus appofita, miro
fit remedio, Marcellus Empiricus
afferit. *Os* parvum, edentulum, *ocu-
los* mediocriter rufos, in Aldro-
vandi ex Hispania miffo, nigricant.
Duo *cirri* cutacei albi in quibufdam,
in nonnullis rubri, molles, rotundi,
longi, atque barbae fimilitudinem
gerentes propendent. *Branchiae*
utrinque funt quaternae, ad quas
pinnae funt duae aurei coloris, in
ventre totidem candidae; a podice
rurfus alia; in tergore duae, prior ex
firmioribus, posterior mollioribus
aculeis conftat.

Scalig.
Exerc. 226.
1. 15.

Cauda rubet, et in lunatam pin-
nam degenerat, ac propterea laterum
pinnas, velut in acutum tendere Bel-
lonius autumat. *Interiora* fi fpectes,
gula eft parva. *Ventriculus* cum in-
numeris appendicibus itidem, *hepar*
ex albo rubefcit, *Splen* exiguus eft
et nigricat. Scaliger, finifiro illud
ventriculi lateri adiacere, dextro
hunc, feribit. *Inteftina* funt medio-
cria; *cor* triangulare.

Quae huic adfcripfimus *Minori*
quoque *Salviani* Multo conveniunt,
hoc difcrepat, quod purpureo pinga-
tur, aureis lineis careat, et lituris
quibufdam flavis ac liventibus note-
tur, et squammis modico contactu de-
ciduis veftiatur.

Plin. H. N.
1. 9. c. 17.

De *Loco* ambigitur inter Autho-
res. Septentrionali Oceano et pro-
xima occidentis parte gigni Plinius
dixit; Galeno funt pelagii. Oppia-
no modo *χθοναλοῖσι παρ' εὐρυαλοῖσι νε-
μονται* humilia prope littora degunt:
modo inter faxatiles cum Seneca re-
feruntur; nec abludit Aelianus, *λε-
πιδόεις* ei a loco, quem incolunt non-
nulli, *πέτραις λεπταῖς καὶ ἀραιαῖς* minuta
et rara tubercula, afpera illa habere,
feribit.

Aelian. H.
A. 1. 2. c. 41.

Per incerta maris fpatia vagari, et
circa littora, eorundemque faxa, ut
plurimum vel quofdam duntaxat de-
gere, verifimile videtur. Sane im-

berbem inter faxatiles numerat Xe-
nocrates, et Cantharo *ἀσπερά* tribuit
Aelianus; *πέτρεσσιν ἀεὶ λεπταῖσι μέμηλε,*
petris femper afperis delectatur apud
Oppianum idem: quam tamen litto-
ralibus annumerare Aristoteles non
dubitavit.

Aelian. H.
A. 1. 1. c. 21.
Oppian.
Hal. lib. 3.
v. 340.
Arist. H. A.
1. 8. c. 31.

Procreantur et in marinis lacubus,
detinuit et in vivariis Hortenfius ad
Baulos, et majorem fibi habebat cu-
ram, ne ipfius efurirent Mulli, quam
Varro fe habere profitetur, ne fui in
rofea efurirent alini. *Gregalis* eft et
autumno viget. *Pamphagi* funt, et
praeter coenum, unde ipfi Sargus,
comes, oftrea, algam, et conchas,
quibus apertis inhiant, pifeium et ho-
minum cadaveribus vefcuntur, et
μᾶλλον τοῖς μεμασμένοις καὶ κακόςμοις *Οι-
λίδασι*, magis fordidiffimis et male
olentibus, adde betarum folia, dele-
ctantur. De cadaveribus apud Op-
pianum et Aelianum legimus, et vi-
dentur id pugnae navales et naufra-
gia, quae magna copia fubfequi fo-
lent, Rittershufio declarare. Anti-
phanes tamen inter Helenae cibos,
quod homines non infectarentur po-
luit. Pifces infectari nullum dubium
Orphum *ἐπέφηνε* inquit Oppianus.

Varro R. R.
1. 3. c. 17.
Oppian.
Hal. 1. 3.
v. 435.
Aelian. H.
A. 1. 2. c. 41.
et 1. 12. c. 44.
Rittershuf.
Anti-
d. Oppian.
1. c.

Vefcitur lepore marino unum tan-
tum animalium ut non intereat nullus
pifcis, tenerafcit duntaxat et ingra-
tior viliorque fit, verba funt Plinii.
Dum itaque carnivorum Aristoteles
negat, ex iis, qui vel praeter car-
nes nihil attingunt, vel viva tantum
maris animalia venantur, eximere
videtur.

Oppian.
Halient. 1. 3.
v. 188.
Aristot. H.
A. 1. 9. c. 37.

Ter *parere* anno conftans eft Au-
thorum opinio, his certe toties foe-
tura apparet. Aristoteles *ἐπὶ τῷ πη-
λῷ διὸ ὅψε τίκεται πολλὴν γὰρ χρόνον ὀπ-
λὸς ψυχρὸς ἐστίν*, in coeno, itaque fero
parere, diu enim frigidum eft, addi-
dit, folus Aelianus apud Aldrovand-
um, fterilem reddi poftquam ter
peperit, natis in utero vermiculis,
qui femen exedunt, prodit, quod
mihî nondum apud eundem invenire
contigit. *Antipathiam* cum lepore
marino habere ex praecedentibus
cognofci potuit; addit Aphrodisaeus
Torpedinem, cujus viribus ftupefa-
ctivis ifta refiftere creditur.

Plin. H. N.
1. 9. c. 17.
Arist. H. A.
1. 6. c. 17.

Insignis

Insignis est prodigo veterum luxu seu pretium, seu coquos, seu lances confideres. Argenti pari pondere saepius a privatis etiam Quiritibus emptum, cum pedis longitudinem superaret, Iovius prodidit. *Asinius celer Claudio Principe unum octo millibus nummum*, id est, quadringentis plus minus Caroleis, mercatus est, licet magis luxuriam aestimare, quod Plinius suis temporibus neget, facile Mullum repertum, qui duas libras excederet. Crispinus Aegyptius ex servili conditione ad equestrem dignitatem Domitiani indulgentia evectus,

— *Mullum sex millibus emit*
Aequantem sane paribus sestertia libris.

Publ. Octavius ingentis formae (quatuor pondo et ad selibram esse aiebant) a Tiberio Caesare in macellum missum, quinque millibus sestertiis mercatus est. Idem tres, triginta millibus nummum vaenisse, graviter conqueritur, et annonam macelli Senatus arbitratu quotannis temperandam censet. Nec satis soluta luxuria videbatur, nisi et coci maximo conductorentur pretio. *Reputatio haec* inquit Plinius *aufert transversum animum ad contemplationem eorum, qui in conquestione luxus, coquos emi singulos pluris quam equos quiritabant. At nunc coci triumphorum pretiis parantur, et coquorum pisces. Nullusque prope iam mortalis aestimatur pluris, quam qui peritissime censum Domini mergit.* Lances quibus inferebatur, *Chrysendeta* Martialis vocat, vel crustis aureis ornabantur; vel gemmatae fuere; gemmae auro confectae et contestae tenebantur, ut Turnebus explicat. Non eadem tamen omnibus praestantia. Polluci Ionici maxime placent. Actio Syncero, qui ad rupes Herculeas capiuntur. Nauticrati Aexonici: Aexonia Magnesiae urbs est, sed Cratinus eos improbat. Archestratus laudat Tichuntinos; Tichus castellum prope Tachinam Campaniae oppidum est. Corfi-

cae et Taurominitanae rupes a Juvenale celebrantur.

Perothus praestantissimos in mari Tyrrheno juxta Corniculum, et Tarkinios capi prodidit. Jovius Romae hyeme et suburbano mari captos maxime praedicari; Ligusticis, Venetis, et Neapolitanis non eam saporis gratiam esse; quanquam multo grandiores in convivia veniant, scribit.

Sed et longius a littoribus captis sua quoque gloria. Purior enim aqua in causa, corporis rubicundus, igneus, aureusque fulgor argumento. Magnas parvis gulae procures praeferebant, seu propter majora capita, et jecinora; summo opere illa expetita ex Galeno habemus; seu quod ita subtilioribus pabulis placeret; seu ut inexplabilem gulam pretiosissimo obsonio explerent, quas Philoxenum Poëtam apud Dionysium fecisse legimus. Heliogabalus non integros, sed quod praecipue stupendum Lampridius scribit, barbas eorum plenis discis, palatinis suis appoluit.

De carnis qualitate inter scriptores non convenit. Xenocrates obsoniorum praestantissimum, stomacho idoneum, ori gratum, boni succi, carne plana, difficilem ad corrumpendum, mediocrem ad excernendum pronunciavit. Celsus medium inter duras et teneras carnes habentes reponit. Diocli, Philotimo et Psello difficulter concoquitur. Durissima est et valde friabilis, boni nutrimenti, si bene concocta fuerit, Galeno. Apparatus ad Oeconomiam pertinet. *Olim parum videbatur recens Mullus, nisi qui in convivae manu moreretur. Vitreis ollis inclusis offerebantur, et observabatur morientium color, quem in multis mutationes mors luctante spiritu vertit.* Apicius ad omne luxus ingenium mirus, in sociorum garo (nam ea quoque res cognomen invenit) necari eos praecellens putavit.

Venit et inter Remedia. Sanguinis et haemorrhoidum fluxus promovet. Saepe sumptus oculorum aciem hebetat.

Juvenal.
Satyr. 5.

Galen. de
Aliment.
facult. 1. 3.
Achas 1. 2.
c. 79.

Seneca
Quaest.
Natur. 1. 3.
c. 17.

*Impotentia
virilis.*

hebetat. Vinum in quo suffocatus est inter virilis impotentiae causas, numeravit Trepiates, nec mulieres si biberint concipere; ideo Dianae in sacris offertur. Assus torminosus peculiariter prodest, a Tralliano dyfenteria hepatica laborantibus praescribitur. Carnes ex capitibus decoctae et cum melle subactae, ani tollunt vitia. Percussis denique a Pastinaca cum laere medetur.

IMBERBEM duplicem nobis descripsit Rondeletius. *Prior*, quem Occitani *Imbrago* a rubore, quo ebriosorum facies inficitur, vocant, rarus est, veteribus parum notus. Hirundini et Cuculo corporis figura similis, colore magis rubro, capite magno stellulis caelato. Oculis magnis, Ore parvo, edentulo, pars inferior Cinnabaris colore inficitur. Os branchias operiens in aculeos ad caudam spectantes terminatur, ad quas pinnae duae sunt rubrae cum appendicibus aliquot, in ventre duae aliae. Cute aspera et rubra in dorso et lateribus contegitur. *Ventre* est candido, ad quem e dorso lineae multae ducuntur. A capite ad caudam dorso medio acutorum officulo-

rum ordines, cayum efficiunt; e medio pinna rubra aculeis ferratis constans erigitur, quod non nisi in Sagittario videbis; quam alia veluti emollioribus pilis constans sequitur. *Cauda* rubra est Scorpionis caudae similis. *Ventriculus* parvus cum multis appendicibus. *Venter* vere multis ovibus distenditur.

Alter a squammarum asperitate, *Asper* nominatus, corpore est brevi, tereti, digiti magnitudine, colore minii vel valde purpureo. *Capite*, *branchiis*, *pinnis* descripto similis, *squammas* habet parvas, ferratas, oblique fitas, a capite ad caudam lineam ex squammis contextam, *pinnas* ad branchias extra candidas, intra ex viridi nigrescentes. *Ventriculum* cum appendicibus paucis parvum, *hepar* candidum, et sine felle. *Splenem* parvum ex rubro nigricantem.

Diversus ab hoc *Aldrovandi Asper* *Mullus* est, utpote totus fere ruber, capite aureis cancellis ornatus, in vertice aculeatus, dorso planus et asper, ventre candicans, branchiarum caeruleis striis pictis, caetera flavescens.

ARTICVLVS II.

De Hirundine et Cuculo.

TAB. XVII.
8. 9.

Plin. H. N.
l. 9. c. 16.

Aristot. l. 2.
de partib.
Animal.
c. 16.

Quaenam sit Graecorum Hirundo, seu ut illi vocant *χελιδών* ambigitur. Rondeletius eandem cum *Lucerna* Plinii, quod noctu luceat, facit, et in Plinii loco transpositionem arbitrantur. Aldrovandus eum piscem esse, quem pro corace sive corvo Salvianus, pro *Lucerna* Gesnerus posuere, iudicat; et Hirundinem Plinii ab Hirundine Graecorum distinguit, illamque Rondeletii *Mugilem* alatum, Bellonii et Salviani veram Hirundinem opinatur. Ut ut sit, videtur *Lucerna* dici, non quod lingua ejus per os exerta tranquillis noctibus luceat, (piscibus enim explanata ista, si Aristoteli credimus; et fieri id, piscatores negant,) sed quod vel pinnae vericolores noctu fulgorem quemdam emittant; vel quod speciem antiquae lucernae gerant, vel denique quod oculi ejus no-

ctu luceant, quod verissimum esse iudico. *Caponem* Romani a capitis asperitate et magnitudine dixerunt.

Duae ipsius sunt species, quae in omnibus fere cum cuculo conveniunt. *Ore*, *rostro*, *capite* osseo, anguloso, caelato, aculeorum, pinnarum, cirrhorum cartilagineorum numero et loco. Maxima in appendicibus, utrinque ternis, similitudo: in eo distinguuntur, quod binae *rostri eminentiae*, quae in cuculo longiusculae sunt, in hoc vix conspiciantur, pinna lateribus haerens, primum sit viridis, in extremo caerulea, tergus quoque variegatur. Cuculus denique saepe tres libras attingat, duas nunquam hirundo. *Squammas* tam exilibus teguntur, ut Gesnerus pro iis asperam habere cuticulam scripserit.

Altera Hirundo duas latas et caeruleas ad latera pinnas, Milvinis brevior-

breviores habet, has per medium ferre corpus expandit. *Corpore* quoque est recurvo, et crassiore, grandiore ventre.

Aelian. H. A. l. 2. c. 3. Solitarios esse captura arguit, singuli et pauci capiuntur. Cum aliquid metuunt, ex mari exilire dicuntur, sed humiliter volant.

TAB. XVII. 10. 11. CVCVLVM Graeci κόκκυρα, seu a sono, quo avis ejusdem nominis more obstrepat, ut Aristoteles et Athenaeus testantur; seu quod cum retibus capitur vocem κα exprimat, dicunt. Psellas κόκκυγιον nominat. Typhon apud Athenaeum cum τῇ τριγλῇ sit similis, cum Trigola eundem a quibusdam haberi prodit.

Totus piscis rotundus est carnosusque, vix tres libras superat. Toto corpore praeterquam in medio latere, in quo virga ex tenuibus squamis contexta protenditur, glaber est, in dorso a capite ad caudam duo squammarum ordines deferuntur. Caput ipsi magnum, osseum, angulosum, totum caelatum, alicubi aculeis munitum. Rostrum in duas longiusculas eminentias semicirculum constituentes terminatur. Super utrumque oculum supercilii loco bre-

vis, sed acutissimus et durissimus aculeus extat.

Utrumque branchiarum operculum alio et quidem longiori armatur. Maxillae extrema sui parte asperiores dentium vice funguntur. Ante pinnae, cartilaginei cirri, utrinque terni dependent. Ventrem habet planum. Caput, dorsum, latera et pinnae rubra. Ventriculus cum multis appendicibus satis carnosus. Intestina lata, inter se convoluta, et multa pinguedine obducta, hepar subalbidum sine felle. Splenem rubrum et parvum.

Littoribus ab Oppiano accensetur. Aristoteles et Aelianus inter illos et pelagios ambigere dixerunt. Inter Brasiliam et Portugalliam densis agminibus volant, et aliquando milleni, saepe centeni capiuntur. Pinnarum magnitudine adjutus in nando celer est.

Carnem habet plurimam, albam, duram, et siccam. Diphilus Milvo praeposuit, quia friabilis, haud temere salubrem censeas. Ab Hipocrate in pituitosis morbis conceditur. Romae frigus et aurantii mali succo irroratus, editur, quidam nec elixum aspernantur.

Oppian. Hal. l. 1. v. 97. Arist. H. A. l. 8. c. 13.

ARTICVLVS III.

De Milvo, Hirundine Plinii, et Lyra.

TAB. XVII. 12. *Aldrov. de Piscib. l. 2. c. 5.* MILVUS seu *Milvago* Plinii idem est cum *Hirundine* Graecorum Rondeletii Aldrovando, Graecis ἰεραξ. Oppiano ἡνξ id est Accipiter dicitur, quod Accipitris species inter aves Milvus sit. Pinnis caudaque expansis Milvum avem omnino refert, latis nimirum et maculosis. Corpore est rotundo, oblongo, majori ex parte nigro rubescente, aliquando omnino rubro. Selquipedalem mensuram, vel maxime auctus non excedit. Caput habet osseum, quadratum, durum, asperum, cuius pars posterior duobus iisdemque magnis et robustissimis aculeis, ad caudam spectantibus armatur. Branchiae quae tectae, opercula ossea in duos aculeos robustos desinentia gerunt. Pinnarum stellulis maculisque variis asper-

guntur: Squammae osseae, asperae et triangulares serpentium more inter se committuntur. Cauda unica atque lata pinna terminatur. Quantum ad interiora, Lingua, et palatum splendore Sandaracum, vel Cinnabarini superant, his noctu lux, ac si candentes carbonem ore continerentur. Ventriculus mediocris multis appendicibus munitus est, hepatis pallido vesicula fellis committitur. Lien est oblongus et subruber. Uterus bifidus, ovis rubentibus refertus. Cor angulatum.

Qui Hirundinis nomine Aldrovando ex Hispania missus erat, sub oculis ex violaceo albicabat, cancellis, quae ad aureum colorem vergebant, exceptis. Alas habebat longissimas et latissimas, ex caeruleo viri-

descendentes, maculis plurimis rotundis caeruleis conspersas majores aureis punctis oculorum, qui in Pavonis cauda conspiciuntur, similitudine ambiebantur. *Tergus* asperum partim aureo, partim ferrugineo colore tinctum erat.

Quem hic describimus, solo in mari degit, et raro, si Salviano credendum, capitur. Licet edentulus, Carnivorus tamen est. Iuxta littora ubi minor insequentium piscium metus est, humilem exercet *volatum*: altum, ubi major. Ad lapidis ictum volatum protulisse, quatuor extra summam aquam cubitis eminens, in Gallico maris interni littore visus est. Qui ad Herculis columnas navigant, tantum aliquando ibi horum piscium volantium turbam affirmant, ut aves aquatiles esse videantur.

A mensis propter carnis ingratitude reijcitur. A nautis templis offerri, ibique ob raram formam suspendi, Gillius author est. Rondeletius fel contra *oculorum suffusiones* efficax esse comperit.

Oculor. suffusiones.

TAB. XVIII. 5. HIRVNDINEM Plinii eum piscem Aldrovandus esse judicat, qui Romae Pesce Rondine, Agathensibus *Falco marinus*, Massiliensibus *Landola* dicitur. Si alas auferas ad Mugilis Cestrei inprimis accedit figuram, hinc Mugil alatus Rondeletio. Cubiti magnitudinem attingit. *Squamis* contegitur magnis. *Caput* habet rotundiusculum, *rostrum* acutum, os parvum, prorsus edentulum. *Pinnæ*, quibus volatum exercet, totum corpus longitudine adaequant. *Caudæ* pinna est lata, magna, lunata, et cœu in duas pinnas desinens. *Linea* quæ in caeteris piscibus a branchiis vel a capite per latera ad caudam ducitur, in hoc pisce a pinnis ventris orta per imum ventrem ad caudam fertur. *Venter* albicat, *dorsum*, quod latiusculum est, ex caeruleo nigricat.

Describit et alium Aldrovandus, sub nomine *Mulli alati* seu *Lyrae* missum, *alis* rotundis, intus virentibus, extra nigricantibus, pinnis pectoris et caudæ fuscis, ventre argenteo. La-

tera, *branchiarum ossa*, et *Synciput* auro resplendebant. Non omnibus locis capitur, et Romae rarissimum ajunt. Alga et aliis maris quisquiliis victitat, sed carne abstinet. Mugilibus carne et succo similis esse creditur.

LYRA piscis, qui quibusdam *Cephalus*, *Orphus*, *Erythrinus*, imo *ulidapops* falso creditur, vel a cornibus anterioribus, quibus similitudinem lyrae repraesentat, vel quod veluti lyrae sonum edat, ita vocatur.

Species ejus duas Rondeletius posuit. Prior lyra piscis est teres, ruber, capite osseo, magno: *rostro* in duo cornua lata protenso, quibus lyrae antiquae formam refert: quem veterum *Lyram* Salvianus esse credit: quique squammis parvis et asperis contegitur, et plus ossium quam carnis habet. Altera, quam superioris marem quidam esse arbitrantur, sed falso, quoniam in hujus quoque ventre ova rubentia reperiuntur; palmi est magnitudine. *Corpus* habet, quoad vivit, rubrum, extincto color evanesceat. *Caput* osseum, angulosum, aculeis et eminentiis plurimis asperum, cujus anterior pars in duo longa, lata, et retusa cornua degenerat, sub quorum exortu os est satis amplum, rotundum, et edentulum. Ex inferiore maxilla, *cirri* quidam breves, molles et carnosus dependent. *Oculi* et branchiarum ossea opercula aculeis muniuntur. Ex duabus in dorso pinnis prior brevior in longas et rubentes setas degenerat, posteriora medio dorso ad caudam, sed inermis decurrit. *Cauda* in unicam pinnam illamque parvam desinit. Tegitur ossearum atque grandium squammarum, quæ Media sui parte acutissimo, recurvo, atque ad caudam spectante aculeo muniuntur, octonis ordinibus; unde sicuti asper totus ita octangulus creditur. Quantum ad *internas partes*, *ventriculum* habet parvum, cum parvis et paucis appendicibus. *Hepar* pro corporis ratione magnum, album, et in eo felle vesiculam. *Splenem* parvum et subrubrum. Carnis parum, ideo facile exsiccat et fit levissimus.

Vesci-

TAB. XXIV.

TA

Al

de

1.2

O

H

v.

Arist. H. A.
l. 9. c. 9.

Vescitur maris excrementis. Plures capi non solent. Vocem grunni-
tui similem emittit, seu attritu bran-
chiarum, seu suis anterioribus, quas
circa ventrem habent. Spiritus

enim inclusus in his est, quem dum
atterunt atque agitant, sonos illos
elidunt.

Utraque, quia dura est, damnari
fere in cibis solet.

ARTICVLVS IV.

De Phagro et Erythrino.

TAB.
XIV.
TAB. XVII.

13.
Aldrovand.
de Piscibus
l. 2. c. 8.

PHAGRVS seu Pagrus, παγάς τὸ
φάγειν, quia vorax est Graecis;
a colore fragorum, rubeo enim est,
Italica ita dicitur. Cave cum Pagu-
ro confundas.

Tanta est inter ipsum et Erythri-
num similitudo, ut, cum ejusdem
sunt magnitudinis, etiam peritis im-
ponant. Distinguuntur tamen eo,
quod Pagrus hyeme a raso ad caeruleum
magis vergat, toto corpore sit
latiore et rotundiore, Sargi instar re-
curvus, rostro spissiore, rotundiore,
et ad aquilini nasi figuram acceden-
te. Habet insuper tergoris pinnam
crassiore: oculorum pupillam crys-
tallinam, iridem rubram, peculia-
remque lituram, nigricantem, tactu
asperam, in lateribus circa cervi-
cem, ubi linea est, quae corpora pi-
scium interfecat, latam. Squammas
gerit rotundas tenues et latas. Su-
perior maxilla in tubi modum cervi-
ci veluti infarcta est, neque cranio
inhaeret. Cum oscitat exeritur, post-
ea contrahitur. Dentes quoque ha-
bet acutos; quatuor exteriores pa-
rum falcantur; molares, qui rotun-
di et obtusi, duplici ordine disponun-
tur. Interiora si scruteris, sunt ei
lapides in cerebro, linguae in ore
veluti rudimentum, hepatis sine felle.
Cor angulatum, vesica aëre plena.
Numenius λοφίον quasi cristatum di-
xit, quod ea corporis pars, quae cer-
vici respondet, sublimis sit et alta.

Quem Aldrovandus exhibet, is pin-
nis omnibus tergo et cauda rubet.
Oculorum ambitus ruberrimus, ar-
genteis lituris conspergitur. A bran-
chiis ad caudam linea excurrit, au-
rea ferrata. Ambigit inter littorales
et pelagios, inter hos Mnesitheus lo-
cat. Oppianus in saxis degere scri-
bit. Quod ex Indico mari salitum
afferri Oribasius prodidit, de illo po-
tius, quem Syenitae in Aegypto sa-

crum habent, eoque, quod una cum
inerecente Nilo apparens, incremen-
tum ejus denunciaret, abstinent, intel-
ligendus est.

Videtur alga et luto, sed et saepio-
las, squillulas, loligunculos appetit.
Echinis an vescatur, quod nimis acu-
leati sint, dubito. Isidorus tam du-
ros ei dentes tribuit, ut et ostreis in mari
ali queat. Hyeme praegelida, quod
lapidem in capite habeat, latet. Ine-
scatur channis sive hiatulis.

Quid sibi Aristoteles velit, dum
citante Athenaeo Pagrum αἰμάξεν τὸ
ἔαρος id est vere vigere scribit, diffi-
culter intelligi potest, nisi τικτεν ἔαρος
parere vere innuatur.

Archestratus Syrio exoriente com-
edendas esse suadet. Suaves et me-
dia carne Hicesius posuit. Gellius
inter delicatos habuit Sanazarius ex
Dicarchi, nunc Puteolos vocant lit-
toribus, celebrat.

ERYTHRINVM, qui peculiare hoc
nomen a colore invenit, moderni
Graeci λέθρον, Cyrenaei authore Ze-
nodoto apud Athenaeum ἔκκην, au-
thore Clitarcho δίκην vocarunt. Theo-
dorus satis ambigue Rubeculam, Pli-
nius rectius Rubellionem dixit. Idem
ne cum Ruburno et Ruscupa, de qui-
bus Murelius, non disputo.

Palmi mensuram raro excedit.
Ruber est ut Mullus, dilucior tamen,
unde forte ξανθὸν Oppianus dixit, la-
tus ut Aurata. Rostrum habet acu-
tum, sed non valde extensum. Os
parvum, mediocribus dentibus mu-
nitum. Caput utrinque compres-
sum. Ante oculos, qui magni, fo-
ramina patula. Branchia quae in
dorso unica est, multis aculeis horre-
scit. Bellonius duodecim, quindecim
Rondeletius, viginti duos, Sal-
vianus, novendecim Gesnerus nume-
rat. Cauda in lunatam pinnam desi-
nit. Intus candidissimus est.

Oppian.
Hal. l. 1.
v. 140.

Arist. H. A. Peculiaris est mari, hyeme in alto
l. 4. c. 11. degit, aestate circa littora capitur.
l. 6. c. 13. Diversus est ab isto ille, qui in lacu
l. 2. de gener. Suerinum alluente, non pocul Ocea-
An. c. 4. no Germanico visitur.

Plin. H. N. Carnivorus est. Cancellis et aliis
l. 9. c. 16. pisciculis insidiatur, nec locustis et
 cicadis parcit. Gregalem esse Athe-
 naeus Aristotelis autoritate memi-
 nit. *Sexu* non distinguuntur. In omni-
 bus enim reperiri ova Aristoteles au-
 thor est. *Pariunt* ineunte aestate.
 Cum sesquipalmum excefferint in
 dentes seu Synodontas abire, fal-

so Jovius credidit. Ad formam dun-
 taxat coloremque accedunt, minuf-
 que solito rufi, canescunt veluti.

Quantum ad *usum* copiosum ali-
 mentum praebent Xenocrati: nunc
 inter mediae substantiae pisces nume-
 rantur, si sint recentes, frixi et frigidi
 inter saporis jucundi cibos. Aceto et
 aromatibus in Gallia conspergere mos
 est. Plinius in cibo sumptum Vene-
 rem concitare et alvum sistere, quod
 a Xenocrate mutuatus est, scribit, in
 vino putrefactus, vini taedium adfert,
 cui illud propinatum fuerit.

Plin. H. N.
l. 32. c. 10.

ARTICVLVS V.

De Acarnane et Orpho.

TAB. XVIII.

7-8.

Athen. l. 7.

et 8. Dipnos.

Arist. H. A.

l. 8. c. 9.

Plin. H. N.

l. 32. c. 11.

Piscis, quem Hicesius apud Athe-
 naeum Acarnanem vocat, Di-
 philo ἀκάρναν, Athenaeo alicubi ἀκάρ-
 νος ex Gallia, Ethymologo ἀκάρνανος,
 Plinio *Acarne*, dicitur. Scribitur
 quoque ἀκάρνανος, ἀκάρνανος, et ἀκάρνανος,
 sine dubio mendose. Mugilibus in-
 festum esse, si is est, quem Aristote-
 les innuit, et aestate extenuari, ve-
 teres prodidere.

Rondeletius pro eo piscem exhibet,
 album, squammis argenteis, ore me-
 diocri, tenuibus dentibus, rostro
 aquilino Pagri modo, spatio quod in-
 ter oculos est compressio, oculis pro
 corporis proportionem magnis aureis-
 que, pinnis candidis.

Erythrino adeo similis est, ut pro
 eo vendatur. Capitur aestate et hye-
 me; illa extenuatur, et laborat.

Carne est candidissima, media sub-
 stantia, facile concoquitur et distri-
 buit, et bonum succum gignit.

ORPHVS Polluci ἐρφὺς, vel quod
 magis Atticum est ἐρφύος, Gazae Cer-
 nua, quis apud veteres piscis fuerit,
 difficile est conjicere, pauca enim,
 quae ad cognitionem ejus faciunt,
 reperias. Benedictus Tincis similem
 credidit. Alii Capitonem ab oculorum
 aspectu et rubro colore dixere, qui-
 dam quia majorem Capitone opi-
 nantur, sui generis piscem esse tra-
 dunt. Gellius ab eo, qui hodie in
 Graecia ita vocatur, non distinguit.
 Rondeletius majorem hunc veterum
 Orpho, qui a Mullo devoratur, (vi-
 ginti enim libras pendet) nec litto-

ralem postquam dixisset, piscem Pa-
 gro similem, colore ex purpureo ru-
 bente, oculis magnis, dentibus ser-
 ratis, podice adeo parvo, ut rimula
 vix animadverti possit, seminis me-
 tibus carentem, pro eodem ponit;
 eidemque omnia, quae veteres de suo
 dixere, competere scribit. Bello-
 nius denique alterum compressum
 magis quam teretem, squammis aspe-
 ris, et corpori firmiter inhaerentibus
 tectum; Capite rubeo; pinnis tergo-
 ris, laterum ventris, et caudae variis
 coloribus insignibus; labris scabrosis,
 maculam in radice caudae gerentem,
 quem Cretenses Cheluda, Acheluda,
 et Petropfaro nominant, pro eodem
 obtrudit.

Ut ut sit, de veterum Orpho
 scimus, Aristoteli et Athenaeo lit-
 toralem, Aeliano marinum, Ovi-
 dio pelagium esse. Numenius thala-
 mis et cavernis delectari; Oppianus
 in petris cavernosis, quae plenae
 sunt Chamis et patellis; degere scri-
 psit. Carnivorus idem. In Myri-
 nensi Lyciae sinu ad Apollinis tem-
 plum, ad sparsas vitulinas caruncu-
 las adnatant, easdemque comedunt;
 brevi tempore adolescit, hyeme la-
 tet; in biennium vitam non prorogat,
 et tarde moritur, ideo ἐφύμωρον γένος
 Oppiano.

In ciborum fuit deliciis. Nam
 et Dorion Opfophagus inter caete-
 ros veluti ex piscibus, Deos po-
 nit; et Lynceus Samius Attico Glau-
 cisco, Ellopem et Orphum Rhodios
 oppo-

Arist. H. A.
l. 8. c. 13.
l. 5. c. 10.
l. 8. c. 2. d.
l. 8. c. 15.
Athen. D.
pno. l. 3.
et 7.
Oppian.
Halient. l. 1.
Aelian. H.
A. l. 5. c. 14.

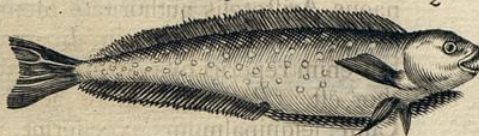
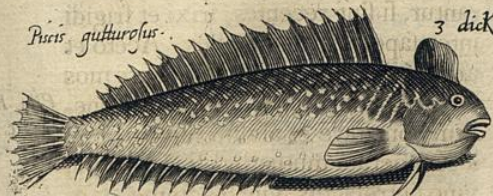
Sphyraena siur Suds. ein art meer hecht

Picus gutturosus

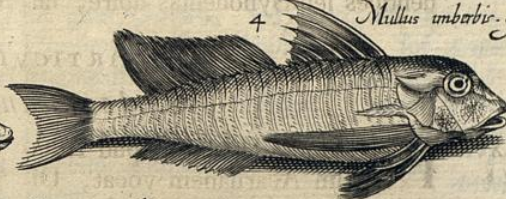
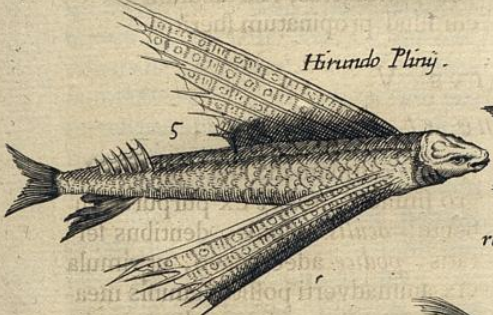
3 dickhals.

Alauda non cristata meerlerch ohne Kam.

Hirundo Plinij

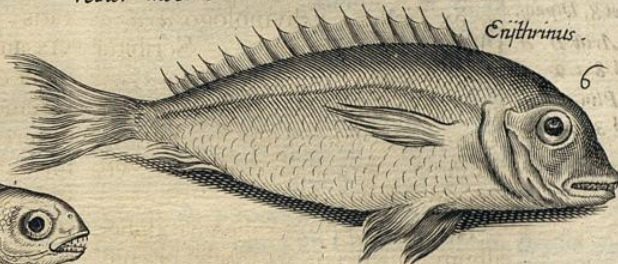
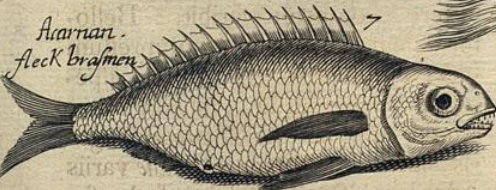
4 *Mullus umbos* glatter rothbart.

rother meer brasmen.

Enjthrinus

5 *Acarnan* fleck brasmen

6
minch brasmen
ein ander rother
meer brasmen

8 *Orphus*

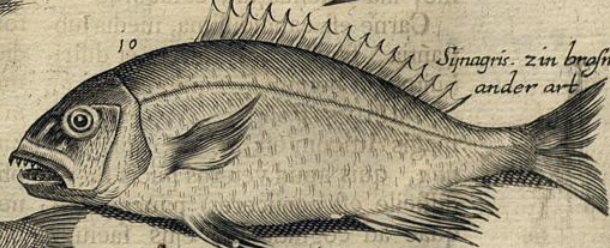
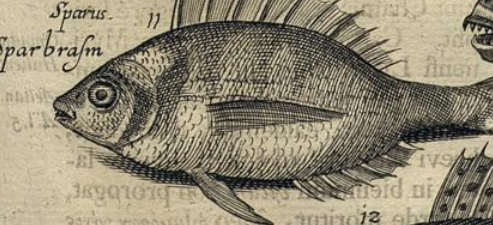
Dentex zambrafin

Synodus

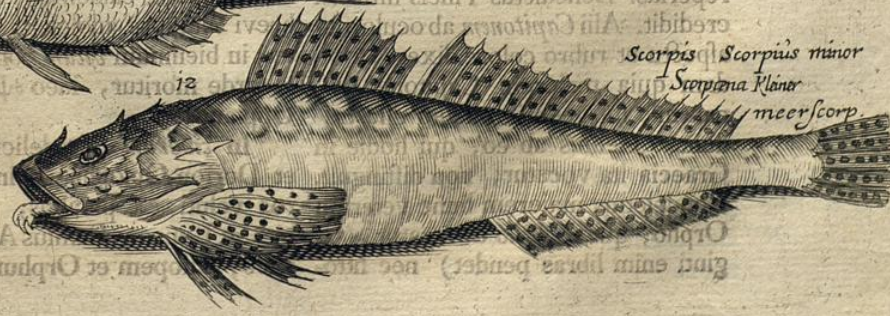

10 *Synagris* zin brasn
ander art

Sparus Sparbrasn

12 *Scorpius* *Scorpius minor*
Scorpius *Scorpius minor*
meerscorp

Aristoph. in Vespis. in opposuit, et Aristophanes inter re-
gios pisces retulit. Athenaeus *ἐυχυ-
λον, πολύχυλον, γλίχρον, δύσφρατον,
πολύτροπον*, et *ἐρητιμόν* facit, quae se-
quuntur transposita esse, ut Rondele-
scus reposuit.

tius observavit, videntur, qui enim
potest aliquid esse *γλίχρον* et *ἐυπεπτον*,
glutinosum, et concoctu facile. Phi-
lotimus tamen inter durae carnis pi-
scis reposuit.

Galen. de
Alim. l. 3.
c. 30.

ARTICVLVS VI.

De Synodonte sive Dentice.

TAB. XVIII. 9. **S**ynodon piscis *παρά τὰς ὀδόντας* no-
men invenit, quod si prima syl-
laba per jota scribatur, *παρά τὸ σίνεσθαι*
καὶ βλέπειν τοῖς ὀδόντας, quod dentibus
noceat, ita vocatur. Gaza *Denticem*,
Albertus *Dentatum*, alii *Dentalem*
nominaverunt. Plinius Graecam no-
menclaturam retinuit. In Adria-
tico mari in insignem magnitudi-
nem excrevit; in littore Auratam
non superat. Vulgarium pondus
trium aut quatuor librarum esse so-
let: decem librarum pondere ob-
servavit Salvianus. *Dorsum* habet
reperandum; latera satis compressa.
Caput nonnihil fastigiatum, in quo
lapides, qui *Synodontides* vocantur,
gerit; *rostrum* acutum, *Os* satis am-
plum, valdeque denticulatum, prae-
ter minores ac ferratos, superior
maxilla quinque aliis, inferior octo-
nis permagnis, caninis simillimis
armatur. *Oculi* sunt magni, bran-
chiae utrinque quaternae. In *dorso*
pinna unica viginti aculeis muni-
tur. *Cauda* est falcata. *Venter* ar-
genteus, unde album Numenius
vocavit: latera et dorsum ex albo
rubent. Unde ruber Ovidio, *ἐρυθρο-
ποιμίλος* Epicharmo.

puraceis, aureis decorata squam-
mis. *Venter* flavus; *squammae* ar-
genteae.

Pelagium quidem Columella fa-
cit cum Ovidio, sed Aristoteli et
Oppiano, quibus littoralis est, suf-
fragantur piscatores. Probantur
ex Dalmatia et Illyrico, praefer-
tim Salana atque Tragurio. Co-
lumbella Punicas et indigenas no-
minat.

Columella
l. 8. c. 16.
Aristot. H.
A. l. 8. c. 13.
Oppian. Ha-
liant. l. 1.
v. 170.
Aristot. H.
A. l. 8. c. 2.

Carne tandem vescitur, et tanta
cum aviditate, ut ventriculus in os
procidat. Polypi carne inprimis de-
lectatur, quem cum e cubili suo ex-
trudere non possit, ante ostium tan-
quam mortuus fluctuat, brachium
extendentem, arripit, sed et in
ostrea ac pisces innoxios grassatur:
nec Boce, quod ab Oppiano prodi-
tum, parcat. Gregales sunt, et *συ-
νελάζεσθαι καὶ ἡλικίαν* solent: per
adolescentes κατ' ἡλίας νέχοντας, sepa-
ratim a reliquis natant. *ἐντελέτεροι πάλιν κοινή*; firmiori aetate inter se vi-
tae communitate junguntur. Cibo
a piscatore demisso, in orbem con-
sistente, et signum quasi eo arripia-
tur, dant.

Oppian. Ha-
liant. l. 3.
v. 185.

Ab Antiphone inter lautissima ob-
sonia recensentur. Hicetius copio-
si esse alimenti, et difficulter ex-
cerni scribit. In Italia peculiare
condimentum quod amarinare vo-
cant. In Dalmatia concisus et se-
miconcitus multo croco et perspicuo
gelu conditur, detestatum Aponen-
si obsonium.

Aelian. H.
A. l. 1. c. 46.

Aldrovandus duos alios forte
congeneres huic addit; quorum prio-
ri *tergus* viride, *Synciput* aureum,
branchiarum ossa violacea. Alteri
os intus et extra subatrum, supra
id macula caerulea: sub branchia-
rum pinnis macula insignis, pur-

ARTICVLVS VII.

De Synagride et Chromi.

TAB. XVIII. 10. **D**E SYNAGRIDE pisce diversae Synodonte sumit. Massarius et Gel-
sunt apud Autores opiniones. lius adeo similes, ut vix discerni
TAB. XL. II. Theodorus Gaza, pro eodem cum queant, volunt. Rondeletius sola
aetate

Aldrov. de
Piscib. l. 2.
c. 13.

aetate distingui iudicat. Diverfos pisces vel ex Aristotele colligas, qui diversis in locis, duobus his nominibus utitur. De Bellonio tacebo, qui et modernos Graecos distinguere scribit. Antonius Gigas sequentem iconem pro Synagride misit.

Piscis erat insigniter dentatus, squammis undique latissimis, et facile deciduis tectus. Capite superius sanguineo, inferius ex albo et caeruleo variante. Ventre ex albo flavescente, lateribus candicantibus. Bellonius Synagridem Cyprini in modum, veluti circino ita circumductum, ut pro longitudine ac latitudine magis crassius appareat, facit. Caput, inquit, utrinque compressum habet etc.

TAB. XVII. CHROMIS et Cremis *χρῆμις* idem esse piscis, vel propter nominum similitudinem esse videtur. A grunntu, quem edit, ita dictus est, quod et apud Isidorum, qui eundem cum

corvo marino facit, legimus; sed is, ne, quem Rondeletius describit, pinnis, spinis et figura Metaurino similis, oculis tamen minoribus absque macula in cauda, toto corpore nigricante; an is, quem Bellonius, Chromis sit, dubitatur. Accedit tamen huic Aldrovandus, sola grunntus ratione habita. Tenuibus autem is squammis vestitur ex auro nitentibus, ac caeruleum interdum colorem concinne vibrantibus. Binas (verba sunt Bellonii) pinnas gerit in tergo, quarum anterior quae minor est etc.

In herbosis degere Ovidius auctor est, quia immundum nominat, et luto gaudere credibile est. Virentibus herbis vescitur. Parit quotannis semel. Exquisito esse auditu apud Aristotelem legimus. Grunntu superius dictum est.

Vilem suam Chromin Rondeletius facit. Bellonii inter laudatissimos censetur.

ARTICVLVS VIII.

De Aurata.

TAB. XIX.
2.

Aurata, seu Orata, Graece *χρῆσις* *χρῆσις*, quod iis in locis, ubi in caeteris animantibus supercilia esse solent, aureo colore resplendat, Ephesiis teste Archestrato *ἰωνίον* Hesychio *ἑρελῆς* dicitur. Ad denas libras cum maxime adolevit, vix unquam pervenit. Dorsum habet repandiusculum, ex caeruleo nigrescens. Latera compressa, argentea. Ventrem lactei coloris. Partes oculis superiores auro, in adulto maxime, resplendent. Dentes anteriores sunt longi, rotundiusculi, serrati, internae utriusque maxillae partes, plurimis ossibus tuberculis duris et inaequalibus muniuntur. Ventrículum habet amplum cum paucis, ut Aristoteles notavit, appendicibus. Intestina ampla pinguedine involuta. Secum magnam et pallidam, a quo fellis vesicula, longa, pinguedine obducta pendet. Splenem sub-

Sic est marinus piscis, ut et in lacubus etiam marinis nascatur, quod tales convecis marinis seminibus Romani replebant. Commachium Bononiensibus eas subministrat, et olim Velimus, Sabatinus, Vultinensis, et Ciminus eas procreabat. Sed et circa Berenicem, Libyae fluvium, qui *ἰωνίον* dicitur, inveniuntur.

Cibus ipsi sola caro. Tellinas et conchyliis robustis maxillis frangere; Maenide tanquam ejus esu vehementer oblectetur capi, certum fere est. Scari modo *rummare* asserit, sed forte sine auctore, Rondeletius.

Aestate circa fluviorum ostia parit. Aestus impatientia, mediis fervoribus, sexagenis diebus latere a Plinio proditum est; tempus Aristoteles non expressit. Timidissimos esse captura ostendit. Recedente maxime sub Arturi tempus mari arborum ramos frondibus vestitos, in arenam piscatores designant accedente plurimae attrahunt.

Aristot. H.
A. l. 3. c. 17.

Aristot. H.
A. l. 3. c. 17.

Athen. Di.
p. 105. l. 1.

Aristot. H.
A. l. 3. c. 2.

Plin. H. N.
l. 9. c. 16.

Aristot. H.
A. l. 3. c. 17.

Aelian. H.
A. l. 13. c. 20.

A. l. 13. c. 20.

huntur; reciprocante ramorum tutela quiescunt, et ab imperitissimis quoque capiuntur.

In pretio fuere olim, Ephesiae primis, quas Arcestratus celebravit. Sergium Romanum patritum, cognomentum inde sibi adscivisse, quod carissimae ipsi essent Oratae, apud Varronem, Columellam, Valerium Maximum, et Macrobius legimus. De nutrimenti qualitate non convenit inter veteres. Mne-

sithaeus difficulter coqui, concoctam multum alere. Celsus durior rem esse. Diphilus cum Melanuro, qui succi bonitate Sargo, Hicesio iudice, minus nutriente, inferior est, proportionem habere, asserit. Ideo Rondeletius carne media esse pronuntiavit, saxatili durior. Nostra aetate marinae et quae hyeme capiuntur, laudantur. Lacustres pinguioribus quidem, sed lutum, quod in eo degant, olent. Apparatum in Aldrovando vide.

ARTICVLVS. IX.

De Sargo.

TAB. XIX.

1.

Aldrovand.

de Piscibus

l. 2. c. 16. 17.

H. A.

9. 1. 4.

8.

Sargus an *σαρκος* dicendus sit piscis, dubitatur. Is, quem Melanuro Hicesius accommodat, vocatur *σαρκος*. Rondeletius geminum nomen agnoscit, a multa carne id habere iudicans. Sparo squammis tenuibus, lato corpore, linea a branchiis arcuata, pinna continua affinem Bellonius pronuntiavit. *Rostro* acutiore, *dorso* magis repando, *ventre* prominentiore, *dentibus* latis humanisque simillimis, lineis quibusdam, unde *πολύγραμμος*, et macula juxta caudam nigra, unde *μελανόγραμμος*, et *ὑπερυπόσμηκτος* Aristoteli dicitur, distinguitur. *Colore* alias est argenteo. *Pinnae* quae ad branchias sunt rubescunt. *Branchiarum* exterius tegumentum spineum est. *Hepar* subrubescit: ab hoc *fellis* vesicula pendet. *Lien* subniger est, et fere circinatus. Ad multam magnitudinem excrescere assolet.

Aldrovandus binos exhibet. *Prior* *ὑπερυπόσμηκτος*, pinnas omnes, praeter eam, quae ab ano est, habet aureas: maculam juxta *Uropygium* violaceam, totum caput ad eundem colorem vergens.

Alter *πολύγραμμος*, aureis et argenteis quae ferrae figuram exprimit lineis, elegantissime condecoratur, pleuraeque ad rubiginem vergunt. *Gesserus* in *mortuis* lineas evanescere tradit. Aegypto eum mari vendicat Festus, sed et in Adriatico nascitur.

Pelagius ne sit, an saxatilis, vel littoralis, inter Ovidium, Aelianum, Oppianum, et Aristotelem non convenit.

Ita littore gaudere dicerem, ut et cautes saepe frequentet, quod radiis solaribus ibidem commodius fruatur. Saepe quidem *coeno* a Mullo excitato contentus est, sed et carnivorum esse certum, quia *Lycofotomo* pisce inescatur. *Gregalem* Aelianus facere videtur: dum confertos capi scribit. Ad motum ut ut bene *ωδὴς* Oppiano dicatur, in evitandis tamen piscatoriis insidiis *λινωπληγίσματος* est, seu quod lineam ad scopulos terat, quod apud Plinium legimus: seu quod vel retibus proximus spei piscatorum illudat; *λινόν* sane et pro voti, et pro linea cui hamus affixus est, fumitur. Plures sibi adsciscunt *uxores*, pro his tempore verno pugnant. Vere et autumno *parere*, apud Aristotelem legimus, si quid aliter ab eodem dicitur, de Sargino non Sargo fumen- dum est. Tam vehementer capras amare Aelianus prodidit, ut ad illarum in aqua umbram, odore forte illecti, adnatent, et saltu contingere conentur. Ne itaque mirere pelli- bus earum capi.

Fit eorum ab Epicharmo in nuptiis Hebes mentio. Et sane grati esse stomacho creduntur, pro- bique succi. Caeterum aegriuscu- le, quia durioris carnis, concoquun- tur. *Hydropicis* Garyopontus prae- scribit. *Dentes* gestatos dentium avertere dolores, *Kiranides* fabula- tus est.

Adjungit Aldrovandus Sargo *πι- scem*, quem pro *Melanderino*, *Athe- naeo* nominato, si exemplar mendo- sum

Oppian.

Halient. l. 1.

v. 132. l. 4.

v. 267.

Plin. H. N.

l. 9. c. 59.

Aristot. H.

A. l. 5. c. 9.

Aelian. H.

A. l. 11. c. 11.

sum non est, (Casaubonus Melanderini nomen ab aliis exemplaribus exulare scribit.) Rondeletius depinxit. Melanuro iste similis est. Toto corpore nigrescit, circa caput ex ni-

gro purpurascit. *Cauda* saxatiliū more in unam latam pinnam definit. *Hepar* habet ex rubro candidum. Splenem nigrum, fel aqueum, lapides in capite.

ARTICVLVS X.

De Sparo.

TAB. XVIII.
II.

Quem Graeci σπάρον ἀπὸ τῆ σπάρου, quod est palpitare, ut Eustathius author est, Latini Sparum, seu a spargendo, seu aliunde vocant: hunc eundem cum *Rhyade* Aristotelis, et Aeliani *Aspargo*, sed perperam, Rondeletius facit. Nec enim vel εὔος speciale alicujus piscis nomen est, quod Salvianus opinatur; nec videtur isto vocabulo in singulari uti. *Ῥύαδες* vero, quos Aristoteles, fugere quoties vel piscium lotura vel navis sentina erecta est, quasi foedo tactos odore scribit, et quos Gaza modo *flutas*, modo *Spargos*, aliquando *fusaneos*, id est, χύτας, quod fusim retibus capiantur, vocat: ii sunt, qui frequentes quidem et simul natant, fusimque et retibus capiuntur; ducem tamen, quod ἀγέλαος proprium, non habent.

Aelian. H.
A. l. 9. c. 46.

De *Aspargo* nihil apud Aelianum invenies. Gillius duntaxat *Rhyades Aspargos* interpretatus est, et multis errandi occasionem praebuit. Haud parvam cum *Aurata* et *Sargo* habet similitudinem. Ab illa, cor-

pore minore et magis rotundo, rostro acutiore, et quod circa branchias nullam neque purpuream, neque nigram maculam gerat, distinguitur. Ab hoc vero, quod ex auro refulgeat, lituram in cauda habeat, capite sit magis protenso, tres *aculeos* sub spina quae est ano vicina ostendet, lienem rubrum, gracilem, oblongum, rectum, in dextro latere habeat, differt.

Littoralem Oppianus facit, Plinius inter marinos recensuit. Ovidius pelagium voluit, sed et marinis stagnis gaudet, inque iis frequenter capitur. Gregalis est, *carnivorus*, venatur et marinos pulices, aestate circa saxosa littora parit. Haud olim ignobilis in cibo. Coquus apud Antippum inter lautissimos recenset. Epicharmus inter eos ponit, quorum ne stercorea quidem fas sit Diis abicere. Diphilus acrem esse ἀπαλίσσαρον ἄβραμον, εὐδόμαχον, pronunciat, elixum coctu facilem, ταγγηνισόν, difficilem addit. Raro ob parvitatem elixatur.

Oppian.
Halieut. l. 1.
v. 109.
Plin. H. N.
l. 32. c. 11.

ARTICVLVS XI.

De Mormyro et Cantharo.

TAB. XIX.
3.

De Mormyro, qui Oppiano μορμύρος, Ovidio *Mormyr*, Gazae *Mormur*, pauca prodidere veteres. Quem Bellonius describit, Constantinopoli et alibi, nomine veluti per manus tradito, *Mormyrus* dicitur, videturque notas ab antiquis traditas, (αἰολον seu maculosum Oppianus, *πιδυμ* Ovidius nominat) sibi vindicare. Piscis est corpore quam *Aurata*, *Sparus*, *Sargus*, et *Melanurus* longiore, et minus ad latera compresso. Capite item (utor verbis Aldrovandi) tenuiore et caelato, rostroque acutiore. Os mediocre habet, dentes exiguos, labia crassa, oculos-

que medios, branchias utrinque quaternas etc.

Littoralem esse, praeter Arcestrati apud Athenaeum et Oppiani auctoritatem, cottidiana piscatorum experientia testatur. Nullum non *cibum* attingit, parva animalcula, conchulas, et minora crustacea venatur; nec a terrestribus sordibus abstinet. Parit aestate, capitur verruculis, et plagulis, ut Plutarchus ait. Retibus inclusus, imis in vadis, sulco, crebro caudae motu depulsis arenis factus, subterlabitur. Τροφιμώτατος Hiccius facit, quia lutum olet, vilis nostro tempore habetur.

Oppian.
Halieut. l. 1.
v. 100.

Aldrovand.
de Piscibus
l. 2. c. 19.

Oppian.
Hal. l. 3.
v. 126.
Athen. l. 7.

CAN-

TAB. XIX.

5. *κάνθαρος*, et genere foeminino *κάνθαρις*, modernis *σκάρα*, Gazae *Scarabaeus*, Plinio et Ouidio *Cantharus*, forte a coloris baetici et ferruginei similitudine, dicitur. Squammis integitur parvis, ex indico splendentibus. Caput et circa oculos partes ex nigro rubescunt. Labrum superius veluti in calva infarcitur. A branchiis ad caudam lineae ducuntur subaureae. Bellonius lineam armatam utrinque in lateribus, cyaneam esse tradit. Observati sunt lineis albicantibus, cyaneis, ex luteo nigricantibus, rectis quidem, sed non ita conspicuis varie-

gati. Internis partibus non differt a Sparo, et lapides habet in cerebro. *Versatur* in coenosis littoribus ac protutus, in quae loca maris sordes fluctibus pelluntur. *Pamphagus* esse creditur. Nam carnes, panis, caseus, aqua et stercus in cibum ipsi cedunt. Turgent amore foeminarum, et quia Zelotypi acerrime pro suis conjugibus pugnant, sed non aliter, quam Menelaus cum Paride, pro una tantum, quod ab Oppiano et Aeliano proditum est. Inescantur Polypo, aut Carabo in nasam vimineam indito. Ingratum succo Ovidius dixit. Mollis et praehumidae carnis fecit Rondeletius.

Aelian. H. A. l. 1. c. 26.

ARTICVLVS XII.

De Salpa et Stromatheo.

TAB. XIX.

76.

Salpa Graecis *σάλπη* et *σάλπηξ*, Hesychio et Phavorino quoque *βέξ* *bos* vocatur, quod nomen ipsi ab Halisonorum (maritimi sunt populi Cariae vicini) piscatoribus inditum est; si bene Pancratis versus apud Athenaeum, correxit Gesnerus. Posset et *Chrysopleuros* ab aureo, quo per latera *Salpa* resplendet colore, dici. A ceruice in caudam per argentea latera, aureis rubentibusque lineis, certis intervallis distinctis, decentissime pingitur: Unde Aristoteli apud Athenaeum *πολύβραβδοι*, *πολύγραμμοι* et *ερυθρόγραμμοι*, Oppiano *αίολεωντοί*, hoc est, ut Lippius reddit, variis distincta tergora signis, dicuntur. Caput habet parvum et rotundum, dentes in superiore maxilla sedecim, in inferiore octodecim ferratos firmos. Oculos aureos supercilia quodammodo virefcentia, pinnam in tergo unicam longam, multis spinis alperam. Caudam bifurcam, linguam mediocrem. Squammis tegitur latis et varii coloris. Ventre et lateribus candicat, dorso ex cinereo nigricat. Interanea nigerrimo peritoneaeo continentur. *Heper* est magnum, subrubrum, in tres lobos divisum, cui felle vesica appendet. Splen nigricat. Vulva bifida est, ovis innumeris plena. Bellonius raro duas libras excedere scribit. In nullo piscium genere exactiorem servari magnitudinem Salvianus, ideo forte a Pancrate *ισομήκεες*, aequales magni-

tudine longitudineve, quamvis Dalechampsius facta ad pisces, quos nominaverat comparatione, id fieri credat. *Duo ipsorum* videntur genera, commune unum et omnibus notum, quod descripsimus. *Minus alterum* quod in Narbonensi Gallia *Virgadelle*, id est virgis seu lineis distinctum nominatur, quodque in stagnis marinis reperiri, et non nisi aetate a communi differre ex Rondeletio habemus. *Locum* si attendamus, herbosa laxantur arena apud Ovidium. Oppianus *Πέτρας ἀμφιάλως φύκεσι μεδαλέας*, *scopulos mari cinctos, musco humidos*, illis adscribit. Aristoteles in mari et stagnis marinis locat. *Cibus* ipsi alga marina, porrum, ut apud Philosophum extat, stercus et alia foetida. Unde *σκατοφάγον*, et *βδελυχήν* merdivoram, et foetidam in nuptiis Hebes Epicharmus, obscenum piscem Plinius nominat. Semel anno et quidem autumnio paulo ante aequinoctium *parit*, quibusdam in locis et aestate, si Aristoteli habenda fides est. Turmatim ab imo gurgite ad littora ferri, moxque alga, aliisque marinis herbis pastos, celerrime in mare demergi, tradit Bellonius, raro unam, plerumque plures simul capi Salvianus. Cucurbita capitur, quod ea delectetur nimium, idque uni ei ex omnibus evenire Aristoteles docuit. *Auditu* valere apud eundem legimus. Nullum fere inter *cibos* habet pretium. Archestrato semper mala, Diphilo du-

Oppian. Hal. l. 1. v. 125.

Arist. H. A. l. 8. c. 2. et l. 4. c. 8.

Plin. H. N. l. 9. c. 51.

Arist. H. A. l. 8. c. 2. l. 4. c. 8.

K

ra

ra et insuavis est. Platinae sylvestre quid et ferinum resipit: circa Ebusam tamen capta haud spernitur. Alexandrina pariter maxime si in Autumno nata fuerit, humidum quid et album, idque non virosum emittit, ut Diphilus refert, sed et circa Mytilenem tempore messis capta haud ingrata est. Omnium tamen dura

caro est, ut Plinius percoqui posse neget, nisi ferula prius verberetur. *Plin. H. N. l. 9. c. 19.* Huc STROMATEVS pertinet, piscis in rubro mari teste Athenaeo nascens, Salpae similis, et universo corpore, aureis lineis productis distinctis, unde nomen invenit. Rondeletius pro eo subsequenter piscem pinxit, sed non descripsit. *Tab. XVI. 7. Athen. Di. pnos. l. 7.*

ARTICVLVS XIII.

De Fiatola Romae dicta.

TAB. XIX.
8.

Piscem, qui *Fiatola* Romae dicitur, quidam veterum Callionymum, alii *Ellopon*, nonnulli *Lycon*, Bellonius *καλλιόν* esse opinatur. Aurei est et argentei coloris, multisque lituris variegatur. Latus item est ac planus, ut Bellonius scribit, rotundum fere et compressum, Seferino non valde ab similem, Rondeletius facit. *Linguam* habet carnosam Delphini modo, ad humanam accedentem, suisque partibus omnino absolutam, quod inter caeteros branchiis praeditos solus habere videtur. Vendicat et hoc sibi peculiare, quod *pinnis* sub ventre careat, sitque omnino inermis. Gerit quoque branchias utrinque quatuor, superiorem maxillam immobilem, Caudam lunatam, lineam a capite sub ventre ad umbilicum extensam, atque utrinque in cervice maculam nigram, Squammis in eo duntaxat

lineae ductu, qui piscis latera distinguit. Hepar ipsi unius lobi nullo felle praeditum. *Stomachus* in litteram V. efformatus, cuius infima pars, in mucronem terminatur, et ad pylorum tam numerosas *appendices*, ut nulla arte numerari possint, habet. Intestina fulcit glandulosum pancreas. Lien stomacho subest. Bene in hunc piscem *καλλιόν* Bellonius vocet, non disputo, hoc tantum addo, Cetaceis hunc ab Oppiano annumerari, dentes ferratos habere et gregatim degere, quod forte *Fiatolae* non competit. Adjicio tamen Bellonii in icone *Callyctin*, quem Gesnerus pro *Hepate* primo habebat. Quod reliquum est, frequens est Romae *Fiatola*, alibi rarus et incognitus. Rondeletius suis littoribus nunquam visum asserit. Fertur ex pulmone marino nasci, et optimi saporis esse.

ARTICVLVS XIV.

De Scorpio et Scorpide.

TAB. XVIII.
12.

Scorpius piscis, qui Plinio aliquando *Scorpio*, ab insecto nomen trahit, non quod vel corporis figura id, vel colore aemuletur; sed quod, ut

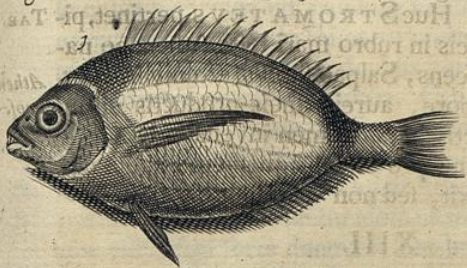
TAB. XIX.
9. 10.

aculeo Scorpius terrestris, quem habet in cauda, ita hic spinis, quibus in tergore et capite armatus est, venenum vulnerando infligat. Putatur a Scorpide sexu duntaxat differre, ut hic sit foemina, ille mas: sed videntur specie distingui, et Scorpis cum Scorpina pro uno pisce habebuntur. Tribus quandoque datur; in mari rubro ad duorum et trium cubitorum magnitudinem excrescere, Aelianus: ad tantum et apud Indos Tzetzes scribit. Corpus habet rotundum, anteriore parte crassissimum, poste-

Aelian. H. A. l. 17. c. 6.
Tzetzes. l. 7. v. 144.

riore tenue. Squammas tam exiles et tenues, ut nisi advertas, iis carere videatur. Solo ventre albicat, caetera rubet, unde Plinio rufus, Numenio *έρυθρός*, Hicelio *πυρρός*, Diphilo *κινός* nominatur, quia nigras quasdam per corpus notas habet, bene Epicharmus *ποικίλον* dixit. Caput ipsi magnum, angulosum, durum, osseum, plurimis acutissimis aculeis munitum. Os magnum, dentes confusos, densos; in inferiore maxilla triangulares, superciliorum loco aculeus acutissimus Cuculi instar, cum appendice cutacea molli, branchiae utrinque quaternae, osseo aculeatoque exprimendo contritae: juxta eas binae latae pinnae, totidemque ex harum regione

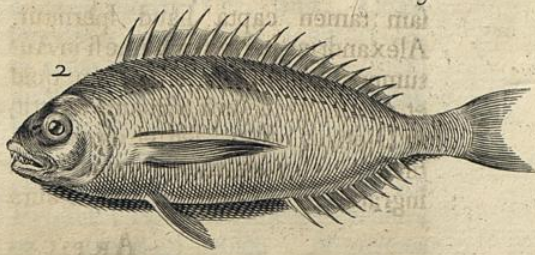
Tab. XIX.

Mormyrus.

3

Marine Brachsen

Aurata.

Geld. Brachsen.

2

Cantharus.

Braun Meer Brachsen.

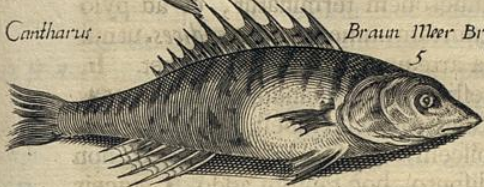
5

Julia. Salu.

Doncella.

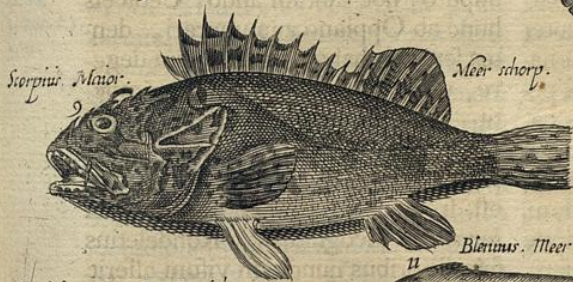
4

Salpa.

Geldstein.

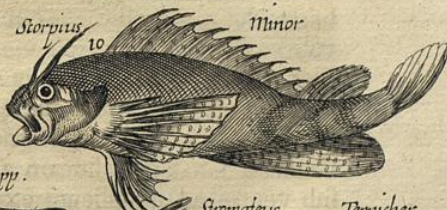
6

Scorpius. Minor.

Meer schorp.

9

Scorpius.

Minor

10

Fratola. Meer Tippich.

Blennius. Meer Grop.

11

8

Stomatrus.

Tippich.

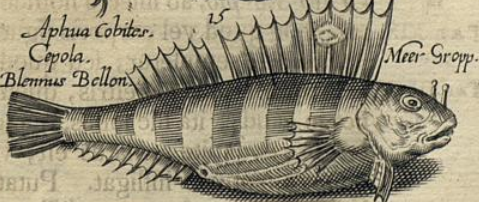
7

Aphra Phalarica.

Schmalbling.

12

Aphua Cobites.

Cepola.

Blennius Bellon.

Meer Grop.

15

Meer Seilen.

Meer Grundel.

16

Hepatus.

Meer Bimbele

17

Membras.

Kleiner Herwing.

14

Eneraficholus.

Meer Sall.

Atherina.

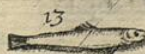
Kleiner Herwing.

Apua Vera.

Spurling.

13

SEORNDOMH ET SEORNDOMH 1878

De Bismarck et de la Prusse

B. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 84

gione in ventre sed minores, in dorso unica a cervice ad caudam usque excurrens, anteriore sui parte undecim vel duodecim firmis aculeis horrida, caetera obtusa et innoxia. Cauda unica ac lata pinna constat. Duo ipsius genera posuere veteres, *τεγανώδης* nempe, et *pelagium*, ut apud Athenaeum legitur; sed videtur idem utrinque esse. Alii forte duntaxat sunt littorales, et nigri; alii rufi, et in altum quoque se efferunt. Inter littorales ergo ne sit, an pelagios ambigitur, cum et Mnesitheus apud Athenaeum saxatiles esse testetur. *Carnivorus* est et Aphyis, Spatulis, Gobionibus, Canceris imprimis veseitur, nec algam spernit. *Fortificat* in alto mari teste

tilagineae (male inter *σελάχη* et *χονδράκανθα* referres) sit, facit. Commendatur, qui hyeme, locis saxosis, et puro mari captus est. Duritiem diuturna mortui asservatio emendat. Calore naturali evanescente, externo colliquante humidior efficitur. Archestratus in Thaso non longiorem Pygone (viginti digitorum mensura est) emendum censet. *Medicinam* si spectes, jus alvum apud Plinium et Dioscoridem emollit. *Fel* ad menses vel secundas lana exceptum ab Hippocrate usurpatum. Plinio verrucas tollit, et unguium scabritiem emendat. Marcello a nebula et caligine liberat. Lapis, qui in capite a stranguriosis utiliter bibitur.

Plin. H. N.
l. 32. c. 9.

Hippocrat.
de morb. mulier. 1.

Arist. H. A. Aristotele; bis, eodem autore, *parit*, vere et autumnno, secundum Oppianum *αὐτετέρεσσι φέρει βέλους, ὠδινέσσι* *quaternis sustinet telum partus doloribus*. Ictum ejus venenatum pestiferumque apud Dioscoridem et Avicennam legimus. Gravissimos infert dolores, quandoque et inflationem ventris accersit. Mullum dissectum et impositum remedio esse Aetius et Paulus tradidere. Rondeletius cum ipsius Scorpionis hepate, et lentisco confuso, ad vulneris ambitum applicato, expertus est. *Usus* et in cibis et in Medicina invenit. Hicesius apud Athenaeum abstergere, excoctu facilem, multi succi, plurimi nutrimenti, quod *χονδράδης*, id est, carnis solidae, firmae, callosae, ac velut car-

SCORPIDEM ET SCORPAENAM TAB. XVIII.
12.
pro eodem pisce Aldrovandus sumit. Specie a Scorpio, ut supra dictum, quod colore et succo differant, ut Athenaeus ait, distinguit. *Scorpidium* Psellus vocare videtur. Cinericia est Bellonio, et multo Scorpio minor, de caetero (tam etiam vivax, ut exenterata et corde carens moveri non desinat) Scorpio in omnibus fere similis. *Vescitur* alga et sordibus marinis. Castitatem immaculatam generi suo servat, itaque habet pudicitiam sui generis, sed venenum sui generis non habet. Non enim percutit Scorpaena sed reficit. Apud Athenaeum Scorpio in cibo posthabetur.

Ambros.
Hexam.
l. 5. c. 2.

ARTICVLVS XV.

De Blenno et Pectine Romanorum.

TAB. XIX. 11. **B**lennus Oppiano *βλέννος* contracte a *βέλεινος*, Athenaeo forte *βαιών*, quod prae corporis crassitie brevis (*βαιός* idem quod minutus) Sophroni *καθῶ* potius qui idem cum Gobio, quam *καθῶ* specie similis, dicitur. Corcyrenses et Zacynthii *Cepolam* a Cepae similitudine propter turgidum ventrem appellant, exinde *Bulbum* Plinii esse Bellonius superat. Colore est vario. Licet totus fere liveat, plerisque tamen locis rubet, quibusdam etiam flavescit. Squammis paucis, tenuibus, et tam facile deciduis

tegitur, ut tum ob has, tum quoque ob plurimum mucum, quo oblitur, adeo lubricus sit, ut vix manibus adstringatur. Caput habet magnum, oculos eminentes, nigros.

Labrum superius capiti ceu tubum quendam infixum. Dentes serratos, sed adeo exiguos, ut os asperum potius, quam denticulatum appareat. *Linguam* albam conspicuam. In latiore pinnae tergoris parte, macula nigra, albicante circumdata circulo, parvi argentei numismatis magnitudine, oculorum in cauda pavonis figura conspicitur. Reliqua in icone

K 2

visun-

cursu, vel navis retardetur, ut de aliis, quae Oppianus ponit, taceam. Quantum ad *Generationem*, sponte sine coitu ex imbris spumefcente mari nasci; alias e limo putrescente scilicet et ipso, vel quicquid in fundo collectitum est oriri, prodidit Oppianus. Nec aliter Aristoteles, illud si excipias, quod quandam e piscibus oriri addit. Nam apud eum ἐκ τῆς ἀμύδης γῆς seu ex sabulone, id quod Apnae spumam vocant, prodire legimus. Argumentum ortus, quod frigidis temporibus non capiuntur; et traheis sculpta humo, saepenumero et copiosiores et praestantiores sint praedae. Oriuntur autem opacis tepidisque locis, ὅταν εὐμεγέθης γενομένη ἀναδραμῇ ἡ γῆ, cum cœli clementia terra concalescit, veluti in Atheniensis agri Salaminae, ad The-

mistocleum, et in Marathone. Ejusmodi omnes sunt, ut neque grade-
scant, neque generent, neque diu durare queant, priore turba abolita altera succrescit. In nullo apud Athenienses patinarum honore erant, si Chrysippo apud Athenaeum credimus, forte ob copiam. Archestratus μύδης seu oleti instar asperniabatur. In mediterraneis expetebantur, inde pinguium Athenis nomen. Nicomedes eorum desiderio flagrans, cum haberi non possent, figuris ex rapis foeminis ad earundem speciem ab Apitio dissectis, ex oleo coctis, et sale atque papavere conditis, ventrem explevit, referente Suida. Apparatum apud Aldrovandum vide. De caetero humidum et flatulentum alimentum praebent. Diphilus gravis et difficilis coctionis esse putabat.

ARTICVLVS XVII.

De Apuis in specie, et in primis Vera, Phalerica, Membrade, Cobite, et Hepteto.

TAB. XIX.
12. 13. 14. 15.
16.

Aldrovand.
de Piscibus
l. 2. c. 29. 30.
31. 32.

Genera Apuarum praeterito recensuimus articulo.

Prima est APVA VERA, cui, quae generatim de Apuis dicta sunt, in primis conveniunt, quam Graeci proprie ἀφρον, Athenaeus ἀφρίτων, aliqui ἀφρίων a spuma nuncupant. Suidae ἀφρίων ἡ προσηγμένη, quasi nullis orta parentibus dicitur. Pisciculus est vix auricularis digiti longitudinem adaequans, oculis nigricantibus. Duo ejus genera. *Album* in Hollandia frequentius; et rubicundum, *Aphyia* Triglitis Bellonio.

Altera est APHYA PHALERICA, vel ab Atticae portu, qui Phalereus appellabatur; vel ἀπὸ τῶν φαλῶν (alba haec est et spumosa Graecis) ita dicta. Sardinis est similis, minor, tenuior. Squammas in mari habet, sed statim excidunt remanentibus earum vestigiis, et iis quae ventrem firmant. Adeo est mollis et pinguis, ut si aliquando digitis tractetur, liquefiat; aut si magna copia in navicula vehatur, supernatans oleum piscatores colligant. Vidit Rondeletius unius diei capturam, quinquaginta coronatis aureis venditam. Erat apud veteres in pretio, si Polluci credendum.

Tertia est MEMBRAS. Has Phrynichus apud Athenaeum βεβραδάς, Epicharmus et Sophron βεβραδόντας, Attici μεμβράδας, Trallianus μεμβρίδας appellasse videtur. Aristoteles ex Aphyia Phalerica nasci author est; et inter μόνιμους pisces, id est hand migrare solitos, recenset. Cum vero Phrynichus χροσσοκέφαλος cognominet, ac Aristophanes πολιδόγροτας, id est, cano corpore, Rondeletius eos pisciculos esse conjicit, qui Gallis *Celerias* vocantur. Sunt corpore admodum candido, capite auri colorem aemulante, Sardinis valde similes. Coquuntur ex praecepto Dorionis, mutilato capite, si corpulentiores fuerint, et lotae sale minuto et aqua. Contemptos fuisse Antiphanes ostendit.

Quarta est APHYA COBITES, καβίτης Graecis, Theodoro Gobionaria. Putatur ab ignobili quodam et terream subiente Gobio procreari. Rondeletio est ille, quem Galli *Logis de mer*, ad differentiam fluvialilis vocant.

Putatur ab ignobili quodam et terream subiente Gobio procreari. Rondeletio est ille, quem Galli *Logis de mer*, ad differentiam fluvialilis vocant.

Nunquam ad Gobionum magnitudinem accedit, alioqui marinis Gobionibus simillimus. Corpore est rotundo, pellucido, dorso latiusculo, colore candido, nigris aliquot maculis asperso, cauda varia, oculis quodammodo supra caput positis. Pinnae eadem illi, quae Gobionibus, maxime illa, quae his peculiaris, barbae instar ex ea ventris parte, in qua binae sunt in aliis piscibus, propendens. *Hepar* est lactei coloris, et in eo fellis vesica, splen rubet, *intestina* et peritoneum ex albo nigricant. *Cor* ex albo rufescit. Gravis est, et difficilis concoctui.

De *Encrasicholo* sequenti capite agemus. De *Aphyis* *Mugulum* inter istos agetur.

Apnas *MULLORVM* exiguos admodum *Mullos* arbitratur *Rondeletius*.

tius, qui in stagnis marinis ex putredine nascuntur.

Aphyas *MAENIDVM* vero pisciculos *Maenidum* specie sine mare et foemina sponte nascentes esse iudicat, et si contra sentiat *Aristoteles*.

HEPHETI seu *Hepseti* nomen, ad multos parvos pisciculos extenditur; peculiarem aliquam speciem esse, exinde, quod apud *Athenaeum* pro parvo pisciculo *Aphyarum* generis ponatur. *Rondeletius* a *Gallis* *Jovil* appellari credit. Est digiti magnitudine, argentei coloris, corpore pellucido, dempta ea virga, quae a branchiis ad caudam extenditur. Oculos habet depressos, pro parvitate corporis magnos. Os ita scissum, ut inferior maxilla superiori sit praetensa, sitque velut oris operculum.

ARTICVLVS. XVIII.

De *Encrasicholo* et *Atherina*.

TAB. XVII.
15.

TAB. XIX.
17. 18.

Plin. H. N.
l. 31. c. 8.

Encrasicholos, Graecis ἐγκρασίχλος, quod *χολήν ἐν τῷ κρατὶ ἔχει*, seu *bilis folliculum* in capite gerat, hoc est, quod ejus caput impense amarum sit, unde eo mutilari assolet, dictus; aliis *λυκόσομος*, quod dum oscitat, amplum os aperiat, ut serpentis potius quam piscis videatur; *Plinio*, multorum eruditorum iudicio *Lupus* nuncupatur. An *Chalcedoniis* *εἰρύμιος* dicatur, quod *Callimachus* apud *Athenaeum* prodidit, *ἐγγράμιος* quoque *Aelianus* vocat. Magnitudine est plerumque digiti, palmi longitudinem nunquam assequitur. Argenteo colore micat, tergo ad caeruleum accedit, si soli opponatur transparet, dempta argentea linea, quae spinarum vertebrae comitatur, quae sanguinem continet. *Squamis* carere falsum, vel in sale asservatis argenteae micant. Rostrum habet acutum; os amplum, utramque maxillam ferrae modo asperam, branchias parvas duplices. *Cor* oblongum et acutum, *hepar* rubrum, maculis rotundis conspersum. Ventriculi appendices multas et nigras. Ventrem molliissimum, ideoque plerumque absumptus in salitis conspicitur. *Ovis* scatet rubentibus. Spinis caret, ea ex-

cepta, quae in dorso est, et ipsa tenuis, adeo ut vix dentibus negotium facessat. *Arena*, spurcitiis, atque coeno vascuntur. Capiuntur hyeme a Decembri ad quadragesimam usque, in Provincia numerosissime, noctu igne e naviculis accenso. Quam confertis turmis densi, metu insidiarum natent, de *Aphyis* in genere dictum est. Hanc tam confertam *Lycostomorum* natationem, *βόλον* a peritis nominari, *Aelianus* tradidit. De *Ortu* dissentiunt *Authores*. *Suidas* et *Athenaeus* ex *Apua* *Cobite*; *Aristoteles* ex *Phalerica* oriri tradit. Satius est sui generis piscem statuere, quam vel species in infinitum multiplicare; vel ex *Apua* *Phalerica* duos diversos pisces generari, concedere. Nam et ex hac *Membradem* oriri *Philosophus* author est. In magno plerisque in locis habentur pretio. Comeduntur et crudi et sale asservati. Minutatum concidunt, cepam pariter tritam addunt, sic ex oleo et aceto asperso pipere sumuntur, saliantur truncato capite, et fel aufertur simul. De *Garo* quod ex iis, vide *Rondeletium*. Huc referunt nonnulli *λυκόσομον*, cujus effigiem exhibet TAB. XLVII. 19.

Aelian. H.
A. l. 8. c. 13.

ATHE-

Pascuntur in algoso littore, ἀνὰ πᾶσι *Oppian.*
ῥασέσσαν ὑπὸ χλορααῖς βοτάνῃσι, ut *Hal. l. 1.*
Oppiani verbis utar. Quam Ron-
deletius descripsit, non tantum in vi-
cino Monspelio mari, ubi Melet di-
citur, sed et Massiliae, et in stagno
quod Martegne vocatur, frequentis-
sime capitur, et nomen Sancelez ob-
tinuit. Aristoteles gregales facit, eo-
demque teste inter Rhyades circa *Arist. H. A.*
l. 6. c. 17.
aequinoctium vernum *πρὸς τῇ γῇ* jux-
ta terram, alvum arenae atterentes
pariunt. Vilem in *cibo* Phavorinus
fecit, et contemptum; delicatissi-
mum suum Rondeletius, nisi spinae
negotium facefferent. Bellonius
quoque quaestuosissimam suarum ob
suavitatem piscationem scribit.

ARTICV-

ARTICVLVS XIX.

De Lavarono Bellonii.

Piscis, quem Romanum vulgus Lavarorum vel Lavonum, seu a boatu quae Lavarono, quod non videtur, cum marinus sit, seu aliunde, Massilienses Cabassonum, Genuenses a capitis magnitudine Capassonum, vocant, ita a Bellonio describitur. Grandiore sunt capite, quam Atherinae, magis recurvo ac compressiore ad ventrem corpore, et paulo latiore transparant, ut Atherinae, maximamque habent cum iis affinitatem. Squammis multis integuntur, quae detectae argenteum colorem prae se ferre videntur. Duas in tergore ge-

runt pinnulas, utrimque ad latera unam. *Dentibus* carent, ut Harengus: *Cor* exiguum, oblongum, triquetrum, habent: *hepar* pallidum, cui stomachus subest, pisciculis et Cardibus parvis nonnunquam refertus. *Intestina* ad anum tribus revolutionibus reflectuntur. *Fel* ob ejus exiguitatem conspicuum non habent: *spinis* quoque ferunt nullas. Carnem albidissimam et levissimam. Calculos duos in capite gerunt, Sesamino minores: squammas paulo quam Atherina latiores et numerosiores. Magnam cum fluviali Lavareto affinitatem habet.

ARTICVLVS XX.

De Sarda seu Sardina.

T A B. XX.

1. 2. 3.

Galen. Facult. Alim. 1. 3. c. penult.

Plin. H. N. 1. 32. c. 11.

Sardae nomen, si bene ex Galeno colligo, omnibus pisciculis, qui ad saliendum apti sunt, competere videtur; idque inde fortitas apud veteres credo, quod ex Sardinia in alias regiones, eveherentur. A Sardinis et Sardellis magnitudine duntaxat et aetate differunt. Cum nondum adolevere, Sardinae et Sardellae dicuntur, adultae Sardarum nomen capiunt.

Unde Apicius Sardam farciri solere dicit, Sardenam ob parvitatem non posse. Fateor tamen, et Pelamydi longae apud Plinium Sardae vocabulum impositum inveniri. Qui *Trichias* et *Trichides*, quas Dorion apud Athenaeum non distinguit, Aristoteli dictas, cum nullibi tam vulgaris pisciculi tam diligens naturae explorator meminerit, credunt easque ἀπὸ τῶν τριχῶν, quasi a capillis, seu parvis illis et capillaribus quibus abundant spinulis, a quibus etiam *delissas* dicunt, quas recentiores Alo-

seu Alofis, competunt, ut mendum fuisse, et male Gazam vertisse sit evidentissimum. *Chalcidas* quoque marinas Sardinias nuncupari, vel ex Callimacho colligitur, hasque Columella intelligit, dum dicit: *Piscibus in piscinis praebere oportet, tabentes Haleculas, et salibus excessam Chalcidem putremque Sardinam.*

Invenio et a Dorione χαλκιδινὴν dici. *Eritimum* vocari, vix ex Epeneti apud Athenaeum loco χαλκιδας τὰς (legendum αὐς) καλῶσι καὶ σαρδίνες ἐριτίμας, ἱέρακα, inquit, colligi potest. Bellonius etiam cum Chalcidibus eandem ponit; sed dum fluviales a Celerinis sola magnitudine differre, specie convenire putat, argumento sumpto, quod Galli, qui ad Oceanum siti sunt, nullum piscem Sardiniae nomine agnoscant, praeter eum, qui aliunde sale asservatus, ad eos perfertur; Celerinus vero in Gallia tam sit popularis, quam in mari mediterraneo ipsa Sardinia, ex Aldrovandi opinione fallitur. Sunt enim Gallorum Celerini (verba sunt Aldrovandi) ab Allobrogum Celerinis diversi, illi marini sunt, et nostro et Rondeletii etiam iudicio marinis Membradibus in Aquarum genere non Chalcidibus sive Sardinis iidem;

Arist. H. N. 1. 6. c. 15.

* Aristot. H. A. 1. 8. c. 13.

iidem; hi lacustres, et Chalcides Aristotelis, Sardella, et Aquo Fracastorii. Anglorum Sprat, et Hollandorum Spröt, ad quos fumo ficatus adferri solet, haud alium puto quam Sardam aut Sardinam ficti et illum quoque, quem Rondeletius scribit, Agathopoli magna copia capi solere, nominarique Calliques vel Lachez; et Massiliae Garen-gades, licet ipse Membradem esse velit: ut enim Calliques ex Chalcis corruptum esse videtur, ita etiam Lachez ex Laccia; quo nomine in multis Italiae locis Alofa appellatur, cui simillima est Sardina, et ipse quoque eum Alofae similem esse profitetur. *Haren-gades* vero etiam dici videtur, quod et Haren-go similis sit, et similiter salita per mediterranea loca venalis effertur. *Icones* et *Descriptiones* diversas quinque apud Aldrovandum invenies.

Prima, pisciculus est Aphyae Phalericae omnino similis, nisi paulo major, et spissior esset, a parva Alofa, ore, branchiis et oculis, pinna-
rum numero, situ, squammis, cauda minime discrepans, sed in hoc tantum, quod Alofa sit latior. Sardina igitur squamas magnas, tenues habet: colore est vario, nimirum capite aureo, ventre albo, dorso cum viridi caeruleo, utroque splendido, rutulanteque dum viva e mari extrahitur: una enim cum vita viridis evanescit, caeruleoque manente, eoque hebescente et splendorem suum amittente. Intestina habet parva et recta, Alofarum intestinis similia.

Altero loco picta, in qua pictor pinnas nullas expressit, capite est rubicundo, corpore toto subviridi, praeter duas, quae in ea conspicuae sunt, lineas, quae sunt caeruleae. Cauda ad castaneum in extremo vergit. Sardae Flandricae nomine mista est.

Tertia eodem quoque nomine, sed maioris cognomento communicata, pinnas habet nigras, quarum situs (dum modo pictor recte expressit) alterius speciei piscem esse indicat. Colore est vario, viridi nimirum violaceo, paleari et rufo. Maculae in lateribus sunt nigrae: in pectore croceae.

Reliquae duae species, dorso sunt viridi, ventre argenteo. Prior in extremitatibus ossium, quibus branchiae teguntur, rubent. Oppianus *Oppian. Hal. l. i.* dum scribit:

*Chalcides et Thrissae passim Abra-
midesque feruntur,*

*Et curvis habitant scopulis et litto-
ra visunt,*

*Atque catervatim percurrunt ae-
quoris undas,*

*Alternantque imas ponti, currunt-
que per aequor,*

*Hospitium mutant semper, ponto-
que vagantur.*

iis qui vagabundam vitam agunt, accenset. Capiuntur Massa ex er-vis frictis et myrrha vino odorato excepta, confecta; aliquando foliis betae, qua impense delectantur. Adhibentur quidem in cibis, sed revera, ut Hicesius apud Athenaeum dicit, ἀχυράδες καὶ αἰλουπεῖς καὶ ἀχυλοὶ, id est squalidi, nec multum pingues sunt, nec copiosum succum in alimentum praebent. Apicius farcire eas do-

Apic. l. 9.

c. 10.

Galen. de

facult. Alim.

l. 3.

cuit, Galenus ad salendum aptissimas dixit. *Medicum* usum quod spectat, in prima mensa sumptae, alvum subducunt. Capite, in puero quodam, loco balani feliciter usus est Brasavolus. Marcellus exultas sine offe, vel salsamentum, et confrietas, si varicibus supponatur, statim prodesse scribit. Idem Sardae caput combustum, medicamento ad gingivarum tumorem, foetoremque admiscet. Privatim contra presteris morsum valet, si Plinio credimus.

Marcell.

c. 11. 19.

De Maena.

TAB. XX. 4.

Maena, Graecis *Μαῖς*, Theodoro Gazae Halec est; metuo ne perperam. Alecis enim nomen, vel omnibus pisciculis, qui muria condiuntur, quod Rondeletius docuit, competit; vel illis, qui apud Graecos Anthracides, seu Carbonarii vel prunarii pisces, quod in pruna et craticula commode coqui possint, dicuntur, quod ex Hermolao discimus; vel ipsi piscium foeti, unde Plinius.

Plin. H. N. l. 31. c. 18. *Laudatur et Clazomene garum, Pompejique et Leptis: sicut muria Antipolis ac Thuria: jam vero et Dalmatia. Vitium hujus est Alex, imperfecta nec colata faex: vel denique pisciculo fluviatili seu dulcium aquarum, quem Plinius, ad ostreas, echinos, urticas, cammaros et mulorum jecinora pervenisse scribit.*

Columella R. R. l. 18. c. 15.

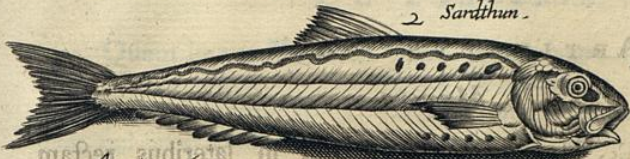
Martial. Epigram. l. 3. et l. 11.

Columella inter parvi incrementi fluviatorum animalia reponit, et piscibus majoribus praeberi jubet, ut de Martiali taceam. *Descriptionem et Differentias*, quod spectat, Maenam inquit Gillius, non modo speciei, sed etiam generis nomen esse conjicio; quod varium et multiplex est earum genus. Aliae in utroque latere nigram maculam orbiculatam habent, quas ii, qui Adriaticum sinum accolunt, vulgo Maenas selavas appellant: aliae leucomaenides, hoc est, albae Maenae a Graecis sive Smarides nuncupatae: itemque sunt Maenae Boopes appellatae. Bellonius duas observavit differentias in colore: alias enim luteo, alias lituris cyaneis aut azureis conspersas esse ait. Speusippus Maenidi similes facit Boacem et Smaridem: idem tradit Rondeletius, nec non Bellonius, nisi (inquit hic) paulo latiores et breviores cernerentur, et squammis Smaride tenuioribus contegerentur, breviorque essent capite, rarissime siquidem palmum excedere, (Antiphanes quoque Maenas exiguos pisces esse dixit, et Martialis bre-

ves) lineam in lateribus rectam habere, quae in Smaride arcuata est: pinnae tergoris, laterum, et caudae diaphanas esse, et maculatas. Os si clausum contineat, minimum quidem apparere: sed dum hiat, rictum magnum ostendere, labrumque superius tubi in modum, ut in Harengo infractum esse: Oculos habere rotundos, iridem subrubram: maxillae asperitatem quandam dentium vicem prae se ferre: si desquametur albissimam argenteamque spectari: sed tergus livore quodam sub oculis in purpureum gemmate depingi.

Addit Rondeletius, utrumque magnam et rotundam maculam habere in medio corpore, quam etiam in icone expressit, Bellonius omisit, et in descriptione non meminit, nisi eam intellexerit, dum inquit, utrumque lituris notari, quod tamen non assero, quandoquidem icon mea cum Belloniana satis convenit, et ejusdem coloris lituras habet, item circum oculos. Pinnae omnes etiam vericolores. Venter candicat. Cauda fusca est. Idem Rondeletius hyeme candidam esse scribit, vere et aestate variam: maculis caeruleis toto corpore et potissimum in capite et dorso sparsis: item lapides habere in capite: maremque in eo foeminae dissimilem, quod latior sit et porrectior, foemina rotundior: cum foetura foemina impleri incipit, maris colorem in varietatem quandam et nigrorem mutari. Aristoteles vero hanc mutationem tempori adscribit, et de Maena simpliciter id tradit, nec foeminae nec maris facta mentione.

Maena et Smaris (inquit) mutantur; ut ex albedine rursus aestate ad nigredinem redeant, idque maxime suis pinnis et branchiis declarant. Ita et Plinius: Mutant colorem candidae hyeme Maenae, et fiunt aestate nigrores.

Smaris. alia. ein ander Bizling.

Smaris. Mer. Basen Bizling.

Boops. Hautink

peregrina. Smaris.

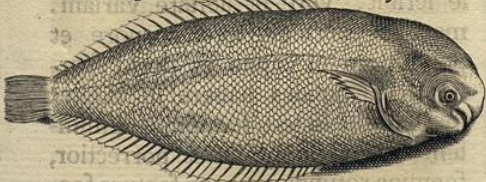
Solea. Pecten salu. Meer sol Meerzang.

Boops peregrina fremder Houteng.

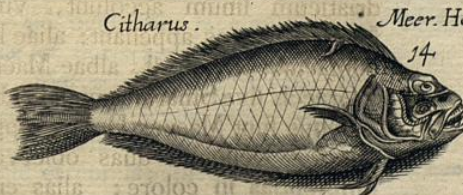
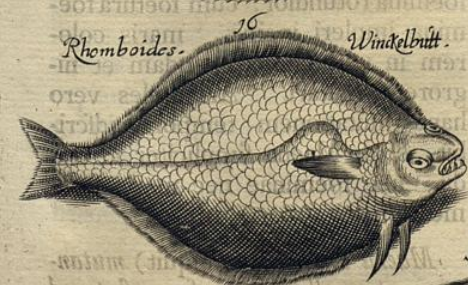
Solea lingulata. Meer Zünglein.

Solea. Oculata. Angfölen.

Rhomboides. Windelbutt.

Citharus. Meer. Harpf.

Citharus flavus. fauc. Asper.

Rauche. Meerharpf.

Solea. alia.

121

et in Majali. In Pongonius Atellano.

1891

...ad vitam in faciem, cum

Phosphatidylcholine

...and the ...

2915 VII 11111

90170

21

gratias longioribus, hyeme candidas,
Et tunc: Maena plicata est di-

fallor) explicatum est. Telleus de-
nighe kondeletus, cum aliando

le, et vix primo aspectu agnosceret, quod huc in littore minus pictus

leleic: sub cuius lobo dextro fel lu-

tam iureto quam iureto frequentes
esse, nomenclaturae apud principes

algolite, seu in virgulis, in perpo-

Paris drums, vel in Ballonibus,
les esse apud Aristotelem legimus.

malignum foetorem, vixit semel.

incaus cum Chalcide reperi est,
figurat, quod ille natus, in pace

gladio suo in terra haerentem, con-

20

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

res. Quem locum Massarius explicans: dixit, inquit, aestate nigriores, quia fuscipiunt colores, caeruleos, qui quod ad albedinem sunt obscuriores, et nigriores.

Et rursus: Maena pisculus est digitalis longitudinis, hyeme candida, aestate varia, picturis caeruleis obliquis. Quomodo autem colores mutant, in Merula ac Phycide (ni fallor) explicatum est. Testatur denique Rondeletius, cum aliquando Roma Venetias venisset, Maenas se tanta colorum varietate conspexisse, ut vix primo aspectu agnosceret, quod suo in littore minus pictae sint. Quod ad partes internas attinet: Maenae *hepar*, ut Bellonius observavit, fungolum ex lacteo pallescit: sub cuius lobo dextro fel luteum oblongo vasculo includitur: *Splen niger, stomachus oblongus*. Raro in Oceano capiuntur; in mari tam supero quam infero frequentes esse, nomenclaturae apud utriusque maris accolas indicant. Maenaria insula ab earum frequentia nomen sortita est. Inter herbas in littore algofo, seu ut Ovidius, in herbofa arena *visitare*, Oppiani fide tradimus. A carne non omnino abstinere, quidam prodidere. Gregales esse apud Aristotelem legimus. *Parit bruma*, vel ut Bellonius, post brumam, et omnium piscium foecundissima esse censetur. Cum foetu foemina impleri incipit, ob malignum foetorem, *τεράριος* seu *Hircus*, ut apud Aristotelem extat, dicitur. Singularem cum vespis sympathiam habere ex eo quidam colligunt, quod illae nassa, in quae maena cum Chalcide reperta est, capiantur, prodente Aeliano: singulari in Xiphias odio ferri, ex eo nonnulli, quod eam balaenae metu, gladio suo in terra haerentem, conficiant, ut Oppianus testatur. In-

ter plebejos *cibos* reputantur, adeo, ut acervatim, vitato etiam emptore Venetiis vendantur, tum quod parvi sint, tum quod cum uterum ferunt, exquisiti foetoris. Unde Mar-

Martial.
l. 12.
Epigr. 32.

*Fuisse gerres aut inutiles maenas
Odor impudicus urcei fatebatur.*

et in Majali L. Pomponius Atellanarum Poeta, ut dicitur Agellio

— *Coenam quaeritat, si nemo cum
Vocat, revortit moestus ad maenam miser.*

Succi tamen bonitate Gobiis praestare Hicesius, teste Athenaeo author est; quod forte de iis, qui in littore petrolo aut arenoso, et suo tempore capiebantur, sumendum est. Nam alias, Gobius friabili est carne, et saxatilium non multo inferiore. Liquamen seu gari speciem ex ipsis fieri solitam, Plinius innuit, dum scribit: *Sal etiam e muria salsamentorum recoquitur, iterumque consumpto liquore, ad naturam suam redit, vulgo e Maenis jucundissimus*. Apud Persium quoque aliquid simile invenies, sit visceribus piscium in vas aliquod injectis, et sale conditis. *De usu in Medicina* haec habeto. Jus assumtarum alvum solvere; ut et salsas, si umbilico illinantur. Capitibus inveteratarum ustis ad sedis fissuras, et columellam inveteratam Galenum uti: ad uvam diu jacentem, cum gallae et floris aeris, denariis duobus, Marcellum Empyricum: ad Anginam cum melle illitis eundem. Plinius earundem cinerem, admixto sale et cunila, oleoque, vulvae mederi, et suffitione secundas extrahere, testatur. Cum allio tritus verrucas tollit, et verendorum pustulas discutit. In dysenteria quem praebeant Maenae usum, apud Galenum invenies.

Plin. H. N.
l. 31. c. 7.

Plin. H. N.
l. 31. c. 9.

Galen.
simpl. l. 11.

Plin. H. N.
l. 32. c. 10.

ARTICVLVS XXII.

De Smaride.

TAB. XX.
5. 6. 7.

Smarides, qui et *Marides* apud Athenaeum dicuntur, (Bellonius Graecos Anconae se convenisse

scribit, qui etiam *Maridas* appellabant) ex Maenarum sunt genere. Vocantur et *Leucomaenides*, nempe, quia

L 2

quia semper albae sunt, cum Maenae colorem immutent. Eum docti pisciculum esse volunt, quem Antipolitani hodie *Garum*, Veneti *Hirulam* seu *Herrulam*, Massilienses *Hiaret*, Galli Narbonenses et Hispani *Picarel*, quod fumo induratus et salitus, linguam acrimonia vellicet, Neapolitani *Cerrum*, quod vocabulum *Gaza* retinuit, nominant. Rondeletius *Garum* veterum esse putat, tum earundem nomenclaturarum affinitate, tum quod ex

Plin. H. N. l. 31. c. 7. eo *garum* fiat, idque teste Plinio, optimum. Trium descriptionem Al-drovandus tradidit.

Primus, Maenae et Boopi similis est; notis tamen quibusdam ab iis distinguitur. Boops enim lituris caret; quibus praedita *Smaris* est. Boopi rostrum quasi recisum, *Smaridi* longiusculum. Boops item quam *Smaris* rotundiori est corpore, quamobrem *Rotundetus* Romae nominatur. Differt vero a *Maena* etiam, quod et asperiores et paulo latiores squammas habeat. Lineae laterum utrique rectae, sed in *Smaride* quadam serie, in *Maena* nullo plane ordine dispositae: suntque argenteae et subaureae, obscurae, a capite ad caudam ductae. Estque *Maena* minor, digitum nimirum vix superans, corpore item strictiore. Est denique peculiaris ei nota, qua et a *Maena* et a *Boope* discernitur. Cum enim os aperit, labia exerit tanquam ex tubo pyxidatim infarcto. Pinnis alioqui, aculeis, cau-

da, partibusque internis *Maenae* similis est: eodemque modo colorem, teste Bellonio, mutat.

Altero loco exhibitus piscis, *Smaris* Bellonii videtur. Capite est fere violaceo, prono nempe, nam supino albicat. Eodem colore totum corpus, sed multo dilutiore tinctum est. Lineae quinque insignes flavescentes a capite ad caudam perferuntur. Pinnae etiam flavescunt. Exiguam habet et vix conspicuam lituram.

Tertius *Smaridis* peregrinae nomine missus, tergore est caeruleo, caetera subviridi, nigris et argenteis punctis conspersus. Prono capite ad violaceum vergit, supino vero candicat. Pinnae omnes fere crocei coloris sunt, punctis conspersae nigricantibus. Degunt inter herbas in algoso littore; eodemque cum *Maenis* cibo vesci, verisimillimum est. Inter foecundas recenset Ovidius. Pasta, ex pane, caprillo caseo, et purissimo polline, inescantur. Optimos pisciculos esse *Helychius* scripsit. Optimum et suavissimum ex iis *Gavium*, apud *Guilielmum Pelicerium Episcopum* *Monspeliensem* *Rondeletius* vidit. De usu in Medicina proditum, caput tostum ad pilorum defluvia cum adipe urfino conferre; excrescentes ulcerum oras, ab ejusdem pulvere reprimi, thymosque et clavos absumi. *Plinius* alicubi cum ptisana sumptas, vel cum foeniculo decoctas mulieribus lactis copiam facere scribit, alibi, tritas illitas, verrucas tollere, et verendorum pustulas discutere tradit.

Plin. H. N. l. 32. c. 11.

ARTICVLVS. XXIII.

De Boope, seu Boco.

TAB. XX.
8. 9.

TAB. XXII.
6.

Athen. Di-
pnos. l. 7.

Piscis, quem nos *Boopem* dicimus, is *Aristoteli* citante *Athenaeo* *βῶξ*, *Numenio* *βόνξ*, qua etiam appellatione *Oppianus* utitur, *Speusippo* et aliis Atticis *βῶξ*, seu *παρά τῃν βόνι* a voce, ideo *Mercurio* sacer habetur; seu quod *βόξ* *ὀφθαλμὸς* *ἔχει*, id est bubulos oculos seu magnos habeat, dicitur. Tertia est *Maenis* species, pedis, ut *Rondeletius* scribit, magnitudine, qui etiam tres describit. Prior piscis est

marinus, littoribus gaudens, ex *Maenarum* genere, pedali magnitudine, corpore satis rotundo, non compresso, quale fere est *Mugilum*. Capite brevi, et parvo. Oculis maximis, pro corporis magnitudine, utpote qui totam fere capitis regionem occupent. Colore est vario. In dorso a branchiis ad caudam lineas ductas habet, alias aureas, alias argenteas, minus quam in *Salpa* illustres: ob quas ab *Aristotele* in

libro

libro περὶ ἰχθύων. τοῦ ῥαπτοῦ, id est, in dorso pictus cognominatus est. In ventre nullae apparent lineae; sed hic squammis tegitur argenteis. Pinnae sunt Spari, Canthari, Sargi, pinnis similes. Cauda subaurea. *Ventriculus* magnus cum multis appendicibus: intestina tenuia admodum, hepar rubrum, splen ex rubro nigrescens. Nutritur alga, carne, luto. *Alter species* in multis priori similis, suis Bogueravel appellatur, cujus cognominis significationem, non omnino assequi se potuisse ait; peritiores tamen piscatores credere; sic dici, quia cum Ravallo vulgo vocatis piscibus, id est, (inquit) minutis, quique simul elixantur, et apponuntur, nec propter parvitatem seliguntur, capiatur, et vendatur. Boopi (inquam) vel Maenae similis est; rostro magis acuto, dorso ex caeruleo rubefcente: oculis magnis et variis, nimirum circa pupillam nigram circulo ex aureo nigrescente: corpore toto latiore quam Boops, sed brevior. Boopis haec nostra species peregrina dorso fere est violaceo, aut amethystino, lateribus et ventre candicantibus punctis amethystinis, conspersis: pinnis omnibus flavis praeter eam, quae in tergo est, cujus quidem aristae flavae sunt, membrata vero viridescit. *Tertiam*, quia squammis caret, huc pertinere non iudico. Bellonius quoque *duas species* describit, dum dicit:

Duae hujus piscis cognoscuntur *differentiae*: siquidem earum *altera* minor est, et perpetuo parva, *altera* paulo major. Boces a Maenis ita distinguere poteris, quod Maenam videas esse latiori corporis compage, nigriore colore, et utrinque lituram unam habere. Boca perpetuo parva est, et pro sua magnitudine crassiori constat capite, corpore magis tereti. Boces et Maenae seu Gerres eandem corporis constitutionem, hoc est, pinnas, squammas, et capita habent. Boopes nulla litura variantur, sed ambo tereti corpore praedicti sunt. Giru-

li autem seu Smarides magis nigricant, et lituris variegantur. Boces teretiores sunt. Giruli magis plani, Bocum color hilari ac quodammodo aureo fulgore nitet, ut tergora colore ad aurum inclinante micare credas. *Gregalis* est, et litoralis piscis, herbosis gaudens. Piscis est parvus, oculos pro corporis ratione grandes habens. Duos habet in capite calculos non prorsus rotundos, ut in Passeribus, sed oblongos, ut in Merlangis. *Alter Boops* Orpho aut alicubi ex rubris cognatus est. Littoralis, (inquit) pisciculus, qui Bogue et Renaeu (cum icone scriptum est Bogue Renaeu sine copula) Massiliensibus dicitur, is Genuensibus Ruello vocari solet. Coloris est ejusdem cum Erythrino pisce, dentibus, pinnis ac capite consimilibus, sed reliquo corpore differunt. Nam Box vulgarem Bocam refert, eodemque circino tornata esset, nisi magis ad Erythrinum accederet. Verum linea, quae corpus Erythrini interfecat, per medium utrimque arcuata est. In hoc autem recta praetenditur, neque Erythrini gibbum habet: Dentes praeterea anteriores breves et acutos ostendit, sed tam superiores quam inferiores molares sunt, ut Sargo, quod etiam Pagro et Erythrino accidit. Hanc quoque peculiarem notam insignem habet, quod ejus branchiarum exterior spina ad radices nigra est. Putat Ovidii Bogyrum esse, quod Massilienses a Boopa et Gyro, id est Smaride, nomen ipsi indiderint, sed mendum est in Ovidio, et Cercyrus legi debet, qui apud Oppianum, circa petras conchulis plenas degit. Iisdem cum Maenis locis gaudent, eodemque cibo vescuntur. De Carnis ejus qualitate ita Athenaeus. Βόξ δ' ἐφθας, εὐπεπτος, εὐανήδτος, ὕγρον ἀνιερ, εὐκαίλιος. δ' δ' ἀπ' ἀνδράκων γλυκύτερος, καὶ ἀπαλότερος. *Bos elixus facile coquitur, facileque excernitur, jurulentum quid emittens, facilem alvum reddens. Affus succensis carbombus suavior est et tenerior.*

In Provincia etiam aegris apponitur.

Oppian.
Halient. l. r.
v. 140.
Athen.
Dignof.

nitur. Anconae, Bellonii prior, multis modis condita, carnis privii tempore, potissimum Anconae, Illyrico

more, ex gelu conservata divenditur. Psellus tamen inter excrementios pisces retulit.

CAPVT II.

De Squammosis planis.

ARTICVLVS I.

De Piscibus Psittaceis spinosis in genere.

Plin. H. N.
lib. 9. c. 20.
24.

Columel.
R. R. l. 8.
c. 17.

Arist. H. A.
l. 4. c. 11.

Pisces, qui in latera compressi, latera ipsa in tenuem et latam extremitatem degenerantia habent, et quorum dorso spina, non in dorsum et ventrem, ut in piscibus reliquis, sed in latera, suas pinnas seu apophyses transmittit, Plinio *Plani*, Columellae, *jacentes, prostrati, et cubantes*. Dorioni apud Athenaeum *πλατεις*, id est, lati; quibusdam, quod supina parte candidi, prona vero terrei sunt, ut passeris aves, *Passeres*; aliis *Psittacae* vel cum Aristotele *Psittacei* pisces, dicuntur. Duo ipsorum genera, Spinosum unum, Selache seu Cartilagineum alterum, non eo tamen sensu, quo Aelianus et Artemidorus, inter Cartilaginea, quae squammis carent, ut Muraena, Conger, Torpedo, et caetera, referunt. Spinosi ovipari sunt. Cartilaginei ova quidem intus concipiunt, sed viperarum more foetus, postmodum vivos, excludunt. Sethorum alii laevi cute praediti sunt, alii squammis teguntur. Videntur omnes e duabus pellibus compositam habere corporis speciem, et spina per medium dividi. Omnes item quaternas pinnas habent, more squammosorum, duas in prona, totidem in supina parte, sed praeter aliorum morem pinnae earum in gyrum circumvallantur. Branchiae utrimque quaternae, lingua nulla, oculi in supina corporis parte. Dentium loco maxillae in plerisque rugosa quadam scabritie asperae sunt. Gula veluti ingluviei cuiuspiam per similes, ventriculo contigua est. Os quamvis pro corporis portione exiguum omnibus, qui tamen in hoc genere

maiores sunt, nullum non concharum aut crustatorum genus deglutiunt integrum, sicuti minores, qui in utroque genere minora sunt. Nul- lae ad pylorum apophyses: Cor ab una parte gibbum, huic quaedam caruncula atra quadrangula pulvini modo subidet: ad cuius superiorem partem vesiculam annecti Bellonius testatur, et pulmonis officio fungi arbitratur. Hepar latum est, et ventriculus amplectitur. Vesicula felle ab ejus extrema parte dependet. Lien ater, sub ventriculo situs, qui latus est, et cum intestinis anfractuose circumducitur. Degunt in mari, sed et stagna et fluvios, quod lutum appetant, et commode ibidem pariant, frequentant. Ideo Columella, *Coenosam regionem planum educare piscem* scripsit. Quia in arena et limo latent, ideo reciprocante mari facillime capiuntur. In Belgii officinis tanta eorum copia, ut universo orbi sufficere posse videatur. Quia ova in omnibus reperiuntur, ideo sexu masculino carere scripsit Aristoteles; quod tamen de certo duntaxat genere sumendum est. Conchyliis et crustatis, piscitibus item vescuntur. Pariunt teste Aristotele semel in anno.

De natatu eorum ita Aristoteles, Pisces Psittacei eo modo natant, quo Coclites, alteroque oculo capti incedunt, quia natura eorum transversa, distortaque est: itaque transversim natant, convolvuntque se strabonum more, suaeque prorsus latitudine, quam pinnarum adminiculo, cursum dirigunt. Ingenium resipit,

Arist.
l. 9. c.

TAB.
10. II.

Arist. H. A.
l. 4. c. 11.

Arist. H. A.
l. 5. c. 9.

Aristot. de
Animal. vi.
cessu.

Arist. H. A. resipit, quod se arena obruant, et postquam se totos occultaverint. Τοῖς ἐν τῷ ἑρματὶ οἱ καλεῖσθαι οἱ ἀλιεῖς ῥαβδία, oris sui virgulis, ut vocant piscatores, verberant; τὰ δὲ μικρὰ ἰχθύδια προσέχονται ὡς πρὸς Φυλῖα, ἀφ' ὧν τρέφονται, id est, ad quas

pisciculi adnatant, tanquam ad algas, quibus vescantur. Certissimam securitatem esse Plinius, tradit, vidisse planos pisces, quia nusquam sint ubi maleficae bestiae, eaque de causa, ab urinantibus sacros appellari.

ARTICVLVS II.

De Planis Squammosis in Specie.

PUNCTVM I.

De Solea.

TAB. XX.
10. II. 12. 13.

Planorum piscium alii sunt squammosi, quos forte Aristoteles ῥαβδία vocat; alii leues, quos ῥαβδία dici conjicimus. Illi iterum vel sunt oblongo corpore, vel rotundo. Inter illos est Solea, a figura, quae solo pedis ita subjicitur, dictae, quae Varroni Lingulaca, Gallis teste Bellonio, Perdix marina, forte, quod in lautioribus conviviis magnam obtineat claritatem, nuncupatur. Graeci hodie ῥαβδία linguam appellant; veteres ῥαβδία aut ῥαβδία, non tam ob bubulae linguae figuram, quam ob longitudinem, dixere. Quidam sub nomine σαρδάνη, ab Alciphrone in epistolis piscatoriis nominari opinantur. Matroni Parodo, in descriptione Coenae Atticae, σαρδάνη generis vocabulum est, quod omnes planos delicatesiores exprimit. Sex ipsius species Rondeletius exhibuit.

Prima, quae Solea simpliciter dicitur, longiore contractioreque corpore est quam Passer; et si in stagnis capitur, a marina, parvitate, et odore lutum resipiente differt.

Alteram oculatam vocat, quod licet corporis habitus, et internis partibus superiori sit similis: in pronata tamen parte, magnas habeat maculas, oculorum effigiem cum iride et pupilla referentes, squammae tam tenaciter haerent, ut nisi diu in aqua calida maduerit, desquamari non possit.

Tertia a prima, ut Rhombus a Passere, situ corporis differt, si enim juxta eodem situ componas, os ejus in sinistrum, prioris in dextrum latus vergere conspicias. Haut tamen ex Rhombis aut Passeribus esse, forma ipsa, qua plane Soleae similis est, satis arguit, Galli Polam dicunt: ipse Epicharmo apud Athenaeum Cynoglosson appellari conjicit. Vel si Cynoglossos hujus non sit: (nihil enim certi ex tam paucis verbis, quae citat Athenaeus, colligi potest) optimo tamen jure, ut a caeteris Buglossi generibus distinguatur, Cynoglosson appellari posse, neque aliud esse genus, cui hoc nomen aptius quadret. Nam cum vera Solea suavitate saporis Perdici comparetur, hanc ferino plane esse saporem, viscidamque duram, contumacemque coctioni, insuaveque quid et grave olere. Nec probat Rondeletius eos, qui pabuli tantum ratione differre credunt, quandoquidem pabuli varietas, et si saporem succumque immutare potest, ad corporis tamen habitum formamque immutandam nullam vim habet. Frequens est in Oceano. Bellonius in Mediterraneo mari etiam capi scribit, et a Massiliensibus Servatin appellari, quod tamen falsum esse Rondeletius asserit. Totus, ut ipse etiam ait, fusco colore est.

Quarta eidem Rondeletio Arnoglossos sive Arnoglossus laevis dicitur, quod quemadmodum plantagini herbae

bae a figura vel foliorum laevitate Arnoglossi, id est, agninae linguae nomen impositum est, ita species isthaec Soleae, Arnoglossus a laevitate vel figura recte (inquit) nominabitur; squammis enim carere videtur, prorsusque laevis esse. Suis Perpeire vocari ait, et ex Solearum genere esse, ex corporis habitu, figuraque cognosci: Differre autem ab aliis, quod multis squammis tenuissimis et statim deciduis, integatur: corpore esse valde gracili, candido.

Quintam diminuto nomine *Ligulam* dicit, quod sit in hoc genere omnium minima; negatque majorum Solearum foeturam esse, quandoquidem semper parva sit: nunquam dodrantalem magnitudinem excedens. Lineam, quae corpus dirimit, spinamque firmat, vel tuetur, huic ex squammis ait esse compositam longe eminentioribus, quam in toto corpore, dempta ea parte, quae circa maxillam inferiorem est: durior carne esse quam Buglossus laevis, *glutinosique* nonnihil habere: satis rarum esse piscem, et ob corporis tenuitatem vilem.

Sextam ac postremam *Gallis Fletam* dictam quod fluitando natet, antiquis (ut putat) incognitam, folisque Oceani accolis notam, Graecorum imitatione, qui rei magnitudinem *Be et inno* particulis indicant, Hippoglossum appellat, quod caeteras non solum Soleas magnitudine vincat, verum etiam quatuor digitorum longitudine quandoque inveniat. Esse autem ex Solearum genere, vel ex primo aspectu judicari posse scribit: oblongo enim (inquit) contractoque est corpore, parte altera candida, altera nigricante, in qua oculi sunt. Ore est contorto, dentibus munito cithari modo, quibus Buglossi carent. Carne est dura, sed suavi, ad Rhombi naturam proxime accedente. Ossa habet spongiosa, quibus inest medulla; quae

a cupediarum amatoribus expetitur. Piscis est maris Oceani, Antverpiae salitus, et in frusta dissectus venditur. Capitur etiam saepe in

Oceano juxta Galliae Bononiam. Ibi hujus frusta farinae massae probe subacta et pasta inclusa, aromaticisque condita in furno coquuntur, ut diutius servari possint et exportari.

Aldrovandus, non tantum aliud Hippoglossi genus, squammis praeditum minoribus, undique sibi color, flavescens scilicet; quodque a latere uno lituras nigras, pinnam et caudas in extremo caeruleas, habet, exhibet: sed et alterius Soleae genus, quod squammis tegitur latissimis, estque unicolor et albicans.

Quam Bellonius *Taeniam* vocat, illa tenuis gracilisque piscis est; et quod Athenaeus de Taeniis prodidit, Alexandriae, Canopi, et Seleucia in Antiochia, frequentissime reperitur. Bene ab Aristotelis et

Rondeletii *Taenia*, in qua pinnarum numerus cum Anguillis convenit, distinguitur. Omnium fere marium piscis est, sed cum Rhombis Pontum ingredi Plinius negat, flumina ingressos multum pinguescere, Londini Bellonius didicit, in stagnis deteriores evadunt. *Littorales* sunt Oppiano, Ovidio in herbosa arena degunt. Terra, hoc est vado maris excavato per hyemem condicreditur.

Nam quia lapides in capite habet, et corpore est tenui, frigus exhorrescit. Quantum ad *usum in cibis*, Matron Parodus apud Athenaeum, mediocre succum praebere, ut saxatiliu vicem supplere possint, scribit. Galenus Passere molliorem, perperam asserit.

Duram enim esse, vel exinde, quod diutius servetur, longa vectura putrescat, sic melior reddatur, colligitur. Facile tamen concoqui et minime excrementitiam esse, apud Rondeletium lego. Patinam ex soleis apud Apicium vide.

TAB.

14.

Aelian.

A. l. 11.

Oppian.

Halien.

98.

Arist.

l. 2. c.

Aldrovand.

Histor. P.

scium l. 2.

c. 43.

Aelian.

Athen.

quos.

Arist. H. A.

l. 2. c. 13.

Oppian.

Hal. l. 1.

v. 99.

Athen. De.

pno. l. c.

Galen. de

Alim. facul.

l. 3. et l. 4.

Cibis bonit.

mali succi

c. 3.

A. l. 2.

c. 4.

TAB.

Aldr.

de P.

l. 2. c.

PUNCTVM II.

De Citharo.

TAB. XX. 14. 15. **C**itharus, Aeliano *κισθαρίδης*, Op-
piano, cui littoralis est, *κισθαρίδης* di-
citur. Nomen a lineis, quibus a sum-
mo capitis vertice, ad extremam uf-
que caudam distinguitur, invenit.
Gaza, ex Aristotele, qui inter eos,
quibus complures appendices circa
ventriculum exeunt, numerat, *Fidicula*
vertit. Quatuor ejus nomi-
nis pisces, ex planorum genere
omnes, esse, Rondeletius luculen-
ter ostendit. Galenus planum et
Rhombum similem facit, et quod
Philotimus eum inter *μαλακίσσαρες*
omiserit miratur. Aelianus Buglof-
so seu soleae assimilat. Galeni Ci-
tharum, Rondeletius eundem esse
arbitratur cum eo, quem Athenaeus
ex Aristotelis libro de animalibus et
piscibus sic delineavit: Citharus fer-
ratis est dentibus, solitarius, alga ve-
scitur, linguam solutam habet, cor
album et latum: esseque illum Psit-
taceum piscem, qui Romae satis fre-
quens, *Folio* nominatur. Cum enim
lingua piscibus a natura data sit os-
sea, et non soluta: vel dura, spinea
et adhaerens: isque unicus sit ex
planis, cui lingua soluta sit teste Ari-
stotele, contra omnium aliorum pi-
scium naturam: haud temere sese ju-
dicasse existimat, cum ex hoc, tum
quod reliquae memoratae notae ex-
asse respondeant, hunc verum ac ge-
nuinum Citharum esse. Quod si ve-
ro quis hunc Rondeletii piscem pro
Citharo non accipiat, quoniam squam-
mosus cum sit, ex Rhombis ut pote lae-
vi cute praeditis, quibus a Galeno
assimilatur, esse nequeat; huic re-
sponsum esse volo, assimilationem ad
Rhombum, non ad corpus, sed ad

carnis qualitatem, referendam esse.
Aelianum vero suos Citharaedos
squamosos facere: quamobrem et-
iam admiror Rondeletium suum hunc
piscem Rhombo quodammodo simi-
lem esse dicere, cum neque tegumen-
to, squamosus enim est; neque fi-
gura, oblongus enim; respondeat:
quare prudenter subjunxit, Buglofso
similiorem esse, si squammas excipias,
quae Citharo magnae sunt, Rhombi
instrumenti figura. Ab hoc Aristote-
lis Galenique Citharo differre putat
idem Rondeletius, eum, qui Arche-
strato apud Athenaeum rufus sive sub-
flavus cognominatur, assandusque et
caseo multo, oleoque condiendus es-
se dicitur, quique sine sumptu apparari
non potest: esseque eum, quem alii ve-
rum Buglossum esse volunt, non ob
figuram solum, sed etiam ob asperita-
tem: Est enim bovis lingua magna et
aspera, quo modo buglossum herba
etiam nomen invenit. Superiori simi-
lis est figura, lingua magis soluta,
oris scissura magna, dentibus ferratis,
squammis intectus rotundis, aquarum
asperitate *Citharum asperum* etiam
appellari posse existimat, Buglofque
nomine comprehendit. Virgam habet
a capite ad caudam protensam, latius-
culam, majoribus squammis constan-
tem. Partibus internis superioribus
similis est. Venetiis optimus reperit-
ur. Carne est inter duram et mollem
Galeno media. Stomacho ingratus
malique succi Xenocrati. A Diocle-
assus commendatur. Rondeletius,
quod Salpae modo alga pascatur in-
suaviorem prodidit. Apollini qui Ci-
tharum invenit sacrum, apud Athe-
naeum legimus.

Athen. Di-
pno. l. 7.

PUNCTVM III.

De Rhomboide Rondeletii, et Passeribus squammosis.

TAB. XX. 16. **R**HOMBOIDES Rondeletii,
Rhombi nomine Romae ab ich-
thyopolis venditur. Forte melius, *ro-
tundus Buglossus*, vel *rotunda Solea*
aut *Lingulaca* vocaretur. Squammis
parvis integitur. Oculi multum invi-

cem distant. Linea a capite ad cau-
dam per medium corpus ducta ini-
tio sinuosa, dein recta, corpus in
duas aequas partes dirimit. Corpo-
re est exiguo et brevi; nunquam
enim palmi magnitudinem superat,
M quan-

quantum Rondeletio liquit observare. Internis partibus a Rhombo non differt. Carne est media, neque molli nimium, neque dura. Ejus nullam a veteribus mentionem factam fuisse credit. Junius in suo nomenclatore Belgico vocat Scarde. **PASSERVM SQVAMMOSORVM** tres idem Rondeletius species ponit. *Priorem Limandam* Galli dicunt, ob corporis tenuitatem, ut Bellonius conjicit, quam cum diffisis dolabra asseribus communem habet. Angli un Brut. Hic, teste Junio, Batavorum Grieta est. Ego enim id non satis memini. Flavas in pinnis, quae corpus ambiunt, et in reliquo corpore maculas habet. Linea corpus intersecans, sinuosa. Magnitudine ad Quadrantulum (de quo mox) accedit. Lucidiori aëri expositus, pellucidus videtur. Dentes teste Bellonio inter caeteros sui generis pisces, longiores habet: squamas conspicuas valde tenues atque asperas, quaeque difficillime cuti adimuntur: quod cum solea quidem magis, cum caeteris vero minus, commune habet. Vento indurati ingenti quaestu ad mediterranea loca Germaniae superioris venales feruntur. Gallis ex Britannico littore recentes adducuntur. Italiae plane ignoti sunt. Carne ajunt esse candi-

da, humida, molli, parum glutinosa: non multum Bugionis sive Soleis inferiore.

Altera species Gallis Flez, Anglis Phlonder, teste Bellonio, qui *Flesum fluviatilem* vocat, verum improprie, et contra piscis naturam: non enim in fluminibus nascitur, sed in mari, ex quo in flumina migrat, caeterorum planorum more. Corpore est, quam vulgaris Passer, paulo longiore, et ubi adolevit, crassiore. Squamnis integitur parvis, colore est nigro. In corpore pinnisque id ambientibus maculas rufas habet. Officulis munitur in capite, medioque corpore in parte supina.

Tertiam Britanni Helbut dicunt, Hollandi Heilbut vel Eelbut, Germani Heiligbut, Galli Fletelet, nomine (ut apparet) diminuto a Flez, cum alioqui sit major, caetera similis est. Utraque in Anglia et Belgio frequens: nobis, Gallisque et fortassis antiquis etiam incognita, quia ad Oceanum usque non pervenerunt, nec in Oceani piscibus cognoscendis multum operae studique posuerint. Utriusque caro candida et mollis, salubris et delicata: Fleteletus tamen paulo durior est.

CAPVT III.

De Piscibus littoralibus laevibus.

ARTICVLVS I.

De Piscibus littoralibus non planis.

PVNCTVM I.

De Sandilz Anglorum.

TAB. XXLI.
Aldrov. de
Piscib. l. 2.
c. 49.

Piscis, quem jam descripturi sumus, Anglis *Sandilz*, id est Anguilla de arena, tum quod longo sit corpore, tum quod sese occulturus sub arenam se citissime mergit, dicitur. Gesnerus *Ammodytē* vocabulo Graeco vocavit. Capite est tenui ac rotundo, rostro longiusculo et acuminato: ore parvo: corpore reliquo oblongo, si latitudini conferatur.

Nam cum ejus medium (caput enim et cauda arciores sunt) pollicis crassitudinem non superet, longitudo ad palmi mensuram extenditur. Quamobrem sicuti longis, sic etiam et parvis annumerari piscibus debet. Cum neque pollicis latitudinem, neque palmi longitudinem excedat unquam. Dorso praeterea (in quo pinnae duae reperiuntur, in ejus medio una, ac prope

TAB.
2.3
Ald.
de P.
4.2.

prope caudam altera) subcaeruleus. Ventre vero in quo præter binas, quas utrimque habet pinnas, una etiam alia post excrementorum orificium subsistit, argenteus conspicitur. Frequentissime in Britanniae littoribus capitur. Saepe etiam in Bononiensi, ubi idem nomen obtinet. Quibusdam anni temporibus, seu majorum piscium injurias fugiens, seu naturae impulsu, aqua derelicta, sub arenam penetrat: inde pedalis, sub pectinatim incisis lignis, ab incolis extrahitur. Pauperum duntaxat necessitatibus inservit.

Huc pertinet alter piscis *Mer-suyn* id est, *Porci* marini nomine missus, quod Porci more rostro terram fodiat. Lituris et specie corporis Lucium imitatur, sed aculeum rectum in fronte gerit. Litræ omnes nigrae sunt. Pinnae ventris, caput supinum et cauda rubent: caetera flavescent. Marinusne vero, an dulcium aquarum piscis sit, non satis memini, quamobrem historia ad priorem piscem pertinet. Marinum tamen esse nomenclatura docet.

PUNCTVM II.

De Dracone.

TAB. XXI.
2. 3. 4. 5. 6.
Aldrovand.
de Piscib.
l. 2. c. 50.

Draco piscis, Graecis veteribus *δράκων θαλάσσιος*, modernis *Δράκων*, unde Siculi, Neapolitani, et Romani suum Tragine deflexerunt, dicitur. Jovius Trachurum, qui in cauda, non cervice aculeos habet, perperam vocavit. Plinius, qui Draconis marini nomine duos diversos pisces, ut ex libro nono capite vigesimo septimo colligi potest, intelligit, quorum unus serpens marinus est, quem Aristoteles libro nono capite decimo septimo describit, ab Araneo male specie distinxit, quem et Isidorus, qui Araneum ita describit, ut Draconi huic marino omnia competant, securus est. Quod ab Araneo Aristotelis distingui debeat, mirum non est, cum ejus Araneus, a nullis Graecis authoribus venenatus esse tradatur: hunc omnes post Pastinacam venenosissimum asserant.

Salvianus duo ipsius genera ponit. *Primus* piscis est oblongus, et ut Bellonius ait, forma pugionis modo compressa, unde a quibusdam Gallis Poignastre vocatur, quasi pugio. Salvianus squammis carere dicit, item Bellonius, vel saltem exiliiores habere, quam sint serpentium. Rondeletius parvas ei tribuit ac tenues, Aelianum (ut apparet) secutus, qui asperas habere scribit *φελιδας*, quae sere serpentibus tribuun-

tur, et ipse etiam Rondeletius sine squammis et plane nudum Draconem pingit. Percam marinam quodammodo refert capite, magno scilicet et rotundo. Os non in longitudinem, sed in obliquum, nec recta sed curva scissura fissum habet: Connexa enim latera inferioris maxillae (quae paulo longior est superiore, nec recta nec oblique sursum porrigitur) a concavis superioribus lateribus, dum illud clauditur, suscipiuntur. *Dentibus* ut in Dracone serpente id communitum est. *Oculi* magni sunt, quibus magnitudine supercilia respondent, sursum spectantes, ac adeo splendide virescentes, ut smaragdum pulcherrima viriditate superent, iidem brevi intervallo a se distant, in quo triangulum expressum et aculeos parvos cernas. *Branchiae* utrinque quaternae, quarum exteriora opercula aculeo ad caudam spectante armantur, ut dictum est: quae opercula post articulationem cum ossibus capitis, tenui membranaeque simili substantia potius quam ossea constant, quamobrem Draco ea cum extra aquam aërem trahit, inflat, non aliter quam nos buccas inflamus. Ad branchias *pinnae duae*, eo situ, ut in fluviatilibus, hoc est, inferiores multo quam in marinis esse solent: inter has et scissurae oris finem, in parte superna, duae aliae minores, candidae. In cervice vel dorsi principio quin-

que habet *aculeos* tenues, nigros, praecutos, tenui membrana anteriori parte nigra, posteriori vero alba connexos, quibus venenatum vulnus infligit, multoque perniciosius quam branchiarum aculeis. Ab hac, pinna incipit ad caudam usque continuata, quae magna est, lata, atque adeo bifurca. Alia denique est a *podice* ad caudam etiam usque: qui diverso in hoc quam in aliis piscibus loco situs est: cum enim alii in medio eum habeant ventre, alii vero inferius versus caudam, in Dracone non procul a branchiis distat: unde fit, quod brevis admodum ventris ejus sit capacitas interna, cum tamen carnosus sit et satis amplus *ventriculus*. Colore est vario. Dorso enim fusco est, ventre candido, lateribus lineis aureis transversis pulchre distinctis. *Alter*, qui forte non male Dracunculus Plinii vocari poterit, quemque Salvianus minorem vocat, in nonnullis a priore differt. Cum enim major crebro ad librae unius et duarum etiam aliquando magnitudinem excreseat, (Rondeletius in Oceano aliquando cubiti magnitudinem attingere tradit) minor ne dimidiam quidem libram implet: praeterea capite et corpore reliquo non rotundo, ut major; sed in latera compresso est: ejus denique latera non subluteo solum colore, quo major ille insignitus est, sed frequentibus etiam et obliquis ad caeruleum colorem vergentibus lineis pulcherrime depicta sunt. Aldrovandus quatuor Draconis species exhibet. Prior aculeo ad branchias, pinnaeque numero cum praecedenti convenit, colore vero et maculis lineisque differt. *Os* branchiarum colore sunt roseo, sed in extremitatibus aureo. Aculeus item aureus, sicuti et pinnae, quae sunt ad branchias: quae vero in pectore conspiciuntur, albicant, caeterae subvirent. *Os* prone quoque viride, supine albicat. Dorsum ex subviridi fuscescit, maculis rotundis ad castaneum vergentibus densissimis conspersum, *Venter* argenteis lineis crassiusculis contrario invicem ordine oppositis decoratur. Cauda tota ex caeruleo ad amethystinum ten-

Aldrov. l.c.

dit. *Altera* species in vertice insignem habet aculeum; colore est in dorso subcastaneo, ventre albo, valde maculosa. Pinna cervicis inter quatuor priores aculeos in summitate atra est, caetera fusca: quae vero ad caudam usque protrahuntur, et cauda etiam ipsa, coloris fere sunt violacei. *Tertia*, capite est castaneo, praeter os, quod prone supineque fere violaceum est. Oculi, in vertice fere ut in Callionymo, inter duos locati aculeos. Pinnae branchiarum et pectoris, item quae in ventre est, roseo sunt colore: Quae vero in cervice cernitur, ad quartum usque aculeum violaceo, caetera albicat, et rotundas, fusci coloris maculas ostendit, quemadmodum et subsequens, quae ad caudam usque excurrit. Dorsum ad castaneum vergit, et nigricantibus maculis insignitur. Latera et venter viridescunt. *Quarta ac postrema*, magna ex parte castanei est coloris, dilutioris in capite, intensioris in dorso. Lineae, quae a branchiis sunt ad caudam usque, plane ferrugineae. Tota pars supina candidat. Pinnae ad branchias et ad pectus, rubrae sunt: caeterae caeruleae, sed aristas habent rubras. Cauda praeterea in extremo ferruginea est. *Locum* si spectes, Bellonius pelagium aequae ac littoralem scribit. Aristoteli simpliciter talis est. Oppiano in petris, et arenis pascitur. Loliunculis et aliis minutis piscibus vescitur, ideoque Nicander ἀλιγγαίτην, maris vastatorem, Aelian. H. A. l. 5. c. 37. Epicharmus ἀλιγμον nominat. Gregalem non esse vel inde conjicies, quod nunquam plures capiantur. Mirum etiam, si verum est, si manu dextra attrahere coneris, violenter reniti; si sinistra, cedere et capi, quod Aelianus prodidit, nec minus, eo tempore cum piscium genus amore tenetur, in vulnere quod iste inflixisset, pisciculos illi similes procreatos fuisse, quod multorum piscatorum testimonio narrat Gillius. Ictum ejus venenatum esse, piscatorum periculo certum est, saepe nomas, saepe febres et inflammationes excitat, plusque a vivo quam mortuo periculi. Remedia varii varia ostendant. Plinio Mullus illitus aut in cibo sumptus prodest.

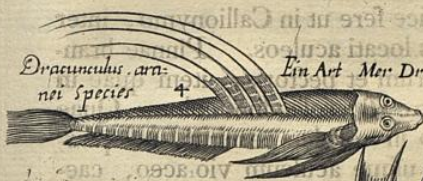

Anglorum

Großer Meer Drach.

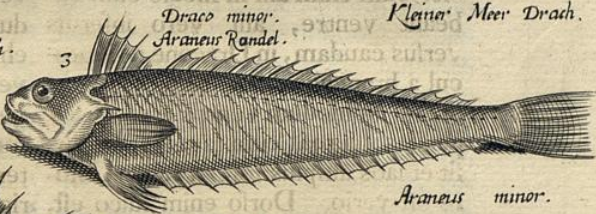

Draco marinus maior

Dracunculus ar-
nei Species

Ein Art. Meer Drach.

Draco minor.
Araneus Rondel.

Kleiner Meer Drach.

Araneus

Meer Drach.

Dracunculus

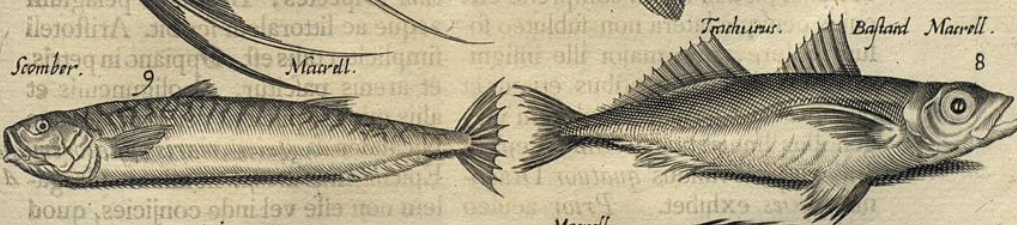
Kleiner Drach.

Vronoscopus

Starrfischer.

Meerpfaff.

Scomber

Maarll.

Trachurus

Bastard Maarll.

8

Lacertus peregrinus

maris.

12

Maarll.

10

Meer Heyden

Scombrus alius

Saurus

Meer Heyden

Actin
c. 36.

Deutsche Reichsbank

ТАВ.

De Wyndham College

TABLE

prodest. Dioscoridi et Galeno Dracoco proprio ictui applicatus placet. Aeginaeta cerebrum piscis in potu praescribit et sulfur cum aceto imponit. Aëtius locum affectum cum plumbo fricari jubet. Piscatorum experientia jecore illito dolor mitigatur, foliorum lentiscae affricu pun-

ctura curatur. Genuenses exiguum Thlaspios genus, quod in ipsis litto-
ribus nascitur, admovent. Recentis piscis e capite cinis, contra omnia venena prodest, mirabili discordia, si Rondeletio credimus. Plinius, ossibus gingivas scarificare jubet, ut dentium dolores sedentur.

Aldrov. de Piscib. l. 2. c. 50.

PUNCTVM III.

De Dracunculo.

TAB. XXI.
6.

Dracunculi Plinius inter veteres meminit. Inter Recentiores a Rondeletio describitur. Est piscis marinus inquit, dodrantali magnitudine, cotto fluviatili non multum absimilis, rostro acutiore, et capite latiore, Ranae etiam piscatrici quodammodo similis; sed Rana piscatrix ore est majore, pinnis concoloribus, quae in Dracunculo variae sunt. *Capite* est magno, compresso, *rostro* prominente, *ore* parvo sine dentibus, sine ulla ad branchias scissura; sed hujus vice supra caput utrumque *foramen* est, ut in Hippocampo, quod, nisi dum piscis vivit, eoque aquam trahit, et emittit, manifestum est. *Oculos* magnos supra caput positos habet: capitis os in aculeos definit ad caudam spectantes. *Pinnas* longissimas pro corporis magnitudine habet, partim aurei, partim argentei coloris aemulas. Quae ad branchias sitae, aureae sunt, in radice argenteae. Quae in supina parte, a caeterorum marinorum piscium pinnis, situ magnitudineque dissident: nam et ori propiores sunt, et longiores, quae sunt ad branchias. In dorso duae eriguntur: prior (hac in pictura vix apparet) parva est, aurea et argenteis lineis distincta; posterior ma-

gna admodum in medio dorso, papilionum alis non valde dissimilis, radiisque quinque hordei aristis similibus, membranaque constans. Radii priores longiores sunt, posteriores breviores, contra quam in membrana, quae singula radiorum intervalla, veluti intertexta occupans, paulatim crescit. Eadem quoque varia est, lineis etiam argenteis in medio duarum nigrarum sitis distinguitur. Haec in medio dorso cavo veluti in vagina conditur. *Aliae* est a podice ad caudam, etiam aurea demptis ejus fimbriis, quae nigricant. Corpus totum sensim gracilius fit, et in pinnam longam terminatur, cujus fimbriae nigricant. Est et picto corpore: nam ab hujus medio, argenteae lineae ad ventrem ductae sunt. In maxillis partibusque anterioribus veluti punctis argenteis notatur. *Ventre* est lato, plano, candido, cuticula tantum tegitur. Capitur in Agetesi littore, imprimis Caniculae vigentis tempore. Venuistas et summum Dei in eo artificium pretium ei fecere. Carnis substantia Gobionibus parvis similis est, iisdem alimentis vescitur. Ictum minus venenatum habet.

Icon Dracunculi Tabula XIV. 2.

PUNCTVM IV.

De Uranoscopo.

TAB. XXI.
7.

Piscis, quem *Uranoscopus* seu coeli speculatore dicimus, Aristoteli, Dioscoridi, et Aeliano καὶ ἀνέμωμος, Theodoro *pulcher* dicitur, non tam ob corporis pulchritudinem, deformis enim est; quam vel quod *Uranoscopi* nomen sit pulchrum, et homine quam pisce dignius; Masilienses *Tapecon* quod, cum pessi instar conformatus sit, aliquam cum pudendis similitudinem habeat; et *Raspecan*, quod ca-

put ob asperitatem ad scalpenda pendenda muliebria accommodari possit, vocant; Oppianus ἡμεροκόπον, quod interdiu dormiat, noctuque vigilet, Hesychius et Varinus ψαμμοδότην seu Arenarium dixere, quidam ἄγρον, id est, castum, Athenaeo vocari credunt, sed mendum subesse putat Gesnerus. Piscis est laevi cute, eaque dura, et quae facile excoriari potest, praeditus: corpore fere rotundo: *capite* magno

osseoque et duobus aculeis ad caudam spectantibus aspero, quo Ranam piscatricem quodammodo refert: vertice admodum lato.

Rostro quodammodo caret. *Os alio* quam in aliis piscibus fieri solet, loco situm est, nimirum supra caput, et (ut Oppianus ait) inter medios oculos; estque magnum et valde patulum et inferiore maxilla furtum maxime attracta clauditur. *Dentes* habet exiguos, *linguam* brevem sed latam, quae internas oris partes ita occupat, ut nisi digito eam comprimam et submoveam, non videantur. Ex ea parte quae inter linguam est, et maxillam inferiorem oritur, teste Rondeletio, *membrana* in principio latiuscula, sensim in carnolam rotundamque apophysin desinens, extra os propendens, quae pisciculos allicit, allectos devorat. Eandem cum vult, retrahit, et exerit, veluti serpens linguam. Pars inter oculos interjacens depressa est et concava. *Branchiae* utrimque quaternae sunt, quarum ossea opercula, posteriore parte aculeo robustissimo ad caudam spectante horrent. Juxta branchiarum scissuram *pinnae* duae magnae et robustae, crassae, et mucosae et variae exoriuntur. Subsunt in parte supina duae aliae minores, albae, maxillae inferiori propinquae. Has pinnas sequitur os veluti sternum, quod tribus aculeis horret. Succedit pinna alia a podice ad caudam. In dorso duae sunt, quarum prior capiti propior parva est et nigra, ut in Araneo: posterior ad caudam eandem usque porrigitur, dorso concolor.

Cauda in pinnam latam desinit, Pavonis caudae dum piscis vivit, aemulam, fimbriae purpurascunt, *Venter* est subalbidus: dorsum vero ac partes reliquae ex cineraceo fuscae apparent, qui colores, dum vivit, manifesti sunt, alioqui una cum vita pereunt.

A capite lineae duae ex squammu-

lis constantes ad caudam profunduntur. *Ventriculus* amplus est, crassus et carnosus, cum appendicibus plurimis, *intestina* ter revoluta, *hepar*, candicans, a cuius exteriori parte fellis vesica pendet, admodum magna pro corporis ratione, felle valde distenta, quod substantia et colore oleum aemulatur: cuius rei meminit Plinius, nulli piscium hoc copiosius esse scribens: citat autem Menandri auctoritatem in comoediis, immemor fortassis ejusdem mentionem fieri ab Aristotele, qui nempe Callionymo in jecore fel inesse tradidit proportionem corporis omnium copiosum: addit Aelianus hunc philosophi locum recitans, jecur ipsum tradere ad dextrum latus collocatum esse Menandrumque, huic rei testimonio esse in Melenia, his verbis: *Facito te fel habere Callionymo copiosius*: item Anaxippum in Epidicazomeno dicentem, *nisi moveas et sic ut Callionymi fervere efficias omne fel*. Lien exiguus, rotundus atque rubens ventriculo haeret. *Vulva* bifida est et longa.

Non multum excrescit, et raro pedalem longitudinem excedit. *Littoralem* esse Aristoteles prodidit, post eum Rondeletius, *Carne vescitur*, et pisciculis apophysi illa, quam extra propendere diximus, insidias struit.

Adnatant tanquam ad vermem, et capiuntur. Si cibum capto objeceris, eo usque se infarcit, ut cibis ad ipsum os redundet. Adeo vivax est, ut si omnibus internis spoliis, moveatur adhuc. Comeditur a plebeis, quia virosi odoris est, unde *Saxo* gravis Diphilo apud Athenaeum vocatur. Nec mirum, cum coenosis aquis vescatur. Hippocrates tamen non solum non improbat, sed et in victu praescribit. Nonnulli felle oculos Tobiae curatos fuisse volunt. Cicatrices sanare et carnes oculorum supervacuas consumere Plinius tradit.

PUNCTUM V.

De Trachuro.

TAB. XVII.
12.

Τραχῦρος seu ut Oppianus et Galenus scribunt *τραχῦρος*, quo nomine apud Latinos veniat, ingno-

ratur. Lacertum male vocari vel exinde patet, quod iste *νοτιός*, si pro peculiari specie accipias, vocatur.

Male

Arist. H. A.
l. 2. c. 15.

Arist. H. A.
l. c.

Aldrov. Hist. Piscium
l. 2. c. 51.

VIXX. ad
11 312
Hippocr. l.
de affect.
intern.

Hippocr. l.
de affect.
intern.

Aldrovand.
de Piscibus
l. 2. c. 52.

Oppian.
Hal. l. 1.
v. 106.

Male et *σαλγος* dici Oppianus, qui tanquam diversos pisces appellat, testatur. Forma ejus nisi paulo longior esset, *ovata* dici posset. Cum enim ejus medium corpus latiusculum sit, deinde utroque versus arctatur, donec rostrum ore clauso, atque extrema pars candae carnea, acuetur. Inferior autem maxima, quae superiore paulo longior est, cum os clauditur, non recta sed oblique sursum excurrit, unde os etiam non in longitudinem, sed in obliquum scissum est, dentibus adeo paucis et minutis munitum, ut edentulum videatur: revera tamen maxillarum pars denticulata est. Est autem ut Scombri admodum magnum: item oculis, ut in Melanuro. *Branchiae* utrimque quaternae. *Pinnis* natat quatuor, quarum duae majores ad branchias sitae sunt, duae aliae minores in ventre: aliae item duae in dorso eriguntur; prior latior et brevior, in eminentiore dorso: altera paulo inferius arctior, sed longior, nam per dorsum reliquum fere usque etiam ad caudam porrigitur. *Podex* in medio ventre est, a quo alia denique pinna ad caudam usque demittitur. *Cauda* autem bifurca est, similis *Acus* vulgaris. In medio corpore *lineam* habet a capite ad caudam deductam, multis ossiculis, ita horri-

dam, ut serra esse videatur, non rectam quidem, sed media sui parte inflexam et obliquam, in cauda eminentiorem, asperiolemque quam in aliis partibus, quaeque ob id *caudam quadratam* efficiat. Squammis caret, *lævi* tantum cute praeditus. Dorso subcaeruleus, ventre vero et lateribus argenteus est, purpureoque aliquantulum ementitur, ut inde *ειδοπιν*, id est, varium forte dixerit Numenius. Trachurus, cujus hic iconem damus, colore fere est albicante, aureis ubique lituris varius. Cauda ex violaceo fere ad caeruleum vergit. Ad pedalem magnitudinem perraro excrescit. Versantur circa littora. Numerosi omnibus anni temporibus seu nassis, quod veteribus apud Oppianum suetum, seu retibus, quod hodie in usu, capiuntur, ut inde gregales esse concicias, et Romae *Friciturae* nomine venundantur. Aelianus, equam in utero habentem, si ei cauda Trachuri appendatur; piscis mox liber in mare dimittatur, non multo post abortum pati, prodidit, vere an falso non dicam. Inter durae carnis pisces, a Philotimo censentur, ideo Diocles apud Athenaeum aridos vocavit, nec dissentit experientia, nisi forte externa pinguedine, aut juscule tener aut jurulentus fiat.

Oppian.
Hal. l. 3.

Aelian. H.
A. l. 13. c. 27.

Athen. Di.
pno. l. 7.

Galen. de
Alim. facult.
l. 3. c. 31.

PUNCTVM VI.

De Scombro.

TAB. XXIV.
9. 18. 11.

Aldrovand.
de Piscibus
l. 2. c. 53.

Qui Graecis *σάμβρος*, is Latinis Scomber et Scombrus, Horatio *Piscis Iberus*, plerisque nationibus, *Macarel* et *Maquereau* non tam a Graeco *σαλγος*, quod Scaligero placet, hoc enim nomen iis potius conveniret, qui veteribus *Opisphagis* *Dii* vocantur; quam, leno, quasi, quod verno tempore parvas Alaulas, quas virgines dicunt, subinde subsequi soleant, dicitur. Corpore est terete, denso, carnoso, utrimque in acutum desinente, *rostro* scilicet atque corporis extremo, cui cauda annectitur: et si parva magnis comparate licet, Thynno (ut Scholiastes Aristophanis scribit) similis. *Oris* scissura ingens pro corporis por-

tionem; *dentes* exigui; *caput* rotundum; inferior maxilla in superiorem recipitur, et clauditur pyxidis modo. *Oculi* magni, aureo colore micantes. *Branchiae* utrimque quaternae: juxta quas pinnae binae, totidemque in ventre. A podice alia est, eique supra posita in dorso similis: quas ordine certisque intervalis, aliquot aliae pinnulae subsequuntur, quod tamen huic soli proprium non est, sed cum Thynnis, Pelamydibusve commune: alia denique est in dorso initio aculeis nonnullis horrida.

Cauda in lunatam pinnam degenerat. In ipsis aquis sulphurei coloris est, extra non qui caeteris, (ut Plinius

nus ait) sed fere caerulei, sulphureum autem colorem quem intelligat, alias explicat, inquit: Fulmina et fulgura, sulphuris odorem habent, ac lux ipsa eorum sulphurea est. Est vero caeruleus ille eorum color potissimum in dorso: nam venter lateraque argentea sunt. Totus lineis nigricantibus, obliquis, insignis est: squammisque caret, licet apud Athenaeum squammatum esse quispiam velit, negandi vocula videlicet librariis omissa. Ad cubiti magnitudinem accedit. Sunt *mari peculiares*, et aliquando juxta arenosa littora degunt, saepe in petris, quae chamis et patellis plenae sunt. Etsi autem tam in Oceano, quam mari mediterraneo, sinu Adriatico, et Hellesponto, capiuntur: juxta Herculis tamen insulas, prope Carthaginem novam tam copiosi et frequentes sunt, ut una earum Scombraria, teste Strabone, dicatur: In Oceano tanta crassitudine proficiunt, ut pari cum Pelamydibus magnitudine, auctore Bellonio, evadant, in Adriatico parvi sunt. Existimavit aliquis in minore maris ambitu frequentes praedas exerceri, ideo non crescere. Vix ad Tergeste ac proximum sinum comparent Scombri: atque ilico capiuntur. In Oceani latitudine fuga moram, mora parit incrementum, ideo grandescunt, quia non capiuntur. *Gregales* * sunt, et a locis † frigidioribus calidioribusque, tanquam Thunni, ut qui imbecilliores, dulcioris pabuli gratia discedunt. *Beneficii* memores esse, Aelianus exemplo singulari, prodidit. Mane a piscatoribus cibati, feras Scombros gentiles suos cogunt, et corporum suorum objectu ita concludunt, ut fuga sibi consulere non possint, hinc capiuntur. *Inserviunt et mensis*. Diphilus leves esse, et facile e stomacho descendere dixit. Hicissus multum nutrire, minus vero facile excerni judicavit viscosiores et crassiores, concoctu difficiles, et excrementitios esse, experientia eos docuit. Venetiis verno tempore, quo pinguiores sunt, in delitiis habentur. Romae ob siccitatem inter ignobiles reposuit. Quia graves et ventriculo

refractarii. *Ταρχεῖν*, id est, sale inveterari scripsit Athenaeus, habenturque inter *ταρχεῖα* optimi. Veteres ex iis *garum quoddam* habebant, de quo ita Plinius. Est etiamnum liquoris exquisiti genus, quod garum vocavere, intestinis piscium caeterisque, quae objicienda essent, sale maceratis, ut sit illa putrescentium sanies. Hoc olim conficiebatur e pisce, quem Graeci Garum appellabant, (ut supra ostendimus.) Nunc e Scombro pisce laudatissimum in Carthaginis Spartariae caetariis: lociorum appellatur; singulisque millibus nummum permutantibus congios paene binos: Nec liquor ullus paene praeter unguenta majore in pretio esse coepit, nobilitatis etiam gentibus. Scombros quidem et Mauritania, Baeticae et Carteja ex Oceano intrantes capiunt, ad nihil aliud utiles: Laudantur et Clazomenae garo, Pompejique et Leptis, sicuti muria Antipolis ac Thurii: jam vero et Dalmatia. Vitium hujus (gari nempe, non muriae, ut Rondeletius vult) est alex, imperfecta nec colata faex. Coepit tamen et privatim ex inutili pisciculo, minimoque confici, Apuam nostri vocant: Forojulienfes piscem ex quo faciunt Lupum (super quo nostrum judicium supra diximus) appellant. Transiit deinde in luxuriam, creveruntque genera ad infinitum: sicuti garum ad colorem mulsi veteris, adeoque dilutam suavitatem, ut bibi possit. Aliud vero ad castimoniarum superstitionem, etiam sacris Judaeis dictum, quod sit e piscibus squamma carentibus (*legendum apparet non carentibus, nam Judaei hodieque nisi squammosos edunt, et non squammosis abstinent, ut duo gari sint genera, unum e squammosis, ut ex Lupo sive Encrasicholo, Maenaeque et Smaride consimilibusque, alterum ex laevi cute praeditis, ut ex Scombris*) hic lex pervenit ad ostrea, urticas, gamma-ros, Mullorum jecinora, innumerisque generibus ad saporem gulae coepit sal tabescere. Haec obiter indicata sunt desiderii vitae, et ipsa tamen nonnulla usus in medendo. Hujus usus apud nos desit, apud Turcas Constantinopoli non item: quia pisces plerof-

Scaliger. in
Exercit.

* Aristot. H.

A. l. 9. c. 2.

† Aristot. H.

A. l. 8. c. 12.

et 13.

Plin. H. N.

l. 9. c. 15.

Aelian. H.

A. l. 14. c. 1.

Plin. H. N.
l. 31. c. 3.

Ta
XXV.

Aldr
de Pij
l. 2. c.

Arist.
l. 9. c.
c. 13.

Colu.
R. R.
c. 13.

* Ari.
l. 5. c.

TAB.

Aldr
Pij
c. 55.

Aelia
A. l.

plerosque frixos vendunt, iis intestina et branchias eximunt, immittuntque muriae, ut in garum vertantur. Sociorum vero Garum vocatur, seu quod ganeones et lurcones eo sociatim uterentur, ut quidam Galeni scholiastes putat, seu quod a fociis populi Romani, Hispanis nempe deferretur. Faecosum ac plane foetidum fuisse, facile Martialis indicavit, dum dicit:

*Vnguentum fuerat, quod Onyx
modo parva gerebat,*

*Nunc postquam olfecit, Papilus,
ecce garum est.*

Vsum in Medicina si spectes, arquatō morbo correptis comestos opitulari Aelianus scribit; in aceto putrefactos mulieres strangulatu oppressas excitare Plinius.

PUNCTVM VII.

De Colia sive Lacerto.

TAB. XXVIII. 12. **P**iscis, quem *κολίας*, *κοιλίας*, et *κοχλίας* in vulgatis Aristotelis exemplaribus, seu a pica varia, quam *κοιλίον* aut *Αδρόν* dici, nescio quo auctore, Bellonius credit, quod variegata latera habeat, unde *καλιόγραπτος* Athenaeo, seu aliam ob causam vocatur. Theodoro *Αριστ. H. A.* *κολάος*, seu *Monedula*, et *Graculus*, Latini ut C. Celsō, Columellae, ac Martiali, *Lacertus* audit. Magnam eorum cum Scombris affinitatem esse, non tantum inde colligere licet, quod ab Aristotele et Columella semper simul nominentur: sed etiam quod Lemni incolae magnitudine duntaxat a Scombris differre asseruerint, et Plinius Coliam Lacertorum minimum faciat, quod et apud Athenaeum, qui Sardam Coliae magnitudine esse scribit, habemus. Pariunt semel * an-

Αδρόν de *Πισκibus* l. 2. c. 45.
Αριστ. H. A. l. 9. c. 2. l. 8. c. 13.
Columella R. R. l. 8. c. 13.
* *Αριστ. H. A.* l. 5. c. 9.

no. In cibis laudantur, qui in Proponide * antequam pariant, Amyclani, Hispani; quos † Sexetanos (Sexi auctore Plinio, Boeticae Hispaniae oppidum est) Martialis vocat, ex quibus forte Salsamentum. Gauditanum, cujus apud Hippocratem mentio, et Parii seu Pariani, unde Parium apud Archestratum nutrix Coliarum dicitur. De Carnis qualitate non conveniunt Authores. Xenocrati est stomacho ingrata, arida, mali succi, excretu facilis, et copiose nutriens. Athenaeo glutinosa, acris, mordax, et deterioris succi. Cornelio Celsō, gravissimi alimenti. Salsiliri solitas apud Martialem invenies. Muria ad dentium dolores Medici utuntur. Patinam ex Lacertis apud Apicium vide.

PUNCTVM VIII.

De Sauro.

TAB. XXI. 13. **Q**uem Saurum Graeci vocant, hunc plerique Latini *Lacertum* vocant. A Trachuro distingui vel exinde patet, quod et Oppianus de Trachuro et Sauro tanquam de diversis piscibus agat; et Speusippus apud Athenaeum Acui et Sphyrænae similem esse, quod Trachuro non convenit, scribat. Duo ejus esse genera Aelianus tradit, videlicet *nostras*, et *peregrinum*, in rubro mari nascens: *Nostras* caput habet (inquit Salvianus) tenue et rotundum; rostrum oblongum, et acutum. Os magnum plurimis atque exiguis dentibus munitum: *Oculos* mediocres, rotundos et aureos: *Branchias* utrinque quaternas: prope quas binae et parvae sunt *pinnæ*, utrimque scilicet una, aliae duae et majores in ventre; in medio dorso una haud ma-

Αδρόν de *Πισκibus* l. 2. c. 55.
Αελιαν. H. d. l. 2. c. 25.

gna quinis senisve aculeis horrida erigitur, aliaque una multo minor in medio dorso caudae vicina reperitur: e cujus regione ab ano, qui in hoc pisce caudae satis proximus est, alio paulo major imo ventri haeret. *Cauda* in unam lunatam pinnam degenerat. Corpus oblongum est et rotundum. Unde non inepte a Speusippo in secundo similitum, Sphyræna, Acus et Saurus, similes esse dicantur. Sphyrænae enim satis similis est hic noster Saurus, similis et Acui, si Acus illam rostri dempseris tenuitatem. *Ventre* est subalbido, lateribus luteis, dorso ex viridi nigricante, maculis quam plurimis virentibus, rubeis, caeruleis, luteis atque nigricantibus, dorsum, caput, et latera, nonnullorum serpentum instar, varie admodum

N

pin-

pingentibus: Quamobrem non solum ore, rostro, capite, atque reliqua corporis figura, sed colorum etiam varietate proxime adeo ad terrestres Lacerti accedit similitudinem, ut ei simillimus, si pedes exceperis, videri possit. Ventriculum habet oblongum et satis magnum: appendices non multos: intestina mediocria: hepar bifidum, et subrubeum: Lienem subatrum. Pedali mensura majorem adhuc non vidimus. Ab hoc nostro Sauro aliquantulum diversus est, qui in rubro mari reperitur, quem his verbis describit Aelianus: Rubri maris Saurus (interpretatur Lacertum) est, cujus magnitudo ei, qui nascitur apud nos, aequalis est virgatus, spectatur, lineis nimirum aureolis circumdatur a branchiis ad caudam pertinentibus, quas media argentea distinguunt: ore est hians, maxilla inferior eminet in superiorem, virides oculos habet, quos aureo fulgore palpebrae ambiunt. Ab hac delineatione non omnino abhorret peregrinus iste piscis, supine subviridis, prone castaneus, lineis five lituris, maculisque orbicularibus subviridibus decoratus. Rictum *Athen. Di. pnos. l. 7.* oris habet maximum, Lacertorum terrestrium plane aemulum, et validdissimis dentibus instructum. Branchiarum opercula flavescent, punctis referta ferrugineis. Pinna tergoris et branchiarum, et cauda ex ferrugineo rubent. Quae vero in ventre sunt, ejusdem fere cum ventre sunt coloris. In mari vivit, et coenosis locis delectatur. Carne ** Oppian. Hal. l. 2.* vescitur, nec a putridis abstinet. Aristoteles inter gregales reposuit: sed cum in mari mediterraneo singuli capiantur, solivagos melius dixeris, tam raro capiuntur, ut vix annis singulis Romae in foro piscario bis deni capti videantur. Inter pisces molli carne praeditos Philotimus reposuit; inter mollis et durae medii, Galenus. Editur assus et frixus. Alexis apud Athenaeum, branchiis exemptis, caesis spinis, lotum atque incisum, et laesere probe pulsatum, caseo, sale, et organo implendum esse docet. *Galen. Alim. facul. l. 3.*

PUNCTVM IX.

De Corace Rondeletii, Milvo ejusdem, et Boopis rara specie.

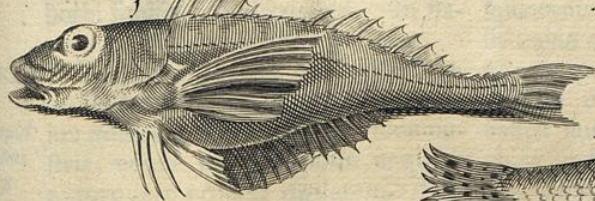
TAB. XXII.
I. 2.

*Aldrov. de
Piscib. l. 2.
c. 56.*

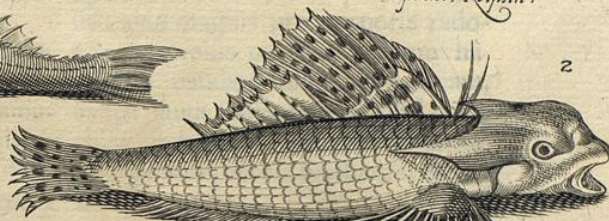
CORAX Rondeletii, Romae nomine cum Lyra communi, Capone vulgo a capitis magnitudine dicitur. Piscis est marinus, corporis forma Milvo Rondeletii similis, aculeorum pinnarumque magnitudine discrepans. Ossa, branchias integritia, caelata, in aculeos desinunt. Pinnae quae ad branchias, minores quam in Hirundine Rondeletii, majores quam in Milvo sunt, ex viridi nigricantes parte interiore, exteriori albescunt, cum maculis rubescentibus. Dorsum ex caeruleo nigricat, latera rubescunt, Venter lactei est coloris. Caput est magnum: locus inter oculos coelatus. In dorso virgas ex ossiculis contextas, iustar Cuculi habet: in eodem pinnae duas: prior est brevior, cum aculeis longioribus, acutioribusque, posterior longior, cum longe minoribus aculeis. Linea simplex a capite ad caudam ducta est. Palato minus est flavo quam Milvus. Ventriculum parvum habet cum multis appendicibus, intestina tenuia, hepares ex albo rubescens. Carne est, si Athenaeum sequimur, durior: si Celsum, teneriore, dura tamen. MILVUS Rondeletii, qui Gallis Lucerna, quod noctu luceat, piscis est marinus corporis forma Corvo persimilis, corpore magis rubro, capite minus lato, utrinque compresso. Pinnarum numero caudaque similis, magnitudine et colore dissidens. Quantum ad colorem attinet, parti pinnarum quae ad branchias sunt externae, nullae maculae rubrae insunt: interna ex viridi non nigricat, sed pinnae istae partim flavescent, partim nigricant. Linea a branchiis ad caudam ducta simplex non est, neque laevis ut in corvo: sed ex acutis brevibusque aculeis horret. Non squammis, sed cute aspera contegitur. Partibus internis Mullo imberbi

*Aldrov. de
Piscib. l. 2.
c. 57.*

Corax seu Coriux Meer Rapp.

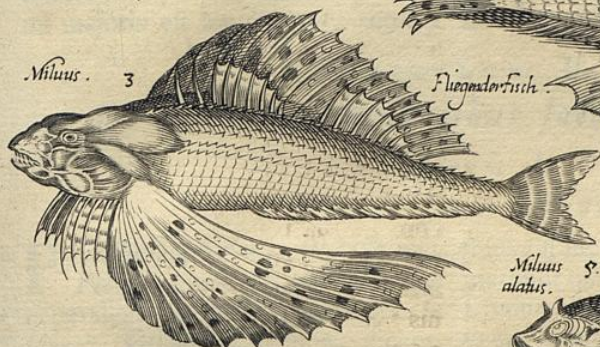

Milvus alius Fliegender Relsfish.

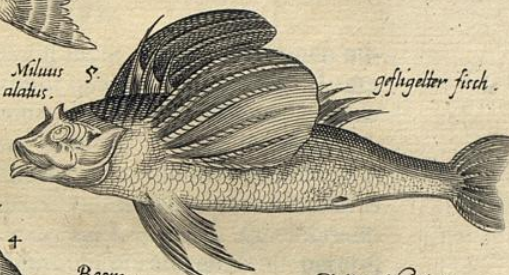
Milvus 3

Fliegender Fisch.

Milvus alatus 5.

gefingelter fisch.

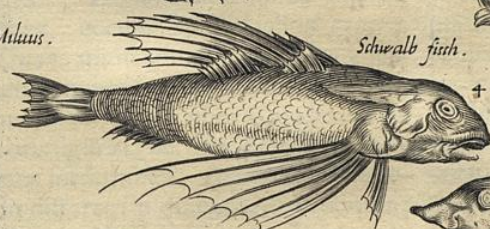

Milvus.

Schwalb fisch.

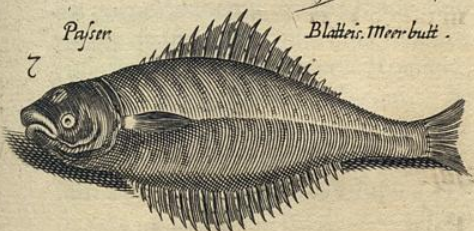
Boops.

Glatte Hautink.

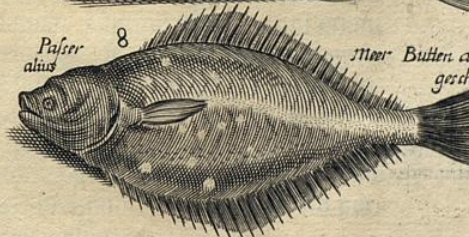
Pisces

Blattis Meer butt.

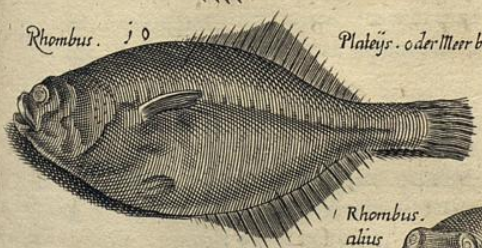
Pisces alius 8

Meer Butten ander geschlecht.

Rhombus 10

Plateys oder Meer butt.

Pisces 3.

Blattis 3 geschlecht

Rhombus alius 11

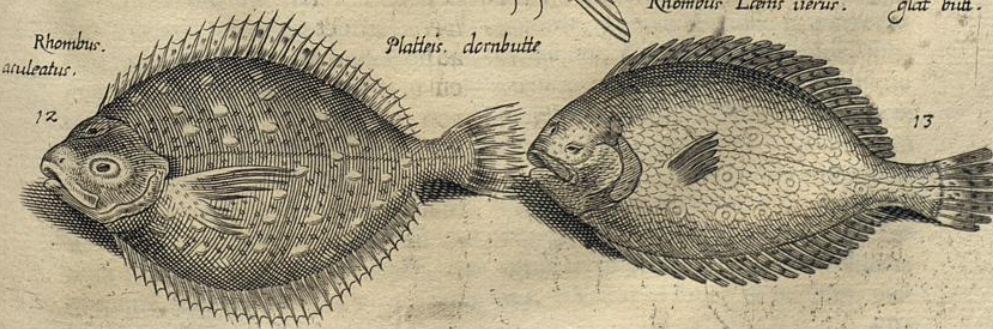
Rhombus *Levis* *verus*. glat butt.

Rhombus aculeatus 12

Plateis dornbutte

13

berbi simili. Palatum parvum, ha-
vum est. Carne est dura et sicca.
Booris species ita a Rondele-
tio describitur: Raris est piscis, et
ius nomen neque a piscatoribus no-
tis, neque ab illis porci undam
excoquere propter raritatem. Pal-
mi majoris est longitudine, totus a

ARTICULUS II

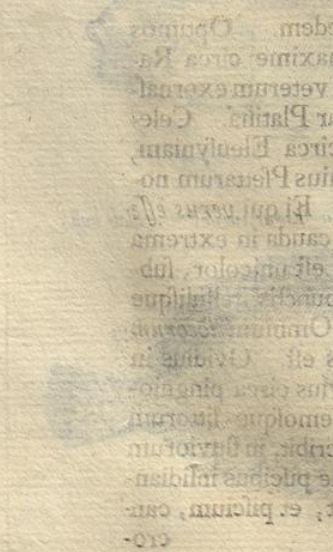
De Piscibus historiam laevis planis

De Passeribus

Passeribus, Antonio Placido alle-
P. Passer, quod ejus pinnae rectae
et parallae pectinis speciem praese-
ferant, Hollandis Scholle dicitur.
Aqua, eorum apud Gallos generis
C. quod communiter R. vocatur.
tunc, et magnitudine excellit. Aliter
quodlibet Carer alibi a quatuor cor-
poribus figuratur. Quatuor autem co-
porum figuram est. Aetate tantum
men foriturum est. Aetate tantum
do differt, a quibusdam produm
ex corporibus, quae Quatuor
magis quatuor, et pluribus maculis
rulis hinc inde ostendit Rondele-
tius. A Rhombus hinc differt. Si
hos in istis corporibus, ut oculi in
coquina inspicitur, et mentum deor-
sum versus spectat, pars superior erit
dextra, si Passerem similitur conspu-
as, superior pars erit laeva. In moribus
est, nec dulcium quodam adunum

De Rhombis

Rhombus piscis, a figura quadra-
ta, cuius latera omnia sunt ae-
qualia, anguli vero obliqui, nomen
sortitus est. Nonnullis fide dicitur
ut ex Plinio et Athenaeo, qui Roma-
nis Rhombum vocant testatur Grae-
co nomine piscem, qui aliis Graecis
piscem, pinnae et cauda in extrema
subleant. Caeteri est nigricolor, sub-
viridis, rotundus, punctis, et albidis
undique plenus. Omnia corporis
et corporum piscis est. Cauda in
piscis alio. Jovis erat pinnae
revertitur extremopiscis. Jovis
marginis vertitur. In istis
ostis seducuntur piscis. Istis
Voces sunt, et piscium, can-
cio.

Tab. 6.
Aldrov.
de Pisc.
l. 2. c. 5.

Tab. 7.
Aldrov.
de Pisc.
l. 2. c. 6.

Tab. 10.
Aldrov.
de Pisc.
l. 2. c. 7.

berbi similis. Palatum parvum flavum est. Carne est dura et sicca.

squammis nudus, ore parvo, oculis valde magnis pro corporis ratione; in pronis partibus pinnam habet ad caudam usque continuam, cauda lauta spissaque est. Ad branchias et in ventre binas pinnas habet. Sapore, carnis substantia, oculis

Boopem refert.

TAB. XIX.

6.

Aldrovand.
de Piscibus
l. 2. c. 58.

BOOPIS species ita a Rondeletio describitur: Rarus est piscis, cuius nomen neque a piscatoribus nostris, neque ab aliis potui unquam extorquere propter raritatem. Pal-

mi majoris est longitudine, totus a

ARTICVLVS II.

De Piscibus littoralibus lacvibus planis.

PVNCTVM I.

De Passere laevi.

TAB. XXII.

7. 8. 9.

Aldrovand.
de Piscibus
l. 2. c. 47.

PASSER laevis, Aufonio, *Plateffa*, aliis *Pecten*, quod ejus pinnae rectae et parallelae pectinis speciem prae se ferant, Hollandis Scholle, dicitur. *Bina*, eorum apud Gallos genera. *Unum*, quod communiter *Plya* vocatur, et magnitudine excellit. *Alterum*, quod alibi *Cariet*, alibi a quadrata corporis figura *Quartelet*, *Quadratulino* nomen sortitum est. Aetate tantummodo differre, a quibusdam proditum; ex corporis forma, quae *Quadratulo* magis quadrata, et pluribus maculis rufis sive subflavis, ostendit *Rondeletius*. A *Rhombis* situ differunt. Si hos ita in latus componas, ut oculi in coelum suspiciant, et mentum deorsum versus spectet, pars supina erit dextra, si *Passerem* similiter constituas, supina pars erit laeva. Ita *marinus* est, ut et dulcium quoque aquarum sit

studiosissimus: In Oceano tamen numerosior quam alibi reperitur. Juxta *Livoniam* sunt pinguiissimi, et inde vento indurati ad mediterranea exportantur. *Saxatilibus* *Mnesitheus* accenset. *Ovidius* in herbosis. *Oppianus* *ἐν πηλοῖσι καὶ ἐν τεγανέσσιν* degere credit. *Vadum*, ubi piscatorem sensit petere, terrae adhaerescere, aquam, ne videatur, turbare, *Alberti M.* fide habemus. Carnem ejus mollem *Philotimus* dixit, sicciorem *Diocles*, duram et probi succi *Xenocrates*, mediam *Galenus*. *Optimi marini*, qui etiam nigriores, secundum qui in stagnis albidiores et lutum resipiscentes, locum sortiuntur, mollissimi et insipidi, qui in fluviis vixere. Nonnulli in cibum, cum jam putrescere, et male olere incipiunt sumptos, alvum perturbare afferunt.

Gesner. de
Aquatilib.

PVNCTVM II.

De Rhombo.

TAB. XXII.

10. 11. 12. 13.

Aldrovand.
de Piscibus
l. 2. c. 48.

RHOMBUS piscis, a figura quadrata, cujus latera omnia sunt aequalia, anguli vero obliqui, nomen sortitus est. Nonnulli *ῥήτις* dicitur, ut ex *Plinio* et *Athenaeo*, qui *Romanis* *Rhombum* vocari testatur *Graeco* nomine piscem, qui aliis *Graecis* *ῥήτις* nuncupatur, colligimus. Duo sunt ipsius genera, *Aculeatum* unum, *laeve* alterum. *Illud* prona parte multos habet aculeos, circa caput, quod grandius et elatum est, et ab hoc caudam versus maxime. Magni in Oceano et mari mediterraneo capiuntur, ideo forte *Rhombus* latior est *patella* *Martiali* *Rondeletius* vidit, qui quinque cubitos longus erat, latus

quatuor, spissus pedem. *Optimos* *Adriaticus* sinus maxime circa *Ravennam* alit, et hos veterum exornasse mensas arbitratur *Platina*. *Celebrantur* et *Attici* circa *Eleusyniam*, quos *Lynceus Samius* *Psettaram* nomine dignatus est. Ei qui *verus esse* putatur, pinnae et cauda in extrema rubescunt, Caetera est unicolor, subviridis, rotundis punctis stellulisque undique plenus. *Omnium locorum* et temporum piscis est. *Ovidius* in herba algosa, *Jovius* circa pinguorem terram extremosque littorum margines versari scribit, in fluviorum ostiis frequentissime piscibus insidantur. Voraces sunt, et piscium, can-

N 2

cro-

tumor durus, reduncus, erigitur, qui in omnibus continuatus corpus angulatum efficit, quod versus caudam valde gracilescit. *Pinnas* circa branchias habet latiusculas duas, sub ventre totidem, sed longe minores, binis fibris constantes. In *dorso* inter squammarum extantias concavo, duas contiguas, parvas, omnes nigris lituris pictas. *Cauda* in pinnam subnigram exiguam et rotundam desinit.

Dentes nullos habet, sed horum loco labia aspera, et in faucibus officula aliorum in morem hirta. Frequenter circa Nortslandiam insulam Oceani Slesvicensi Ducatui subiectam frequenter et per totum annum, in ostio Albis et Ederae saepe capitur. Incolae Steinbicker, Muller, et Bursbul vocant.

Videtur squillis et aliis pisciculis. Habetur ob carnis dulcedinem in deliciis.

TITVLVS II.

DE LAEVIBVS.

CAPVT I.

De Husone.

Tab. XXV.

1.
Aldrovand.
de Piscibus
l. 4. c. 11.

HACTENVS de πύδαμο θαλασσιος piscibus squammosis egimus, sequuntur non squammati seu *Laeves Huso* nempe, *Eperlanus*, *Lampetra*, *Anguilla*, *Orbis* et *Holosteus Bellonii*, *Husonem*, quem a domo quasi Hauso, Germanis dici Bellonius opinatur. Plinius forte *Marionem*, quem Danubio Porculo marino similem extrahi dicit, vocat; quidam *Esocem*, appellarunt. Aeliano ni fallor est Antaceus, Germanicus. Magnitudinis est viginti quatuor pedum, et tantae, ut vix biga a tribus vel quatuor equis trahi possit. Vadianus magnitudinis pondus quadringentorum minimos quinquaginta, frequenter centum, ducenta, trecenta, vidit.

Dorsum habet asperum. Nullum os in capite, si Alberto fides, si aliis multa, in corpore parva et pauca, cartilaginea potius, quam solida. Loco *spinæ dorsī* cartilago est, quae foramen habet magnum et vacuum, a capite ad caudam tanquam terebello perforatum. Adipem pinguedini immixtum sicut porcus. Similia de suo Antacaeo Aelianus. Cum aetate procefferunt, ad maximi Thunni magnitudinem, in Istro accedere scribit, et tam pingui abdomine esse, ut eorum ventrem lactentis suos foe-

tus scrophae ubera dicas, sicque aspero corio tegi, ut eo perpoliantur hastae. Addit item capitis medio a medulla ad caudam mollem et strictam membranam pertinere, ex qua ad assum solem exsiccata, flagella ad concitanda iumenta efficere possis. E Ponto Danubium subit, et per centum quinquaginta milliaria Germanica, adversis suavibusque undis progreditur.

De ejus captura, ita quidam ad Gesnerum mercator. Mitto tibi, inquit, Husonis piscis effigiem vivam. Is in Danubio, nec ubique, nec tempore quovis, capitur, sed quando migrat. Terra argillosa et pingui gaudet. *Capitur* fere ab autumnus usque ad Ianuarium, spatium decem milliarium inter Viennam et Posonium, Presburgum vulgo vocant: ubi ad insulam Schutam nomine, cum arce minutissima, ultimus hujus piscis capturae locus est.

Viennae die Veneris plerumque quinquaginta vel septuaginta, et aliquando centum Husones, vaeniunt, qui integri fere distrahuntur. Copiosissima eorum captura fit in Walachia juxta Chiliam non procul ab ostiis Danubii, quibus in mare Ponticum se exonerat. Inde falsi exportantur in remotas regiones.

P 2

Vadia-

Aelian. H.
A. lib. 14.
c. 26.